

། །སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་།།
བོད་དབྱིན་སྐོག་དེབ།

Language Pathways

2

A Tibetan & English Reader

Pema Gyatso & Geoff Bailey

བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱན་ཁང་།

Tibet People's Press

༄༅། །སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་།།

བོད་དབྱིན་སྐོག་དེབ།

དབ་གཉིས་པ།

Language Pathways

A Tibetan & English Reader

Pema Gyatso & Geoff Bailey

Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, TAR

བོད་ཚོངས་མྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་བྱི་འབྲེལ་མཉམ་ལས།

西藏社会科学院涉外合作项目

བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དབྱིན་སྐོག་ཁང་།

Tibet People's Press

图书在版编目(CIP)数据

语言之路.2/拉强·白玛加措,(澳)杰夫·贝利编
著.——拉萨:西藏人民出版社,2011.1

ISBN 978-7-223-03004-5

I. ①语… II. ①拉… ②贝… III. ①藏语-教材②
英语-教材 IV. ①H214②H31

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2010)第 217159 号

语言之路 2

编 著 拉强·白玛加措 杰夫·贝利

责任编辑 道韩·才让多杰

封面设计 杰夫·贝利

出版发行 西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)

印 刷 四川大自然印刷有限公司

开 本 787×1092 1/16

印 张 13.75

字 数 120 千

版 次 2011 年 1 月第 1 版

印 次 2011 年 1 月第 1 次印刷

印 数 01-5,000

书 号 ISBN 978-7-223-03004-5

定 价 32.00 元(附 CD)

版权所有 翻印必究

(如有印装质量问题,请与出版社发行部联系调换)

发行部联系电话(传真):0891-6826115

Dedicated to Gen Dawa la

Great scholar, teacher, father and friend

(1961-2007)

༄༅། །ང་ཚོའི་གཅེས་པར་འོས་ཤིང་ཕུལ་དུ་བྱུང་བའི་རྣམ་རིག་པའི་དགེ་བའི་བསེས་
གཉེན་དང་། བྱམས་བརྩེ་ཅན་གྱི་པ་བཟང་། བྱི་ཐག་རིང་བའི་གྲོགས་པོ་
བཅས་ཡིན་པའི་ཞུན་རྒྱ་བ་ལགས་མཚོག་ལ་རྗེས་དྲན་གྱི་སྐྱེས་སུ་འབྱུང་། །
(1961-2007)

སྒྲིབ་གཞི།

༄༅། །བོད་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་ནི་བོད་མིའི་རྩ་ཆའི་ཤེས་རིག་གི་འབྲུང་ཅུ་ཡིན་པ་དང་། དབྱིན་ཇིའི་
 རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་ཀྱང་འཛམ་གླིང་འདྲིའ་ཉ་ཅང་མཐོ་སྤྱོད་ཆེ་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་ཅིག་ཡིན་པ་ལགས་ན།
 དེར་བོད་ཕྱི་ནང་དུ་བོད་དབྱིན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གཉིས་ལ་སྤྱད་བཅོམ་བྱེད་འདོད་ཆེ་བའི་སློབ་གཉེར་བ་མི་
 ཉུང་བ་ཞིག་མཆིས། ད་ལན་བོད་རྫོང་ས་སྤྱི་ཚོགས་ཚན་རིག་ཁང་གི་ཞིབ་འཇུག་པ་སྤྱི་གཞོན་ལྷ་
 བྱང་བསྟན་ཀྱི་མཚོ་དང་ཨོ་སི་ཊོ་ལི་ཡའི་བོད་རིག་པ་ཞིབ་འཇུག་པ་སྤྱི་ཞབས་ལྷུ་བེ་ཡི་ (Geoff
 Bailey) མཚོག་བྱང་ནས་དོན་གཉེར་ཅན་དེ་རྣམས་ལ་དམིགས་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་ལམ་བཟང་ཞེས་པའི་
 བོད་དབྱིན་སློབ་དེབ་འདི་ཚོ་མ་སྤྱི་གནང་བར་དགའ་མཉམ་ཡི་རང་ཞུ་བྱེད་ཆེད་ཅིག་དཔེ་དེབ་
 འདིའི་ཁྱད་ཚོས་མདོ་ཅན་མཚམས་སྤྱོད་ཞུ་བར་འདོད་དེ། གཅིག་ནི་སློབ་དེབ་འདི་བོད་ཡིག་གི་
 བརྒྱུ་ཚོས་གཞིར་བཟུང་ནས་བསྟར་ཡོད་ལ། དེའང་བོད་ཡིག་བརྒྱུ་ཚོས་ཀྱི་འདེམས་
 ལུངས་དག་བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དུ་དར་བྱུང་ཆེ་བའི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་གསུ་གཏོགས་པས་སློབ་པ་
 པོའི་སློབ་ལུང་འཕེལ་རྒྱ་ཡིན་པ། གཉིས་སུ་སློབ་པ་པོས་བོད་ཚོ་སློབ་སྤྱོད་བྱས་པ་བརྒྱུད་བོད་ཀྱི་
 རིག་གནས་ལ་ཤེས་རྟོགས་བྱུང་བ་མ་ཟད་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གཉིས་སྤོང་བརྒྱུད་ལའང་ཕན་པ་འཕྲོན་པེས།
 གསུ་ནས་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གཉིས་ཀྱི་གཞི་བོར་བཞག་པས་གསར་སློབ་རྣམས་ལ་བོད་དབྱིན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་དང་
 བོད་ཀྱི་རིག་གནས་ཀྱི་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་འཚམས་ཤིག་འདྲིའ་རྒྱུར་ཕན་ཡོན་ཡོང་བ། བཞི་པ་བོད་
 དབྱིན་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་གི་ཚུ་ཚད་པེས་ཅན་ལ་སྤེལ་པའི་སློབ་གཉེར་བ་ཚོའི་བཟོ་སྐྲུན་དང་གོ་བ་ལེན་པའི་
 ལུས་པ་མཐོར་གཏོང་བ་ལ་ཕན་འབྲས་ཐོན་པེས་སོགས་ཀྱི་ཁྱད་ཚོས་ལན་པ་བཅས་སོ། །

དགེ་ཚུན་ཆེན་མོ་བ་པ་སངས་དབང་འབྲུག་ནས་

བོད་ལྗངས་སྤྱི་གཞོན་ལྷ་ ༤ ཚོས་ ༥
 ལྷུ་ལོ་ ༢༠༡༠ ལོའི་ལྷ་ ༤ ཚོས་ ༢༣ ལ།

༡༣ ལྷན་མོང་མིན་པའི་གནའ་མོལ་རིག་གནས་དང་བསམ་པའི་དཔལ་ཡོན་གྱིས་སེམས་རྒྱད་
 ཡོངས་སུ་སྒྲུབ་པའི་བོད་གངས་ཅན་ཡུལ་འདིར། རིག་གནས་ཆེ་ཆུང་ལྡོ་སྤོགས་གསལ་བོར་འབོད་
 པའི་དབྱུང་གཞིའི་ཡིག་རིགས་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པ་ཞིག་ཚོན་དུས་ནས་ཡོད་ཀྱང། ས་ཁམས་ཆགས་
 ཚུལ་གྱི་ཐད་ནས་བོད་རྫོངས་འདི་ས་བབ་མཐོ་ལ་འགྲིམ་འགྲུལ་སྐབས་མི་བདེ་བས་དེ་དག་འཛམ་
 རྒྱུད་ཡུལ་གྱི་གཞན་དུ་དར་བྱུང་བ་དཔེ་མོད་ཀྱང། ད་ཐེངས་ཕྱི་ནང་རིག་གནས་གསར་རྙིང་
 ཁག་ལ་མཐུན་དཔྱད་གྱི་རྣམ་ཅུལ་མཚོག་ཏུ་ཡངས་པའི་བྲ་བྱང་བརྒྱ་གྲུ་མཚོ་ལགས་དང་བོད་གྱི་རྒྱན་
 རིགས་ལ་བྱང་རྒྱུ་པའི་ཨོ་སི་ཏོ་ལི་ཡ་ཡི་བོད་རིག་པ་མཁས་ཅན་ལཱེ་ལཱེ་བི་ལི་ལགས་ (Geoff Bailey)
 རྣམ་དཀའ་ངལ་འཛོམས་མེད་གྱིས་གཏིང་མཐའ་དཔག་པར་དཀའ་བའི་བོད་གྱི་རིག་གཞུང་སྦྱིད་
 མོས་ཚལ་ན་མེ་ཏོག་གྲངས་ལས་གཞུང་བར་མ་མཚིས་པའི་དབུས་སུ་འོ་བསྐྱུང་རབ་ཏུ་དུངས་ལ་
 གསོན་ཉམས་ལྡན་ཞིང་སྤུན་སྤུམ་ཚོགས་པའི་བོད་གྱི་རིག་གནས་གྱི་སྦྱིང་བརྒྱད་དུ་མ་ཞིག་ཆ་ཚང་ལ་
 གོ་སྐབ་པའདི་ལྟ་བུ་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་བསྐྱར་གནང་བ་ནི་ཉེ་བའི་ལོ་རབས་ནང་ཐེངས་དང་པོ་ཡིན་གཤིས་
 བོད་གྱི་རིག་གནས་ལ་སྤྱང་བཅོན་གནང་མཁན་སྤྱི་དང་ཡང་སྒོས་བོད་རིག་པའི་ཞིབ་འཇུག་ལ་ལྷགས་
 བརྗེ་གཅིག་ཏུ་གཞོལ་བའི་སྤྱི་བོ་གནམ་བཟུན་དག་ལ་ཕན་ཐོགས་མི་དམའ་བ་ཡོང་ངེས་པས་ཁོ་བོས་
 རྫོང་དབུས་སུ་སློབ་རབ་ཏུ་བརྟེན་པ་མ་ཟད་སྤྲུག་བསམ་འཕེལ་མེད་གྱི་བསམ་ཚུལ་བཅངས་ནས་ཁོང་
 རྣམ་པ་གཉིས་ལ་རྗེས་སུ་ཡི་རང་དང་གུས་བཀུར་བྱ་རྒྱ་ཡིན། །

གྲག་ཚེ་རིང་རྒྱལ་པོས།

༢༠༡༠ ལོའི་རྒྱ་ཚོས་བཟང་བོར་བཀྲ་ཤིས་དག།

དཀར་ཆག

གིས་བརྗོད།.....	10
མཚོན་རྟགས།.....	17

དང་པོ། སྐྱུང་གཏམ་མཐོང་བ་འཇུག་ཤོད།

༡ སྐྱུང་འོག་འོག་མགོ་སྐོར་དུ་ཚུད་པ།.....	20
༢ ལུ་སྐྱོན་བས་སྐྱར་ཐོང་བཅད་པ།.....	27
༣ བ་མོ་དང་བུ་མོ།.....	36
༤ ཁང་བ་སྐོབ་པ།.....	44
༥ འདོད་རམ་ཅན་གྱི་རྒྱལ་པོ།.....	52
༦ སྐྱུང་པོ་དང་སྐྱེན་པ།.....	59
༧ ལྷ་མ་རྒྱགས་པ།.....	67
༨ ང་ཡང་སྤིང་སྐྱེད་དམ།.....	74
༩ འདོད་ལེམས་ཆེ་དྲགས་པའི་ལས་འབྲས།.....	81
༡༠ གཏམ་འདོད་ཅན་གྱི་བསི་ལི་སྤིང་གོག།.....	89

གཉིས་པ། རྒྱུན་གཤིས་སློ་ཡི་དགའ་ཚལ།

༡༡ རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན།.....	98
༡༢ གཡུང་རྒྱུང།.....	104
༡༣ རྩོམ་བཅོན་དམ་པ།.....	110
༡༤ རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར།.....	119
༡༥ ཕྱེ་མར་ཆང་ལུད།.....	126

Contents

Opening Salutation	11
Preface.....	12
Introduction.....	14
Abbreviations	17
Section One: Folk Stories	
1. The Deception of Trugu Dokdok	21
2. Aku Dönba Chops Down a Walnut Tree.....	29
3. The Cow and the Girl	37
4. Moving House	45
5. The Greedy King	53
6. The Sly Man and the Simple Man	61
7. The Mute Lama	69
8. Who Really Am I?.....	76
9. The Consequences of Extreme Greed.....	83
10. The Vain Dung Beetle	91
Section Two: Well-Known Symbols	
11. The Ten Powerful Letters	99
12. Yung Trung	105
13. Holy Vow-Keepers	111
14. The Wheel of Dharma	120
15. Chemar and Chang Phü	127

གསུམ་པ། ངག་རྒྱན་པ་གཏམ་བྱ་འདུགས།

- ༡༦ ཐང་རྫོང་རྒྱལ་པོ་དང་ཉེ་གནས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད།..... 134
- ༡༧ གཡུ་ཐོག་རྫིང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ།..... 140
- ༡༨ རྫོང་གཞས་ཇི་ལྟར་ཁྱབ་ཚུལ་རགས་ཚམ་སྐྱང་བ།..... 146
- ༡༩ རོར་བྱ་སྐྱིང་གའི་མཚན་ཐོགས་ཚུལ།..... 151
- ༢༠ གངས་ཅན་ཡི་གའི་བྱེད་པོ་སྟོན།..... 157

བཞི་པ། བསྐྱབ་བྱ་ལོ་རྒྱུ་བྱུང་བ་བཟང་།

- ༢༡ ལ་རྒྱ་ལེགས་བཤད་ལས་བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བསྐྱགས་པ།..... 166
- ༢༢ ལ་རྒྱ་ལེགས་བཤད་ལས་ཐབས་མཁས་བཞེན་ཚུལ།..... 173
- ༢༣ ལ་རྒྱ་ལེགས་བཤད་ལས་སྐྱབ་པོའི་བྱ་རྒྱུ་བསྐྱབ་པ།..... 179
- ༢༤ ལ་ཆེ་པ་ལུ་ལས་སྤྱི་མའི་ལམ་རྒྱགས་སྐྱབ་དགོས་པའི་རྫོན།..... 185

བྱུར་བཀོད།

- མིང་ཚིག་ཕྱོགས་བསྐྱུལ།..... 194
- དབྱུང་གཞིའི་དབེལ།..... 215

Section Three: **Legends**

16.	Tang Dong Gyalbo and His Servant-Disciple	135
17.	Yutok Nyingma Yönden Gönbö.....	141
18.	How Dö Shey Became Popular	147
19.	How the Norbu Lingkha Got its Name	152
20.	Sambhota – Creator of the Tibetan Written Language.....	159

Section Four: **Wisdom Literature**

21.	Extolling the Virtue of Long-Suffering (from Sakya Legshey).....	167
22.	Skillful Means (from Sakya Legshey)	174
23.	Foolish Behaviour (from Sakya Legshey)	180
24.	What One Needs to Prepare for the Next Life (from Khache Palu).....	186

Appendix

Glossary: Tibetan to English	194
Sources	215

གཤམ་བརྗོད།

༄༅། །བཞི་དང་ལྷམ་ཅུས་མྱིད་ཞིའི་གནས་ལུགས་ཀུན། །

བདེ་སླག་ལྷོན་ཅུས་གངས་ཅན་ཡི་གེའི་སྟོལ། །

བཟང་པོ་འདི་འདྲ་བརྒྱད་འཛིན་མ་ཅུས་ན། །

ལྷོན་ལྷོན་མཁས་པའི་ལུགས་ཀྱི་སྟེལ་ལས་ཅི། །

དེས་ན་གསར་སྐྱེས་མོས་དེའི་སྟོ་བཟོད་ཀྱི། །

ལྷ་ལྷོན་ལ་བརྒྱན་སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་པོ། །

བོད་དབྱིན་སྐྱེ་བ་བྱུང་ལྷན་གྱི་ལྷན་འདི། །

ངལ་བ་བརྒྱ་ཡིས་གསར་བུའི་ལུགས་ཏུ་སྟུལ། །

སྐད་གཉིས་སྐྱེ་བའི་སྟོབས་པའི་ལོར་སྐྱིད་དུ། །

བརྗོད་འདོད་གཞོན་ཅུ་འདུན་པའི་ཅལ་རྫོགས་ཏེ། །

རིང་པོར་མི་རྫོགས་ཤེས་རིག་དཔལ་གྱི་འབྲས། །

གངས་རྫོངས་མངོས་པའི་རྒྱན་དུ་ལུགས་པ་དང། །

དེ་ལས་སྤྱི་ནང་རིག་པའི་སྐྱིད་བརྒྱད་རྫོགས། །

རིན་ཐང་གཞུལ་མེད་དབྱིག་གི་འོད་ཟེར་དག། །

ལ་བ་རི་ཡི་རྒྱ་ལས་ཡོངས་གྲོལ་ནས། །

ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་ཀུན་དུ་གསལ་བར་ཤོག། །

Opening Salutation

The Tibetan writing system of thirty letters and four vowels,
Can express with ease the nature of existence and peace.
If one is unable to properly use this excellent system,
How disappointed would those previous scholars be!

So, considering that which appeals to the river of young minds,
We have made, through much effort, this small boat of the
Language Pathway Series, with its two oars of Tibetan and English,
And humbly offer it to all students.

Young aspiring ones, who wish to reach
The island of excellent bilingual proficiency,
Will soon obtain the glorious fruit of knowledge -
That which makes the Land of Snow beautiful.

May the light of the priceless jewel of knowledge,
From both outside and within,
Completely break through the wall of the snow mountains
And radiate everywhere!

Preface

The idea for a series of books such as these has been percolating for many years. The *Language Pathways* series represents an attempt to give students the opportunity to interact with a variety of Tibetan literary genres. Over the course of a number of years, we have collected and collated a variety of readings from the vast body of Tibetan literary works. The number of texts which one can draw from is almost inexhaustible, so decisions about what to include and what to leave out are always difficult. However, we certainly hope this second selection of readings is both enjoyable and meaningful.

The *Language Pathways* series is a joint project with the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa. It continues to be a privilege to work in partnership with the Academy. In particular, Mr. Bolo, Mr. Jigme Dorje, Mrs. Tsomo and Mr. He Xin Yuan have been very supportive of this project. Mr. Gesang Puntsok, the cataloguer of the library of the Tibetan Academy of Social Science, greatly assisted us in providing copies of articles which had long gone out of print. We have again greatly appreciated the support of Mr. Sun Yong, the party secretary, and the president of the Tibetan Academy of Social Science, Mr. Pema Namgyal. Both leaders have enthusiastically embraced this joint co-operative project.

The renown scholar, Professor Pasang Wangdu, has been a great inspiration to us and we are very grateful for the foreword which he kindly wrote. As a member of the International Council for Tibetan Studies and former head of the Nationalities Research Institute of the Tibetan Academy of Social Science, we feel very honoured that he was willing to be involved in this way. Professor Tsering Gyalbo, Dean of the Religious Department of the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, has also been a great encouragement to us. Thank you, too, for also writing an excellent foreword. We feel very privileged to be able to interact with such renowned scholars.

There are many others who have helped in the production of this book. Thanks are particularly due to, Stephanie Bailey and Heidi Posthuma for their proof reading and valuable comments. Thanks also to Heidi for helping to record the Tibetan readings. Thank you for being so flexible! Thank you so much to Deyang and Nyima Tsering for doing the Tibetan recordings. You both have excellent voices and take great pride in your reading. All the recordings sound fantastic. Melody Phippen kindly read all the readings in English and we are most grateful for this. The goddess like tranquility of her smooth and soothing voice will bring great pleasure to all those in the Land of Snows and also to those far beyond!

As always, a big thank you to Elke Martin for all her work on the layout, formatting and cover design. Where would we be without such German excellence! A

special thanks is due to Mr. Sö Dop for drawing the excellent pictures in readings twelve and fifteen. Thanks to Mingmar Chundak for assisting us in the readings about Tibetan symbols. Thanks also to Sherrap of Shambala Adventures for providing the great photograph for the front cover.

David Germano of the University of Virginia has again been a source of encouragement for this project and we are most appreciative of this.

We continue to be very grateful for the Tibetan instruction we have received from the outstanding teachers at Tibet University over a period of many years. The ongoing support and interest of the staff of the Tibetan language department has been very encouraging.

We also wish to thank the Tibet People's Press of the Tibet Autonomous Region for their support in printing this book. It is always a pleasure to work with the staff of the People's Printing Press. All the sources used in compiling these readings have been taken from materials printed officially within the People's Republic of China. The majority of the readings have been taken from books which have been published by the Tibet People's Press in Lhasa. We have been able to reproduce these texts in this book with the full permission and co-operation of the Tibet People's Press. The artwork has also kindly been provided by them. We offer our grateful thanks to all the excellent artists who work for, and are associated with, the Tibet People's Press. In particular with say thank you to Mr. Chamsang who drew the outstanding line drawings. Thank you very much.

Finally, we wish to thank the Tibet Autonomous Region Foreign Affairs Bureau in Lhasa for supporting this project and providing the necessary visas. Their unequivocal support, especially through the personal involvement of Mr. Ju Jian Hua, Mr. Wang La, Mr. Liu Lin, Mrs. Luo Xiao Ling, Mr. Ge Nyi, Mrs. Song Jie and Mr. Le Huan has again been greatly appreciated.

Introduction

This series of books is designed for Tibetans studying English and students of the Tibetan language. By using readings from a range of genres, we hope that students will learn much about Tibetan culture while pursuing their language study. In order to facilitate the dual aim of helping students of both Tibetan and English, we have attempted, as much as possible, to make these books bilingual. The exercises at the end of each reading are in both languages so students can respond in the language of their particular focus.

This beginner-intermediate level book is the second in the series of Tibetan and English readers. The readings are of a similar level to those used in Tibetan language classes in primary school and high school. The readings for each section have been arranged in such a way as to progress from the easier language of folk stories to the more difficult language found in wisdom literature. Subsequent books will be aimed at intermediate and advanced levels.

All of the source material is in literary Tibetan as opposed to the colloquial or 'spoken' form of Tibetan. The readings are broken up into four genres and have been arranged in terms of difficulty. The first section begins with somewhat easier and well-known folk stories. The readings in the second section describe common pictures and symbols – images that are typically seen in Tibetans' homes, monasteries and other public places. The third section has readings about myths and legend. The fourth section introduces the student to the more challenging genre of wisdom literature. The readings in section four have been taken from Sakya Legshey (སུ་ལྷུ་ལེགས་པ་ལྷན་) and one from Khache Palu (ཁ་ཆེ་པ་ལུ་). The folk stories are written in a more contemporary form of literary Tibetan, while the wisdom literature reflects traditional literary Tibetan.

The category of folk stories is comprised of stories which are widely known throughout Tibetan speaking areas. These stories include the adventures of the popular folk hero Aku Dönba. The category of 'legends' differs from 'folk stories' in that legends have some link with an historical figure or an historical account. The readings in the section about legends have a strong historical connection, without necessarily being part of the historical narrative per se.

There are, of course, other literary genres such as 'media' Tibetan - newspaper and magazine articles, poetic verse, proverbs, the study of metaphors, synonyms and epithets, pilgrim guide books, and the great body of religious writings. To some extent these genres have been covered in the four categories we have included in this beginner-intermediate level book. For example, wisdom literature incorporates poetic verse, proverbs, the study of metaphors and epithets, and religious writings. The category of well-known symbols draws from magazines and journals.

There are numerous versions of many of the stories presented in this book. We have not set out to make a definitive version of these stories, but have rather just recorded them as they exist in printed materials. We have not significantly edited the Tibetan texts since they have all been published by established printing presses within China. In general, we have preserved the paragraph divisions where this has been possible. The one small change that we have made was to take out English style quotation marks in the Tibetan readings and make that consistent throughout the book. That is, some of the texts had quotation marks (following the contemporary trend in this area) and some did not. Literary Tibetan does not require English-style quotation marks as it has its own system of marking direct speech.

At the end of each reading we have provided the source from which the reading has been taken. Four of the readings in the second section 'Well-known Symbols', we composed ourselves. We consulted a number of scholars about these symbols in order to accurately represent the subject matter. Please note that readings eleven, twelve, fourteen and fifteen are our own compositions and thus the source of those readings has not been listed.

While it is anticipated that this series can be used meaningfully for independent study, for best results, it would be desirable to have a teacher of either Tibetan or English work through the books with the student. We have made recordings of each of the twenty-four readings in both Tibetan and English. These recordings have been made with native speakers of the respective languages and will be particularly helpful in improving one's listening, comprehension and pronunciation skills. The enclosed CD contains .mp3 sound recordings. Whenever there is a recording for a reading, this icon is displayed.

When using this book, it may be a good idea to use a sheet of paper to cover over the language with which you are most familiar. That is, if you are studying the Tibetan text, it would be best not to immediately look at the English. Firstly, see how much of the Tibetan you understand before reading the English. Conversely, when studying the English, you will be better served by reading the Tibetan after you have studied the English. Please note that the exercises in Tibetan and English are not always exactly matching translations. That is, sometimes the questions in English vary slightly from those in Tibetan. This has been done with the intention of helping to maximise the needs of both learners.

It is assumed that students of this book have a reasonably solid foundation in the grammar of Tibetan and English. While some notes about grammar are

given, this series is not an exhaustive study of the grammar of either language. The primary focus is the content of the readings themselves. We have also not commented on the literary and stylistic differences between the categories into which we have grouped the readings. This would be a study for another occasion.

Translating from one language to another continues to remain a curious task, with varying degrees of success. We have endeavoured to render the readings into natural English without, we hope, losing the force and flow of the original Tibetan text. Literary Tibetan is very terse and compact and often requires expansion in English. Small differences of opinion may arise as to our translated lexical choices, but our intention has been to communicate as clearly and naturally as one is able to when moving from one language and culture to another.

There are always some inevitable compromises when attempting to produce a resource that will adequately meet the needs of two different sets of language learners. Though we have by no means established a perfect balance of juggling these differing needs, we hope that through this series some benefit will be gained by both students of English and students of Tibetan.

མཚོན་རྟགས། Abbreviations

མིང་ཚིག།	n.	noun
ཞེ་ཚིག།	h.	honorific
བྱ་ཚིག།	v.	verb*
བྱ་བྱེད་ཐ་མི་དད་པ།	vi.	intransitive verb †
བྱ་བྱེད་ཐ་དད་པ།	vt.	transitive verb
	v. com.	verbalised compound
མིང་གི་བྱུང་པར།	adj.	adjective
བྱ་བའི་བྱུང་པར།	adv.	adverb
ཁ་དག།	idiom.	idiomatic expression
ཚབ་ཚིག།	pr.	pronoun
དུས་འདས་པ།	pt.	past tense
དུས་ད་ལྟ་བ།	p.	present tense
དུས་མ་འོངས་པ།	f.	future tense
རྒྱལ་ཚིག།	imp.	imperative/command
རྟེན་ཚིག།	con.	conjunction
ཚིག་ཐུང།	part.	particle
ཡུལ་ཚིག།	post.	post-position ‡

*Verb tenses are listed only when they are not single stem verbs; - that is, when the spelling is different across the three tenses.

† Readers should not confuse the terms 'transitive' and 'intransitive' with 'volitional' and 'non-volitional' – also sometimes referred to as 'controllable/uncontrollable' and 'intentional/unintentional'. Transitive verbs take a subject/agent and an object. Intransitive verbs have only a subject/agent and no object. Though it would be possible to do so, we decided not to list the 'normative' volition of verbs in this book. This is primarily because the volition of a verb depends on certain contextual factors and in particular is determined by the final auxiliary verb. For further discussion about this, please refer to the Introduction in *Lhasa Verbs – A Practical Introduction*.

‡ Note that the term 'post-position' refers to the 'position' or 'location' of the following noun. In English grammar this is referred to as a 'preposition' as it comes before the noun. In Tibetan, the 'preposition' comes after the noun and is thus termed 'post-position'.

དང་པོ།

ལྷན་གཉེན་མཐོང་བ་འཇུག་ཤོད།

Section One
Folk Stories

༡ བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་མགོ་སྐོང་དུ་ཚུད་པ།

༣། ལུ་སྟོན་པ་སྐྱེས་ལུ་སྟོན་ལུང་ནས་ཡིན་ཟེར་གྲོལ་ཡོད། རྟོན་མ་ལུ་སྟོན་པ་འཇུག་པ་
 བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་ཟེར་བའི་མི་ཞིག་ཡོད། ཉིན་ཞིག་ལུ་སྟོན་པ་འབྲུ་རྟོག་སྟོག་ཏེ་ལུ་སྟོན་པ་འབྲུ་
 ལ་ཤས་གཡང་ནས་དེ་རྣམས་ལ་རིལ་མ་རྒྱབ་ལ་ཤས་བཀའ་ཏེ་ཞོགས་པ་ལྟ་བུ་ནས་ནང་ལ་ལོག་འགྲོ་
 ཏུ་བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་དང་འབྲུད། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་གིས་ཞོགས་པ་ལྟ་བུ་དེ་འདྲ་ལུ་སྟོན་པ་པར་སྐྱོན་པ་
 ཡིན་ཞེས་དྲིས། ལུ་སྟོན་པ་དེ་རིང་ལུ་ཡི་བྲག་ལྷག་ནས་དངོས་བྱུང་གནད་གི་འདུག བྱ་བུ་ཚང་
 དས་དངོས་བྱུང་ལེན་པར་སྐྱོན་པ་ཡིན་ཟེར་བས། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་གི་བསམ་པར་ང་རང་ཡང་དངོས་
 བྱུང་བྱུང་པར་འགྲོ་དགོས་སྟུང་སྟེ། ལུ་སྟོན་པ་འདྲ་ཟེ་འགྲོ་དགོས་མིན་སྐད་ཆ་དྲིས། ལུ་སྟོན་
 པས་ཡང་འགྲོ་ཏུ་སྐྱེ་རིན་མ་འགྲོ་དགོས་པ་དང་། མར་ཡོང་ཏུ་སྐྱེ་རིན་མ་ཡོང་དགོས། བྲག་
 ལྷག་གི་འབྲམ་དུ་སྐྱེ་བས་རྗེས་བྲག་ལྷག་ནང་ལག་པ་བརྒྱུད་ནས་དངོས་བྱུང་གནད་རྟོགས་ཟེར་དགོས་
 ཞེས་བཤད། ཉིན་གཉིས་པའི་ཞོགས་པ་ལྟ་བུ་ནས་ལྟོན་པ་སྐྱེད་རི་འཇོགས་ནས་བྲག་ལྷག་ནང་
 འཇུག་ནས་བཤད། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་ཡང་འགྲོ་ཏུ་སྐྱེ་རིན་མ་སྐྱོན་ཚང་རྗེས་ལ་ལུས། བྲག་ལྷག་གི་
 འབྲམ་དུ་སྐྱེ་བས་སྐབས་བྲག་ལྷག་ནང་ལག་པ་བརྒྱུད་ནས་དངོས་བྱུང་གནད་རྟོགས་ཟེར། ལུ་སྟོན་
 པས་བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་གི་ལག་པ་དམ་པོར་བེན་ནས་མ་སྐོང་ཚང་བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་གིས་དངོས་བྱུང་གནད་
 རྟོགས་ཞེས་ཐིངས་གསུམ་པོས་ཀྱང་ལག་པ་མ་སྐོང། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་ལུ་སྟོན་པ་དངོས་བྱུང་མ་ལུང་
 ཡང་མཚོག་མགོ་སྐོང་རྟོགས་གནད་ཟེར་སྐབས། ལུ་སྟོན་པས་བྱོད་ཀྱི་གྲོང་པར་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་སྐོང་ན་མཚོག་མགོ་སྐོང་པས་ཚོག་ཟེར། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་ནས་ལུ་སྟོན་པ་ལེན་བྱས་སྐབས་
 ལུ་སྟོན་པ་གསེད། དེ་ནས་ལུ་སྟོན་པ་སྐྱེ་རིན་མ་སྐྱེ་བུར་བཏང་ནས་སྟོན་པ་ཁྱིམ་དུ་སྐྱེ་བས། བྱ་
 བུ་རྟོག་རྟོག་སྐོང་རིན་མ་ཡོང་ཚང་རྗེས་ལ་ལུས་ནས་ཁྱིམ་དུ་སྐོང་སྐབས་ལུ་སྟོན་པ་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་སྐོང་ཡོད་པ་དང་། བྱ་བུ་རྟོག་རྟོག་ལ་དངོས་བྱུང་རག་བྱུང་ངམ་ཞེས་སྐད་ཆ་དྲིས། བྱ་བུ་
 རྟོག་རྟོག་གིས་དངོས་བྱུང་མེད་ནའེ་མཚོག་མགོ་སྐོང་རྟོགས་གནད་ལུ་སྟོན་པས་ལུ་སྟོན་པ་འབྲུ་དོ་པོ་
 གཅིག་སྐོང་ཟེར་གྱི་འདུག་ཟེར་ནས་ལུ་སྟོན་པ་འབྲུ་དོ་པོ་གཅིག་འཇོག་པ་རེད།

(ལུ་སྟོན་པ་ རྟོག་གྲངས་ ༡ - ༢ ཡོད་ཚུངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading One: The Deception of Trugu Dokdok

It is traditionally said that Aku Dönba's birth place is in the district of Dulong. Long ago, Aku Dönba had a neighbour by the name of Trugu Dokdok.

One day, Aku Dönba ran out of grain. So he went to another place and borrowed a few donkeys. He loaded them with some sacks of sheep dung and, very early in the morning,

made his way home. Upon returning, he met his neighbour Trugu Dokdok.

"Aku, where have you been so early in the morning?" he asked him.

"Today, from the upper cave, magical gifts are being given away. So I went and got some," Aku Dönba replied. Thinking that he too should go and get some gifts, Trugu Dokdok asked Aku how to get there.

"On the way up to the cave, you need to go via the sand hill and on the way down you need to go via the grass-covered hill. After you arrive at the opening of the cave, stretch out your arm into the cave and call out, 'Please give me a gift'," Aku Dönba told him.

Very early the next morning, Aku Dönba climbed the grass-covered hill, went inside the cave and waited there. As Trugu Dokdok had gone via the sand hill, he arrived later. When Trugu Dokdok arrived at the edge of the opening of the cave, he stretched out his

arm and asked to please be given some gifts. Aku Dönba grabbed Trugu Dokdok's hand tightly and did not release it. Even though Trugu Dokdok called out three times to receive some gifts, his hand was not released. In desperation, Trugu Dokdok started to call out that even if he did not receive any gifts to please have his fist released.

"If you give your neighbour one sack of grain, then your fist will be released," Aku Dönba (who was pretending to be someone else) replied. Trugu Dokdok promised to do so and Aku Dönba then released his hand.

Aku Dönba then slid down the sand hill and arrived home first. Since Trugu Dokdok had returned via the grass-covered hill he arrived later. When he arrived home, Aku Dönba was waiting there beside his gate.

"Trugu Dokdok, did you get any gifts?" Aku Dönba asked him.

"Because I said, 'even if I don't get any gifts, please release my fist', I was told to give you a sack of grain!" replied Trugu Dokdok. Then Aku helped himself to a sack of grain.

(*Aku Dönba*, Tibet People's Press, pp. 1-2.)

ཚིག་གསལ། Vocabulary

སྐྱེས་ལུག།	(n.) birth place, area, district	ཤེ།	(adj.) upper; (n.) the upper part
ལྗོངས་ལུང།	(n.) 'upper valley', an area east of Lhasa	གྲུག་གྲུག།	(n.) cave, cavern, rock, cave, grotto
བྱེད་སྒྲོལ།	(n.) traditional saying, a saying	དངོས་གྲུབ།	(n.) special gifts, blessings or empowerments, 'divine gifts'; accomplishments, feats
གྲོང་པ།	(n.) neighbour; family, villager		
གྲུ་གྲུ།	(n.) ball of thread or yarn	སྒྱུ་ལ།	(vi.) to think, to consider, to contemplate
རྩོག་རྩོག།	(n.) chunk, solid piece, lump	གྲུ།	(n.) sand, dust (also བྱེ་མ།)
ཚུད་པ།	(vt.) to be put inside, to be inserted; to fit into	གྲུ་རི།	(n.) sand hill
འབྲུ་རིགས།	(n.) grain, cereal	མྱང།	(n.) grassland, meadow, lawn
གཡེན།	(vt.) to borrow; to lend	མྱང་རི།	(n.) grass covered mountain, hill or meadow
རིལ་ལ།	(n.) sheep or goat dung		
རྒྱབ།	(n.) a load; the back, the back of, behind, rear (post.) back, behind, after	བརྒྱབ་པ།	(vt.pt.) to stretch out, to extend
		འཛོགས།	(vt.pt.) to climb, to ascend
བཀག་ལ།	(vt.pt.) to load an animal; to impose a tax; to hang up something	ལུས།	(vi.) to be left behind, to be left out, to be late; (n.) body
འབྲེན།	(vi.) to meet, to come into contact with, to connect with	དམ་པོར།	(adv.) tightly, firmly
		སྒྲོད།	(vt.) to let go, to release
		མཛོག་མཛོག།	(n.) fist (also ཛོག་མཛོག།)

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

གྲུ་གྲུ་དོག་དོག། གྲུ་གྲུ་ནི་ལྷན་དོག་རིལ་བྱུར་བྱས་པ་ལ་ཟེར་ཞིང་། ཡང་གཙང་ཕྱོགས་སུ་ཅིད་ཆས་སློལ་
 ལའང་གྲུ་གྲུར་འབོད་གྱི་ཡོད། རྒྱུང་བྱུང་འདིར་མི་རྩལ་མིང་ཡིན་ཞིང་དེའང་མིང་རན་ནམ་མིང་ལྷོག་ལྷ་
 བུ་ཞིག་ཏུ་རྩེད། དོག་དོག་གྱུང་རིལ་བོ་འམ་དོག་བོའི་དོན་ཡིན།

The name Trugu Dokdok is comprised of two parts: གྲུ་གྲུ་ which means a ball of thread or yarn and དོག་དོག་ which means 'solid chunk'. In the Tsang area གྲུ་གྲུ་ also refers to a ball used for playing sport. In this short story གྲུ་གྲུ་ is used as a person's name, being a humiliating nick-name. (Aku Dönba's neighbour was nick-named "Chunky Ball Of Thread" possibly because he was short, round and fat.)

ཨ་ཁུ་དྲོན་པ། བོད་གྱི་དམངས་ཁྱོད་རྒྱུང་གཏམ་ནང་གྲགས་པའི་མི་རྩལ་ཞིག་ཡིན་པ་དང་རྒྱུང་བྱུང་དང་
 རྩོ་གོས་སྟེར་བར་བྱེད་པའི་མེས་བོ་རྩལ་བུ་ཞིག་ཏུ་བརྗེ་སློལ་ཡོད།

Aku Dönba is a very famous figure in Tibetan folklore. He is considered to be the father of sharing clever tricks and smart practices with others.

རྒྱུབ། རྟ་བོར་མཚོ་གཡམག་སོགས་ལ་བཀལ་བུའི་དངོས་ཚོག་ ཁལ་ཡང་ཟེར། དབེར་ན་རྟ་ལ་ཁལ་བཀལ་
 ཞེས་པ་སོགས་སོ།

This word refers to a load of goods that is carried by an animal; either a horse, donkey, dzo or yak. For example, 'the horse carries a load'. རྒྱུབ་ is synonymous with ཁལ་ . (A མཚོ་ is a cross breed between a female cow and a male yak.)

དངོས་གྲུབ། རང་གིས་དམ་ཚིག་གང་རུང་སྲུང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཐོབ་པའི་ལེགས་འབྲས། དབེར་ན། ལྷས་
 དངོས་གྲུབ་གནང་བ་ཞེས་སོགས་མང་ཏུ་རྩེད་དོ།

This term (typically translated as 'accomplishments') refers to the excellent result one can obtain after carefully adhering to a vow or promise. For example, the expression 'gods give special gifts or powers' occurs often in Tibetan writings.

དངོས་གྲུབ་གནང་གི་འདུག། In the context of this story, this expression means 'giving special gifts'.

མེད་ན་ལེ། འདི་ནི་རྩ་སའི་ཡུལ་རྒྱུད་ཀྱི་འགྲོ་སྐྱབས་གཞིར་བཞག་བྱས་ནས་མིས་པ་རྩེ་དོན་ནི་མེད་ན་ཡང་ཞེས་
བ་ཡིན།

This expression has been written down according to the pronunciation of Lhasa spoken dialect and means 'though not existing/not having...'

སློབ་ཚན། Exercises

༧༧ གཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཨ་ཁུ་སྟོན་བས་བོད་བྱ་ལ་རིལ་མའི་རྒྱབ་ཁ་ཤས་བཀལ་ཏེ་འགྲོ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ ཨ་ཁུ་སྟོན་བས་སྲུ་གུ་དོག་དོག་གི་བསམ་པའི་ཞན་ཆ་ག་རེ་བརྒྱབ་ནས་མགོ་བརྒྱུར་བཏང་བ་རེད་དམ།

༣ ཨ་ཁུས་སྲུ་གུ་དོག་དོག་ལ་ཡར་ལམ་བྱེ་རི་ལ་འགྲོ་བ་དང་མར་ལམ་སྤང་རི་ལ་འགྲོ་དགོས་ཞེས་བརྒྱན་
པར་གནད་གང་ཡོད་དམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the reason Aku Dönba went and loaded some donkeys with sacks of sheep dung?

2. What character flaw of Trugu Dokdok did Aku Dönba exploit to deceive him?

3. What was the point of Aku telling Trugu Dokdok to go up via the sand hill and to come down via the grass-covered hill?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཨ་ཁུ་ལྷོན་པས་རང་གི་བོང་བྱར་རིལ་རྒྱབ་བཀལ་ནས་གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་ལ་བརྟན།

༢ — ཨ་ཁུ་ལྷོན་པས་གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་ལས་སྐྱེ་བོར་བསྐྱུ་ཁྲིད་ཏུ་རྩྭ་དྲ་བར་བྱས་སོ།

༣ — གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་གིས་མཐའ་མར་ཨ་ཁུས་བོང་བྱར་བཀལ་བ་དེ་དག་རིལ་མ་ཡིན་པ་ཤེས་སོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

- 1. ___ After loading the donkeys, Aku Dönba showed the sacks of dung to Trugu Dokdok.
- 2. ___ Aku Dönba easily deceived Trugu Dokdok.
- 3. ___ In the end, Trugu Dokdok realised that Aku Dönba had loaded the donkeys with sacks of sheep dung.

ག གཤམ་གྱི་བོང་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་དུམ་དང་རྒྱུགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

- 1. གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་གིས་ལོགས་པ་ལྷ་པོ་དེ་འདྲ་ཨ་ཁུ་ག་པར་ཕྱིན་པ་ཡིན་ཞེས་དྲིས།
- 2. ལྷོན་མ་ཨ་ཁུ་ལྷོན་པའི་གོང་པ་གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་ཟེར་བའི་མི་ཞིག་ཡོད།
- 3. ཨ་ཁུས་དེ་རིང་ལུ་ཡི་བྲག་ཕྱག་ནས་དངོས་གྲུབ་གནང་གི་འདུག་ཟེར།
- 4. གྲུ་གུ་རྩོག་རྩོག་གིས་ཨ་ཁུར་གང་འདྲ་ཟེ་འགྲོ་དགོས་མིན་སྐད་ཆ་དྲིས།
- 5. ཉིན་ཞིག་ཨ་ཁུ་ལྷོན་པ་འདྲུ་རིགས་རྫོགས་པ་རེད།

- ___ "Today, from the upper cave, magical gifts are being given away," said Aku.
- ___ One day, Aku Dönba ran out of grain.
- ___ "Aku, where have you been so early in the morning?" Trugu Dokdok asked him.
- ___ Long ago, Aku Dönba had a neighbour by the name of Trugu Dokdok.
- ___ Trugu Dokdok asked Aku how to get there.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་ནམས་སྤྱད་ནས་འོས་འཚམས་གྱིས་སྐོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གྱིས་དང་།

གིས་ བྱས་ ཟེར་ བས་ དངོས་གྲུབ་ སྐབས་

དྲིམ་ ལངས་ ཅང་ ཅུ་ བཏང་ དོཔོ་

དེ་_____ ལ་ཁུ་སྐོན་པ་གྱི་དེ་ནས་གྱི་ཤུར་_____ བས་སྐོན་ལ་བྱིམ་_____ སྐབས། གྲུ་གྲུ་དོག་དོག་གྲང་
 དེ་ནས་ཡོང་_____ རྗེས་ལ་བྱས་ནས་བྱིམ་དུ་སྐྱོད་_____ ལ་ཁུས་སྐོ་འགམ་དེར་_____ བས་བཟང་ཡོད་པ་
 དང་། གྲུ་གྲུ་དོག་དོག་ལ་_____ རག་གྲུང་ངམ་ཞེས་སྐད་ཆ་_____ ། གྲུ་གྲུ་དོག་དོག་_____
 དངོས་གྲུབ་མེད་ནའི་མཛོག་མགོ་སྐོད་ལོགས་གནང་_____ བས་ལ་ཁུ་རང་ལ་འགྲུ་_____ གཅིག་སྐྱོད་ཟེར་གྱི་
 འདུག་_____ བས་ལ་ཁུས་འགྲུ་དོཔོ་གཅིག་འཕྱོག་པ་རེད།

D Using the words below, fill in the blanks.

sack	was	gifts	any	beside	helped
release	arrived	via	slid	first	grain

Aku Dönba then _____ down the sand hill and arrived home _____. Since Trugu Dokdok had returned _____ the grass-covered hill he _____ later. When he arrived home, Aku Dönba _____ waiting there _____ the gate. "Trugu Dokdok, did you get any _____?" Aku Dönba asked him. "Because I said 'even if I don't get _____ gifts, please _____ my fist', I was told to give you a _____ of grain!" replied Trugu Dokdok. Then Aku _____ himself to a sack of _____.

༢ ཨ་ལུ་ལྷོན་པམ་ལྷར་ལྷོང་བཅད་པ།

༄༅། ལྷོན་གྱི་དུས་སུ་ཨ་ལུ་ལྷོན་
 པར་ཁྲིམ་མཚོས་དུད་ཚང་ལྷུག་པོ་
 ཞིག་ཡོད། རྣམ་བཤག་དེས་ག་
 དུས་ཡིན་ཡང་ཨ་ལུ་ལྷོན་པར་བརྟམ་
 བཅོས་བྱེད་གྱི་ཡོད་པ་དང་། ཉིན་
 ཞིག་རྣམ་བཤག་གིས་ཨ་ལུ་ལྷོན་
 ཁང་གི་སྐུ་ལུང་འོག་ཏུ་ལྷར་ལྷོང་
 ཞིག་བཅུགས། ལོ་ལྷར་དབྱར་ལ་
 ཤར་སྐབས་ལྷར་ལྷོང་གི་ལོ་མ་ཡོངས་
 ལྷུ་རྒྱས་ཏེ། ཨ་ལུ་ལྷོན་ཁང་པའི་དགའ་
 གསལ་བསྐྱིབས་ནས་ཉིན་མོ་ཡང་
 ལྷོན་མེ་སྤར་དགོས་པའི་གནས་སུ་
 ལྷུ།

ཨ་ལུ་ལྷོན་པའི་སེམས་ལ་
 གནའ་བོའི་གཏམ་དཔེར། ངན་
 པར་ངན་ལན་མ་བསྐྱོག་ན། །
 བརྟམ་བཅོས་བྱེད་མཁན་མང་དུ་

འགྲོ། ཞེས་པ་དེ་དུན་ནས་རྒྱས་ཤིག་བྱེད་དགོས་སྐྱེས། ཨ་ལུ་ལྷོན་ཞིག་ཤིང་རིང་པོ་ཞིག་ཕྲག་ཏུ་
 བརྒྱབ་ནས་རྣམ་བཤག་དུད་ཚང་དེའི་སྐོ་འགྲམ་བརྒྱད་དེ་ཕྱོགས་སུ་ཐོན་ལུལ་བྱས། དེ་རྣམ་བཤག་
 གིས་མཐོང་ནས་ཨ་ལུ་ལྷོན་པར། ལྷོད་ཤིང་ཕྲག་ཏུ་བརྒྱབ་ནས་གང་དུ་འགྲོ་སྤེམ་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས་
 པར། ཨ་ལུ་ལྷོན་པམ་ཏུ་ལས་པའི་རྣམ་འགྲུར་གྱི་ཕོག་ནས་ལྷོད་གྱིས་ད་དུང་མཁུན་མ་བྱུང་ངམ།
 དེ་རིང་སྐྱ་ས་ནས་ཤིང་ཉོ་མཁན་ཚོང་བ་འབྱོར་ནས་ལྷར་ཤིང་འདོམ་གང་རེར་ཉམ་རྩོ་བརྒྱ་རེ་སྤོད་གྱི་
 འདུག ལྷོད་གྱི་ལྷར་ལྷོང་དེ་བཅོང་ན་མ་མཐའ་ཡང་དུལ་ཤ་ཤིག་ལ་གང་རག་ངེས་པོ་དོ། ཡིན་ན་
 ཡང་མགྲོགས་ཚམ་མ་སེབས་ན་ཚོང་བ་འགྲོ་བམ་འདུག་ཅེས་ལན་བཏབ། རྣམ་བཤག་གི་བསམ་

པར་ངའི་རྣམ་ཐོང་འདི་ནི་སྒྲོམ་ལ་རིང་བས་རིན་གོང་ཆེན་པོ་རག་རྒྱ་ཉལ་གཅིག་རེད་རྣམ་ཞེ་སྐྱུར་བར་
རྣམ་ཐོང་བཅད་ནས་འཛོང་བར་བསྐྱོད།

ནོར་བདག་གོང་གི་ཚོང་རར་སྐབས་དུལ། ཤིང་ཉོ་མ་ཐན་གྱི་གྲིབ་མ་ཅམ་ཡང་མཐོང་རྒྱ་
མེད་རྣམས། ཤིང་དེ་བྱུང་ཤིང་དུ་བཅོངས་རྒྱ་འཁེལ་བས་ཁོང་སློ་ཚད་མེད་ལངས་བཞིན་བྱིམ་དུ་ལོག
དེའི་སྤྱི་ཉིན་ནོར་བདག་དང་ཨ་ཁུ་རྩོན་པ་སྤྲད་དུས་སློ་བའི་རྣམ་འགྱུར་དང་བཅས།
སློད་གྲིམ་ང་ལ་མགོ་སྐྱོར་བཏང་འདུག གོང་ནང་དུ་ཤིང་ཉོ་མ་ཐན་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་ཅེས་བཤད།
ཨ་ཁུ་རྩོན་པས། ཉམ་རྒྱུང་བདག་གིས་སློད་ལ་མགོ་སྐྱོར་གཏོང་ག་ལ་ཕོད། མགྲོགས་ཅམ་མ་
ཕེབས་ན་ཚོང་པ་འགོ་བྱ་བས་འདུག་ཅེས་ཞུས་མ་བྱུང་ངམ། སློད་རང་འབྲི་དྲགས་པའི་རྒྱུན་གྲིམ་རེད་
ཅེས་བཤད་པས། ནོར་བདག་ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མ་བྱུང་བར་གདོང་ཚ་སྐྱུར་སྐྱུར་དུ་བགས་པ་བཞུགས་
བྱ་བས་བྱས། དེ་ནས་བརྒྱུང་ཨ་ཁུ་རྩོན་པའི་ཁང་པ་དེ་ཉི་མ་རྫོ་ཕོ་དང་དཀར་ཆ་ཡང་གསལ་ཕོ་ཞིག་
དུ་བྱུར་པོ།

(ཨ་ཁུ་རྩོན་པ། ཤོག་གྲངས་ ༤༥-༤༦ ཤོད་རྒྱུངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Two: **Aku Dönba Chops Down a Walnut Tree**

Long ago, Aku Dönba had a neighbour who was very rich. The rich man always mistreated and bullied Aku Dönba. One day, he planted a walnut tree beneath Aku's window. Every year during summer, the leaves of the walnut tree would flourish. Eventually the leaves blocked the light to Aku Dönba's house. Even during the day time Aku had to light a lamp.

Remembering an ancient proverb, "If you don't return evil with evil, bullies will increase more and more", Aku Dönba thought to himself that he needed to devise a plan. One day, Aku, carrying a long piece of wood on his shoulders, pretended to be going somewhere and went out via his rich neighbour's gate. The rich man saw Aku Dönba and asked him,

"Where do you intend to go carrying that wood?" Looking very surprised, Aku Dönba replied,

"You still haven't found out? Today a wood merchant from Lhasa has arrived and is paying one hundred coins for each *dom*-length of walnut wood. If you sell that walnut tree, you will definitely get at least one sack of money. But, unless you go quickly, you won't meet him as he is about to leave."

"My walnut tree is very round and tall so I should certainly get a good price for it," the rich man thought to himself. So he quickly chopped down the walnut tree and went off to sell it.

When the rich man arrived at the town market, he did not even see the shadow of the wood merchant. He was then forced to sell his walnut wood just as firewood. Filled with rage he returned home. The next day, the rich man met Aku Dönba and angrily said to him, "You tricked me! There was not even one wood merchant in town!"

"How could someone as lowly as I dare to trick you? Didn't I only say that you need to go quickly as the merchant is about to leave? It was because you arrived too late," replied Aku Dönba. Not knowing what to say, the rich man became so angry that the skin on his face was about to peel off. From that time on, Aku Dönba's house became warm and the inside also became clear and bright.

(*Aku Dönba*, Tibet People's Press, pp. 45-46.)

ཚིག་གསུམ། Vocabulary

ལྷ་མོ་རྩེ།	(n.) walnut tree	ག་རྒྱུལ།	(n.) skin/leather bag or sack
ཁྱིམ་མཚོམས།	(n.) neighbour	གང་།	(adj.) one; (pr.) what, who, which
ཏུང་ཚོང་།	(n.) household, family	ཚྲོམ།	(adj.) thick, round (also ཚྲོམ་པོ་)
ལྷན་པོ།	(adj.) rich, wealthy	རིན་གོང་།	(n.) price, value
ལོན་བདག་	(n.) wealthy person, 'owner of wealth/riches'	ཉག་གཅིག་	(adv.) certainly, definitely, without question
བརྒྱུ་བཅོམ་བྱེད།	(v.com.) to bully, to mistreat, to abuse	བསྐྱོད།	(vi.pt.) to go from one place to another, to travel, to be carried off; (vt.pt.) to move around, to agitate, to shake
མེུ་ཁུང་།	(n.) window	དཀར་ཆ།	(n.) lightness, brightness; lighting
བཙུགས།	(vt.p.) to plant into the ground; to establish, to start, to found, to set up	ལུང་ཤིང་།	(n.) firewood, kindling (also མེ་ཤིང་)
བརྗེ་བས།	(vt.pt.) to conceal, to obscure, to block	ཉམ་ཚུང་།	(adj.) meek, lowly, humble, gentle
ལྗོན་མེ།	(n.) lamp, light, lantern, torch	མོད།	(v.) to dare to do something, to have the courage to do something; to be able
ཏུམ།	(n.) plan, scheme, strategy, policy, method	བགས་པ།	(n.) skin, hide, leather (also ལྷགས་པ་)
ལྷག་པ།	(n.) the shoulders	བལྟེད།	(vi.pt.) to peel off; to fade; to deteriorate, to decline
ལྷག་ཏུ་བརྒྱབ།	(v.com.) to carry something on one's shoulders		
རྣམ་ལྡན།	(n.) countenance, disposition, form, shape, appearance, manner, mood		
འམ་རྩོ།	(n.) ancient Tibetan coin		
མ་མཐའ།	(n.) the minimum, at least (also དམའ་མཐའ་ and མ་མཐའ་)		

བརྒྱུས་བཅོས། གཞན་ལ་ཐུབ་ཚེད་ཀྱིས་གནོད་པ་སྐྱེལ་བ། ཡིག་རྙིང་འགའ་ཞིག་ཏུ་ཐོག་བཟླིས་བརྒྱུས་བཅོས་ཞེས་ཐོན་ཡང་དེང་སང་མང་ཆེ་བས་ཐུབ་ཚེད་གནོད་བ་དང་ཐུབ་ཚེད་ཐོད་པ་སོགས་སུ་འབོད།

This term means to harm others by bullying them. Though in some ancient Tibetan writings the term ཐོག་བཟླིས་བརྒྱུས་བཅོས་ occurs, these days most people use the expressions ཐུབ་ཚེད་གནོད་ and ཐུབ་ཚེད་ཐོད་ to express the idea of bullying.

ཕྱག་ཏུ་བརྒྱབ། ཤིང་སོགས་དངོས་པོའི་རིགས་དཔུང་པའི་རྗེད་ཏུ་འབྱེད་བ། ཕྱག་བ་དང་དཔུང་བ་དོན་མཚུངས།

This verbalised compound means to carry wood or other things on one's shoulders. Two Tibetan words refer to the general area of the shoulder: ཕྱག་བ་ and དཔུང་བ་.

འདོམ་གང། གྲུ་མོ་ནས་མཇུབ་ཚེའི་བར་ལ་ལྷུ་གཅིག་གི་རིང་ཚད་དང་ལྷུ་བཞིལ་འདོམ་གཅིག་གི་རིང་ཚད་ཡིན། ཡང་ན་ལག་གཉིས་སྡིད་ཏུ་བརྒྱུད་པའི་རིང་ཚད་དེ་གཞུ་འདོམ་ཡང་བློ།

This unit of measure – two arm's length – is the same length as four ལྷུ་ (One ལྷུ་ is equivalent to the length from one's elbow to the tip of one's middle finger.) Another way of describing a འདོམ་གང་ is that it is equivalent to two fully stretched out arm's length – a measure also known as གཞུ་འདོམ་ (literally a bow length).

ཀ་རྩོ། རྩོན་རུས་སུ་རིན་ཐང་འཇལ་བྱེད་ཀྱི་དངུལ་ཀ་རྩོ་མིང་ཡིན།

This term was used in ancient times to refer to coins used for measuring the price or value of something.

ཉག་གཅིག་ དེ་ལོན་ཞེས་བ་དང་ངེས་གཏན་ཞེས་པའོ།

This term means 'only', 'definitely', 'surely' 'certainly'.

དངུལ་ག་རྒྱལ་གང། དངུལ་ཀ་རྩོ་རི་དུགས་ཀྱི་ཕྱགས་པ་ལས་བཟོས་པའི་རྒྱལ་བ་གང། ག་རྒྱལ་ནི་གོ་ཕྱགས་ལས་བྱས་པའི་རྫོང་ཅིག་

This term refers to a bag for holding money (such as a wallet or pouch) that has been made from some kind of animal skin. The word ག་རྒྱལ་ means a bag made from leather.

ག་ཤོད་འདི་ཤོད་མ་བྱུང་བ། ཅི་ཡང་ཤོད་མི་ཐུབ་པ།

This expression means not being able to say anything at all.

ལྷུས་མ་བྱུང་། This expression is a humble way of saying 'I did not say this'. The use of the verb ལྷུས་ indicates that the speaker is lowering him or herself in front of the one he or she is addressing.

ག་དོང་ཚ་ཤུར་ཤུར་དུ་བགས་པ་བཞུད་གྲུབས་བྱས། This idiomatic expression literally means that the rich man's face became so hot (with anger) that his skin was about to peel or fall off. This is a colourful way of expressing great rage or anger.

སློབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དུ་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་བྱིམ་མཚོས་ལ་གནོད་བསྐྱལ་བའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ བྱིམ་མཚོས་འདོད་རྩམ་ཅན་དེ་ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་ཅེ་ལ་གང་ཞིག་ལ་བརྟེན་ནས་བུལ་བ་ཡིན་ནམ།

༣ ཨ་ཁུ་སྟོན་པས་དུན་པའི་གཏམ་དག་དེའི་ནང་དོན་རག་ཙམ་ཞིག་བྲིས་དང་།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Why did Aku Dönba harm his neighbour?

2. What kind of skill did Aku Dönba use to defeat his greedy neighbour?

3. Explain the meaning of the proverb that Aku Dönba remembered?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རི་འཇུག་དགོས།

༡ — ཨ་ཁུ་ལྟོན་པ་ལུ་ལུག་སྟེ་བྱིམ་མཚེས་ལ་རྒྱལ་ལན་སྟོག་པ་རེད།

༢ — བྱིམ་མཚེས་འདོད་རུ་ཆེ་བའི་དབང་གིས་ཨ་ཁུའི་མགོ་སྟོར་དུ་རྒྱུད་དོ།

༣ — རིན་ཐང་ཆེ་བའི་སྐར་རྩོང་དེ་མཐའ་མ་ཨ་ཁུ་ལྟོན་པར་ཐོབ་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ In desperation Aku Dönba retaliated back at his neighbour.

2. ___ It was through the neighbour's great greed that he fell for Aku's trick.

3. ___ In the end, Aku Dönba got the highly valuable walnut tree.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྩམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྩམ་དང་སྒྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. དེ་ཚོར་བདག་གིས་ཨ་ཁུ་ལྷོན་པར། རྩོད་ཤིང་ཕྱག་ཏུ་བརྒྱབ་ནས་གང་ཏུ་འགོ་ཅིས་ཡོད་དམ་ཞེས་དྲིས།
2. ཚོར་བདག་གི་བསམ་པར་ངའི་ལྷ་རྩོང་འདི་ནི་ལྗོངས་ལ་རིང་བས་རིན་གོང་ཆེན་པོ་རག་རྒྱ་ཉལ་གཅིག་རེད་ལྷན།
3. ཨ་ཁུའི་ཁང་པའི་དཀར་གསལ་བསྐྱིབས་ནས་ཉིན་མོ་ཡང་ལྷོན་མེས་དགོས་པའི་གནས་སུ་སྐྱུར།
4. ཉིན་ཞིག་ཚོར་བདག་གིས་ཨ་ཁུའི་རྩོད་ཁང་གི་སྐུ་ཁུང་འོག་ཏུ་ལྷ་རྩོང་ཞིག་བཙུགས།

- One day, the rich man planted a walnut tree beneath Aku's window.
- The light to Aku Dönba's house was blocked and even during the day time he had to light a lamp.
- The rich man asked Aku Dönba, "Where do you intend to go carrying that wood?"
- The rich man thought to himself, "My walnut tree is very round and tall so I should certainly get a good price for it."

ང གཤམ་གྱི་ཚིག་ཕྱད་དེ་རྣམས་སྐྱད་ནས་འོས་འཚམས་ཀྱིས་རྩོང་ཆར་ལ་སྐོང་གྱིས་དང་།

བཟུང་	ཉལ་	གདོང་	རྒྱན་གྱིས་	ཚོང་པ་	ཕོད་
དྲོ་པོ་	གསལ་པོ་	ནང་ཏུ་	ཅེས་	ཕྱི་ཉིན་	ཕྱད་

དའི་_____ ཚོར་བདག་དང་ཨ་ཁུ་ལྷོན་པ་_____ ཏུ་སྐོང་བའི་རྣམ་འབྱུང་དང་བཅས། རྩོད་གྱིས་ང་ལ་
 མགོ་སྐོར་བཏང་འདུག རྩོང་_____ ཤིང་ཉོ་མཁན་གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག _____ བཤད། ཨ་ཁུ་ལྷོན་པས།
 ཉལ་རྒྱུ་བདག་གིས་ལྷོད་ལ་མགོ་སྐོར་གཏོང་ག་ལ་_____ ། མགྲོགས་ཅམ་མ་ལེབས་ན་_____ འགོ་གྲབས་
 འདུག་ཅེས་_____ མ་སྐྱུང་ངམ། ལྷོད་རང་འཕྱི་དྲགས་པའི་_____ རེད་ཅེས་བཤད་པས། ཚོར་བདག་
 ག་གོང་འདི་གོང་མ་སྐྱུང་བར་_____ ཚོ་ཤུར་ཤུར་ཏུ་བགས་པ་_____ གྲབས་བྱས། དེ་ནས་བཟུང་ཨ་ཁུ་
 ལྷོན་པའི་ཁང་པ་དེ་ཉི་མ་_____ དང་དཀར་ཆ་ཡང་_____ ཞིག་ཏུ་སྐྱུར་བོ།

D Using the words below, fill in the blanks.

skin warm knowing only day lowly
peel merchant quickly angrily tricked because

The next _____ the rich man met Aku Dönba and _____ said to him,

“You _____ me! There was not even one wood _____ in town!”

“How could someone as _____ as I dare to trick you? Did I not _____ say that you need to go _____ as the merchant is about to leave? It was _____ you arrived too late,” replied Aku Dönba. Not _____ what to say, the rich man became so angry that the _____ on his face was about to _____ off. From that time on, Aku Dönba’s house became _____ and the inside also became clear and bright.

༣ བ་མོ་དང་བྱ་མོ།

༄༅། །ཀམ་འཇུ་མོ་འབྲོག་བདག་སྒྲིག་སྐྱུགས་ཤིག་ཡོད་པས་ཁོས་ཉིན་ཞིག་རིན་གོང་ཚེན་པོ་རག་
ཚེད་རང་བྱིམ་གྱི་བ་མོ་དེ་བཙོང་བར་བྱིན། འོན་ཏེ་ཉིན་གསུམ་སོང་ཡང་བ་མོ་ཉོ་མཁན་གཅིག་
ཀྱང་མ་བྱུང་བས་འབྲོག་བདག་སེམས་བྱུང་ཚེན་པོ་ལངས། རྣམས་དེར་ཨ་ཁུ་རྩོན་པ་དང་འབྲུང།

ཨ་ཁུས་བྱིད་གྱི་བ་མོ་ཉོ་
མཁན་མི་འདུག་གས་ཞེས་དྲིས་པས།
འབྲོག་བདག་གིས་ངས་ཉིན་གསུམ་
རིང་བ་མོ་འདི་ཡག་པོ་ཡོད་ལྷགས་
དང་རིན་གོང་འཚམས་པོ་ཡོད་པའི་
སྐོར་རི་རྩར་བཤད་ཀྱང་ཉོ་མཁན་
གཅིག་ཀྱང་མི་འདུག་ཅེས་ལན་
བཏབ། ཨ་ཁུས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་
བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་བྱིད་གྱིས་
བ་མོ་བྱིད་དེ་ངའི་རྗེས་ལ་སྐོག་ཟེར་
བས་འབྲོག་བདག་གིས་ཀྱང་དེ་རྩར་
བྱས། དེ་རྗེས་ཨ་ཁུས་མི་ཚོགས་གྱི་
བྱིད་ཏུ་བ་མོ་འདི་ཤེད་བྱགས་ཆེ་ལ་

ན་སོ་དར་བ་དང་ད་ཏུང་ལོག་ནང་བེུ་འཁོར་ནས་རྒྱ་དུག་ཅིམ་སྐབས་པས་གཅིག་ཉོས་ན་གཅིག་
འབྲུམ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་སྐྱས། རྣམས་དེར་མི་མང་པོ་ཏུབ་ཡོང་ནས་མི་ཞིག་གིས་གོང་ཚད་ཚེན་པོ་སྤྲད་
དེ་ཉོས། འབྲོག་བདག་གིས་ཨ་ཁུར་བྱགས་རྗེ་ཆེ་བྱས་ཏེ་ད་ཏུལ་རྣམས་འབྱེར་ནས་ནང་ཏུ་ལོག།

འབྲོག་བདག་ནང་ཏུ་སྐབས་རྣམས་ཡང་ཁོའི་བྱ་མོར་སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་མང་པོ་སྐབས་ཡོད་
པ་དང་། ཁོའི་བཟའ་རྒྱས་རང་གི་བྱ་མོའི་གཤེས་རྒྱུད་བཟང་ལྷགས་དང་ཁ་འབྲས་སྐྱེས་མཚར་ལྡན་པ་
སོགས་གྱི་སྐོར་མང་དག་ཅིག་སྐྱེ་མགོན་རྣམས་ལ་བཤད་པའི་མཚུག་ཏུ་ད་བྱ་མོར་མགྲོགས་པོ་འགྲོ་
རྣམས་བཙོ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཤད། རྣམས་དེར་འབྲོག་བདག་གིས་བྱིད་ལ་ཚུམས་ཞེས་ཟེར་བཞིན་ཏུ་

སྐྱེད་མན་དེ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་མིན་ནས། དེ་ལས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་པས་དེ་སྐྱེད་ན་ལུ་
 མོར་སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་དེ་བས་མང་བ་ཡོང་བ་མ་ཟད། འདི་ལས་རྣམས་པའི་ཕྱུག་བདག་གྲང་
 ཡོང་སྲིད་ཅེས་སྐྱེས་ཏེ་སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་རྣམས་ལ་སང་ཞོགས་ངའི་སྒོ་རྩ་བ་ཕེབས་དང་། བུ་མོ་
 ལྷ་རྩེ་ཐག་གཅོད་བྱེད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད།

སྐྱེ་ཉིན་ཞོགས་པར་འབྲོག་བདག་དེས་ལྷ་པོ་ནས་ཡར་ལངས་ཏེ་སྒོ་རྩ་བ་འདི་རྣམས་ལ་ཆོ་ག་
 ཅིག་སྐྱེ། སློང་ཆང་གཏོང་མཁན་གྲོགས་པོ་རྣམས་པ་ཚོ། བདག་གི་བུ་མོའི་སྐྱེས་འབྲས་ནི་རྣ་
 ལས་མཚར་བ་ཞིག་ཡོད་པ་མ་ཟད། ད་དུང་མངལ་འཁོར་ནས་ལྷ་ལྷུག་ཅེས་ཕྱིན་ཡོད་པས་གཅིག་
 སློང་ན་གཅིག་འབུལ་རྒྱ་ཡིན། བསོད་ནམས་འབྲོར་བ་རྒྱས་པའི་མི་ཚང་ཕྱུག་པའི་གཞོན་ནུ་རྣམས་
 སློང་ཆང་དུ་ཕེབས་པར་དགའ་བསུ་བྱ་ཞེས་འཕོད་ཡོད་པས་འདིར་སློང་ཆང་དུ་ཡོང་མཁན་ཚང་མ་
 ཆོ་ག་དེ་མཐོང་བ་དང་ཕྱིར་ལོག་བྱས་སོ། །

(དམངས་ཁྲོད་སྐྱེད་གཏམ་ལོགས་བཞུགས། རོག་གྲངས་ ༡༩ - ༢༩ བོད་རྒྱུངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Three: The Cow and the Girl

Long ago, there lived a foolish nomad. One day, in order to get lots of money, he went to sell one of his cows. After three days had passed, however, he still had not even one buyer for his cow. So he became very worried. Then, just at that time, he met Aku Dönba.

"You don't have a buyer for your cow?" Aku Dönba asked him.

"Even though I've been saying how excellent this cow is and how fairly priced it is, for three whole days I haven't had even one buyer," explained the nomad.

"I have a good idea," continued Aku, "You bring along your cow and follow me." And the nomad did just that. Then, in the midst of the crowd of people, Aku told everyone how the cow was very strong, that it was in the prime of its life and that it was six months pregnant – so if you buy one, you get one free! Everyone then crowded around and a man paid a very high price for the cow. "Thank you very much," the nomad said to Aku as he collected his money and returned home.

When the nomad arrived home, many suitors seeking his daughter in marriage were there. His wife was saying to them how beautiful their daughter was, how wonderful her personality was and finally she said to her daughter, "We will quickly arrange your marriage!"

"Oh, shut up!" the nomad scolded her. Then taking her aside he said, "I have a very good way of dealing with this. If we do as I say, not only will there be more suitors but we will get even richer than this." Then he said to all the suitors, "Come to my gate tomorrow morning. I'll decide then who I will give my daughter to."

The next morning, the nomad got up very early and put up a notice on his gate which said something like this:

"To all the dear suitors of my daughter: My daughter is not only more beautiful than a goddess, she is also six months pregnant. So if you ask for her hand in marriage, you will get an extra child for free! We welcome all those youthful suitors from very rich and lucky families."

However, when all the suitors saw this sign they returned to their homes.

(*Tibetan Folk Stories*, Tibet People's Press, pp. 88-89.)

ཚོག་གསལ་

Vocabulary

བཟོ།	(n.) female cow; dew; frost; hoarfrost	བེལ།	(n.) calf
སྐྱེན་སྐྱུགས།	(n.) fool, idiot, stupidity	འདུལ།	(vt.p.h.) to give, to offer
རག།	(vi.) to get, to obtain; (n.) brass	རུབ།	(vt.p.) to gather around, to crowd around; to gang up on
བཙོང།	(vt.f.) to sell	གོང་ཚད།	(n.) price
ཉོ་མ་བན།	(n.) buyer	མི་ཚོགས།	(n.) crowd of people
ཡོད་ལུགས།	(n.) manner of existing or being	སྐྱེ།	(vi.p.) to be born, to be produced, to arise
འཚོམ་པོ།	(adj.) suitable, appropriate, fitting (also འཚོམ་པོ་)	དམན་པ།	(adj.) inferior, lesser, low
ཐབས་ཤེས།	(n.) method, way, means; method and wisdom	སྐྱེ་དམན།	(n.) wife, woman
ཤེད་ལུགས།	(n.) strength, power, force	གཤིས་རྒྱུད།	(n.) personality, temperament, disposition
ན་མོ།	(n.) age	ལ་འབྲས།	(n.) facial features, facial expression
ན་མོ་དར་བ།	(idiom.) prime of one's life		

སྐྱེས་མཚན་ལྡན་བ། (n.) a beautiful person,
beauty, one who possesses
beauty

ཚུམས། (vt. imp.) to shut, to close

སང་ཞོགས། (adv.) tomorrow morning

ཕྱི་ཉིན། (adv.) tomorrow, the next
day, the following day

ཚ་ཚིག། (n.) notice

ལྷུང་བ། (vt. pt.) to stick on, to
attach, to affix, to apply, to
connect, to paste

སྐྱེས་འབྲས། (n.) body, form (also སྐྱེ
འབྲས་)

མངལ། (n.) womb

མངལ་འབོར། (v. com.) to become
pregnant, to conceive

བསོད་ནམས། (n.) merit, virtue, good
fortune, luck

འབྱོར་བ། (vi.) to get or receive; to
arrive, to come; to be
connected with;
(n.) wealth, riches

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

འབྲོག་བདག་ ལྷུང་འདྲིར་འབྲོག་པ་ཞིག་ལ་གོ་རུས་ཤིང་སྤྱིར་བཏང་འབྲོག་བདག་ནི་འབྲོག་པ་ལྷུག་པོའམ་
འབྲོག་པ་དཔོན་གནས་ཀྱི་གོས་ཡོད་པ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

In this story, this title simply refers to a nomad. However, this term typically refers to a rich nomad or a nomad leader.

བ་མོ། གཙང་གི་ལུང་པ་མང་པོར་བ་ལྷུག་མོ་ལ་བ་མོ་ཞེས་ཡོངས་གྲགས་ཡིན་ཞིང་མིང་ཚིག་དེ་ལུལ་གྱི་
འགའ་ཞིག་ལ་བཤད་སྲོལ་ཉུང་བ་མ་ཟད་ཟེལ་པའི་བ་མོ་དང་ནོར་ཉེན་ཆེ།

This word for 'cow' is typically used in Tsang areas. In some other areas, this word is not so commonly used for 'cow' and it could be easily mistaken to mean 'dew'.

སློང་ཆང་གཏོང་། མནལ་མའམ་མག་པ་གང་རུང་སློང་བའི་དོན་དུ་སློང་མཁན་གྱིས་སློང་སའི་ཁྱིམ་ཚང་ལ་
ང་ཆང་དྲངས་ཏེ་རྒྱུ་ཆ་བྱས་པ།

This verbalised compound means to seek either a bride or bridegroom in marriage. Suitors bring tea, chang and other gifts with them as they discuss the possibility of marriage.

སྐྱེས་འབྲས། སྐྱེ་བོ་མོ་མོ་དག་གི་རྣམ་པ་ལེགས་ཤེས་ཅི་ཡོད་དེ། ལ་རིས་ངོ་མདོག་དང་ལ་འབྲས་སོགས་ནང་
 དོན་གཅིག་ཡིན། དཔེར་ན། སྐྱེས་འབྲས་ལེགས་པོ། ལ་འབྲས་ལེགས་པོ། ལ་འབྲས་སྐྱེས་མཚར་ཟུན་པ།
 ལ་འབྲས་མཚར་བ། ལ་འབྲས་གཙང་མ་ལ་སོགས་མང་དུ་མཆིས།

The word 'body' or 'form' refers to the various shapes of people's faces and their many and varied facial features. The words ལ་རིས་ངོ་མདོག་ and ལ་འབྲས་ both refer to the shape of someone's face. For example, the expression 'a beautiful face' can be expressed many ways in Tibetan. (five ways are listed in the Tibetan above.)

འགོ་རྟུང་ས་བཟོ། སྐབས་འདིར་བྱ་དང་བྱ་མའི་འདུན་ཐབས་ཀྱི་བྱ་བ་སྟེ། ཆང་ས་དང་གཉེན་སྲིག་གི་དོན་
 ཡིན།

The expression in this story 'to make a way' is referring to the arrangements related to marriage.

མངལ་འཁོར། བྱད་མེད་ཀྱི་ལྷས་ལ་ལྷ་གུ་འཁོར་བ། མིང་གཞན་མངལ་དང་ཟུན་པ། ལྷ་གུ་
 ཆགས་པ། གཟུགས་པོ་འཁོར་བ། ལྷ་མ་དང་ཟུན་པ། ལྷ་མ་མར་བྱུང་བ་ལ་སོགས་མང་དུ་ཟུང་དོ།

The word 'pregnant' or 'pregnancy' can be expressed in many different ways and these ways are listed above.

སྦྱོང་ཆུ། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩལས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ བྱོད་ཀྱིས་བརྟམ་ན་ཨ་ཁུ་རྩོད་པས་བ་ལྷུག་ཉོ་མཁན་འགྲུག་པའི་ཆེད་དུ་འགག་གནད་ཆེ་བའི་སྐད་
 ཆ་ག་རེ་བཤད་འདུག་གས།

༢ འབྲོག་བདག་གི་བྱ་མོར་སློང་ཆང་གཉོང་མཁན་ཚང་མ་འདྲོག་བཟོ་མཁན་དེ་ཨ་ཁུ་རྩོད་པ་རེད་དམ་
 ཡང་ན་ལྟ་རེད།

3 དོན་གང་ཞིག་འབྲོག་བདག་གིས་ལོགས་ཚུལ་ལྟར་མངོན་ཡོད་དམ།

4 ཨ་ལུས་འབྲོག་བདག་ལ་ཡང་སྤོང་པའི་ཐོགས་པ་ཡིན་ནམ་གཞན་གྱི་ལ་བ་ཡིན་སྐོར་ཞིག་

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What do you think was the key thing that Aku Dönba said to the buyers of the cow that enticed them to buy it?

2. Was it Aku Dönba who scared off all the suitors of the nomad's daughter? If not, who was it?

3. What did the nomad consider to be most important?

4. Do you think that Aku actually helped the nomad or caused him harm?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

1 — ཨ་ལུསྟོན་པས་འབྲོག་བདག་ལ་གཞན་གྱི་ལ་བ་སྤོང་བཅངས་སོ།

2 — འབྲོག་བདག་དེ་མི་ཉ་ཅང་གྱུང་པོ་ཞིག་ཡིན་ལ་རྒྱུང་རྟ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

3 — བ་དང་བྱ་མོར་གཅིག་མཚུངས་སུ་བརྟམས་པའི་ལན་པས་འབྲོག་བདག་གི་བྱ་མོ་སྤོང་མཁན་མ་
བྱུང་།

4 — ཨ་ལུསྟོན་པས་བྱ་མོར་སྤོང་ཆང་གཏོང་མཁན་ཡོང་རྒྱུ་ཡིན་པ་དེ་ཞེས་ནས་འབྲོག་བདག་ལ་
རྟིག་པ་དེ་བསྐྱབས་པ་རེད།

5 — འབྲོག་བདག་ཉ་ཅང་སྤོང་བ་ཞིག་ཡིན།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Aku Dönba intended to harm the nomad.
2. ___ The nomad was very intelligent but just unlucky.
3. ___ Because the nomad considered a cow and his daughter to be equal, he did not get a suitor for his daughter.
4. ___ Knowing that the nomad would have suitors coming for his daughter, Aku Dönba then told the nomad a clever trick.
5. ___ The nomad was a complete fool.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་དང་གྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. འཇོག་བདག་གིས་ཨ་ལུས་ལྷགས་ཇེ་ཆེ་ལྷན་ཏེ་དེའི་རྒྱུ་ལྷན་མཁུ་འཕྱེར་ནས་ནང་དུ་ལོག།
2. ལྷགས་དེར་མི་མང་པོ་རུབ་ཡོང་ནས་མི་ཞིག་གིས་གོང་ཚད་ཆེན་པོ་ལྷན་དེ་ཉོས།
3. ཨ་ལུས་འཇོག་བདག་ལ་ལྷོད་གྱི་བ་མོ་ཉོ་མཁན་མི་འདུག་གམ་ཞེས་དྲིས།
4. ཨ་ལུས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་བཟང་པོ་ཞིག་ཡོད་ཅེས་བཤད།

___ "You don't have a buyer for your cow?" Aku Dönba asked the nomad.

___ "I have a good idea," Aku said.

___ Everyone then crowded around and a man paid a very high price for the cow.

___ "Thank you very much," the nomad said to Aku as he collected his money and returned home.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་རྣམས་སྐྱུད་ནས་འོས་འཚམས་ཀྱིས་རྫོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གྱིས་དང་།

དེར་ བཟང་པོ་ སྐྱེ་དམན་ ཁ་ཚུམས་ མཚུག་ཏུ་ སྐྱབས་

ཀྱང་ དེ་བས་ སྐྱ་མགོན་ དང་ སྐབས་ རང་གི་

འབྲོག་བདག་ནང་དུ་སྐྱབས་_____ཡང་ཁོའི་བུ་ཚོར་སྐོང་ཆར་གཏོང་མཁན་མང་པོ་_____ཡོད་པ་

དང་། ཁོའི་བཟང་ལྷན་_____བུ་ཚོའི་གཤམ་རྒྱུད་བཟང་ལུགས་_____ཁ་འབྲས་སྐྱེས་མཚར་ལྡན་པ་

ལོགས་ཀྱི་སྐོར་མང་དག་ཅིག་_____རྣམས་ལ་བཤད་པའི་_____ད་བུ་ཚོར་མཚོགས་པོ་འགོ་

སྐངས་བཅོ་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཤད། སྐབས་_____འབྲོག་བདག་གིས་ཚོད་_____ཞེས་བེར་བཞིན་དུ་

_____དེ་ལོགས་ཤིག་ཏུ་ཁྲིད་ནས། དེ་ལས་ང་ལ་ཐབས་ཤེས་_____ཞིག་ཡོད་པས་དེ་སྐྱུད་ན་བུ་

ཚོར་སྐོང་ཆར་གཏོང་མཁན་_____མང་བ་ཡོང་བ་མ་ཟད། འདི་ལས་རྣམས་པའི་ཕྱག་བདག་_____

ཡོང་གི་ད་ཅེས་སྐྱེས།

D Using the words below, fill in the blanks.

- richer dealing only personality marriage arrange
- more wife scolded aside suitsors beautiful

When he arrived home, many _____ seeking his daughter in _____ were also there. His _____ was saying to them how _____ their daughter was, how wonderful her _____ was and how they would quickly _____ for her marriage. "Oh, shut up!" the nomad _____ her. Then taking her _____ he said, "I have a very good way of _____ with this. If we do as I say, not _____ will there be _____ suitsors but we will get even _____ than this."

ལང་བ་སློབ་པ།

༤༢། རྒྱུ་མངའ་བདག་ཅིག་གིས་སློབ་པའི་ནང་གིང་བཟོ་བ་གཅིག་དང་རྗོད་བཟོ་བ་གཅིག་ལ་ལང་
 རྒྱ་བཏང་ཡོད། ལོ་ཤས་སོང་རྗེས་མི་དེ་གཉིས་ཀྱིས་ལང་རྒྱ་རྒྱུད་པ་ཙམ་ལས་ལང་བྱལ་རྒྱ་གསལ་གྱི་མེད་
 ལྷན་པས་ལོང་གཉིས་སྤྱིར་འབྱུང་བྱེད་དགོས་བསམ། ཉེན་ཞིག་མངའ་བདག་དེས་ལོ་བ་གཉིས་མདུན་
 ཏུ་བསྐོངས་ཏེ་ན་རེ་བྱོད་གཉིས་སང་ཉེན་ནས་བབུང་ཉེན་གསུམ་གྱི་ནང་ལང་བ་སློབ་ཚར་བ་བྱེད་
 དགོས་ཞེས་བཤད། རྗོད་བཟོ་བ་དེ་ནི་ལང་བ་ནས་འདོན་དགོས་ཟེར་བའི་སྐད་ཆ་དེ་གོ་བ་ནས་བབུང་
 ཟས་བརྗེད་གཉིད་བྱལ་དུ་སོང་སྟེ་སེམས་བྱལ་ཆེན་པོ་བྱེད་པ་དང་། ཤིང་བཟོ་བ་དེ་ནི་ལང་བ་འཚོ་བ་
 རྒྱ་པར་བཞག་སྟེ་ལྷན་ལྷན་མེད་དུ་སྤོང་གྱི་ཡོད་པས་མ་ཚད། ད་དུང་རྗོད་བཟོ་བར་བྱེད་སེམས་བྱལ་
 བྱེད་མི་དགོས་པའི་ཐོག་ལང་བ་གསར་བ་ཡང་འཚོ་བ་མི་དགོས། ལང་བ་སློབ་པའི་ཐབས་ཤེས་ངལ་
 ཡོད་ཅིས་བཤད།

ཉེན་གཉིས་པའི་མཚན་མོར་ཤིང་བཟོ་བ་དེ་རྗོད་བཟོ་བའི་འགྲམ་དུ་ཡོང་སྟེ་ན་རེ། སློགས་པོ་
 ལགས། དོ་རྒྱབ་ང་གཉིས་ལང་བ་སློབ་ཞེས་བཤད་པས། རྗོད་བཟོ་བ་ཏང་སངས་ཏེ་ན་རེ་བྱེད་ཀྱིས་ད་
 ལ་ལང་བ་འཚོ་བ་མི་དགོས་ཅིས་བཤད་ཅིང་ངས་སྣོད་སྣོད་ཀྱིས་བཟད་ནས་ལང་བ་འཚོ་བ་རྒྱ་མ་བུར།
 ད་ཆ་བྱེད་ནས་དོ་རྒྱབ་རང་སློབ་དགོས་ཟེར་ན་ང་ག་པར་སློབ་དགོས་སམ་ཞེས་བཤད། ཤིང་བཟོ་བ་
 དེས་ཏ་ཏ་ཞེས་གད་མོ་བགད་བཞིན་པར་བྱེད་རང་ངའི་ལང་བར་སློབ་ང་བྱེད་རང་གི་ལང་བར་སློབ་ན་
 འགྲིག་ཅིས་བཤད་པས་ལོང་གཉིས་ཀ་རང་དབང་མེད་པར་ཏ་ཏ་ཞེས་དགོད་ཤོད། ལྷི་ཉེན་ལོང་
 གཉིས་སྟེ་པོ་ནས་ལངས་ཏེ་རྒྱ་ངོ་ཡི་འགྲམ་དུ་ལྷིན་ཏེ་ན་རེ་རྒྱ་ངོ་མཁུན་ང་གཉིས་རྒྱ་ངོ་ཡི་བཀའ་ལྷན་
 སློབ་ཚར་ཞེས་བཤད། རྒྱ་ངོ་ཡི་བསམ་པར་མི་འདི་གཉིས་ནས་རང་ཉིད་ལ་བརྩི་འཇོག་ཆེན་པོ་བྱེད་
 ཀྱི་འདུག་སྟེ་ལྷི་དཀའ་བར་བྱུང།

ཉེན་གསུམ་སོང་རྗེས་རྒྱ་ངོ་ཡིས་ཐོག་ལ་ནས་སློབ་པའི་ནང་བཟུངས་བསམ་མི་དེ་གཉིས་ད་དུང་སློབ་
 མེད་པ་ཤེས་ཏེ་ལོང་བྱོ་མི་ལྷན་འབར་བཞིན་པར་ལོང་གཉིས་ཡར་བསྐོངས་ཏེ་ན་རེ། བྱོད་གཉིས་ནས་
 ལང་བ་སློབ་ཚར་ཞེས་ངལ་སྟེན་སོང་བྱས་ཏུང་དོན་དངོས་ཐོག་བྱོད་གཉིས་ནས་ངལ་མགོ་སྐོར་བཏང་
 རྗོད་རང་འཇགས་བཟད་འདུག་པས་ཉེན་གསུམ་པོ་དེར་ལང་རྒྱ་ལྷན་གཅིག་སྟེ་ལྷིན་ཞེས་བཤད།

རྡོ་བཟོ་བ་དང་ཤིང་བཟོ་བས་གྲུས་ཞབས་ཉ་ཅང་ཆེན་པོས། རྒྱ་རོ་མ་བྱེན། ང་གཉིས་ཀྱིས་
 བཀའ་ལྷན་ལས་སེང་ཕྱོས་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད། རྒྱ་རོ་ན་ལེ། ཕྱོས་ཚར་ན་བྱེད་གཉིས་ད་དུང་
 ངའི་སློང་འའི་ནང་བཟུང་དེ་གང་ཡིན་ནམ། རྡོ་བཟོ་བ་དང་ཤིང་བཟོ་བ་གཉིས་ན་ལེ། རྒྱ་བས་དེར་
 རྒྱ་རོ་ཡིས་ངེད་གཉིས་ཁང་བ་སློང་གོས་གསུངས་བ་ལས་བྱིར་སློང་གོས་མ་གསུངས་ཅང་ང་རྡོ་བཟོ་བའི་
 ནང་དུ་ཕྱོས་རྡོ་བཟོ་བ་འའི་ནང་དུ་ཕྱོས་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད། རྒྱ་རོ་ཡིས་ལན་འདེབས་རྣམས་མ་ཤེས་
 བར་གྱུར་ལོ། །

(བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་རྒྱང་གཏམ། འོག་གུངས་ ༡༧༩ - ༡༨༥ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱུན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Four: **Moving House**

Long ago, a certain estate owner rented some rooms in his courtyard to a carpenter and a stonemason. After a few years, since the two of them had only paid their rent and not done any required labour, the owner thought that he would evict them. So one day, the estate owner summoned the two of them and said,

"From tomorrow the two of you have three days to move out."

From the time the stonemason heard that he must leave, he became so worried that he could not eat or sleep. The carpenter, however, ignored the idea of having to look for another place, and, just as he had done before, he went on living there paying no attention to the estate owner. Furthermore, he also said to the stonemason,

"There's no need to worry and there is no need to look for a new place to stay. I know a way that we can move house."

On the evening of the second day, the carpenter came to the stonemason and said,

"Friend, tonight we will move house."

Very surprised the manson replied,

"Because you said to me that I didn't need to look for a house, I've been staying here very relaxed and haven't looked for one. And now you say that this very night we will move. Where am I going to move to?"

"Ha ha," the carpenter laughed as he said, "You can move to my room, and I can move to your room." "Ha ha," they roared as the two of them laughed uncontrollably.

The next day, the two of them got up very early and went to the estate owner and said to him, "Sir, in accordance with your command, we have moved." Thinking that the two of them were being very respectful to him, he was extremely pleased.

Three days later, the estate owner looked down into the courtyard from his roof and saw that the two men had still not moved. He became as angry as a blazing fire and summoning the two of them up into his presence he said,

"You both reported to me that you had moved. But really you have deceived me and are staying here just as you were before. So for these three days your rent will be double."

With utmost respect, the stonemason and the carpenter replied,

"Your Excellency, in accordance with your command we did immediately move."

"If you have moved, then how come you are still living in my courtyard?" the estate owner retorted.

"When you told us to move, you did not tell us that we must move away to somewhere else. So I moved into the stonemason's room and the stonemason moved into my room," the stonemason and the carpenter replied. At this the estate owner did not know how to answer.

ཚིག་གསལ་ Vocabularly

སྒྲིག་	(vt.pr.) to move or shift house, to move things from one place to another	སེམས་བྲལ་	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')
མངའ་བདག་	(n.) estate owner, serf owner, sovereign, master, lord, 'Lord of the Manor'	སྤང་མེད་	(adj.) indifferent, unconcerned, careless, neglectful; invisible; (vt.) to disregard, to not pay attention to, to be unaware of
སྒོ་	(n.) courtyard, yard, enclosure	དོ་རུབ་	(adv.) tonight, this evening
ཤིང་བཟོ་བ།	(n.) carpenter, woodworker	སྤོང་སྤོང་	(adj.) relaxed, calm, at ease, leisurely
རྫོ་བཟོ་བ།	(n.) stone mason, mason	ད་ཆ།	(adv.) now, presently
ལང་གྲ།	(n.) rent, house rent	ཟུ་ལོ།	(adv.) early; (adj.) earlier, former, earlier or former times
ལང་གྲ་བཏང་།	(v.com.) to rent out, to collect rent	བརྩི་འཇོག་	(n.) respect, reverence, honour, esteem (also བརྩི་བཀའ་)
ལང་གྲ་སྤྲང་།	(v.com.) to pay rent	ཡིད།	(n.) mind, thought
ལང་བྲལ་	(n.) corvee labour, serf labour, 'labour tax'	ལོང་ལྷོ།	(n.) anger, wrath, fury
སྟབས།	(con.) because, since, so; (n.) manner, mode	སྟན་མེད།	(n.) report, account; petition
ཁོ་ལ།	(pr.) she, he, her, him (third person pronoun)	རང་འཇགས།	(adj.) unchanged, just as before
མདུན་དུ།	(post.) in front of, in the presence of, before	གུས་ཞབས།	(n.) respect, reverence
བསྐོང་ལ།	(vt.pt.) to call, to summon, to call together		

མངའ་བདག་ རྒྱལ་པོ་དང་། དཔོན་ཚེན། ལྷན་བདག་སོགས་ཀྱི་མིང་དུ་གོ།

The term 'sovereign', 'lord', 'master' or 'owner' is applied to kings, high leaders and very wealthy people.

ཁང་བྲལ་རྒྱལ་ཁུ། ཁང་པའི་བྲལ་གྱི་དོད་དུ་ཁང་བདག་གིས་གཏན་འབེབས་བྱས་པའི་ངལ་རྩོལ་བྱེད་དགོས་པ།

The practice of doing corvee labour ("house tax") was determined by the estate owner and was required in addition to paying rent. (The required manual labour was typically helping with harvesting the crops each year.)

ཟས་བཟེད་གཉིད་བྲལ། རྩོལ་རྒྱུ་བཟེད་པ་དང་མཚན་མོ་གཉིད་མེད་པ་རྩེ་སེམས་སྤྲུག་ཏུ་ཅང་ཚེན་པོ་བྱུང་བའི་དོན་ལ་འཇུག།

This idiomatic expression (literally: 'forget to eat, without sleep') means that one is so worried that one forgets to eat, and though one lies down one cannot sleep.

རྒྱུ་རོ། མི་ངོ་ཞེས་པའི་དོན་དང་དེའི་ཞེ་ཚིག་ལ་རྒྱུ་རོར་འབོད་ཅིང་རིམ་བཞིན་རྒྱ་དུག་དང་མི་དཔོན་སོགས་ཀྱི་འབོད་རྩོལ་དུ་ཆགས་པ་ཡིན། རྒྱ་རོ་མཁྱེན་ནམ་ཡང་ན་རྒྱ་རོས་མཁྱེན། ཅེས་ཟེར་སོ། དེང་སྐབས་བོད་ནང་དུ་ཚིག་འདི་སྤྱིའི་ཆ་ནས་བཟེད་སྤྱོད་གཏོང་གི་མེད།

This term of address gradually became used as an honorific form of address for nobles or leaders. This form of address can be either རྒྱུ་རོ་མཁྱེན་ or རྒྱུ་རོས་མཁྱེན།. These days in Tibet this expression is not in common usage.

བརྩི་འཇོག་པ། བརྩི་བཀུར་ཡང་ཟེར་སོ།

This expression means 'respect' or 'reverence' and has the same meaning as བརྩི་བཀུར་.

རུང་། This word is typically used as an adjective meaning 'suitable', 'acceptable', or 'appropriate'. In this story རུང་ means 'but' or 'however'.

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཁང་བདག་གིས་ལག་ཤེས་པ་གཉིས་ལ་བཀོད་པ་གཏོང་སྐབས་སྐད་ཆ་ག་རེ་ལྟར་པ་རེད་དམ།

༢ རོ་བོ་བདེ་དང་ལམ་འཛབ་དེ་འདྲ་ལངས་ཀྱང་ཤིང་བོ་བོ་བདེ་བག་མེད་པ་རང་ལྟོད་རྒྱས་པ་གང་ཡིན་ནམ།

༣ ལྷང་ལྷང་འདིའི་བསྟན་དོན་གཙོ་བོ་གང་ཡིན་སྟོན་ཤིག

A Give brief answers in English to the questions below.

1. When the estate owner was giving the order to the two craftsmen to move, what mistake did he make?

2. Why could the carpenter stay calm and have peace of mind while the stonemason panicked?

3. What do you think is the main point of this short story?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

1 — ཁང་བདག་དེ་ཤིན་ཏུ་སྤྱང་ཡང་གིང་བཟོ་བ་དེ་དེ་བས་སྤྱང་བ་ཡོད།

2 — ལྷོ་རིག་རྫོགས་རྫོགས་བཟོ་བ་ཡིན།

3 — སྤྱང་དེས་ལྷོ་གྲོས་གྱི་དགོ་མཚན་ལ་བཟླགས་པ་བྱས་འདུག

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Though the estate owner was very intelligent, the carpenter was even more intelligent.
2. ___ The stonemason was the most intelligent.
3. ___ This story esteems the merits of intelligence.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་དབྱེན་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་དང་སྒྲིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. སྤྱང་དོ་ཡིས་ལན་འདེབས་རྣམས་མ་ཤེས་པར་ལྷུར་པོ།

2. ལྷོ་རིག་མངའ་བདག་ཅིག་གིས་ལྷོ་རའི་ནང་གིང་བཟོ་བ་གཅིག་དང་རྫོགས་བཟོ་བ་གཅིག་ལ་ཁང་སྤྱང་བཏང་ཡོད།

3. མངའ་བདག་དེས་ཁྱོད་གཉིས་སང་ཉིན་ནས་བརྒྱུད་ཉིན་གསུམ་གྱི་ནང་ཁང་པ་སྒྲོས་ཚར་བ་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད།

4. རྫོགས་བཟོ་བ་དེ་ནི་ཁང་པ་ནས་འདོན་དགོས་ཟེར་བའི་རྒྱུ་ཆ་དེ་གོ་བ་ནས་བརྒྱུད་ཟས་བཅེད་གཉིད་བྲལ་དུ་སོང་ལྷོ་སེམས་སྤྲུལ་ཆེན་པོ་བྱེད།

___ "From tomorrow the two of you have three days to move out," the estate owner said to them.

___ When the stonemason heard the words that he must leave, he became so worried that he could not eat or sleep.

___ Long ago, a certain estate owner rented some rooms in his courtyard to a carpenter and a stonemason.

___ The estate owner did not know how to answer.

ང་གཤམ་གྱི་མིང་ཚིག་དེ་ནམས་སྤྱད་ནས་འོས་འཚམས་གྱིས་སྟོང་ཆར་ཁ་སྐོང་གྱིས་དང་།

སྐྱེན་མེད་ བས་ གཉིས་ ཡར་ རང་འཇགས་

ད་དུང་ ལྷ་ ཁོང་ཁྱོད་ བས་ རྗེས་

ཉེན་གསུམ་མོང་_____ ལྷ་དོ་ཡིས་ཐོག་ཁ་_____ སྐོར་འཛིན་དང་བརྒྱས་བས་མི་དེ་གཉིས་_____

ཐོས་མེད་པ་ཤེས་ཏེ་_____ མེ་ལྗར་འབར་བ་ཞིན་པར་ཁོང་གཉིས་_____ བསྐོངས་ཏེ་ན་ལེ་ ལྟོད་གཉིས་

ནས་ཁང་པ་ཐོས་ཚར་ཞེས་ང་ལ་_____ ལྷས་རུང་དོན་དངོས་ཐོག་ལྟོད་_____ བས་ང་ལ་མགོ་སྐོར་

བཏང་སྟེ་_____ བཟང་འདུག་_____ ཉེན་གསུམ་པོ་དེར་ཁང་སྐྱ་ལྗབ་གཅིག་ཐར་_____ ཡིན་

ཞེས་བཤད།

D Using the words below, fill in the blanks.

deceived	reported	moved	angry	rent	saw
just	blazing	still	presence	later	into

Three days _____, the estate owner looked down _____ the courtyard from the roof and _____ that the two men had _____ not moved. He became as _____ as a _____ fire and, summoning the two of them up into his _____, he said, "You both _____ to me that you had _____. But really you have _____ me and are staying here _____ as you were before. So for these three days, your _____ will be double."

༄༅། །ཇར་ཡུལ་ཞིག་ན་རྒྱལ་པོ་ཅན་པ་འདོད་རམ་ཅན་ཞིག་ཡོད། དེའི་འཕོར་འདབས་

བུག་པོ་ཞིག་ཀྱང་ཡོད་པ་དེ་ལ་ཚོན་གྱི་
བསོད་ནམས་ལས་ཐུབ་པའི་ཚོན་པ་ཞིག་
ཁང་པའི་སྐྱུག་ཏུ་བྱུང། དེ་ལས་གང་འདོད་
པ་ལོངས་སྤོང་ལོན་ནས་ཤིན་ཏུ་ཐུག་པོར་
ཐུར་པའི་རྒྱབས་སུ་བྲམ་ཟེས་རྒྱལ་པོ་ལ་
འབུལ་ཚན་འབུལ་གྱི་ཡིན་ཞེས་བརྗོད།
དེར་བྲམ་ཟེའི་ཚུང་མས་དེ་ལྟར་ལུལ་ན་
ལེགས། རྒྱལ་པོ་འདོད་རམ་ཚེ་བས་སྤོན་
པ་འཕྲོག་ཏུ་འོང་ངོ་ཞེས་བཤད།

བྲམ་ཟེས་དེ་ལ་དོགས་པ་བྱེད་མི་
དགོས་ཞེས་བཤད་དེ་འབུལ་ཚན་སུལ་བས་
རྒྱལ་པོ་དེའི་བསམ་པ་ལ་བྲམ་ཟེའི་རྒྱ་ལོར་
དང་འབུལ་བར་བྱ་དགོས་སྐྱེ་ལྟེ་ཕོ་བྲང་ཏུ་
ཕྱིར་ལོག་པ་དང་རྒྱལ་པོས་ཕོ་ཉ་མངགས་
ནས་བྲམ་ཟེའ་དུན་ཏུ་བོས་ཏེ། ཀུ་ཡེ།

ཞིང་གྱི་ཞིམ་ན་སྤོན་པ་ཡག་པོ་ཞིག་ཡོད་པ་གོ་ཐོས་བྱུང། སྤོན་པ་དེ་དའི་ཕོ་བྲང་ཏུ་ཞག་ཤས་
གཡར་དགོས། མ་གཡར་ན་སྤོད་ལ་ཆད་པ་གཅོད་རྒྱ་ཡིན་ཞེས་བཤད། དོན་དེ་བྲམ་ཟེའི་རྒྱ་
བར་དངོས་སུ་ཐོས་རྗེས་བྲམ་ཟེའི་ཤིན་ཏུ་སྐྱག་རྟེ་གྱེ་མ། རྒྱལ་པོས་སྐྱེ་མི་ཅུང་པའི་གཏམ་འདི་ལྟ་
བུ་ཤོད་གྱི་འདུག ད་ནི་དའི་རྒྱ་ལོར་ཆེན་པོ་འདི་འཕྲོག་རྒྱར་གདོན་མི་བྲམ་མས་ཏེ་ཡིད་ཉ་ཅང་
ཚོངས་ཤིང་ཞུམ་པར་གྱུར།

དེའི་དུས་སུ་བྲམ་ཟེའི་དེར་བུ་མོ་གཅིག་ཡོད་པ་དེས་པ་ལ་རྒྱ་མཚན་དེས་བས་ལས་ཀྱང་གསལ་
བར་བཤད། བུ་མོ་དེས་མ་དགའ་བའི་གད་མོ་དང་བཅས་པ་ལ་ཡབ་རིག་པའི་བདག་ཉིད་ཞིང་ཞིང་།

དེ་ཅི་མ་གྱི་ལན་ལ་ཚོང་ས་པ་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་བཤད། བས་འདི་ནི་ང་ཚོར་མཚོན་ན་ལྷ་མ་གྲགས་
 པའི་ཆག་སྒོ་ཞིག་གོ་བེད། སུ་མོ་དེས་དེར་གནད་འགག་མེད། འྲོན་པ་འབྲུལ་རྒྱུར་ལས་ལོངས།
 ང་ཚོས་འྲོན་པ་རྒྱལ་པོར་སྤུལ་ཀྱང་འྲོན་པས་ག་ལ་འགྲོ་ཞེས་བཤད་པར་པས་རྒྱལ་པོའི་བང་ཆེན་ལ་ང་
 རྒྱལ་པོའི་ཕོ་བྲང་དུ་འགྲོ་བར་དགའ་བས་འྲོད་ཀྱིས་རྒྱལ་པོ་ལ།

རོར་གྱིས་རོར་རྣམས་འགྲུགས་བྱེད་ཅིང་། །
 ལྷང་པོ་ཆེས་ཀྱང་ལྷང་ཆེན་ཏེ། །
 རྒྱལ་དབང་འྲོན་པའང་མངག་འཚལ་ལོ། །
 དེ་ནས་འྲོན་པ་འོང་པར་འཇུག། །

ཞེས་ཞུ་དགོས་ཟེར་བ་ལྟར་བང་ཆེན་དེས་ཀྱང་ཚིགས་སུ་བཅད་དེ་རྒྱལ་པོར་ཞུས་པར་རྒྱལ་པོས་སློན་
 པོ་རྣམས་ལ་བང་ཆེན་བཏང་སྟེ་བྲམ་ཟེའི་འྲོན་པ་ལོངས་ཤིག དེ་ལྟར་མིན་ན་འྲོད་རྣམས་ཀྱི་མགོ་པོ་
 གཙོད་ཀྱི་ཡིན་ཞེས་བཤད་པ་ན་སློན་པོ་རྣམས་ཀྱིས་གྲོས་བྱས་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་ནི་དོན་མེད་ཀྱི་རྒྱུ་ཆ་
 མོད་མཁན་གཉེན་པ་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག དེ་མ་བསད་ན་མི་འོས་པའི་རྒྱུ་ཆ་དེ་འདྲ་ད་དུང་ཟེར་
 དུ་འོང་བས་འདི་སོད་ཅིག་ཅེས་བཤད་དེ་ཚང་མ་ལོག་ནས་རྒྱལ་པོ་དེ་བསད་པ་རེད།

(བྱིས་སྐྱེང་གདམ་སྒྲིག་རྣ་ཡིད་དགའ་ཚལ། ཤོག་གྲངས་ ༡༢ - ༡༤ བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱེན་ཁང་།)

Section One: Folk Stories
Reading Five: The Greedy King

Long ago, in a certain land, there lived an evil and greedy king. All those in his court also sought only after their own pleasure. At that time, there lived a wealthy Brahmin who had a wishing well -which he had received as a result of previously accumulated merit- in the innermost part of this house. When the Brahmin had obtained all he wanted from the well and had become very rich, he announced, "I will give some gifts to the king."

"It would be good to do this. But because the king is so greedy, he will steal the well," the Brahmin's wife cautioned.

"You don't need to worry about that," replied the Brahmin. He then gave the king some gifts. After receiving the gifts, the evil king thought to himself that he would take

everything of the Brahmin's. Returning to the palace, the king sent a messenger summoning the Brahmin into his presence.

"Hey! I've heard that you have a very good well in your house. I need to borrow it for a few days in my palace. If you don't lend it to me, I will punish you," the king said. Upon hearing this, the Brahmin became very frightened and thought, "Oh, the king is making extremely unreasonable demands. Now he will certainly steal my most valuable possession." The Brahmin became very confused and disheartened.

The Brahmin's daughter then asked her father what the matter was. After explaining it to her, she laughed mockingly and said to him,

"Great Knowledgeable Father, why are you confused about giving a mere answer about this to the king?"

"Oh, this will be a great disaster for us, the likes of which has never happened before," he said.

"It's not so important. Agree to give the well to the king. Even if we give the well to him, how could it get to him?" his daughter continued. The father then answered the king's messengers,

"Since it is very difficult for me to go to the king's palace, please tell the king,
As wealth attracts wealth
And elephants attract elephants,
So, Mighty King, please send us a well
And our well will come to you."

The king's messengers repeated this verse to the king. The king then sent a messenger to his ministers with this command:

"Get me the Brahmin's well. If you cannot get it, I will cut off your heads." The ministers discussed the king's command and said to one another,

"This king is a wicked person who gives impossible orders. If we do not kill him, he will continue to make orders like this. So let's kill him." All the ministers then returned to the palace and killed the evil king.

(The Garden of Children's Stories, Tibet People's Press, pp. 72-74.)

འདོད་རྩལ།	(n.) greed, avarice (also འདོད་རྩལ་ས་)	གནད་འགག།	(n.) important point, critical point, crux of the matter, main point
འཁོར་འདབས།	(n.) attendants, retinue (also འཁོར་བཅས་)	བང་ཚེ།	(n.) messenger, emissary, courier
ཞེ་ཅིག།	(adv.) only, solely	འགྲུགས།	(vt.p.) to summon, to invoke, to call; to attract; to bend
བྱམ་བློ།	(n.) Brahmin	གོ་ཚོས།	(n.) news, information, reports, things heard
ཁོན་པ།	(n.) a well	མྱོངས་པ།	(vi.) to be confused, deluded, dazed or stupefied;
ཕྱག་	(n.) the interior or inner part, the innermost part of a house		(n.) ignorant or stupid person, a fool
འབྲུལ་ཚེ།	(n.) present, gift	ལྷམ་པ།	(vi.) to be disheartened, discouraged, disconsolate or dejected
རྒྱུ་མ།	(n.) wife, mistress	རྒྱུ་མཚེ།	(n.) the reason or rationale for something
དོགས་པ།	(n.) doubt, apprehension, misgiving, suspicion	ཚིགས་སྲུ་བཅད།	(n.) poetic verse, poetry (also ཚིགས་སྲུ་བཅད་པ་ and ཚིགས་བཅད་)
པོ་ཉ།	(n.) messenger, attendant, envoy, emissary, servant	ཆད་པ།	(n.) punishment, fine, penalty
སྐྱུག།	(vi.) to be afraid, to be scared, to be frightened	དོགས་པ་བྱིད།	(v.com.) to doubt, to suspect, to have apprehensions
དེ་ཙམ།	(adj.) 'just that', 'merely that', 'only that'; 'to that extent', 'that much'		
ཆག་ཚོ།	(n.) calamity, catastrophe, misfortune		
ཆད་པ་གཅོད།	(v.com.) to punish, to fine, to mete out punishment		

འབྲུལ་ཚན། གོ་མིང་དང་དབང་ཆ་མཐོ་བ་ལ་འབྲུལ་བྱེད་ཀྱི་དངོས་པོ།

This term refers to a gift that is typically given with a specific purpose in mind. That is, the gift is given with an ulterior motive of trying to get something from the recipient. (This word is also spelled འབྲུལ་མཚན་)

གདོན་མི་ཟ། དོན་གང་ཞིག་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པར་དེ་རང་ཡིན་པར་གཏན་འཁེལ་བྱས་པ།

This expression means 'without a doubt' or 'without question'.

ཚོན་གྱི་བསོད་ནམས་ལས་བྱུང་བ།

This expression means that which has come from previously accumulated merit.

རྒྱ་མོར་དང་འབྲུལ་བས། This expression is literally: 'to be separated from wealth or riches' and means to be poor or destitute.

ཞག་གསལ། This expression can mean both 'some days', 'some days and nights' or just 'some nights'.

སྐྱུ་མི་རུང་བའི་གཏམ། This expression means things which are inappropriate or not right to say.

བྲམ་ཟེའི་རྒྱ་བར་དངོས་སྤྱོད་ཐོས། This expression literally means 'the Brahmin's ears really heard it', being another way of saying that he heard something.

ཡབ་རིག་པའི་བདག་ཉིད། ཤེས་རིག་ཡོན་ཏན་གྱིས་ལྷུག་པའི་བ་པ་ཞེས་པ་ལ་བསྟོན་བ་བཏང་བའི་ཚོག་ཡིན།
This honorific and very formal form of address refers to a father who is rich in the virtue of wisdom. Such a title is a form of praise to one's father. (In this story, though, the daughter is using it a little sarcastically.)

ཞེ་ཅིག། This expression is a Lhasa colloquial rendering of ཤད་ག་ རྒྱུང་རྒྱུང་ ཁོ་ན་ འབའ་ཞིག་ and means, 'only', 'wholly', 'totally' or 'solely'.

Note that the story in this reading is recorded in the Sayka Legshey (ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད་).

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལྷང་འདྲི་ནང་ནས་བྲམ་ཟེའི་ཁྲོན་བ་ལྷུབ་པའི་རྒྱ་གཙོ་བོ་དེ་གང་ཡིན་བ་བརྟན་འདུག་གམ།

༢ བྲམ་ཟེའི་རྣམ་བསམ་དང་རྒྱལ་བོའི་དབང་ཤུགས་གཉིས་ལས་ཅི་ཞིག་ནམ་པར་རྒྱལ་བ་ཡིན་ནམ།

༣ ལྷང་འདྲིས་གཙོ་བོའི་བཟླགས་ཡུལ་དང་རྣམ་ཡུལ་གང་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. According to this story, what was the main reason the Brahmin's well came into being?

2. Was it the king's power or the Brahmin's pure intentions that was victorious?

3. In this story what is the main thing to be praised and the main thing to be criticised?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འབྲུག་དགོས།

༡ — བྲམ་ཟེ་ལས་རང་གི་སྲུ་ཚོ་ཤེས་རབ་ཆེ་བ་ཡོད།

༢ — དབང་ལྷགས་ཡོད་ན་གང་འདོད་པ་མཐའ་དག་ཐོབ་ངེས་པ་ཡིན།

༣ — རྒྱལ་པོའི་སློག་གི་ཆག་སློ་དེ་རང་གི་འདོད་ཇམ་གྱིས་ཉོས་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Brahmin's daughter was more intelligent than the Brahmin was.

2. ___ If one has power, one will definitely get everything one wants.

3. ___ The tragedy of the king losing his life was brought about by his own greed.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང།

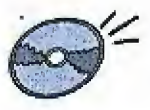
༡ རྒྱུ་ལུ་ལ་ཞིག་ན་རྒྱལ་པོ་རན་པ་འདོད་ཇམ་ཅན་ཞིག་ཡོད།

༢ རློན་པ་དེ་ངའི་ཕོ་སྲང་དུ་ཞབ་ཤས་གཡར་དགོས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. The Brahmin's daughter asked her father what the matter was.

2. The Brahmin became very confused and disheartened.

༤ སྐྱུང་པོ་དང་སྐྱེན་པ།

༄༅། རྩོན་མི་སྐྱེན་པ་ཞིག་ལ་སྒྲི
ག་མ་ཙམ་ཏེ་ས་ཡིས་སྐྱས་པའི་གཏེན་
བུམ་ཡོད་དང་བཅས་ཏེ་འགོ་བ་དེ
ཤད། སྐྱེན་པས་དེ་འབྲམ་ལ་དུ་བརྒྱུང་
སྟེ་དེ་ནས་གསེར་རྒྱུང་ཤས་ཤིག་ལྷིང་
ཏེ་རང་གི་སྐོག་ས་པོ་སྐྱུང་པོ་ཞིག་ཡོད་
པ་དེའི་འབྲིས་ལ་སོང་ནས་འདི་གང་
རེད་དམ་ཞེས་དྲིས། སྐོག་ས་པོས་
འདི་གསེར་རེད་ཅེས་ལན་བརྒྱུ་བ།

སྐྱེན་པས་འོ་ན་ད་དུང་ཡོད་ཅེས་
བཤད། སྐྱུང་པོས་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་
ཡག་པོ་སྐྱུང་། མཉམ་དུ་བྱེད་དོ་
ཞེས་བཤད་ནས་ཁོང་གཉིས་པོ་སོང་
སྟེ་དེ་ཤིང་རྩོང་ཞིག་གི་རྩར་སྐྱས།

དགོས་པའི་དུས་སུ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་སོང་ནས་ལེན་རྒྱུའི་ཁ་ཆད་བྱས།

འོན་ཀྱང་སྐྱུང་པོའི་བསམ་པར་བསྐྱུ་སེམས་སྐྱེས་ཏེ་བུམ་པ་དེ་ས་ཆ་གཞན་ཞིག་ཏུ་སྐྱས། སྐྱེན་པ་
པོས་ཏེ་ཤིང་རྩོང་གི་རྩར་སོང་བས་བུམ་པ་དེ་མེད་པས་སྐྱུང་པོས་བུམ་པ་ལྷོད་ཀྱིས་བརྒྱས་པ་རེད་ཅེས་
བཤད།

སྐྱེན་པས་རྒྱ་བ་ལ་ཐུག་ན་དང་པོར་རང་ལ་བདག་པའི་དུས་སུ་ལྷོད་དང་མཉམ་དུ་བྱེད་དོན་ཅི་
ཡོད། ངས་མ་བརྒྱས་ཞེས་བརྗོད་པས་སྐྱུང་པོས་མ་ཉན་པར་ད་དུང་ཤེས་མཁན་ང་རང་གཉིས་ལས་
མེད་པས་ལྷོད་རང་མ་གཏོགས་འགོ་ས་མེད་ཅེས་བཤད་དེ་སྐྱུང་པོས་སྐྱེན་པ་རྒྱལ་པོའི་རྒྱུང་དུ་ལྷིང་དེ་
དོན་དེ་བཤད་ནས་སྐྱེན་པར་ཆད་པ་གཅོད་རོགས་ཞེས་ཞུས། རྒྱལ་པོས་ད་དུང་བརྟག་དཔྱད་བྱེད་
དགོས་ཞེས་བཤད། ཡང་སྐྱུང་པོས་དེ་འདྲ་ཡིན་ན་གཏེན་བུམ་བཅོལ་སའི་ནགས་ཀྱི་ལྷ་ལ་འདྲི་རྒྱ་

ཡིན་ཞེས་བཤད་པས་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་དེ་ཡག་པོ་འདུག་ཅེས་སྒྲོ་མོས་བྱས་ཏེ་དུས་ཚོད་ཀྱང་གཏན་
འཁེལ་བཟོས།

ལྷུང་པོས་རང་གི་ས་རྒྱུད་པོ་གཅིག་ཡོད་པ་དེར་གཏེར་བྱས་སྐྱེན་པས་བརྒྱས་སོང་ཞེས་ཤོད་སྟངས་
བསྐྱབས་ཏེ་ཤིང་སྟོང་གི་ཁོག་པ་རུལ་བའི་ནང་དུ་བ་རྒྱུད་པོ་ལྷན་ཏེ་བཞག། རྒྱལ་པོས་གཙོས་མི་མང་
པོའི་ཁྲོད་དུ་ལྷ་མཚོད་དེ་རང་གི་མ་ཉེས་པའི་དཔང་པོ་གསོལ་བ་དང་བདེན་པའི་རྒྱ་མཚན་སྟོན་ལ་
རྒྱས་པར་བཤད། དེ་ནས་ལྷར་བརྟུན་པའི་ས་རྒྱུད་དེས་པན་རྒྱུན་དབྱེ་བཤེར་བྱས། ལྷུང་པོས་
འདྲིར་སྟོན་ཤིག་ཅེས་བཤད་པ་དང་རྒྱལ་པོས་ཀྱང་བདེན་པ་ཡང་དག་པ་མེད་ཅེས་བཤད་པས་སྐྱེན་པ་
དེས་ཁྱེད་ཚང་མ་བདེན་པ་ཡིན་ན་ང་ཡང་བདེན་པ་ཡིན། ལྷ་མི་བདེན་ཞེན་ཤིང་གི་རྣ་དེ་མི་བདེན་
པ་ཞིག་ཡིན་འདུག་པས་ཐོག་མར་ངས་ལྷ་དེ་མེར་བསྐྱེག་པར་བྱེད། དེ་ནས་ཁྱེད་ཀྱིས་ང་སོད་ཅིག་
ཅེས་བཤད།

ལྷུང་པོས་འདྲི་རྣམས་ཡིན་པས་བསྐྱེག་ན་མི་འགྲིག་ འདྲི་བསྐྱེག་ན་ཁྲོད་ལ་ཆག་སྒོ་འོང་ཞེས་བཤད།
སྐྱེན་པས་ད་ལྟ་རང་གི་རན་པས་དེ་ལས་སྟག་པའི་ཆག་སྒོ་ཚབས་ཆེ་བ་གཞན་འོང་རྒྱ་ཅི་ཡོད་ཅེས་
བཤད་དེ་མ་ཉེན་པར་ཁོས་ཤིང་མང་པོ་ལྷུངས་ནས་དེར་མེ་ལྷར་བས་དུ་བ་མང་པོ་འཕྲོ་བས་སྟབས་རྒྱུ་
པོ་བཟོད་མ་ལུབ་པར་ཤིང་སྟོང་ནང་ནས་ཕྱིར་ཐོན་ཡོང་། རྒྱལ་པོས་རྒྱུད་པོར་རྒྱ་མཚན་འདྲི་བའི་
སྐབས་རྒྱུད་པོ་དེས།

- ཉ་ཅང་ལྷུང་པོ་འང་མ་ལས་པ་མིན། །
- ཉ་ཅང་ལྷུན་པོ་འང་ལྷུན་པོ་མིན། །
- ཉ་ཅང་ལྷུང་པོ་མ་ལས་ལྷུར་ན། །
- པ་རྒྱན་དུ་བས་གསོད་བྱེད་དམ། །

ཞེས་གཏམ་དེ་སྒྲིག། རྒྱལ་པོས་གཏམ་དེ་ཐོས་རྗེས་མི་གཡོ་ཅན་དེ་བསད་པ་དང་པ་ལ་ཉེས་པ་མེད་
པར་བཏང་། གཏེར་བྱས་མི་སྐྱེན་པ་དེ་རང་ལ་སྤྱད་དོ། །

Reading Six: **The Sly Man and the Simple Man**

Long ago, a certain simpleton came across a shining treasure vase which had been previously buried by *Bhikamadisa*. The simpleton immediately grabbed the vase and took some gold out of it. He then went to his crafty friend and asked him, "What is this?"

"This is gold," his friend replied.

"Oh, I have more," the simpleton continued.

"If you do, great. We're in this together then," the sly man said. And the two of them went and buried the vase under a tree. They agreed that when they needed the vase that both of them would come and get it together.

The sly man, however, thinking that he would deceive the simpleton, buried the vase somewhere else. He then called the simpleton and they went to the tree where they had buried the vase together. As the vase was not there, the sly man said to the simpleton,

"You have stolen the vase."

"If I needed to steal it, why, when I was the original owner, would I get involved with you? I did not steal it," the simpleton replied.

Not paying any attention to him, the sly man said, "No-one else except the two of us knew about this. So it must be you who stole it." He then brought the simple man to the king. After telling the king what had happened, he asked him to please punish the foolish man.

"We need to investigate this matter further," the king replied.

"If this is the case, then we need to ask the god of the forest where we stored the treasure vase," the sly man suggested. The king, too, agreed that this was a good solution and arranged a time for it to happen.

Secretly, the sly man hid his elderly father inside a hollow tree and told him to say that the simpleton had stolen the treasure vase. The king then took up his rightful position of prominence and, in the midst of many people, the sly man and the simple man made offerings to the forest-god asking him to testify of their innocence. In detail they each gave reasons to the forest-god why they were telling the truth. Then the elderly father, who was pretending to be the forest-god, gave his judgment.

"See," the sly man said.

"This certainly is true," the king further confirmed.

"If you are all telling the truth, then I too am telling the truth. The one who is not telling the truth is the forest-god. So, first of all, I will burn this god. Then you can kill me," the simpleton said.

“It is not right to burn a god. If you do, disaster will come upon you,” the sly man replied.

“Since I am now about to die, what greater disaster could come upon me?” the simple man countered. Ignoring the sly man, the simple man piled up a heap of wood and set it alight. Great billows of smoke came from the fire. Unable to bear it, the old man came out of the tree trunk. When questioned by the king, the old man gave this answer,

“Very crafty ones are not necessarily wise.
Very simple ones are not necessarily fools.
If very sly ones become wise,
Would they kill their elderly father with smoke?”

After the king heard this, he had the crafty man killed, let the father go unpunished and gave the treasure vase to the simpleton.

(The Garden of Children's Stories, Tibet People's Press, pp. 69-71.)

ལྡོག་པ།	(n.) fool, idiot, moron	གཏུན་འཁེལ་བཞེས། (v.com.)	to decide, to settle, to arrange
སྐྱེས་པ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury	བརྗུས།	(vt.pt.) to pretend, to pose as, to impersonate; to deceive, to disguise, to fake
གཏེར་བུམ།	(n.) treasure vase	དབྱེ་བཤེར་བྱས། (v.com.)	to distinguish, to differentiate; to judge, to decide
འགྲམ་དུ།	(adv.) immediately, suddenly, quickly	བདེན་པ།	(n.) truth, reality
བརྗུང་།	(vt.pt.) to grab, to grasp, to grip, to hold onto	ཡང་དག་པ།	(adj.) completely correct or right, perfectly true, extremely pure, without fault
ཕྱོགས་པོ།	(n.) friend, companion	ཕྱོག་མས།	(adv.) at the beginning, firstly; from the very beginning
ལྷུང་པོ།	(n.) clever, smart; sly, crafty	བསྐྱེག།	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake
ཉུང་ཤམ།	(adj.) some, a few	འཕྲོབས།	(vi.pt.) to swirl, to billow, to whirl
འཁྲིམ།	(post.) next to, beside, near	གཡོ་ཅན།	(n.) deceitful, cunning, sly, crafty
ལན་བརྒྱབ།	(v.com.) to reply, to answer	པ།	(n.) father
ཤིང་རྩོང།	(n.) tree, tree trunk	མིང་པོ།	(adj.) old man, elderly man
ཁ་ཚད་བྱས།	(v.com.) to make a verbal agreement, to agree, to promise	ཁོག་པ།	(n.) the inside; belly, abdomen
བསྐྱེས་མེས།	(n.) deceptive thoughts	རུལ་པ།	(adj.) rotten, stale, rancid, 'gone off'
བུམ་པ།	(n.) vase, pot	རུལ་བ།	(vi.) to go off
བཙོལ་མ།	(n.) storage place; place of refuge/shelter/protection (also བཙོལ་ཡུལ་)		
བརྟག་དབྱུང་བྱེད།	(v.com.) to investigate, to research, to examine, to explore		
ལྡོག་མེས་བྱས།	(v.com.) to agree, to approve, to consent, to endorse		

སྤང་པོ་དང་སྤོན་པ། སྤང་འདིར་སྤང་པོ་ནི་མགོ་བདེ་པོ་དང་སྤོན་པ་ནི་མི་སྤང་པོ་ལ་བཤད་པ་ཡིན།

In this story the word 'clever' refers to someone who is sly, crafty or deceptive. The word 'simpleton' means someone who is honest and upright.

ཞི་ཀ་མ་ཨ་ཉི་ས། གནའ་དུས་ཀྱི་གར་གྱི་གྲུབ་ཐོབ་ཞིག་གི་མཚན་ཡིན་པར་སེམས།

Bhikamadisa is most likely the name of an Indian spiritual master.

ཀྱ་བ་ལ་ཐུག་ན། This expression is literally: 'if you met a thief' and means if one really needs to steal something, or out of desperation is forced to steal.

ནགས་ཀྱི་ལྷ། རྣམས་ཚལ་ལ་གནས་བའི་ཡུལ་ལྷ་རྩ་སུར་བཤོད་པའོ།

The expression 'god of the forest' refers to a local god or deity that inhabits a forest.

ཚུད་རང་མ་གཏོགས་འགོ་ས་མེད། This expression is literally: 'except for you there is no way' and in the context of this reading means apart from you no-one else could have done it.

ཀྱུ་ལོས་གཙོས། This expression means that the king took up the position of being most prominent in the midst of all the people. The title གཙོས་ is added to the name or rank of a person to indicate who is most important when a group of people are assembled together. For example, a leader will be referred to as དཔུ་བྱིད་གཙོས་ to distinguish him as the highest ranking person at a meeting.

རན། This particle indicates that an action is about to take place or that it is time to do a certain action. For example འགོ་རན་ - 'it is time to go'. In this reading the simpleton says ད་ལྟ་རང་གི་རན་ "The time for me to die is right now."

༡༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ མི་སྣེ་ན་པ་དེ་གང་ཡང་མི་ཤེས་མཁན་གྱི་སྣེ་ན་པོ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་མི་དྲང་བདེན་མཁན་ཞིག་ཡིན་
སྟེ་མཚན་དང་བཅས་ཤོད་དང་།

༢ མི་སྣེ་དེ་བོད་སྐད་ཐོས་དང་ཤུན་པ་ཞིག་ཡིན་ནམ་ཡང་ན་གཤམ་ཞིག་ཡིན་སྟེ་མཚན་དང་བཅས་སྟོས་
ཤིག་

༣ མི་སྣེ་དེ་སྣེ་གཉིས་མཐའ་མ་རྒྱལ་ཁ་སྐྱུ་ལ་ཐོབ་བཅ། རྒྱལ་ཁའི་རྩ་བ་གང་ལ་ཐུག་ཡོད་དམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Was the simple man an ignorant fool or an honest person? Give reasons for your answer.

2. Was the sly man an intelligent person? What kind of person was he? Give reasons for your answer.

3. In the end, which one of the two men were victorious? What was the main reason for the victory?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — མི་སྣུང་པོ་དེ་མི་མཁས་པ་ཞིག་རེད།

༢ — སྣུང་པོ་ཡིན་ན་སློ་གོས་ཅན་ཡིན་པའི་ངེས་པ་མེད།

༣ — མི་སྣུང་པ་དེ་སེམས་བཟང་ཅན་ཞིག་རེད་འདུག།

༤ — དུང་པོས་གཞུང་བསྐངས་ནས་མི་སྣུང་པ་དེར་བདེན་པ་ཐོབ་པ་ཡིན་ནོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The sly man was a wise person.
2. ___ Sly people are not necessarily wise.
3. ___ The simpleton was a good hearted person.
4. ___ By acting honestly, the simpleton obtained the truth.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

༡ ལྷན་པོས་ད་དུང་བརྟག་དབྱུང་བྱེད་དགོས་ཞེས་བཤད།

༢ དགོས་པའི་དུས་སུ་གཉིས་ཀ་མཉམ་དུ་སོང་ནས་ལེན་རྒྱུའི་ཁ་ཆད་བྱས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. The sly man said to the simpleton, "You have stolen the vase."

2. The simpleton immediately grabbed the vase and took some gold out of it.

༄༅། །གནའ་ལྷ་མོ་ཡུལ་ཞིག་ཏུ་གཟིག་ཚན་གཏུམ་པོ་ཞིག་སྤུང་ནས་ཕྱགས་ཐོག་དུ་མ་རྒྱ་བྱེད་
བྱེད་ཀྱི་ཡོད་པས་རྫོང་དཔོན་གྱིས་ཡུལ་མི་རྣམས་རྒྱལ་རྫོང་བྱས་ནས་ཉེན་མཚན་རེར་མི་གསུམ་རེ་
ཐོན་སྤྱང་གིས་གཟིག་ངན་དེ་གསོད་དགོས་སྐྱེད་བཀའ་པལ། འོན་ཏེ་གཟིག་དེ་གཏུམ་དྲག་ཆེ་བ་དང་
གཡོ་སྐྱེ་མཁས་པས་རྫོན་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་སྲོག་གྲུང་ཁོའི་ཁ་ཏུ་ཤོར་སྤོང་བས། ཡུལ་མི་རྣམས་སློ་
མི་བདེ་བར་རང་ཉིད་ཐོན་སྤྱང་འཁེལ་རིམ་བཞིན་དུ་ཉེ་འདབས་སུ་སླ་མ་དག་རྒྱགས་ཞིག་ཡོད་པ་
དེའི་འགྲམ་དུ་མོ་ཡུང་གསུང་བརྟག་ལྷ་བར་འགྲོ་གི་ཡོད།

ཉེན་ཞིག་ཐོན་ཕྱུ་འཁེལ་བའི་མི་
གསུམ་སླ་མ་རྒྱགས་པ་དེའི་སར་མོ་ཡུང་
ལྷ་ཏུ་ཕྱིན། ལྷ་མ་དེས་ཁོ་ཚོའི་ཡོང་
དོན་ཤེས་རྗེས་མིག་དག་བརྩམ་ཞིང་ལག་
གཉིས་ཐལ་མོ་སྐྱར་ཏེ་ཚུང་ཅམ་བཟང་།
དེ་ནས་མདུན་དུ་ཡོད་པའི་རས་དམར་པོ་
དེའི་སྤེང་དུ་ཤོག་གཉིས་གཡུག་པ་དང་།
ཡང་དཔེ་ཆ་ཞིག་ཕྱེ་ནས་ཡིག་འཕྲུང་
འགའ་བཟུས་རྗེས་མི་དེ་གསུམ་ལ་སྲོགས་
ནས་ལག་གི་མཚུབ་མོ་གཅིག་གནམ་དུ་
གེར་ཏེ་མགོ་གཡུག་གཡུག་ལན་གསུམ་
བྱས།

སྤྱི་ཉེན་གྲོང་ཚོ་ཡོངས་སུ་གཏུམ་ངན་ཞིག་ལྷུབ་སྟེ་མདང་རུབ་ཀྱི་ཐོན་ཕྱུ་གསུམ་ཚང་མ་གཟིག་
གིས་བསད་འདུག་ཟེར་བས་མི་རྣམས་ཟང་ཟེང་གི་གནས་སུ་སྤྱང་། རྣམས་དེར་འཆི་པོའི་སྤུན་ཉེ་
འགས་ཁ་ཉེན་སླ་མ་རྒྱགས་པས་གསུང་བརྟག་གནང་རྣམས་མི་གཅིག་གྲུང་གསོན་པ་མི་འདུག་པའི་
རྟགས་གནང་འདུག་པས་ངོ་མ་བདེན་འདུག་ཟེར་བས་སླ་མ་རྒྱགས་པའི་མཚན་རྟན་ཡང་གང་སར་
ལྷུབ།

ཡང་ཕྱི་ཉིན་གྱི་ཚོད་སྔ་དྲུང་མི་གསུམ་སྐྱེ་མ་ཁོའི་སར་གསུང་བརྟག་ཞུ་བ་ཕྱིན། སྐྱེ་མ་ཁོས་ཁ་
 ཉིན་ཇི་བཞིན་དུ་སློན་ལམ་བརྟབ་པ་དང་ཤོ་གཡུག་པ། དཔེ་ཆ་བརྟུ་བ་སོགས་བྱས་ནས་སྤར་བཞིན་
 མཛུ་བ་མོ་གཅིག་གནམ་དུ་ཀེར་ནས་མགོ་པོ་ལན་གསུམ་གཡུག། དེའི་སང་ཉིན་ཡང་སྲོང་ཚོ་ཡོངས་
 སུ་མདང་རུབ་གྱི་ཚོད་བྱ་དང་གཟེག་ངན་འཕམ་འཛིང་བྱེད་སྐབས་མི་གཉིས་ལ་མཉམ་སྦྲོན་བྱུང་བ་དང་
 གཅིག་གི་ནས་གཟེག་གན་གྲོས་འདུག་ཅེས་ཟེར་བས། དོན་དེས་སྤར་ཡང་ཁ་ཉིན་སྐྱེ་མ་སྐྱགས་པས་
 མི་གཅིག་ལ་མ་གཏོགས་སྐྱོན་ངན་ཆེན་པོ་མི་འདུག་ཟེར་བའི་གསུང་རྟགས་བརྟན་འདུག་པས་གིན་དུ་
 བས་བདེན་ནོ་ཟེར་ནས་སྐྱེ་མ་ཁོར་དད་གུས་བྱེད་མཁན་དེ་བས་མང་པོ་བྱུང་།

ཡང་ཕྱི་ཉིན་ཚོད་སྔ་དྲུང་ཡིན་པའི་མི་གསུམ་སྐྱེ་མ་སྐྱགས་པའི་སར་ཡུང་བརྟན་ཞུ་བར་ཕྱིན། སྐྱེ་
 མས་ཀྱང་དེ་བས་སློ་ཅེ་གཅིག་གླིམ་གྱིས་སྤར་སྤར་སོར་བརྟུ་སྤར་ནས་སློན་ལམ་བརྟབ་པ་དང་ཤོ་
 གཡུག་པ། དཔེ་ཆ་བརྟུ་བ་བཅས་བྱས་རྗེས་སྤར་ཡང་སློན་བཞིན་མཛུ་བ་མོ་གཅིག་དགུང་དུ་ཀེར་
 བས་མགོ་གཡུག་གཡུག་ལན་གསུམ་བྱས།

ཕྱི་ཉིན་བཀྲ་ཤིས་པའི་གཏམ་བཟང་ཞིག་སྲོང་ཡོངས་སུ་ཁྱབ་བརྟེ་མདང་རུབ་གྱི་ཚོད་སྔ་དྲུང་བྱེད་
 མིས་གཟེག་ངན་དེ་བས་ད་འདུག་པ་དང་། མི་གཅིག་ལའང་སྦྲོན་ཆེན་པོ་གང་ཡང་བྱུང་མི་འདུག་ཟེར།
 དེ་ན་ཚོད་བྱ་གསུམ་པོ་དེས་ཀྱང་ཁ་ཉིན་སྐྱེ་མ་སྐྱགས་པའི་གསུང་བརྟག་ལས་མི་གཅིག་ལའང་སྐྱོན་
 ངན་ཡོང་བ་མིན་ལུགས་བརྟན་བྱུང་བས་ངོ་མ་མངོན་ཤིས་ཅན་གྱི་སངས་རྒྱལ་དངོས་ཤིག་རང་མེད་
 ཟེར་བས་ད་གཟོད་སྐྱེ་མ་ཁོའི་མིང་གྲགས་སྤར་བས་རྗེ་ཆེར་གྱུར་བ་དང་འབྲེལ་དད་གུས་བྱེད་མི་ཡང་
 སྤར་བས་རྗེ་མང་དུ་གྱུར། |

(མིང་གྱི་དགོད་གཏམ་ཕྱོགས་བརྒྱུགས། ཤོག་གངས་ ༥༥ - ༥༦ མི་རིགས་དཔེ་སྐྱེད་ཁང་།)

Section One: Folk Stories

Reading Seven: **The Mute Lama**

Long ago, in a certain area, there was a very ferocious, full-grown leopard who was killing and eating many of the people's livestock. So the county leader gathered all the people together. He gave an order that day and night a group of three people would take turns to guard the area and kill the evil leopard. However, because the leopard was very wicked and crafty it killed many hunters. This made the village people very worried. So all of the guards, when it was their turn to guard, found themselves going to a nearby mute lama to ask for a divination.

One day, the three people whose turn it was to keep guard went to the mute lama to ask for a divination. After realising why they had come, the lama closed his eyes, put his hands in a praying position and stayed like that for awhile. Then he rolled two dice onto a red cloth that was spread out in front of him. He then opened up a scripture, read a few lines, and facing towards them, raised one of his fingers upward and shook his head three times.

The next day, some very bad news spread throughout the whole village that last night all of the three guards had been killed by the leopard. So the people fell into a great panic. At that time, some relatives of the deceased were saying that yesterday, when the lama gave his divination, he gave a sign that not even one guard would live and that this in fact really happened. The fame of the mute lama then spread everywhere.

The three guards who were on duty the next day also went to the lama to ask for a divination. As he had done yesterday, the lama prayed, rolled the dice, looked at the scriptures and so forth, raised one of his fingers up towards the sky and shook his head three times. The next day, all the people in the village said, "Last night's guards fought with the evil leopard. Two of them were injured and one died. But the leopard escaped." As the people talked about how yet again what the mute lama had predicted yesterday - that there would be no greater misfortune than only one person dying - had really come true, even more people believed in the lama.

The three guards assigned for the next day also went to the mute lama to ask for a divination. Again the lama, with even greater concentration, did as he had done previously. He put his ten fingers together, prayed, rolled the dice, read the scriptures and raised one finger upwards and shook his head three times.

The next day good news spread throughout the village that last night's guards had not only killed the evil leopard, but not even one person had been seriously hurt. The three guards then said that the mute lama's divination of yesterday - that not even one person

would be seriously hurt- did in fact happen. So they concluded that he really must be a true Buddha who could predict the future. From that time on, the fame of the lama became even greater than before and more and more people put their faith in him.

(A Collection of Humorous Tibetan Stories, Nationalities Press, pp. 65-67.)

ཚིག་གསུམ། Vocabulary

སླ་མ།	(n.) lama, guru, spiritual teacher	ཅུང་ཅི་མ།	(n.) a small amount, a little bit, a short while
སྐྱགས་པ།	(n.) mute, dumb; fool, stupid, idiot	རས།	(n.) cloth, cotton cloth
གཟིག	(n.) leopard	ལྷོ།	(n.) dice; a Tibetan dice game
གཏུམ་པོ།	(adj.) ferocious, cruel, fierce, savage, vicious	མཇུབ་མོ།	(n.) the index finger or forefinger
ཕུགས་ཐོག	(n.) livestock, cattle	གནམ།	(n.) sky, space; weather
རྫོང་དཔོན།	(n.) village, district or county leader	ཀེར།	(vi.) to raise, to erect, to lift upwards
སྐལ་སྐོང་བྱས།	(v.com.) to get people together, to mobilise people, to assemble people	མདང་རུབ།	(adv.) last night, last evening
གཏུམ་ཏུག	(adj.) fierce, savage, violent	ཚོད་བྱ།	(n.) guard, guard on duty
བཀའ་ལུགས།	(v.com.) to give a command, order or instruction	ཁ་ཉིན།	(n.) two days ago, the day before yesterday
རྫོག་པ།	(n.) hunter; (vt.p.) to hunt	སྐོན་ལམ་བཏབ།	(v.com.) to pray, to petition
སྲོག	(n.) life, life-force	འཐབ་འཛིང་བྱེད།	(v.com.) to fight, to struggle, to engage in combat
ངག	(n.) speech	མས་སྐྱོན།	(n.) injury, wound
ཐལ་མོ་སྐྱུར།	(v.com.) to place one's hands together in a praying position	སྐྱེན་ངན།	(n.) calamity, mishap, accident, tragedy, misfortune

ཚོད་སྲུང་། ཅ་དངོས་སྲུང་བའམ་བདེ་འཇགས་སྲུང་བ་སོགས་ཀྱི་ཚེད་གནས་གང་ཡང་རུང་བར་ཚོད་རེས་སྲུང་བཞག་པའི་མི། ཚོད་སྲུང་། བམྲ་བྲ། སྲུང་བྲ་སོགས་མིང་གི་རྣམ་གཤངས་ཡིན།

The term 'guard' or 'security guard' refers to shift-workers who are in charge of looking after the safety and security of people and their possessions. There are various names for this occupation in Tibetan.

སློག་ཀྱང་ཁོའི་ཁ་རུ་ཤོར། This expression is literally: 'even their lives were lost to his mouth', and means that the leopard killed the hunters.

མོ་ལུང་གསུང་བཟླག་། མོ་བརྒྱབ་ནས་བཟླག་པ་བྱེད་པའི་དོན།

This technical term means the interpretation of a divination.

ཐལ་མོ་ལྷུར། ལག་སོར་རྣམས་ལ་སྦྱོད་དུ་བྱས་ནས་སྦྱར་དེ་གྱེན་དུ་ལྷོགས་པ་སྟེ་དང་པའི་བར་མཚོན་ཞིག་ཡིན།

This verbalised compound refers to the action of putting all of one's fingers together in an upright position. This action symbolises that one has faith in the object of one's prayers. A closely related term is སོར་བརྒྱ་ལྷུར་, which also means to put ten fingers together in a praying position.

བྱང་བྱིང་གི་གནས་སྲུ་རྒྱུང། This expression literally means 'fell into a state of disarray.'

མངོན་ཤེས། མ་འོངས་ལ་སོགས་སྐོག་གྱུར་གྱི་དོན་རྟོགས་པའི་ཤེས་པ་ཞིག་ལ་བྱེར་ཞིང་དེ་ལའང་རིགས་མང་པོ་ཡོད་དེ། མངོན་ཤེས་རགས་པ། མངོན་ཤེས་ཕྱ་མོ། གཞན་སེམས་ཤེས་པའི་མངོན་ཤེས་སོགས་སོ།

This technical term means the ability to know the future or secret things. There are many kinds of this type of understanding. For example, the ability to know future or hidden things in a general or specific way, and also to be able to understand what other people are thinking.

གཞིག་རྒྱན། This term does not mean 'old leopard', but rather an adult or full-grown leopard.

ད་གཟོད། This expression means 'now', 'these days' or 'from now on'.

དང་འབྲེལ། This expression means 'concurrently', 'in conjunction with', or 'together with'.

ག) བཤམ་གསལ་རྗེ་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

1 བུམ་རྒྱ་ཆེ་བའི་གཟིག་དེས་ཇ་རྗེས་སུ་ཚོད་སྲུང་གི་མི་གཙོ་བོ་བཤམ་ཡོད་དམ།

2 གཟིག་དང་འཐབ་འཛིང་བྱས་པས་མི་གཙོ་བོ་ལ་རྒྱས་རྫོན་ཤོར་བ་ཡིན་ནམ།

3 ལྷོ་ཚུན་གསལ་བའི་སྐད་གྲགས་དེ་རི་རྩེ་བྱས་ནས་ཁྱབ་པ་རེད།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How many guards did the evil leopard kill?

2. How many people were injured from fighting with the leopard?

3. How did the mute lama become so famous?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་དོན་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷ་མ་རྒྱགས་པས་ཚོད་སྲུང་ལག་གསུམ་ལ་མོ་ལྷང་མི་འདྲ་བ་གསུམ་བཤད་བ་རེད།

༢ — ཚོད་སྲུང་ཚོས་ལྷ་མའི་རྒྱགས་བཤད་ལ་གོ་བ་མི་འདྲ་བ་གསུམ་སྒངས་པ་ཡིན་ནོ།

༣ — ལྷ་མའི་མོ་དེ་ཤིན་ཏུ་ཐིག་པོ་བྱུང་བ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The mute lama gave three different divinations to the three different groups of guards.
2. ___ The different sets of guards understood the mute lama's hand signal in three different ways.
3. ___ The lama's divinations were exactly right.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་དང་རྒྱགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. ལྷ་མ་དེས་ཁོ་ཚོའི་ཡོང་དོན་ཤེས་རྗེས་མིག་དག་བཟུང་ཞིང་ལག་གཉིས་ཐལ་མོ་ཟུར་ཏེ་རྩེང་ཚམ་བཟང་ད།

2. ཉིན་ཞིག་ཚོད་བྱ་འཁེལ་བའི་མི་གསུམ་ལྷ་མ་རྒྱགས་བ་དེའི་སར་མོ་ལྷང་ལྷུ་ཅ་ཕྱིན།

3. དེ་ནས་མདུན་བྱ་ཡོད་པའི་རས་དམར་པོ་དེའི་ཉེང་དུ་ཤོ་གཉིས་གཡུག་བ་རེད།

4. འོན་ཏེ་གཞིག་དེ་ག་དུམ་དྲག་ཆེ་བ་དང་གཡོ་སྐྱུ་མཁས་པས་ཚོན་བ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་གི་ཚོས་ཀྱང་ཁོའི་ཁ་ཅ་ཤོར་རྒྱོང་།

- ___ The three guards who were on duty the next day also went to the lama to ask for a divination.
- ___ However, because the leopard was very wicked and crafty it had killed many hunters.
- ___ After realising why they had come, the lama closed his eyes, put his hands in a praying position and stayed like that for awhile.
- ___ Then he rolled two dice onto a red cloth that was spread out in front of him.

སྐྱུང་གཏམ་མཐོང་བ་འཇུག་ཤོས།

༩ ང་ཡང་སྒྲིང་སྲུ་རེད་དམ།

༄༅། །གནའ་མ་མེད་ཀྱི་སྲུ། བཀའ་རིང་རྒྱལ་ཁམས་འགྲིམས་མ་ལྷོང་བའི་མི་ཞིག་ཡོད་པས།
འཇིག་རྟེན་གཏམ་དཔེར། ཡངས་པའི་རྒྱལ་ཁམས་མ་མཐོང་བའི། །ས་མཐའི་སྐྱེན་པོ་རང་རྣང་མཐོ་
ཞེས་པ་ལྟར་ཁོས་རྒྱན་དུ་མི་རྣམས་ལ་རང་ཉིད་ནི་འཇིག་རྟེན་གྱི་བྱ་བ་སྐྱབ་པར་མཁས་ཤིང་དཔའ་
ཅུལ་སྐྱུང་གྲུང་ཅན་ཞིག་ཡིན་པའི་སྐོར་བཤད་ནས་རང་རྫོམ་ཆེས་ཆེར་བྱེད་བཞིན་ཡོད།

དུས་ནམ་ཞིག་ཅ་ན་ཡུལ་དེའི་འགོ་དཔོན་གྱིས་ཁོ་པ་ལྷ་སར་འབྲིན་ཡིག་སྐྱེལ་མཁས་ན་བང་ཆེན་དུ་
འགོ་དགོས་པའི་བཀའ་བཏང་བས་ཁོ་པ་དེ་ལྷ་སར་འགོ་ལྷོང་མེད་ལྷ་བས་སེམས་འཚབ་ཆེ་ཅམ་བྱུང་
བའི་ཐོག་ཡུལ་མི་རྣམས་ཀྱིས་ཀྱང་ཁོ་ལ་ད་རེས་ལྷོད་རང་ལྷ་སར་འགོ་སྐབས་ཡིད་གཟབ་བྱེད་དགོས་
པ་ཉ་ཅང་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་ནས་གལ་འགངས་ཆེ་ཤོས་ཤིག་ནི་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་རྒྱ་དེ་
རེད་ཅེས་སོགས་སེམས་འཚབ་སྐྱོང་བའི་

གཏམ་མང་དག་བཤད། རང་རྫོམ་ཅན་གྱི་
མི་དེ་དེ་བས་སེམས་འཚབ་ཆེ་བ་བྱུང་སྟེ་རང་
དང་གཞན་གང་འདྲ་བྱས་ནས་ནོར་གྱི་རེད་
དམ་ཞེས་དྲིས་པར་ཡུལ་མི་ཚོས་ལྷ་ས་ནི་སྲང་
ལམ་མང་བ་དང་། །ཁང་པ་མང་བ། མི་
ཚོགས་མང་བ་བཅས་ཡིན་ལྷ་བས་གཟབ་
གཟབ་མ་བྱས་ན་སྲང་ལམ་དང་སྲང་ལམ་ནོར་
བ། རྒྱལ་སྐོར་དང་རྒྱལ་སྐོར་ནོར་བ། །ཁང་
པ་དང་ཁང་པ་ནོར་བ། བཀའ་མི་ཚོགས་གྱི་
འདུ་འཇིའི་ལྷོད་དུ་རང་དང་གཞན་ནོར་ནས་
མི་ཉ་ཅང་མང་པོ་རང་བྱིམ་དང་རང་ཡུལ་ལ་
ལོག་མི་ཤེས་པ་ཆགས་གྱི་ཡོད་པ་རེད་ཅེས་
བརྗོད་པས། །ཁོས་གཏམ་དེ་དག་ལ་བསམ་
གཞིགས་ནན་པོ་ཞིག་བྱས་རྗེས། མོ་ དེ་
འདྲ་ཡིན་ཡང་གྲིང། །ཡིན་ནའང་རང་

གཞན་མི་ཚོར་བ་བྱེད་པའི་ཐབས་ཤེས་ང་ལ་ཡོད། ངས་རང་ཉིད་ཀྱི་སྣ་ཁྱུག་ལ་མི་ཁྱུང་ཞིག་བརྟོན་ཏེ་
དེར་འགྲོན་བྱ་ཞིག་བཏགས་ནས་ཕྱིན་ན་རང་ཉིད་མི་གཞན་དང་གཏན་ནས་ཚོར་ཐབས་མེད་ཅེས་
བརྗོད།

དངོས་འབྲེལ་ཁོ་རྩ་སར་འགྲོ་སྐབས་སྣ་ཁྱུག་ལ་འགྲོན་བྱ་ཞིག་བཏགས་ཏེ་ཕྱིན། ཁོ་རྩ་སའི་བར་
སྐོར་ནང་སྐབས་སྐབས་དེར་མི་ཚོགས་ཏེ་ཅང་མང་པོའི་འདུ་འདྲི་ལང་ལོང་ཚུའི་བྱ་རྒྱུ་ལ་
རྩེ་མཚོང་བས་སེམས་སྲུ་རང་ཉིད་མི་གཞན་དང་ཚོར་དོགས་ཀྱི་དངངས་སྐྱུག་ཆེ་ཅམ་བྱུང་ཞིང་ཁོས་
ཡང་ནས་ཡང་དུ་སོ་སོའི་སྣ་ཁྱུག་ལ་བཏགས་པའི་འགྲོན་བྱར་རྩ་ཅམ་རྩ་ཅམ་བྱེད་བཞིན་དུ་ང་རང་མི་
གཞན་དང་གཏན་ནས་ཚོར་ཐབས་མེད་སྐྱེ་བཞིན་མི་ཚོགས་ཀྱི་ཁྲོད་དུ་ཕྱིན། ལྷོ་བྱུར་དུ་མི་ཚོགས་
ཀྱི་ཁྲོད་ནས་འབྲས་དཀར་འབྲབ་མ་ལན་ཞིག་གིས་གདོང་ལ་འབྲས་འབག་གྲོན་ཡོད་པའི་སྣ་འགོར་
འགྲོན་བྱ་བཏགས་པ་ཞིག་ཚུར་ཐོན་ཏེ་གི་གི་བསྟོ་བསྟོ་རྩ་རྩུལ་ལོ། ང་དེ་རིང་ཡོང་བ་གང་ནས་ཡོང་།
དོ་དགོང་འགྲོ་བ་གང་དུ་འགྲོ་.....ཞེས་བརྗོད་པས། མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེ་ཏེ་ལས་ཉོན་ཐོར་ནས་ད་
ནི་དངོས་འབྲེལ་དེ་རྩ་ལུལ་མི་ཚོས་བཤད་པ་དེ་བདེན་པ་རེད་འདུག མི་དེ་དང་ང་རང་གཉིས་སྣ་
ལ་འགྲོན་བྱ་བཏགས་པ་ཆ་རེད་འདུག བས་ཚོར་ཉེན་ཏེ་ཅང་ཆེ་བསམ་ནས་ཁོས་འབྲས་དཀར་བ་དེ་ལ་
ང་དེ་རིང་ཡོང་བ་རང་བྱིས་ནས་ཡོང་བ་ཡིན། དོ་དགོང་ག་པར་འགྲོ་དགོས་མིན་མི་ཤེས། ལྷེད་
དང་ང་གཉིས་ཏེ་ཅང་འདུ་སྐབས་ཚོར་ཉེན་ཆེ། ལྷེད་རང་གིས་གསུངས་དང་ལྷེད་རང་ང་རེད་དམ་
ཡང་ན་ང་ལྷེད་རང་རེད་ཅེས་བརྗོད་པས་དེར་འདུས་མི་ཚང་མ་ཏུ་བ་བགད་དེ་རིར་རང་ལ་ཅི། མི་
དེ་དངོས་འབྲེལ་སྐྱེགས་པ་ལ་ཨང་། འབྲས་དཀར་དང་སོ་སོ་གང་འདུ་བེར་ཚོར་སྲིད་དམ་ཅེས་བརྗོད་
སྐབས་མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེ་དོ་ཚོ་ལ་སྐྱེདས་སྲུ་གྱུར། །

Section One: Folk Stories

Reading Eight: **Who Really Am I?**

Long, long ago, there lived a man who had never travelled to distant lands. He was like the fool in the proverb: "Fools from remote areas, who have never seen the great wide world, think they know best." With great pride he always told people about how expert he was at everything and that he was a brave, intelligent person.

One day, the leader of the village ordered him to go to Lhasa as a messenger to deliver a letter. Because he had never been to Lhasa before, he became very worried. Added to that, the village people said to him,

"Now when you go to Lhasa, of all the things you need to be careful about, the most important is not to mistake yourself for someone else." They said many other things that made him worried. So, becoming even more anxious, the proud man asked,

"How could I mistake myself for someone else?"

"Lhasa has many alleyways, many houses and crowds of people. So if you do not take care, you can confuse one alley with another, one gate for another and one house for another. You can even get yourself confused with someone else when in the midst of noisy crowds. As there are so many people, you won't even know how to return to your own home or village," replied the village people. After thinking very seriously about these things he said to them,

"Oh, perhaps this really is possible. However, I have a way not to mistake myself for someone else. I will pierce a hole in my nose and then put a shell in it. Then, when I go to Lhasa, I will definitely not mistake myself for someone else."

While on his way to Lhasa, he really did pierce his nose and put a shell in it. When he arrived at the Barkhor in Lhasa, he saw waves of bustling crowds of people. He became greatly worried that he would mistake himself for someone else. So he kept on looking at the shell in his nose. Thinking to himself, "I will certainly not confuse myself for someone else," he went into the crowds. Then, immediately from amongst the crowd, there appeared a *Drey Gar* performer who was wearing a mask with a shell pierced into its nose.

"Gigi, soso! Victory to the gods! Where have I come from today? Where will I go tonight.....?" cried the performer. The proud man was completely astonished and thought to himself, "What the village people said before really is true. This person has the same shell in his nose as I do. There really is great danger of me mistaking my identity." So he said to the *Drey Gar*,

"Today I came from my house. Tonight I do not know where I will go. As you and I are very similar, there is a great chance that we will get confused with each other. Please tell me: are you me, or am I you?"

Roaring with laughter the crowd exclaimed,

"Oh my! This person really is a fool! How can anyone confuse a *Drey Gar* with oneself!"
So the proud man was greatly humiliated.

(A Collection of Excellent Folk Stories Tibet People's Press, pp. 214-216.)

ཚིག་གསུང་། Vocabulary

རྒྱལ་ཁབ་མཚན།	(n.) kingdom, country, empire, land, area, place	གཤམ་འགའངས།	(n.) importance, significance
འགྲིམས།	(vi.pt.) to travel, to go on a journey; to roam, to wander about	གྲུང་ལམ།	(n.) lane, alley, street
ཡངས་པ།	(adj.) wide, extensive, broad, expansive	གཟབ་གཟབ་བྱས།	(v.com.) to be careful, to take care, to be cautious
ས་མཐའ།	(n.) border region, remote area	རྒྱལ་ཚོ།	(n.) main gate or door
རྒྱུན་ཏུ།	(adv.) continually, constantly, always	འདུ་འཇོ།	(n.) clamour, commotion; frivolous or 'worldly' entertainment
དཔའ་རྩལ།	(n.) brave and strong, heroic and skillful	བསམ་གཞིགས།	(n.) thought, thinking
སྤྲུང་སྤྲུང།	(n.) clever and lively	ནུན་པོ།	(adj.) strict, serious, firm, severe
རང་ཚོམ་བྱེད།	(v.com.) to boast, to show off, to be arrogant, to be conceited, to be self-important	བརྗོལ།	(vt.pt.) to pierce, to puncture
འགོ་དཔོན།	(n.) leader, director	འཕྲོན་བྱ།	(n.) small shell; cowry
འཕྲིན་ཡིག།	(n.) letter, dispatch	བ་རྒྱབས།	(n.) wave, waves
མིན་མེད་འཚོབ།	(n.) anxiety, worry	འཕྱུར།	(vi.) to surge, to billow, to swell, to overflow
ཡིད་གཟབ་བྱེད།	(v.com.) to be careful, to watch out, to be cautious	དངངས་སྐྱེག།	(n.) panic, dread, great fear
		འབྲུབ་མཁའ་བཞུ།	(n.) performer, actor
		འབག།	(n.) mask

རང་ཚོ་ལྷོ་བྱེད། རང་ཉིད་མཐོ་པོ་ཆེན་པོ་སྐྱབས་སུ་འཛིན་པའི་རྣམ་པ་སྟེ་ང་རྒྱལ་ཁེངས་དྲེགས་བྱེད་པ་དང་
དོན་མཚུངས་སོ།

This verbalised compound means to consider oneself to be very important and highly capable. This expression has the same meaning as ང་རྒྱལ་ཁེངས་དྲེགས་བྱེད་པ་ – to be very proud and conceited.

འདུ་འཛི། མི་ཚོགས་དང་ཁྲོམ་ཚོགས་སོགས་ཟང་ཟིང་ལང་ལོང་དུ་གནས་པ། དཔེར་ན། འདུ་འཛི་
གཡེང་བས་མ་འབྱེད་བལ། །དམ་པའི་ཚོས་ལ་རབ་རྒྱུ་འབྱུངས། །ཞེས་པ་རྩ་སུའོ།

This term refers to the noise and clamour of crowds of people and market places. For example: “Not being carried away by the distraction of worldly pleasures, one should earnestly practice holy religion.”

འཕོན་སུ། རྒྱ་མཚོའི་ནང་གི་སྟོག་ཆགས་ཀྱི་ཤུན་སྟོགས་དཀར་པོ་རྒྱུང་རྒྱུང་ཞིག་ཡིན། གནའ་དུས་རྒྱ་གར་
སོགས་ཡུལ་འགར་ཉོ་ཚོང་བྱེད་ཆེད་ཀྱི་དུལ་སྲང་གི་ཚོད་དུ་རིན་ཐང་འབེབས་ས་བྱས་པར་གྲགས། དེར་
སང་བོད་པས་ཤོ་ཆས་ཀྱི་ལྗེ་ལ་སྦྱོད་པ་མང་།

This term refers to small white shells that come from the outer layer of sea creatures. In ancient times these shells were used in India and other places as money in exchange for goods. These days, Tibetans use shells like these as markers for playing the game of sho – an indigenous dice game.

འབྲས་དཀར། བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་དུ་དར་བྱས་ཆེ་བའི་འབྲས་རྩོན་བྱེད་ལུགས་ཤིག་ཡིན་ཏེ་བོད་མི་ཚོས་
བགྲམ་ཤིས་བའི་རྟོན་མཚོན་གྱི་རྫོས་གར་ཞིག་རྒྱ་རྩིས་ཡོད། འབྲས་དཀར་འབྲས་མཐན་གྱི་མི་ལ་ཡང་ཕོ་

A ‘Drey Gar’ is a particular style of traditional Tibetan folk performance. Tibetan people consider this to be an auspicious theatrical performance. A Drey Gar can also refer to the actual performers in a Drey Gar musical.

གི་གི་བསྟོ་བསྟོ། ཡུལ་རྩ་དང་གཞི་བདག་སོགས་དཀར་ཕྱོགས་ཀྱི་ལྷ་འདི་རིགས་ལ་སྐུལ་བའི་འབོད་ཚིག་ཅིག་
སྟེ། ལྷ་གསོལ་བྱེད་སྐབས་རྒྱན་དུ་གི་གི་བསྟོ་བསྟོ་ལྷ་རྒྱལ་ལོ། ཞེས་འབོད་རྒྱོགས་བྱེད་སྟོལ་དེ་ད་ལྟ་འང་བོད་
ཀྱི་ཡུལ་པས་ཆེར་ལ་དར་ཡོད།

This expression is used to call upon local deities, local ‘owner’ gods and virtuous gods. When making an offering to the gods one calls out, “Gigi Soso! Victory to the gods.” This practice is even today still common in most Tibetan areas.

རྟ་ལས་ཚྭ་ཐོར། ཡ་མཚན་པའི་གནས་ཤིག་ལ་དམིགས་ནས་ཤིན་ཏུ་རྒྱང་སང་བ།

This combination of two verbalised compounds (རྟ་ལས་ and ཚྭ་ཐོར་) means to be very surprised, amazed or astonished.

རྒྱ་གད་དི་རིལ། མི་མང་པོས་རྒྱད་ལྱགས་ཆེན་པོ་བརྒྱབ་ནས་གད་མོ་ལུང་དི་རིལ་བགད་པའི་དོན།

This onomatopoeic expression represents the sound of many people laughing loudly.

ལྷ་འགོ། This word refers to the area at the tip of the nose between the nostrils.

རེད་འདུག། This existential auxiliary verb ending is used when the speaker is acknowledging that something was different to what they expected. The speaker is expressing a degree of surprise at the situation. The Lhasa colloquial auxiliary ending རེད་གས། expresses the same meaning.

སློབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་ཇི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེས་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་ཆེད་ཐབས་ཤེས་གཤམ་འདྲ་ལྷུད་པ་ཡིན་ནམ།

༢ འབྲས་དཀར་དང་རང་རྫོམ་ཅན་གྱི་མི་དེ་གཉིས་ལ་འདྲ་ཤོས་ཀྱི་ཆ་གང་འདུག་གམ།

༣ ལུང་པའི་མིས་རང་གཞན་མ་ནོར་བ་བྱེད་དགོས་ཞེས་ཁོ་ལ་མངག་ཆ་བྱས་པར་བརྟེན་ན་ཡང་སྤྱིང་མི་རང་རྫོམ་ཅན་དེ་གཤམ་ཞིག་ཡིན་པ་གོ་ལུས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What did the proud man do in order not to confuse himself with someone else?

2. What was it that the *Drey Gar* and the proud man had most in common?

3. What does the advice of the village people – ‘you must not confuse yourself with someone else’ – tell us about what the proud man was really like?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་ཉགས་ ✓ དང་ཚོར་ཉགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — དེ་ཇི་མི་དེ་ལྟ་སར་སླེབས་ཚུང་ཡང་ལྟ་སའི་རྣམ་པར་འགྱུར་ཚེ་མང་བའི་རྒྱན་གྱིས་ཁོ་མཐོ་
འཇུག་བ་རེད།

༢ — རམ་རྣོམ་ཅན་དེས་འབྲས་དཀར་ངོས་འཛིན་ཐུབ་གྱི་མེད།

༣ — མི་དེ་ལྟ་སར་སླེབས་ཐེངས་དང་པོ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Though the man had been to Lhasa before, because Lhasa had changed so much he became confused.
2. ___ The proud man was not able to recognise what a *Drey Gar* was.
3. ___ It was the first time this person had been to Lhasa.

༧ འདོད་སེམས་ཆེ་དྲགས་པའི་ལས་འབྲས།

༄༅། །གནའ་ལྷ་མོ་ཡུལ་ཞིག་ན་བྱིམ་དུ་ད་གཅིག་ཡོད་པ་དེས་དུས་བཀག་ལྟར་བྱམ་བདག་ལ་བྱ་
ལོན་སྡོད་མ་བྱུང་སྟབས་མཐར་རང་ཉིད་ཀྱི་བརྗེ་བའི་བྱ་མོ་ལ་ཤང་བྱམ་ཚབ་ཏུ་མ་སྡོད་ཀ་མེད་བྱུང་བ་
རེད།

བྱ་མོ་ལ་ཤང་བྱམ་བདག་གི་བྱིམ་དུ་སླེབས་པ་ནས་བརྒྱུད་ཞོགས་ལྷ་ལངས་དགོང་འཕྱི་ཉལ་གྱིས་
བྱིམ་ཚང་གྱི་ནང་གི་ལས་ཀ་ཚང་མ་བྱེད་དགོས་ཀྱི་ཡོད་པ་རེད། འོན་ཀྱང་བྱམ་བདག་གིས་ད་དུང་
བྱ་མོས་ལས་ཀ་ཡག་པོ་བྱེད་ཀྱི་མི་འདུག་ཅེས་འཁམ་ར་བྱས་ཏེ་སྡོད་པ་རྒྱགས་པ་མི་སྟེར་བའི་ཐོག་
ཉེས་དུང་གངས་མེད་གཏོང་གི་ཡོད་སྟབས་མཐོས་ལྡན་ཡིད་འོང་བྱ་མོ་ན་རྒྱུད་དེ་གཏུང་བས་མནར་ཏེ་
གསྐམ་པགས་སྐམ་དུ་གྱུར་བ་རེད།

ཉིན་ཞིག་ཞོགས་པར་བྱ་མོ་དེ་གཙང་རྒྱུ་འབྲམ་རྒྱུ་ལེན་པར་བྱིན་པ་དང་རྒྱུ་ཁར་བལ་བ་སྐྱམ་བྱ་
ཞིག་གསོས་ནས་སྡོད་རིང་བྱམ་བདག་ནས་རང་ཉིད་ལ་སྟུག་སྡོད་བཏང་བ་རྣམས་ཡིད་ལ་དུན་ཏེ་རང་
དབང་མེད་པར་དུ་ཤོར་བའི་སྐྱེ་དུང་སྡོད་ཞིག་གིས་ཐོས་པ་དང་། དུང་སྡོད་ན་ལེ། བྱ་མོ་ལྟོད་
སེམས་སྟུག་ཆེན་པོས་མིག་རྒྱ་གཏོང་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

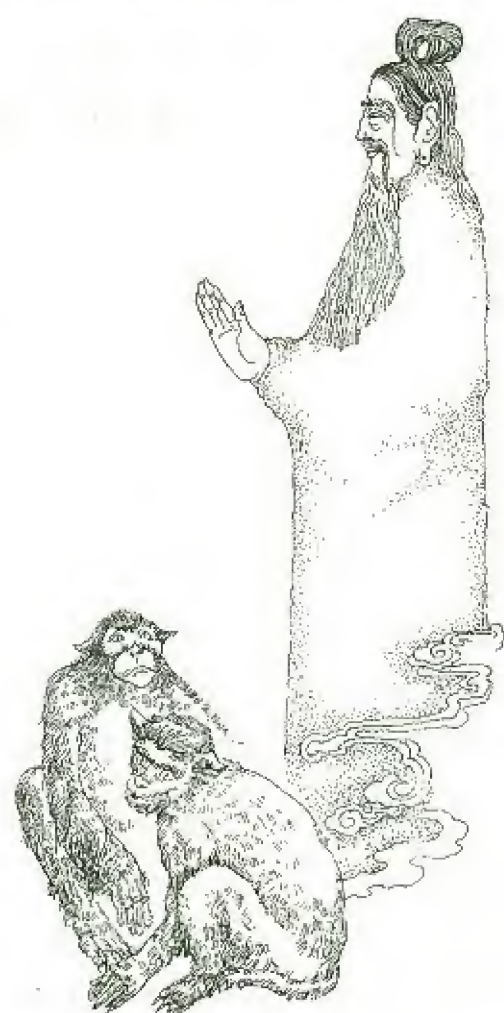
བྱ་མོ་ན་ལེ། ང་བྱམ་ཚབ་ཏུ་བྱིམ་འདིར་སླེབས་པ་དང་། བྱིམ་བདག་བཟའ་མི་གཉིས་ནས་
མནར་གཅོད་བྱེད་དྲགས་པས་སེམས་སྟུག་གིས་དུ་བ་ཡིན་ཞེས་བཤད། དུང་སྡོད་ན་ལེ།
བྱ་མོ་ལྟོད་སེམས་སྟུག་བྱེད་དགོས་དོན་མེད་ཅེས་བཤད་པ་དང་ཆབས་ཅིག་ཏུ་བྱ་མོའི་ལུས་ཐོག་ཏུ་
གཙང་རྒྱ་སྐྱུ་བྱ་ཞིག་གཏོར་མ་ཐག་ཏུ་བྱ་མོའི་སེམས་སྟུ་སྡོད་རབ་ཏུ་བསྐྱེད་པའི་ཐོག་ལུས་ཀྱི་
མདངས་ཀྱང་ལྡར་ལྡར་གསོས་ཏེ་ཡིད་དུ་འོང་བ་ཞིག་ཏུ་གྱུར།

དེ་ནས་བྱ་མོ་རྒྱུ་ལྟར་ཏེ་བྱིམ་དུ་ལོག་པས་བྱིམ་བདག་བཟའ་མི་གཉིས་ཀྱིས་བྱ་མོའི་གདོང་མདངས་
ལ་བརྟམ་ནས་བྱ་མོ་འདི་ཞོགས་པ་འཇུག་ཅིམ་ཞིག་ལ་གདོང་མདངས་འདི་སྟ་བུའི་ལེགས་པོ་ཆགས་
པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ་སྟེ་སྟེན་ལེ། བྱ་མོ་ལྟོད་ཀྱི་གདོང་མདངས་འདི་སྟ་བུའི་ལེགས་པོ་
ཆགས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ་ཞེས་དྲིས་པར། བྱ་མོས་རང་ཉིད་རྒྱ་ལེན་པར་འགོ་
སྐབས་རྒྱུ་ཁར་དུང་སྡོད་ཞིག་སྐད་པའི་གནས་རྒྱལ་རྣམས་ཞིབ་ཅིང་སྤྲ་བར་བཤད།

བུན་བདག་བཟའ་འཚོ་གཉིས་ཕྱི་ཉེན་ཞེས་པ་ལྟ་ལངས་བརྒྱབ་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་ཚུ་ལེན་
 པར་ཕྱིན་པ་དང་། གོས་སྐྱོ་པོ་ཞིག་ཕྱོན་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་སྐད་ལྟགས་ཆེན་པོས་སེམས་
 ལྷག་ལུལ་གྱིས་དུས་པས་དྲང་སྟོང་དེ་མར་ཡོང་སྟེ་གཏམ་ཚིག་གཅིག་ཀྱང་མ་བརྗོད་པར་ཁོང་གཉིས་
 གྱི་ལུས་པོར་ཚུ་ལྷན་བུ་སྟོར་མ་ཐག་ཏུ་བུན་བདག་
 གཉིས་སྤྲེའུར་གྱུ་བ། ཁོང་གཉིས་དངངས་སྐྱག་
 ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ་ཕན་ཚུན་པར་ལྟ་ཚུར་ལྟ་བྱེད་པ་
 དང་ས་ལ་སྐྱལ་རིལ་བརྒྱབ་སྟེ་སྤྲེལ་སྤྲུགས་བཤུ་ཐབས་
 བྱས་ཏུང་བཤུ་ནི་ག་ལ་ཐུབ།

བུན་བདག་སྤྲེའུ་གཉིས་ཕྱིར་ལོག་པ་བྱ་མོས་
 མཐོང་བས་ཏ་ལས་ཏང་སངས་ནས་བྱ་མོས་སྤྲེའུ་
 གཉིས་བྱམས་གྱིས་བསྐྱེད་ནས་ཉེན་ཤས་རིང་དེ་
 གར་བཟང་། འོན་ཀྱང་མི་དང་སྤྲེའུ་ཡུན་རིང་
 མཉམ་དུ་འཚོ་བ་སྤྲེལ་ཐབས་བྲལ་བས་བྱ་མོས་ལྲར་
 ལྟར་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་དྲང་སྟོང་འཚོལ་བར་ཕྱིན་
 བས་རང་ཉིད་གྱི་བསམ་ཚུལ་རྣམས་ཞིབ་པར་ལྟས་
 རྗེས་དྲང་སྟོང་ནས་སྤྲེའུ་དེ་གཉིས་ནགས་གསེབ་ཏུ་
 འགྲོ་བའི་བྱ་ཐབས་བྱ་མོར་བསྐྱབས་པ་རེད།

ཉེན་གཅིག་བྱ་མོས་དྲང་སྟོང་གིས་བསྐྱབས་པ་
 ལྟར་དོ་ཆེན་པོ་གཉིས་མེ་ལ་བསྐྱེད་ནས་དགོང་དུ་འོ་
 ལོ་ཟ་སྐབས་སྤྲེའུ་གཉིས་དོ་སྟོང་དུ་སྟོང་དུ་བརྒྱག་
 པས་ཁོ་གཉིས་གྱི་ཨོང་ཏོ་ཚིག་ནས་ན་ལྷག་ཆེན་པོ་
 བཏང་སྟེ་གྱི་གྱི་ཞེས་སྐད་དན་ཤོར་བཞིན་པར་ནགས་ཚལ་དུ་ཕྱོས་སོང་ངོ་། དེ་ནས་བཟུང་སྤྲེའུ་
 རྣམས་གྱི་ཨོང་ཏོ་དམར་པོ་ཆགས་པའི་ཤོད་ཚུལ་ཡོད། །

Section One: Folk Stories

Reading Nine: **The Consequences of Extreme Greed**

Long, long ago, in a certain area, there was a family who could not repay their loan to the money lenders at the appointed time. So they had no choice but to give over their beloved daughter, Ashang, as a replacement for the loan.

From the time that Ashang arrived at the money lender's home, she did nothing but work from early in the morning until late in the evening doing all the household chores. The money lenders, however, would only ridicule her by saying that she was not doing her work well. They did not feed her enough and, on top of that, beat her countless times. Undergoing such suffering as this, the beautiful girl became very skinny.

One day, the girl went to collect water from the river. Taking a brief rest while at the water's edge, she thought about all the suffering caused by the money lenders and started to cry uncontrollably. A sage nearby heard her crying and asked her, "Why are you so sad that it makes you cry?"

"Since coming to this family as payment for my parent's loan, the master and mistress have tormented me very severely and this great sadness has made me cry," replied the girl.

"Young girl," the sage responded, "There is no need for you to be upset." As he said this, he sprinkled some droplets of water on her. The girl's heart immediately became full of joy. Her countenance was restored to how it was before and she became very beautiful again.

The girl then returned to the house with the water. The master and mistress saw her radiant countenance and thought to themselves, "In such a short time this morning how can the countenance of this girl become so beautiful as this?" So they asked her, "Young girl, how is it that the lustre of your face has become as beautiful as this?" The girl then told them in detail what had happened and how she had met a sage at the water's edge while collecting water.

So very early the next morning, the master and mistress got up and went to the river to collect water. Dressed in their old clothes they pretended to cry, making a loud sorrowful noise beside the water's edge. The sage came to them and without even saying a word he sprinkled some water on them. Instantly, the two of them turned into monkeys! They both became very frightened. They stared at each other and then rubbed their backs on the ground to try and get the monkey's skin off, but of course they were not able to.

The two monkeys then returned home. When the girl saw them, she was completely astonished to see what had happened to the money lenders. She lovingly cared for them and stayed with them for some days. However, since it is not possible for monkeys and humans to live together for a long time, the girl, as she had done before, went to the water's edge to look for the sage. After carefully telling the sage about her situation, the sage told her how to make the two monkeys go and live in a forest.

One day, in accordance with what the sage had told her, the girl heated up two big stones and made the two monkeys sit on them while they were having their evening meal. The two monkey's bottoms got burnt. In great pain they cried out, "Dre Dre" and ran off into the forest screaming. From that time on, people said that this was how monkeys got their red bottoms.

(*Tibetan Folk Stories*, Tibet People's Press, pp. 243-245.)

ཚོག་གསལ་། Vocabulary

བུན་བདག་།	(n.) money lender	ཚུལ་།	(n.) river bank, shore
བུ་ལོན།	(n.) a loan	ཐུན་སྲ།	(adj.) small, tiny
བརྩེ་བ།	(n.) love, affection; (vt.) to love	བྱ།	(vi.p.) to cry, to weep
དུས་བཀག་།	(n.) an appointed time, a set time, a scheduled time	དྲང་མོང་།	(n.) sage, seer
ལམང་ར་བྱས།	(v.com.) to taunt, to spite, to despise, to ridicule	མིག་ཚུ་གཏོང་།	(v.com.) to shed tears, to weep, to cry
ཉེས་རྒྱུང་གཏོང་།	(v.com.) to beat, to hurt, to torture	ཚོག་།	(n.) substitute, replacement
གྲངས་མེད།	(adj.) innumerable, countless, immeasurable	མནར་གཅོད་བྱེད།	(v.com.) to oppress, to torture, to beat
ཡིད་ལོང་།	(adj.) beautiful, attractive, appealing	གཏོར་།	(vt.) to sprinkle, to scatter, to disperse; to destroy, to demolish
མནར་།	(vi.) to be afflicted with, to be tormented with	སྒྱུ་ལྗང་།	(n.) radiance, happiness
		མདངས།	(n.) lustre, radiance

གདོང་མདངས།	(n.) the lustre or complexion of the face	སྐལ་རིལ་བརྒྱབ།	(v.com.) to roll around on one's back, to rub one's back on the ground
ཕྱད།	(vt.pt.) to meet, to come into contact with, to encounter	བལྟ།	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip
གནས་ཚུལ།	(n.) situation, circumstance; state of affairs, the way things are	ནགས་གསེབ།	(n.) jungle, dense forest
བཟའ་འཛོལ།	(n.) husband and wife, parents, married couple	སྒོ།	(n.) food
གཏམ་ཚིག།	(n.) words, expressions; speech, talk	ཨོང་རྟོ།	(n.) buttocks, bottom, behind
		ཚོག།	(vi.pt.) to get burned, to be burned, to get scorched
		བྲུག།	(n.) pain, hurt, discomfort
		སྐད་ངན་ཤོབ།	(v.com.) to scream, to howl, to wail

མཚན་འགྲེལ། Explanatory Notes

ཞོགས་མྱ་ལངས་དགོང་འཕྱི་ཉལ། ཞོགས་པ་མྱ་པོ་ནས་ལངས་པ་དང་དགོང་མོ་འཕྱི་པོར་ཉལ་བ་སྟེ་དུས་ཚོད་ལ་དམ་འཛིན་ཏེ་ཅང་ཆེན་པོ་བྱེད་པའང་ཡང་ན་དཀའ་བ་མང་པོ་སྤྱད་པ་ལའང་གོ།

This expression 'getting up early and going to bed late' means both 'not wasting time' and 'working very hard'.

ཤ་སྐམ་བགས་སྐམ། ལུས་ཀྱི་ཤ་ཡོངས་སུ་ཤོར་ནས་བགས་པ་མ་གཏོགས་ལྷག་མེད་པ་ཏེ་ཅང་སྐམ་པོར་གྱུར་པའི་དོན།

This expression refers to a body which is very skinny, has very little flesh on it and consists mainly of just skin.

ཨོང་རྟོ། ཨོང་གོང། ཨོང་ཤ། ཨོང་དོ་ཡང་ཟེམ།

There are four words in Tibetan which mean 'buttocks'.

དྲུང་སྒྲོང་། This term refers to a sage or ascetic. Typically, a sage possessed magical powers.

གྲེ་གྲེ། This onomatopoeic expression represents the sound, according to Tibetans, that a monkey makes when in pain.

ཞིབ་ཅིང་སྟོན་བར་བཤད། This expression means to explain something in detail.

བྱམས་གྲིས་བརྒྱུངས། This verbalised compound means to lovingly take care of or look after someone.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཟླམ་དུད་གྲིས་བྱ་མོ་ཨ་ཤང་དོན་གང་གི་ཚེད་ཏུ་བྱན་བདག་ལ་སྤྱད་པ་རེད་དམ།

༢ དྲུང་སྒྲོང་གིས་བྱ་མོ་ཨ་ཤང་ལ་དངོས་གྲུབ་ཅི་ཞིག་གནང་བ་གསལ་པོར་ཤོད་དང་།

༣ བྱན་བདག་གིས་བསམ་པ་ནང་བཞིན་དངོས་གྲུབ་ཐོབ་པ་ཨེ་ཡིན། ཡང་ན་དེའི་ཚབ་ཏུ་བྱན་བདག་ལ་ག་རེ་ཐོབ་པ་སྟོས་དང་།

༤ བྱ་མོར་དངོས་གྲུབ་དང་བྱན་བདག་ལ་ཆག་མོ་བྱུང་བའི་རྒྱ་རྒྱུན་གཙོ་བོ་གང་ལ་བྱག་འདུག་གས།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Why did Ashang's family give her to the money lenders?

2. Explain clearly what special blessing the sage gave to Ashang.

3. Did the money lenders get the special blessing that they were expecting?
What did they receive instead?

4. What was the main reason why Ashang received a special gift and the money lenders ended up in a terrible mess?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཕོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — སྲང་སྲོང་ནི་སློང་རྗེ་དང་ལྷན་པ་ཞིག་ཡིན།

༢ — ལས་འབྲས་མི་ཤེས་པའི་བྱུན་བདག་དེར་སྲང་སྲོང་གིས་ཉེས་ཚད་ཉ་ཅང་སྡེ་ལོ་བཏང་སོང་།

༣ — བྱ་མོས་བྱུན་བདག་ལ་སློང་རྗེ་སླེས་ནས་སྐར་ཡང་མི་ལུས་སུ་བསྐྱུར་བྱུབ་པ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The sage was a compassionate person.

2. ___ The sage severely punished the money lenders who did not understand the consequences of karma.

3. ___ Through her compassion, the girl was able to change the money lenders back into humans again.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་དུ་སྒྱུར་དང་།

1 ཏུང་མོང་ན་ལེ འུ་མོ་བྱོད་སེམས་སྤྱད་ཆེན་པོས་མིག་ཚུ་གཏོང་དགོས་དོན་ཅི་ཡིན་ཞེས་དྲིས།

2 འུ་ན་བདག་བཟའ་འཇོ་གཉིས་ཕྱི་ཉིན་ཞོགས་པ་ལྷ་ལངས་བརྒྱབ་ནས་གཙང་པོའི་འགྲམ་དུ་ཚུ་ལེན་པར་ཕྱིན་པ་རེད།

3 ཉིན་གཅིག་འུ་མོས་ཏུང་མོང་གིས་བསྐབས་པ་ཉུང་དོ་ཆེན་པོ་གཉིས་མེ་ལ་བསྐྱེགས་ནས་དགོང་དྲོའི་རྫོང་བསྐབས་སྤྱེད་གཉིས་དོ་ཉེང་དུ་མོང་དུ་བརྒྱལ།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. One day, the girl went to collect water from the river.

2. "There is no need for you to be upset," the sage said.

3. Instantly, the two of them turned into monkeys!

༡༠ གཏམ་འདོད་ཅན་གྱི་བསེལ་སྤྱིང་གོག

༂། རྩོན་ལུལ་རྩོངས་མཛོས་ཤིང་ལྷན་སྤྱད་པའི་འབྲས་ལྷན་ནགས་གསེབ་ཅིག་ན་བསེལ་སྤྱིང་གོག་ཅིག་དང་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་ཞིག་སྤོད་སྤོད་དུ་གནས་ཆགས་ནས་བཟང་ཡོད།

ཉེན་ཞིག་ཁོ་གཉིས་མ་གྲོས་མཉམ་འཛོམས་ཀྱིས་བྱི་བྱོགས་སུ་སྒོ་འཚོལ་བར་འགོ་བའི་ལམ་བར་ཕན་ཚུན་གཏམ་སྤོང་མང་པོ་བྱས་པ་དང་། ཟས་ཞེས་པ་པར་སྤེར་ཚུར་སྤེར་བྱེད་ཅིང་གོགས་མོ་སྐྱིག་པ་རེད། འོན་ཀྱང་ནང་དོན་དུ་ཁོ་གཉིས་ཕན་ཚུན་ཞེ་སྤོང་དང་གཏམ་འདོད་བྱེད་རེས་བྱེད་གྱི་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཁོ་གཉིས་ཀ་རང་བཟོད་བྱ་རྒྱུར་དགའ་ཆེ་བས་ཐེངས་ཤིག་ཁོ་གཉིས་མཉམ་དུ་ཅི་གོས་མོལ་གོས་ཤོད་བཞིན་དུ་བྱི་ལ་ཟས་འཚོལ་བར་འགོ་སྐབས་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུས་གོགས་མོ་ལགས། ང་ལ་འབྲས་མིན་ཡོངས་ཀྱིས་རྒྱན་དུ་བཟོད་ར་གཏོང་བ་ལྟར་རང་ཉིད་ནས་ཀྱང་དེ་ལྟར་ཡིན་སྐྱེས་གྱི་འདུག གང་ལགས་ཤེ་ན། ང་ཁ་སྐབས་ནས་བཟང་ན་ཀ་ལིའི་རང་བྱོན་དང་། ཁ་ཡམ་བསྐངས་ན་གསེར་སྐའི་རང་བྱོན་ཡོད་ཅེས་བཤད་པ་རེད། སྐད་ཆ་དེས་བསེལ་སྤྱིང་གོག་ལ་ང་རྒྱལ་ཆེན་པོ་བསྐངས་ཏེ་བསེལ་སྤྱིང་གོག་གིས་ཀྱང་ང་ནི་ཁ་ཡམ་བསྐངས་ན་གོས་ཆེན་ལྡང་ནག་ལྟ་བུ་དང་། ཁ་མར་སྐབས་ན་གོས་ཆེན་ལྡང་ལུ་ལྟ་བུ་ཡོད། ལྷག་པར་དུ་ཁོ་གཉིས་ནང་ནས་རྒྱན་པར་ཕྱོས་དཀར་གྱི་དྲི་བཟང་འཇུག་པའི་ཡོན་ཏན་ལྷན་ཅན་ཡོད་ཅེས་རང་བཟོད་བྱས།

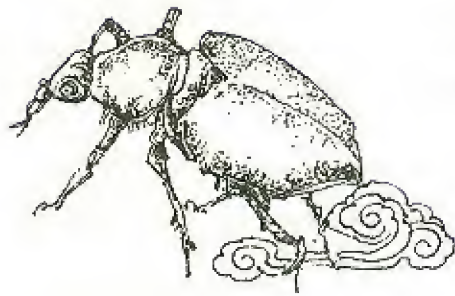
དེ་ནས་ཁོ་གཉིས་གཙང་འབྲམ་ཞིག་ནས་འགོ་སྐབས་སྐད་ཆར་མགོ་གཡེངས་པས་བསེལ་སྤྱིང་གོག་རྒྱང་འདྲེད་ཤོར་ནས་དུག་དུ་རྒྱགས་པའི་གཙང་ཆབ་ནང་སྤྱང་བ་རེད། ཚུའི་གཡམས་གཡོན་དུ་ཡོད་པའི་འབྲས་མིན་ནམས་ནས་མོ་རྒྱས་འབྱེད་པ་མཐོང་སྟེ་ཁ་རྩ་དུ་བརྒྱག་པར་ཡོང་སྟབས། མོ་གཏམ་འདོད་ཀྱིས་ངོ་ཆོ་ཁ་སྐྱེངས་བྱུང་སྟེ་ཁ་ནས། བྱེད་རང་བྱེད་ཞིག་ འདི་ལྟར་བྱེད་ན་གཙང་བཀྲ་ཤིས་རྒྱན་པོའི་བྱམས་པའང་མཇུག་པོ་ཞེས་དངངས་སྐྱེས་མེད་ལུ་ལྱིས་བཤད། དེ་ནས་མོ་མཚོ་འཁོར་ཞིག་དུ་བྱེད་ནས་སྐོར་བ་འཁོར་བཟང་པས་སེམས་སུ་དངངས་སྐྱེས་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་ཅུང་ཁ་ནས། འཁོར་རང་འཁོར་ཞིག་ སྐོར་བ་འབྲམ་ལྷག་འཁོར་ནས་ཆོ་འདིའི་སྤྱིག་གི་བཅམས་ཅད་དག་པར་ལྷུར་ཅིག་ཅེས་བཤད། གང་མཚམས་སུ་སྐོར་བ་འཁོར་བྱགས་ཆེ་དུ་བྱིན་ནས་སྤོག་ཉེན་ཆེན་པོར་སྤྱད་ཅིང་ཆུ་འབྲམ་དུ་ཡོད་པའི་སྐལ་བ་ཞིག་ལ། གངས་སྤོད་དེ་ཅུ་བཞུགས་པའི་སེང་གོ་ལགས། ངའི་ཅན་དན་གྱི་རུ་ཅོ་གཉིས་ནས་འཐེན་ཅམ་གནང་རོགས་ཞེས་ལུ་བ་ལུལ་བས། སྐལ་བ་དེས་མོ་ཡམ་འཐེན་ནས་ཆུ་དོགས་གྱི་སྐམ་སའི་སྤོང་དུ་བསྐྱེད་པ་རེད། མོ་སྤོག་ཉེན་ལས་ཐར་བས་སེམས་དུས་སུ་དགའ་ཚོར་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་དེ་འགོ་ཚེས་བྱེད་སྐབས། ཆུ་འབྲམ་དུ་འབྲ

སྤྱིན་མང་པོ་ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ་བྱེད་པ་མཐོང་བས། ཡང་མོ་གཏམ་འདོད་ཀྱིས་སོ་སོ་རང་གིས་ཚུའི་
 བྱང་ནས་ཡར་ཐོན་ལུལ་བྱས་ནས། ཤལ་ཟེ་ཁོ་རེ། ང་ཚོ་སྦྱིད་དེ་འདྲའི་ཡང་ཤལ། ཞེས་བཤད།
 བྱང་དུ་ལོག་འགྲོ་བའི་ལམ་བར་ཡིད་གཟབ་མ་བྱས་ལྟ་བུས་ཡང་མོ་རྟེ་ཞིག་གི་མིག་པའི་འོག་ཏུ་
 གཟུགས་པོའི་ལྱར་ཆ་གཅིག་ཚུད་དེ་ན་ཚོ་ཚུད་མེད་བཏང་ནས་ཤི་གྲབས་བྱས་པ་རེད། འོན་ཀྱང་
 ལམ་གྱི་གཡམས་གཡོན་དུ་འདྲུ་སྤྱིན་མང་པོ་ཡར་འགྲོ་མར་འགྲོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་ལྟ་བུས། མོ་གཏམ་འདོད་
 ཚེ་བས་ན་ལྷག་མ་བཏང་ལུལ་གྱིས་ཁ་ནས། རོ་རྟེ་བརྒྱུག་རྟེ་འདེམ། ངའི་གོས་ཚེན་ལ་སེམས་པ་
 ཤོར་རྟེ་སྤྱན་བྱ་དབུལ་སོང་བས་མ་ཚོད། ངའི་ལོག་ནང་གི་སྤོས་དཀར་གྱི་བཟང་ཡང་གྱིར་
 འཇུལ་ཚང་ཚུལ་ཁྲིམས་སྤྱན་བྱ་ཤོར་སོང་ཞེས་བཤད་རྗེས་འབྱུང་འབྱོར་ངང་བྱང་དུ་ལོག་པ་དང་།
 རང་ཉིད་རྒྱས་འབྱུང་བའི་དངངས་སྐྱེས་དང་རྟེས་བརྗེས་པའི་ན་ལྷག་གིས་ལུས་སྟོབས་མེད་པར་གྱུར་
 རྟེ་སྤོས་མགོ་ཞིག་བརྒྱབ་ནས་ཉལ་སྟོད་པའི་སྐབས་དེར། ཨ་ཟེ་བྱིང་བྱིང་བྱ་ལུ་ཡོང་སྟེ། འོགས་
 མོ་ལགས། བྱེད་རང་ག་པར་ཕེབས་མས། ལུན་རིང་མངལ་མ་བྱུང་ཞེས་བཤད། བསེ་ལི་
 སྦྱིད་གོག་ནི་གཏམ་འདོད་ཚེ་ལ་ཞེ་སྤང་ཚེ་བ། ལྷན་ལྡན་ནས་རྒྱན་གཏམ་ཤོད་རྒྱར་དགའ་བས་
 འོགས་མོ་ལགས། ང་ཉིན་གས་རིང་སྐམ་བུ་ཆགས་ཆགས་བཏབ་པར་བྱིན་པ་ཡིན། དེང་སང་
 གནམ་གཤིས་དྲོད་ཚེ་བས་སྤྱི་གོས་མ་སྐམ་གོང་གྱོན་ན་བསེ་པོ་ཞིག་འདུག་ཅེས་ལུང་ཤོབ་བཤད།
 བསེ་ལི་སྦྱིད་གོག་གིས་རང་ཉིད་རྒྱས་འབྱུང་འགྲོ་སྐབས་བྱིང་བྱིང་བྱ་ལུས་དངོས་སུ་མཐོང་བ་དེ་བད་དེ་
 བརྗེད་པ་རེད།

མང་ཞོགས་དེར་བྱིང་བྱིང་བྱ་ལུས། འོགས་མོ་ཚོ་སྦྱིད་ལགས། བྱི་ལ་བྱེད་རང་འཚོལ་
 མཁན་ཞིག་འདུག་ཅེས་ལན་སྤྱད་པས། མོས་གཏམ་འདོད་ཚེན་པོའི་སྐོན་ནས་ང་འཚོལ་མཁན་ཤིན་ཏུ་
 མང་བས་ཡང་སྤྱི་ཡིན་ནམ་ཞེས་ཤོད་བཞིན་དུ་སྐོན་ནས་ཐོན་ཡོང་དུས་བྱིང་བྱིང་བྱ་ལུས། དཔུལ་
 ལྷག་སྐྱུག་གཟེར་བ་དང་། བ་བཟུང་གོས་ཚེན་རྒྱང་ཁྲ་བཞེས་པའི་བྱ་དཔོན་ཞིག་རེད་འདུག་ཅེས་
 བཤད། བསེ་ལི་སྦྱིད་གོག་གིས་པལ་ཚེར་ལའི་ཨ་ཞང་ལགས་ཡིན་གྱི་རེད་ཅེས་ཤོད་བཞིན་དུ་སྐོན་
 བྱིར་ཐོན་ཡོང་མ་ཐག་སྤྱི་ལུང་ཅིག་གིས་རྣོ་ལ་རིང་བའི་མཚུ་རྟོས་མཚུ་འཐོག་རྒྱག་ཐངས་གཅིག་ལ་བསེ་
 ལི་སྦྱིད་གོག་བཟུང་བ་རེད། གཏམ་འདོད་ཅན་གྱི་བསེ་ལི་སྦྱིད་གོག་སྤྱི་ལུང་གི་བཟུང་བ་ནས་བཟུང་
 བྱིང་བྱིང་བྱ་ལུས་ཞེ་སྤང་བྱེད་མཁན་མེད་པར་སློབ་དེའི་ངང་འཚོ་བ་བསྐུལ་རྟེ་བཟུང་བ་རེད། |

Reading Ten: **The Vain Dung Beetle**

Long ago, a dung beetle and a ground beetle lived nearby each other in a beautiful forest of fruit trees.

One day, the two of them accidentally met each other while looking for food. Along the way, they talked about many things, shared delicious snacks with one another and became friends. However, in reality, they both hated each other and constantly

boasted to one another. They loved bragging about themselves so much that on one occasion, as they were looking for food and chatting together, the ground beetle said,

"Friend, I think that I myself am in fact as wonderful as all the insects always say that I am. This is because when I am facing down you can see a naturally formed design of a human skull on my back, and if I roll over, you can see a naturally formed golden statue on my stomach." At this the dung beetle became very proud and she also boasted,

"When I roll over you can see that my stomach is like dark green silk and when I am face down, you can see that my back is like green silk. Even more than that, I have the unique quality of always having a beautiful smell of white incense emanating from my belly."

A little later on, the two of them were walking along beside the edge of a stream. Being so engrossed in their conversation, the dung beetle lost her footing and fell into the fast flowing water. Insects on both sides of the stream, seeing her get carried away by the water, crowded around to look at her. Being so vain she became very embarrassed, but pretending not to be frightened, she said to the river,

"If you are going to take me, then take me! If I get taken like this, I will meet the great future Buddha, Chamba, of Tashi Lhumpo monastery." She then got caught in a whirlpool and was spun around and around.

"If I get spun, then spin me. Spin me a hundred thousand times and remove all the sin of my life!" she said, even though she was very scared. After a while, the spinning became stronger and stronger. She was now in great danger of dying, so she cried out to a frog on the edge of the stream,

"Oh Great Lion, who sits upon the snow mountain, please pull me out by my two sandalwood antlers." The frog then pulled her out of the water and put her on the river bank. Having just had her life saved, she was overjoyed. As she was preparing to go, she noticed many insects going up and down the river bank. Boasting yet again, she pretended that she herself had got out of the river and exclaimed,

"Oh my! Tseg yi, you are just so agile!"

On her way home, she was again not paying careful attention and got part of her body squashed underneath a horse's hoof. The pain was unbearable and she was nearly at the point of death. However, since there were many insects on both sides of the path coming and going, and because she was so vain, she pretended not to feel any pain saying,

"You terrible horse! You have fallen in love with my silk body. Not only have you ripped a little bit of it, you have also caused my beautiful smelling white incense odour to come out and I have now lost some of my moral principles!"

She continued to stagger along on her way home. The great fright of being swept away by a stream and being squashed by a horse had sapped her of all her strength. So she made a pillow and lay down. At that time, the lady ground beetle came along.

"Friend, I haven't seen you for a long time. Where have you been?" she asked. The dung beetle, being very vainglorious, jealous and always loving to tell lies, replied,

"Friend, for the past few days I've been washing newly spun wool in the river. Since the weather is very warm these days, wearing clothes before they are dry is nice and cool." The dung beetle had completely forgotten that the ground beetle had seen her when she was swept away by the river.

The next morning, the ground beetle said to the dung beetle,

"My dear friend Tseg yi, there is someone outside who is looking for you."

"I have so many people who want to see me, so who could it be?" she boastfully replied as she was coming out of the door of her house.

"A great chief of the birds, the one with a pen and ink on his head and clothes of green silk," the ground beetle continued.

"Perhaps this is my Uncle," the dung beetle said as she came out outside. Immediately a hoopoe, with its sharp, long beak, pecked the dung beetle in one go and ate her up. From that time on, the ground beetle lived happily without anyone to despise her.

གཏམ་འདོད།	(n.) vanity, ostentation, pride, vainglorious, to be full of oneself, a lover of self-praise or flattery	འཁྱུང་བ།	(vi.) to come out, to emanate, to diffuse, to permeate; to waft, to rise
བཞེ་ལེ་སྦྱིད་གོག།	(n.) dung beetle, stinkbug	ཡོན་ཏན།	(n.) a good quality or qualities, virtue, excellence
བྱིང་བྱིང་མུ་ལ།	(n.) ground beetle, small beetle	འདྲིང།	(vi.) to slip, to slide
ཉོད་མེད།	(n.) 'upper and lower', 'earlier and later', just nearby	ཉ་རུབ་རྒྱག།	(v.com.) to crowd around and stare
འཛོམས།	(vi.pt.) to assemble together, to congregate, to get together	མཚོ་འཁོར།	(n.) whirlpool
ཞེ་སྣང།	(n.) hatred, enmity	འབུམ།	(adj.) the number 100,000
རང་བཏོད་བྱེད།	(v.com.) to boast, to brag, to indulge in self-praise	སྦིག་གྲིབ།	(n.) sin and defilement, non-virtue, 'negativity'
འབྲུ་སྦིབ།	(n.) insect	གང་མཚོམས།	(adv.) sometime, a while
སྦྱབས།	(vt.pt.) to turn face down, to place upside down	ཉེན།	(n.) danger
ག་ལི།	(n.) human skull	ཅན་དན།	(n.) sandalwood
རང་བྱོན།	(n.) 'naturally appearing', 'naturally formed', 'self-manifesting'	ར་ཅོ།	(n.) horns, antlers
གོས་ཚེན།	(n.) satin, brocade, silk	ཡང་ཤ།	(adj.) nimble, agile, light-footed (also ཡང་ག་དོད་པོ་)
ལྗང་ནག།	(adj.) dark green	མིག་པ།	(n.) hoof
ལྗང་ལྗ།	(adj.) green	རྩུར་ཆ།	(n.) part, fragment
ཕོས་དཀར།	(n.) a type of incense; resin	དབྲུལ།	(vt.pt.) to rip, to tear
ཤི་བཟང།	(n.) fragrant smell or aroma	ཚུལ་བྲིམས།	(n.) ethics, morals
		ན་བཟུལ།	(n.h.) clothes, clothing, garment, robes
		ཕུ་ཤུད།	(n.) hoopoe bird
		མཚུ་འཕྲོག་རྒྱག།	(v.com.) to peck with a beak

བསེ་ལི་སྒྲིབ་ཤོག། འབྲུ་སྲིན་ཁ་དོག་ནག་པོ་དྲི་དང་ཤིན་དུ་ཆེ་བ་ཞིག།

A dung beetle is a black beetle with a horrible smell.

བྱིང་བྱིང་ལུ་ལ། འབྲུ་སྲིན་ཁ་དོག་མེར་ཚམ་ལ་ཆེ་ཆུང་མཐེབ་སེན་གྱི་རྒྱ་ཚམ་ཞིག།

A ground beetle is a small yellowish insect about one thumb nail in size.

མ་གྲོས་མཉམ་འདྲོམས། ཁ་ཆད་མེད་པར་རང་བཞིན་གྱིས་ཉུན་དུ་འདྲོམས་པ།

This expression means to meet someone without any prior arrangement.

ཅི་གྲོས་མོས་གྲོས། དོན་ངེས་མེད་ཀྱི་སྐོར་ལ་ཡན་ཚུན་སྐྱེང་མོལ་ལྷག་པོར་བྱེད་པ།

This expression means to talk openly with others about nothing in particular. The expression - ཅི་གྲོས་མིན་གྲོས་ also means casual 'chit chat', 'idle chatter' or 'small talk'.

ལྷམ་སུ་ཆགས་ཆགས་བཏབ། ལྷམ་སུ་གསར་བ་རྒྱལ་ལྷང་ནས་གཙང་མར་བྱེད་པ་སྟེ་ལྷམ་སུ་ལ་ཆགས་རྒྱག་པ་ཡང་ཟེེ།

This verbalised compound means to soak new wool in water and then clean it. The verbalised compound ལུ་ལ་ཆགས་རྒྱག་པ་ has the same meaning.

ཚུལ་བྲིམས་ཀྱི་དྲི། དག་སྡོང་མོགས་ཚུལ་བྲིམས་ལེགས་པར་སྤྱང་བའི་གང་ཟག་གྱི་ལྷམ་ལ་ལྷན་སྐྱེས་སུ་ཆགས་པའི་དྲི་བཟང་པོ་ཞིག།

The 'fragrance of ethical behaviour' is a special, naturally occurring smell which fully ordained monks who conduct themselves in a exceptionally ethical manner allegedly have.

རོན་བརྒྱག་རྟ། This idiomatic expression (literally: 'corpse horse, useless horse') is an insult specifically used for a horse.

ཤབ་ཟེེ་ལོ་རེ། This onomatopoeic expression represents the sound old people make when they get up. It also represents the sound people make when they put a lot of energy into manual work.

དབུ་ལ་ལྷག་སྐྱུག། This metaphor (literally: 'pen and ink on the head') refers to the appearance of the Tibetan hoopoe bird, in particular describing its long beak and striking head

feathers. It has been suggested that the hoopoe is called a 'chief of the birds' because, previously, leaders were those who carried ink and a pen with them.

ལྷོ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ འདུ་སྟོན་གཉིས་བསྟུར་ན་གཏམ་འདོད་སྤུ་ཆེ་བ་འདུག་གམ། ལྷོ་ཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ བཟི་ལི་ཐིད་གོག་གིས་ཇི་ལྟར་བྱས་ཏེ་རང་གི་སློན་ནམས་ཡོན་ཏན་དུ་བཤད་བ་མེད་དམ།

༣ བཟི་ལི་ཐིད་གོག་རང་སློག་ཤོར་བའི་རྐྱེན་ཅུ་གང་ལ་ལྷུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Which one of the two insects was the proudest? Why do you think so?

2. Which of the dung beetle's flaws did she say were actually her excellent qualities?

3. What was the reason the dung beetle nearly lost her life?

- ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་དོན་རྟགས་ ✗ རེ་འབྲུག་དགོས།
- ༡ — བསེ་ལི་མྱེད་གོག་དང་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་གཉེས་མཛོལ་མཐུན་མཉམ་འགྲོགས་གྱི་གོགས་པོ་རེད།
- ༢ — བསེ་ལི་མྱེད་གོག་གཏམ་འདོད་ཚོ་བའི་སྐང་ལ་བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་གཏུག་སེམས་གནག་པོ་ཞིག་ཡོད།
- ༣ — བྱིང་བྱིང་མུ་ལུ་དེ་གོས་ཆེན་ལྗང་ལྷ་གྱོན་པ་ཞིག་དང་འདྲ་པོ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

- ___ The dung beetle and the ground beetle were very close friends.
- ___ The dung beetle was very vain and the ground beetle was very cruel.
- ___ The ground beetle was like one who were clothes of green silk.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚིག་རྣམས་དང་སྐྱིགས་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

- ཆུའི་གཡམས་གཡོན་ཏུ་ཡོད་པའི་འབྲུ་མྱིན་རྣམས་ནས་མོ་ཆུས་འཕྱེར་བ་མཐོང་སྟེ་ཆུ་ཁར་ཉུ་བ་རྒྱག་པར་ཡོང་བ་རེད།
- སྐལ་བ་དེས་མོ་ཡར་འཐེན་ནས་ཆུ་དོགས་གྱི་སྐྱམ་སའི་སྟེང་ཏུ་བརྒྱུལ་བ་རེད།
- ནང་ཏུ་ལོག་འགོ་བའི་ལམ་བར་ཡིད་གཟབ་མ་བྱས་ཉུ་བས་ཡང་མོ་རྟ་ཞིག་གི་མྱིག་པའི་འོག་ཏུ་གཟུགས་པོའི་བྱར་ཆ་གཅིག་ཚུད།
- བསེ་ལི་མྱེད་གོག་རྒྱང་འདྲེད་ཤོར་ནས་དྲག་ཏུ་རྒྱགས་པའི་གཙང་ཆབ་ནང་ལྗང་བ་རེད།

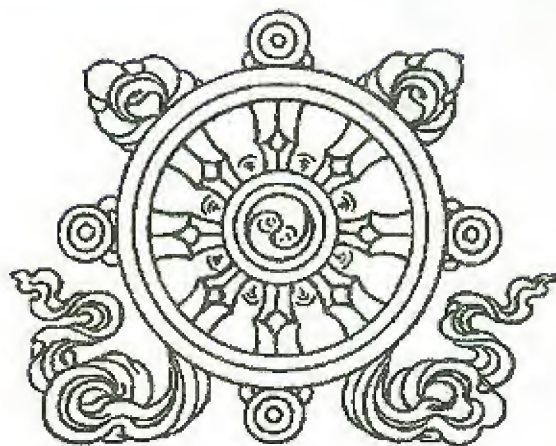
- ___ The dung beetle lost her footing and fell into the fast flowing water.
- ___ On her way home, she was again not paying careful attention and got part of her body squashed underneath a horse's hoof.
- ___ The frog then pulled her out of the water and put her on the river bank.
- ___ Insects on both sides of the stream, seeing her get carried away by the water, crowded around to look at her.

གཉིས་པ།

རྒྱན་ཤེས་སྒོ་ཡི་དགའ་ཚལ།

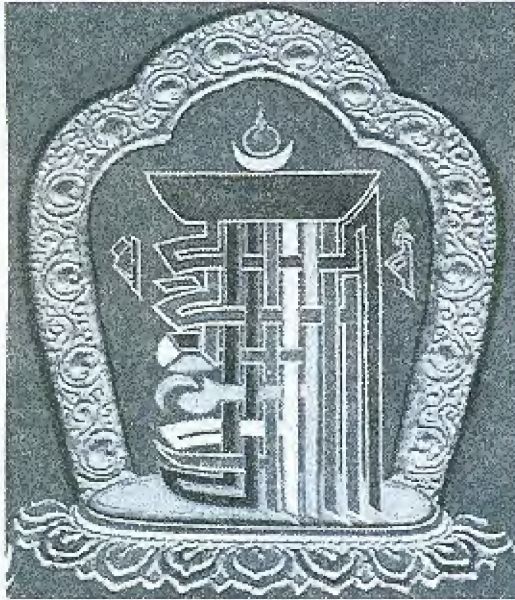
Section Two:

Well-known Symbols

༡༡ རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན།

༂། བོད་ཀྱི་དགོན་ལྗེ་དང་མི་བྱིམ་གྱི་གྲང་རིས་
སུ་རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་ཞེས་བྱ་བའི་རི་མོ་རྫོག་
འཛོལ་ཆེ་ལ་ཁ་དོག་རྣམ་པར་བཀྲ་བ་ཞིག་རྒྱུན་
གཏན་ནས་གང་སར་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེ་ཡང་
རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་ནི་ལེགས་སྦྱར་རྒྱུ་རྒྱུ་ཡིག་
གཟུགས་ལས་ལྡར་ལྟར་བྱིས་པ་ཞིག་ཡིན་ལ་དེའི་ནང་དུ་
ཕྱི་སྡོད་ཀྱི་འཛིག་རྟེན་དང་ནང་བཅུད་ཀྱི་སེམས་
ཅན་ཡོངས་སུ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་ཡི་གེ་བཅུ་
ཚུད་ཡོད། ཡི་གེ་དེ་དག་གི་ཁ་དོག་སོ་སོ་མི་འདྲ་
བ་འབྲི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ཡང་། ཁ་དོག་སོ་
སོའི་བྱེད་ལས་ལ་སོགས་ཁྱུང་ཚོས་མི་འདྲ་བའི་

དབང་གིས་བྱུང་བ་ལས་གང་མཛོལ་མཛོལ་སུ་བྱིས་པ་ཞིག་མིན། དེ་དག་གྲང་རིས་སུ་བྱིས་པའམ་
བཀའ་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི། རི་མོ་དེ་དག་ལ་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་རྣམ་པ་ཁྱུང་པར་ཅན་ལྡན་པའི་ཤོད་
སྲོལ་ཞིག་བོད་ཀྱི་ཡུལ་ལ་ཡོངས་སུ་དར་ཡོད་པའི་དབང་གིས་ཡིན།

རི་མོ་དེ་ནི་ལམས་གསུམ་གྱི་སྡོད་བཅུད་ཐམས་ཅད་བསྐྱུས་པའམ་མཚོན་པར་བྱེད་པ་ཡིན་པས།
དད་པའི་ངང་ནས་ཁང་རྩེར་དུ་བཀའ་ན་ས་དབྱུད་ངན་པ་ཐམས་ཅད་བྲིལ་གྱིས་ཚོན་ནས་བཀྲ་ཤིས་
པར་བྱེད། གཟུང་རྒྱུ་དང་པའི་རྟེན་མཚན་རྣམས་བསྐྱོག་ནས་གནོད་པ་ཞི་བར་བྱེད། ཁང་
བྱིམ་དུ་བཞག་ན་རྒྱུན་པར་ཆད་སྤང་བ་དང་དགོ་ཞིང་བཀྲ་ཤིས་པར་བྱེད་པ་སོགས་ཀྱི་སྐད་ཡིན་
མང་དུ་བཤད་པ་ཞིབ་ཏུ་ནང་ཚོས་ཀྱི་གཞུང་ལག་ལས་ཤེས་པར་མཛོལ། །

Section Two: Well-known Symbols

Reading Eleven: **The Ten Powerful Letters**

The design known as “The Ten Powerful Letters”, which appears to be confusing with its many colours and shapes, can be seen as a mural in Tibetan monasteries and homes throughout all Tibetan areas. The Ten Powerful Letters is written in the language of Sanskrit using the written script known as “lendra”. The symbol has ten letters which symbolise the outer or external “container” world and the inner “contents” world of all sentient beings. The reason why the letters are different colours is not for decorative beauty, but rather each colour and letter have a particular characteristic and function. The reason the symbol is painted, or hung on walls, is because it is alleged that the inter-relationships of all the letters give it special powers. Thus, the symbol is used widely throughout all Tibetan areas.

The Ten Powerful Letters symbolises a gathering together of all the “containers” of the three realms of existence. So, if in faith, one hangs up this symbol in a building, the splendour of the symbol will suppress all the bad physical characteristics of the area and bring good fortune. It is believed that the symbol can also overcome a bad omen of the alignment of the stars and planets and bring peace. If the symbol is put inside one’s house it is alleged that it can provide protection from harm and be a source of merit and good luck. Many other things have been said about the benefits of The Ten Powerful Letters. To understand this symbol in more detail, one should study what has been written about it in Tibetan Buddhist texts.

[This symbol is typically translated into English as ‘The Ten Powerful Aspects’. In this reading we have chosen to call it ‘The Ten Powerful Letters’ as we considered this to be a title that could be more readily understood and one that was also in keeping with the nature of the symbol. The word རྒྱལ་པོ་ means ‘kind’, ‘type’ or ‘aspect’.]

དགོན་མེ	(n.) monastery	བྱེད་ལས།	(n.) function, use, ability; action
གྲུང་རིས།	(n.) wall painting, mural	ཁྱུང་ཚོས།	(n.) feature, characteristic, quality, special feature
རི་མོ།	(n.) painting, drawing, picture	རྟེན་འབྲེལ།	(n.) ceremony, celebration, inter-connections, 'dependent relations', the inter-dependence of cause and effect
རྫོག་འཛིང་།	(n.) confusion, chaos; turmoil, trouble (also རྫོག་འཛིངས། རྫོག་བྲ། རྫོག་གྲ།)	རྣམ་པ།	(n.) power, ability, strength; magical power; (vt.) to be able to, to be capable; to dare to
ལ་དོག	(n.) colour	ཁྱུང་བར་ཅན།	(n.) having a distinguishing quality, feature or characteristic
རྣམ་པ།	(n.) form, aspect, type, kind	བསྐྱས་པ།	(vt.pt.) to gather together, to collect, to gather up
བགྲ་བ།	(adj.) clear, bright, radiant, splendid, brilliant, shining	ལ་དཔྱད།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'
རྒྱུན་གཏན།	(adv.) usually, normally, regularly, typically, continuously, always	བྱིས་ཅོད།	(vb.com.) to subdue, to suppress, to overcome
གང་ས།	(adv.) everywhere, all over, in all areas	གཟའ་རྒྱུ་	(n.) planets and stars
ལེགས་སྐྱུར་སྐད།	(n.) the Sanskrit language (also ལེགས་སྐྱུར་)	བརྐྱོག	(vt.pt.) to stop, to oppose, to repel, to turn something back
ཡིག་གཟུགས།	(n.) script, lettering style, typeface, font	གནོད་པ།	(n.) harm, injury, damage
མྱོད།	(n.) container, vessel, receptacle	ནང་ཚོས།	(n.) Buddhism
བརྩུད།	(n.) juice, sap, extract, elixir, nectar; contents; nutrients, nutrition		
མཚོན་པར་བྱེད།	(v.com.) to symbolise, to illustrate		

ལེགས་ལྷུང། རྒྱ་གར་ལ་ཚོན་རྒྱས་རྒྱན་ལུགས་མི་གཅིག་པ་མང་པོ་ཡོད་པའི་ནང་གི་སློལ་བྱ་བ་ཞིག་ལྟེ་སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས་པལ་ཆེར་རྒྱན་འདྲིའི་ཐོག་ནས་འབྲི་བ་དང་བཤད་པར་གྲགས་སོ།

The term 'Sanskrit' (translated into Tibetan as 'well constructed' and also transliterated from Sanskrit into Tibetan as སློལ་བྱ་བ) was one of many languages used in ancient India. It is well known that most Buddhist texts were written and taught in this language.

ལཱཱ། གོང་དུ་བཤད་པའི་ལེགས་ལྷུང་གྱི་ཡི་གེའི་འབྲི་སློལ་གྱི་ཡིག་གཟུགས་ཤིག།
'Lendza' is one of the written scripts used for writing Sanskrit.

ཕྱི་སློང་གྱི་འཛིག་རྟེན། སེམས་ཅན་གནས་སའི་རང་བྱུང་ཁམས་ལ་བྱ་སྟེ་དེ་དག་གནས་སའི་སློང་ཉ་བྱའོ།
The 'outer world container' refers to the world that holds the natural world of sentient beings.

ནང་བཟུང་གྱི་སེམས་ཅན། འཛིག་རྟེན་ཁམས་སུ་གནས་པའི་སེམས་ཅན་དག་ལ་ཟེར་ཏེ་སློང་གྱི་ནང་དུ་སྐྱགས་པའི་སློང་པོ་ཉ་བྱའོ།
This term refers to sentient beings which are the essential part of the inner world.

ཁམས་གསུམ། The three realms of Buddhist cosmology are:

1. འདོད་ཁམས་ the desire realm (the world humans inhabit)
2. གཟུགས་ཁམས་ the form realm
3. གཟུགས་མེད་ཁམས་ the formless realm

ས་དབྱུང་ངན་པ། རི་དང་རྒྱ་སོགས་གྱི་བཟོ་ལྷ་མི་ལེགས་པ་ལས་བཟུ་མི་ཤིས་པ་ཡོང་བའི་རྟེན་སྲིད་དང་དབྱུང་བ་ངན་པ། ས་དབྱུང་དང་མི་དབྱུང་ཅེས་པ་ནི་ས་ཆ་དང་མིའི་བཟོ་ལྷའི་ལེགས་ཉེས་ལ་གོ་བ་ཡིན་ཏེ་རྒྱན་རྒྱ་བྱ་རྒྱུ་རྒྱུ་དེ་མི་དབྱུང་ཡག་པ་ལ་ཡང་ཟེར་བས་མིའི་བཟོ་ལྷ་ལེགས་པོ་འཕེལ་ལ་འབྲས་མཚར་བའི་དོན་བཤད་གྱི་ཡོད།

This term refers to the bad shape, (or position) of natural features of an area, such as mountains and rivers, which can lead to bad luck. The terms ས་དབྱུང་ and མི་དབྱུང་ refer to the good or bad physical appearance of an area of land or of a person. Typically, when people say 'that baby has a good མི་དབྱུང་' they are referring to its physical appearance and beautiful facial features. (The term ས་དབྱུང་ - literally: 'land analysis' - refers to a process of analysing an area of land and is often translated as 'geomantic calculations'.)

༧ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྣམས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ རྣམ་བཅུ་དབང་ཐུན་གྱི་ནང་དུ་གང་གི་སྐད་དང་ཡིག་གྲངས་ཇི་ཙམ་ཚུད་ཡོད་དམ།

༢ རྣམ་བཅུ་དབང་ཐུན་གྱི་རེ་མོ་དེ་མི་རྣམས་ཀྱིས་གྲང་ལོགས་སུ་འབྲི་བཞོན་བྱེད་དགོས་དོན་གང་ཡིན་ནམ།

༣ རྣམ་བཅུ་དབང་ཐུན་ཞེས་པའི་བཅུ་དེ་གང་ལ་གོ་དགོས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How many letters are used in the Ten Powerful Letters and what language are they written in?

2. Why is it that people paint or hang the Ten Powerful Letters on the walls of buildings?

3. What does the 'ten' of this symbol refer to?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✕ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་གྱི་རི་མོའི་ནང་བོད་ཡིག་བཅུ་ཚུད་ཡོད།

༢ — རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་ནི་རྣམ་ཅུ་ལ་མཚོན་པའི་རི་མོ་ཅམ་ཡིན།

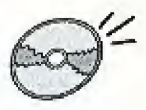
༣ — བོད་པ་ཚོས་རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་གྱི་རི་མོ་དེ་ལ་དད་པ་བྱེད་སྲོལ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Ten Tibetan letters are used in the symbol of the Ten Powerful Letters.

2. ___ The Ten Powerful Letters is a picture illustrating only artistic skill.

3. ___ Tibetans have a tradition of putting their faith in the Ten Powerful Letters.

༡༨། །ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་ཡུལ་གྱུ་དག་ལ་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལྷགས་ནས་བཤད་པའི་མཚོན་བྱེད་
 གྱི་རི་མོ་མང་ཙམ་ཞིག་རྣམས་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཟད་ད་དུང་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བརྟན་པའི་ཐོག་ནས་འགྲེལ་
 བཤད་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པོ་བྱེད་དུ་ཡོད་པའི་རི་མོ་རྣམས་ཚོགས་ན་མར་མཐོང་རྒྱ་ཡོད། དེའི་རྒྱ་
 མཚོན་གཡུང་རྒྱུད་བོན་གྱི་བརྟན་པ་དེ་ནི་བོད་ཡུལ་གྱི་གདོད་མའི་ཚོས་ལྷགས་སམ་ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས་གྱི་
 ཚོས་ལྷགས་དེ་ཡིན་པའི་དབང་གིས་རེད། ལྷག་པར་དུ་བོན་བརྟན་གྱི་མཚོན་བྱུང་ལ་ཆགས་སུས་
 སུ་གནས་པའི་གཡུང་རྒྱུད་གི་རི་མོ་དེ་ནི་ད་ལྟའི་བར་བོད་པ་ཚོས་ཁང་པའི་ཡང་ཐོག་དང་རྒྱལ་སྐོ།
 གྲུང་རིས་སོགས་སུ་འབྲི་བ་མ་ཟད། ཡུལ་གྱུ་མང་པོར་བག་སྟོན་སྐབས་སུ་དང་མནའ་མ་ཚོད་སའི་
 གདན་ལྟེང་དུ་རེས་པར་གོ་དང་འབྲས་གང་རུང་གིས་རི་མོར་འགོད་སྟོལ་ཡོད།

དེའི་མཚོན་དོན་གང་ཡིན་ཞེས། ཚོས་གཞུང་དག་ནས་ཤིན་ཏུ་རྒྱ་ཆེ་ལ་གཏིང་ཟབ་པའི་
 བཤད་པ་ཡོད་པ་གོར་མ་ཆག་གྲང་སྒྱིར་བཏང་ནས་བཤད་ན། དུས་རྟག་དུ་མི་འབྱུར་བར་གནས་
 སྟབས་པ་དོ་རྗེ་ལྟ་སུ། སྤྲིན་བརྟན་པ་རི་རྒྱལ་རྣམས་པོ་ལྟ་སུ། འབྱུར་བ་གཏན་ནས་མེད་པ་
 ནམ་མཁའི་རང་བཞིན་རྣམས་དག་གི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། དེ་དག་རྟེན་མཚོན་དུ་བྱིས་པ་ནི་ཕྱི་ནང་
 འབྱུང་བའི་ཁམས་འབྲུགས་པའི་རྟགས་དང་མཚན་མ་ངན་པ་བསྟོག་ནས་འབྱུང་བའི་ཁམས་བརྟན་
 བར་བྱེད་པ་དང་། བག་ཤིས་དགེ་བའི་སྤྱོད་པ་ནམ་ཞེས་ཡང་མི་རུབ་པར་གནས་པ་སོགས་གྱི་
 དགོས་དབང་དུ་བྱས་པ་ཡིན།

དེ་ལས་གཡུང་རྒྱུད་བོན་སྐོར་མ་ཞེས་གཏོན་སྐོར་དུ་འབྲི་སྟོལ་ཞིག་དང་གཡུང་རྒྱུད་ཚོས་སྐོར་
 མ་ཞེས་གཡམས་ནས་སྐོར་ཏེ་འབྲི་སྟོལ་གཞིས་ཡོད་པས་ཕྱི་མ་དེ་ནི་སངས་རྒྱས་ཚོས་ལྷགས་བོད་དུ་དར་
 རྗེས་བོན་ལྷགས་གྱི་སྤང་གཞིའི་ཐོག་ནང་པའི་སྐོར་སྟོལ་དང་མཐུན་པར་དར་འཕེལ་བྱུང་བར་མངོན་ལ་
 མི་བྱིམ་པལ་པའི་ནང་དུ་རྒྱན་དུ་རང་རང་གི་མོས་པ་རྣམས་འབྲི་གི་ཡོད། རི་མོའི་རྩོང་ཆ་མི་ལུས་པ་
 དང་མངོས་ཚོས་སོགས་གྱི་ཆེད་དུ་གཡུང་རྒྱུད་གི་རི་མོ་དེ་སྤྱོད་པ་བཞིན་ཐིག་ལེ་བཞི་ལྟར་དུ་བྱས་ནས་
 འབྲི་སྟོལ་ཆགས་ཡོད། |

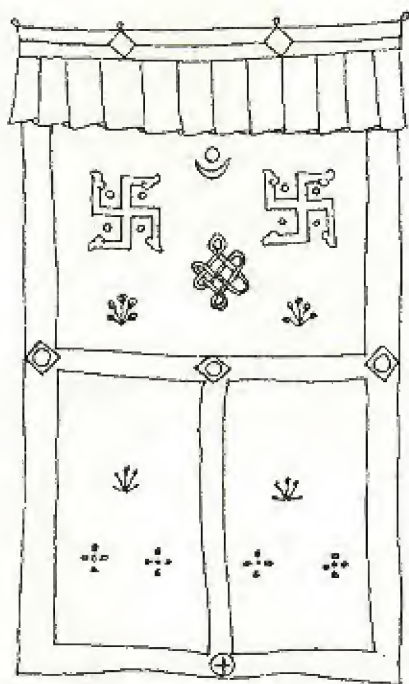
Section Two: Well-known Symbols

Reading Twelve: Yung Trung

In the regions of the Land of Snow, there are many pictures which have their symbolic meanings based on Buddhism. There are also many symbols, like the Yung Trung, which originate from the Bön religion and have very extensive and profound explanations associated with them. The reason for this is that the Yung Trung of the Bön religion is an integral part of the original, indigenous religion of Tibet. Moreover, the Yung Trung symbol has always been part of the actual name of the Bön religion, (Yung Trung Bön). Even to this day, Tibetans still draw this symbol on the roof of their houses, on their gates and as wall murals. In many areas, as part of a wedding ceremony, the Yung Trung is drawn on the seats where the bride and groom sit. On such an occasion, the Yung Trung must be drawn using either barley or rice.

While religious texts contain profound explanations about the symbolic significance of the Yung Trung, a general interpretation will be given here. The Yung Trung symbolically represents the unchanging nature of the *vajra*, the stability and immutability of Mt. Meru (the centre of the Buddhist cosmos) and the unchanging nature of space. The symbol is drawn because it is alleged that it can overturn the bad omens which come from losing the balance of the natural order of the outer and inner worlds. It is also drawn for the purpose of maintaining good luck and merit at all times.

There are two ways of drawing the Yung Trung. One way, known as the "Bön Korma", is drawing it to the left. The other way, known as the "Chö Korma", is drawing it to the right. After Buddhism spread throughout Tibet, it would appear that the practice of drawing the Yung Trung, which was based on the Bön religion, was further developed by the Buddhist way of circling to the right. Ordinary people typically draw the Yung Trung in the manner which they prefer - that is, either from the left or the right. The established practice of drawing a small circle in each of the four corners of the Yung Trung is so that it will not appear empty and to make it look attractive.

This picture shows the Yung Trung as displayed on a door curtain (ལྷོ་ཡོལ་).

ཚིག་གསལ་ Vocabulary

ཡུལ་གྲུ	(n.) village, town, district, area, place	གདན།	(n.) cushion, mat, carpet, rug
སངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།(n.)	Buddhism	དོ་རྩི།	(n.) vajra, thunderbolt; diamond, Indra's sceptre; (adj.) indestructible, immutable
བོན།	(n.) Bön religion		
འགྲེལ་བཤད།	(n.) explanation, commentary	ལྗང་བ།	(adj.) firm, solid, thick
གཏིང་ཟབ་པོ།	(adj.) profound, deep	བརྟན་པ།	(adj.) stable, steady, steadfast
ལྔ་ཚོགས།	(adj.) various kinds or types	རྟེན་མཚོན།	(n.) symbol, sign
ན་མཁུ།	(adv.) continuously, always	མཚན་མ།	(n.) mark, sign
གདོད་མ།	(n.) the original, the first, from the very beginning	ན་མཁུ།	(adv.) always (also རྟེན་མཁུ་ཡང་)
ཚོས་ལུགས།	(n.) religion, religious system	གཡོན།	(n.) left, the left side or direction
ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	གཡམས།	(n.) right, the right side or direction
ལྟག་བར་དུ།	(adv.) in particular, especially	ཕྱི་མ།	(adv.) later, future; the next life
རྩུབ།	(n.) a part or facet; edge, corner, margin, angle	མཛུང་གཞི།	(n.) foundation, basis
ཆགས་ལུས།	(v.com.) to exist, to be part of something	ཕལ་བ།	(adj.) common, ordinary
ཡང་ཐོག།	(n.) roof, upper story	ཚོས་བ།	(vi.) to like, to prefer, to be inclined towards
བག་སྐྱོན།	(n.) wedding celebration, marriage party	ཐིག་ལེ།	(n.) a small circle (Sanskrit: <i>bindu</i>); drop, droplet
མཚའ་མ།	(n.) bride		

གཡུང་རྩུང། རྟག་བརྟན་མི་འགྲུར་བའི་དོན་གྱི་སྒྲིབ་པོ་མཚན་བྱེད་དེ། དེ་ལ་འད་དོན་གཡུང་རྩུང་དང་དེ་
དག་གོ་བར་བྱེད་པའི་མཚན་བྱེད་རི་མོའི་གཡུང་རྩུང་བཅས་གཉིས་སོ།

In essence, the Yung Trung symbolises everlasting steadfastness and immutability. The Yung Trung can be understood in two ways. One way is as the symbol itself and the other is simply as the meaning 'unchanging'.

གདོད་མའི་ཚོས་ལུགས། གདོད་མ་ནི་ཡེ་གདོད་མའམ་ཐོག་མ་དང་ཡ་ཐོག་སོགས་དོན་གཅིག་མིང་གི་རྣམ་
གངས་སུ་འདོད་པས་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དུ་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་དར་བའི་ཚོས་ལུགས་ཤིག།

The word 'original' or 'first', taken from the expression 'original religion', means the same as other words such as ཡེ་གདོད་མ་ and ཡ་ཐོག་. This expression refers to the very first and original religion that spread throughout Tibetan areas.

རི་རྒྱལ་ལྷུན་སོ། This title is one of the names of Mount Meru, the mythical mountain at the centre of the Buddhist cosmos.

བག་སྟོན། བུ་ལ་མནའ་མ་སྐངས་པའམ་བུ་མོར་མག་པ་སྐངས་པའི་རྟེན་འབྲེལ་གྱི་སྟོན་སོ།

This word means 'wedding celebration' and is a celebration where either the groom is receiving his bride or a bride is receiving her groom.

གོར་མ་ཆག དོན་གང་ཡང་རུང་བ་ལ་ཐེ་ཚོམ་མི་དགོས་པར་གཏན་འཁེལ་བ།

This expression means that one can determine 'without a doubt' or 'without question' that something is so.

ནམ་ཞར་ཡང། རུས་དང་གནས་སྐབས་ཀུན་ཏུ་ཞེས་པའི་དོན་སོ།

This somewhat archaic expression means 'always' or 'at all times'.

ས་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས། This metaphorical expression (literally: 'land-born, stone-born') means 'original' or 'indigenous'.

སྤྱི་ནང་འབྲུང་བའི་ལམས། This expression refers to both the physical 'outer' world that contains sentient beings and to the 'inner' world of sentient beings themselves.

དབང་གིས་རེད། This particular grammatical construction expresses the means by which something is done or occurs.

༡ གཤམ་གསལ་རྩི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ཡན་སྐབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ གཡུང་རྩུང་གི་རི་མོ་ལ་བཀྲ་ཤིས་པའི་དོན་ཅི་འདྲ་ཚང་ཡོད་དམ།

༢ བག་སྟོན་གྱི་སྐབས་སུ་གཡུང་རྩུང་གི་རི་མོ་འབྲི་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༣ གཡུང་རྩུང་གི་རི་མོ་འབྲི་སྐབས་ལྷགས་མི་འདྲ་བ་ག་ཚོད་འདུག་གམ། ལྷགས་དེ་དག་ག་འདྲ་བྱས་ནས་རྩུང་བ་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How does the drawing of the Yung Trung convey good luck?

2. Why should the Yung Trung be drawn at wedding ceremonies?

3. How many ways are there of drawing the Yung Trung? How did those methods come about?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དཔྱད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — གཡུང་རྒྱུང་ནི་ནང་དོན་མང་པོ་མཚོན་པར་བྱེད་པའི་རི་མོ་ཞིག་ཡིན།

༢ — བོན་གྱི་བཟུན་པ་ལ་མོས་པ་ཚོས་མ་གཏོགས་གཡུང་རྒྱུང་གི་རི་མོ་ལ་དད་པ་བྱེད་མཁན་མེད།

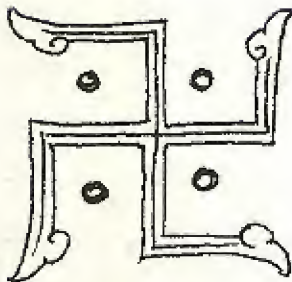
༣ — གཡུང་རྒྱུང་ནི་བོད་ཀྱི་རྒྱ་ཚེའི་མི་དམངས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ནང་མེད་དུ་མི་རུང་བའི་བརྟ་ཤིས་རྟགས་མཚོན་གྱི་རི་མོ་ཞིག་མེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Yung Trung is a drawing that has much symbolic meaning.
2. ___ There are no other people who have faith in the Yung Trung other than those who believe in the Bön religion.
3. ___ The Yung Trung is a lucky symbol that is an essential part of the traditions of Tibetan people.

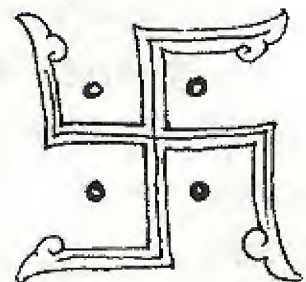
གཡུང་རྒྱུང་བོན་རྒྱུ་མ།

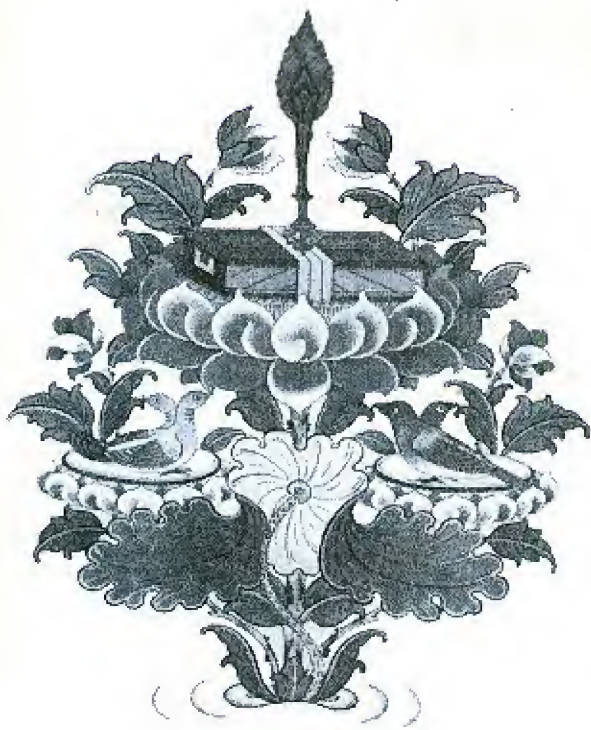
Bön Korma

གཡུང་རྒྱུང་ཚོས་རྒྱུ་མ།

Chö Korma

༄༅། རི་རྒྱུད་དུ། རྩོམ་བཙུན་དམ་པ་
 དཔལ་ལྷན་ཞི་བ་འཚོ། ། བརྒྱལ་བྱུགས་ལྷུ་བ་
 བ་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་ཉིད། ། ཅེས་གསུངས་
 བ་བཞིན་རྩོམ་བཙུན་དམ་པ་ཞེས་བྱ་བ་ནི་
 སངས་རྒྱལ་བཙུན་པའི་རྩོམ་སྤྱོད་ལྷུགས་པའི་
 རྩོམ་བྱ་ཚུལ་གྱི་ཡོན་ཏན་ཡོངས་སུ་ཚང་
 བ་དཔལ་ཞི་བ་འཚོ་ཉུང་བརྗོད་པ་སྒྲོམ་མེད་
 ཡིན། དེ་དག་རྒྱ་མཚོན་དུ་བྱས་ནས་སངས་
 རྒྱལ་གྱི་བཙུན་པ་ཁ་བའི་ལྗོངས་སུ་ས་ཁྲུབ་རྩོ་
 ཁྲུབ་ཏུ་མཛད་པའི་མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ།
 ལྷུལ་པའི་ལོ་རྒྱུ་བ་ཆེན་པོ་བཅས་ལྷུ་བ་དང་བཅས་
 བ་རྒྱལ་གྱི་འཕྲིན་ལས་ལྷུགས་པོ་ཆེ་རྩོམ་དུན་
 གྱི་ཆེད་དུ་ས་རྒྱ་བརྗོད་ཏུ་ཀྱན་དགའ་རྒྱལ་
 མཚོན་གྱིས་རྩོམ་བཙུན་དམ་པ་རི་མོའི་ཚུལ་དུ་

བྱས་ཏེ་བསམ་ལས་སུ་ཞེབས་རིས་ལ་བཀོད་པར་གྲགས། དེ་རྩོམ་གངས་ལྗོངས་སུ་དགོན་མེད་དང་།
 ལྷ་ཁང་། བོ་བྱང་སོགས་གྱི་ནང་རྩོམ་བཙུན་དམ་པའི་འབྲི་བྱ་རྒྱལ་གཏན་ལྷ་བྱུང་རྣམས་།
 རི་མོ་དེའི་གཙོ་བོའི་མཚོན་དོན་འདི་ལྟར་ཏེ། རྩོམ་བཙུན་དམ་པ་གཞིར་གྱུར་བ་བསྐྱེད་
 ལྗོངས་པོས་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས་མཚོན་ཏེ་སློབ་དཔོན་གྱི་མཚོན་དང་ཚོས་མཚུངས།
 བསྐྱེད་ལྷུ་བར་གྱེན་དུ་ལངས་ཏེ་གནས་པའི་རལ་གྱི་དེས་འཇམ་དབྱུངས་གྱི་སྤྱུལ་པ་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྲོང་
 ལེའུ་བཙུན་མཚོན། དེ་ཡང་སློབ་དཔོན་ལ་མཚོན་ཏུ་གྱུར་པའི་འཕྲིན་ལས་གྱི་སློབ་མ་རྩེ་འབངས་
 ཉེར་རྩེ་བྱོན་པའི་ནང་ཚོས་རྒྱལ་གྱི་སྲོང་ལེའུ་བཙུན་ནི་དེ་དག་གི་ཡང་གཙོ་བོར་གྱུར་བ་སློབ་དཔོན་གྱི་
 ལྷུགས་ལས་འབྱུངས་པའི་སྤྱོད་ཡིན་པས་བསྐྱེད་ལྷུ་བའི་ལྷུ་ལས་ཐོན་པའི་ཚུལ་དུ་བཀོད། བད་
 ལྗོངས་གི་གཡམས་ལྷུགས་སུ་འཁོད་པའི་དང་ལེན་མགོ་གཉིས་ཅན་དེས་དཔལ་ལྷན་ཞི་བ་འཚོ་དང་ཉིད་གྱི་
 ལྷ་དགོངས་གཅིག་ཏུ་གྱུར་པའི་ལྷུགས་གྲས་ཀ་མ་ལ་བྱི་ལ་གཉིས་ལྷ་གྱུབ་གཅིག་ལ་ཚོས་ཚུལ་སོ་སོར་
 ལྷོན་པ་མ་ཟད་ཀྱན་ཀྱང་རྩོམ་བཙུན་གྱི་མཚོན་ཡིན་པས་མཚོན་མདོག་གི་ཆ་ནས་དང་ལེན་གྱི་ཚུལ་དུ་

བཀོད། གཡོན་སྟོགས་སུ་ནེ་ཙོ་མགོ་གཉིས་ཅན་ནི་ལོ་རྒྱ་བ་རྣ་བ་དབལ་བ་རྩེགས་དང་ཙོག་རྩེ་རྒྱུ་
 རྒྱལ་མཚན་གཉིས་མཚན་ཏེ་ནེ་ཙོས་བྱ་རྒྱན་དང་མེ་རྒྱན་གཉིས་སྐྱབ་རྩེ་ལོ་རྒྱ་བས་ནི་རྒྱ་བོད་ཀྱི་
 རྒྱན་གཉིས་ཤེས་པ་ལོ། དེ་དག་གྲུང་མཚོ་ཆེན་པོའི་དབུས་སུ་གནས་པ་ནི་བསམ་ཡས་གཙུག་ལག་
 ཁང་ལ་མེ་ཡི་གནོད་པ་འབྱུང་བའི་ལུང་བརྟན་ལ་དམིགས་ནས་དེ་ནི་བའི་རྩེན་འབྲེལ་གྱི་ཆེད་དུ་ཡིན་
 བ་བསམ་ཡས་སུ་འབོད་པའི་ཞལ་བྱང་གི་གསུམ་དུ་གསལ་ལོ། །

(དུང་དཀར་རྩོག་མཛོད་ཆེན་མོ་ལ་གཞིར་བཞག། ཤོག་གྲངས་ ༡༡༧༠ གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དབེ་རྒྱན་ཁང་།)

Section Two: Well-known Symbols

Reading Thirteen: Holy Vow-Keeper

The symbol known as the “Holy Vow-Keeper” is named after holy saints such as Shiwa Tso (*Shantarakshita*) and the great yoga master Pema Jungne (*Padmasambhava*). The picture is a symbolic depiction of the completeness of all the ethical qualities of the holy ones who followed after the Buddha - just like Shiwa Tso. The picture is called “Holy Vow-Keeper” because it symbolises great masters, like the three great masters who propagated the Buddha’s teaching throughout all regions of the Snow Lands, and the incarnate translators. In order to remember the great works of all these masters, Sayka Pandita Kunga Gyaltsan designed and popularised this symbolic picture of the Holy Vow-Keeper. He first created it as a mural in Samye monastery. From that time on, the drawing of the Holy Vow-Keeper appeared in monasteries, temples and palaces all throughout Tibetan areas.

The main symbolic meanings of this picture are as follows: the entire lotus flower, which is the foundation of the picture, symbolises the great master Pema Jungne. His name ‘Pema’ (which means lotus) is thus incorporated into the symbol itself. The upright sword positioned in the middle of the lotus (in this picture it is on top of a scripture, see explanation below) represents the dharma king Trisong Detsen, who was an incarnation of Jam Yang (*Manjushri*). Furthermore, the knife comes out from the lotus anthers and represents king Trisong Detsen who was born from the mind of Pema Jungne. Trisong Detsen was the most important of Pema Jungne’s closest twenty five disciples. The disciples comprised both the king and his ministers. All of them became disciples through Pema Jungne’s power.

On the right side of the lotus, the two-headed golden goose represents Shiwa Tso and his disciple *Kamalashila* who shared the same doctrine as Shiwa Tso. Though both of them shared the same philosophical doctrines, they taught them in different ways. Furthermore, since they were excellent vow-keepers they were represented as a golden goose - the colour of the Buddha's clothes.

On the left side of the lotus, the two-headed parrot represents the translator Gawa Paltseg and translator Jogrolui Gyalsten. In the same way parrots can speak the language of birds and imitate human voices, so the translators knew both the languages of Sanskrit and Tibetan.

The lotus flower is situated in a great lake. The lake represents the putting out of the fire that was prophesied long ago to damage Samye monastery. The history of this prophecy is recorded in the lower part of the inscription at Samye monastery.

(Based on Tungkar's Great Dictionary, Tibetology Press of P. R. of China, 2002.pp.1190.)

[There are two representations of the symbol of the Holy Vow-Keepers. One includes a drawing of a scripture, which is a more contemporary creation, and the second, which is an older representation, does not include a scripture. The pictures in this chapter include a scripture with a dagger or sword on top of it. The scripture represents the Buddhist teachings. Furthermore, in Tungkar's explanation of this symbol, he describes the two-headed golden goose as being to the right of the lotus and the two-headed parrot as being to the left of the lotus. In the illustrations that we have provided for this reading, the two-headed golden goose is to the left of the lotus and the two-headed parrot is to the right.]

ཚིག་པ་	(n.) vow, pledge, oath; (vt.p.) to bind, to fasten, to tie up; to do addition	ཚིག་མེད།	(adv.) undoubtedly, certainly, definitely
བརྩོན་པ།	(n.) effort, exertion, diligence; (vt.) to strive, to make an effort, to be diligent	སྤྲུལ་པ།	(n.) incarnation, emanation, manifestation
དམ་པ།	(adj.) excellent, supreme, sublime, holy, pure, true; (n.) holy person, exalted one	ལོ་རྒྱ་བ།	(n.) translator, 'Lotsawa'
བརྟུལ་ལུགས།	(n.) yogic practice, ascetic practice	པའ་གྲུབ།	(n.) one who is both a pandita and siddha – a great master or accomplished one
གྲུབ་པ།	(n.) 'highly accomplished one', 'saint', (from Sanskrit: <i>siddhi</i>)	གྲུལ་མཚན།	(n.) victory banner or victory sign/symbol
པ་ལྗ།	(n.) lotus flower	ཐེབས་རིས།	(n.) painting, mural, wall-painting
འབྱུང་གནས།	(n.) origin, source	སྒོལ་དཔོན།	(n.) master, professor
བྱ་བ།	(vt.) to be called, to be known as; (n.) action, deed, work	རྩེ་བ།	(n.) centre, middle, core, crux, hub; navel
སྒྲིལ་བྱ།	(n.) man, person	རལ་གྱི	(n.) sword, dagger
བརྗོད་པ།	(n.) an utterance or expression; (vt.pt.) to say, to talk, to express; to discuss, to expound	སྒོལ་མ།	(n.) student, disciple
		རྩེ་འབངས།	(n.) king and subjects
		ཟེའུ་འབྲུ།	(n.) anther
		པང་ལེའ།	(n.) golden coloured goose
		ལྷགས་སྒྲུལ།	(n.h.) 'mind son', closest disciple, principal disciple
		ནེ་ཚོ།	(n.) parrot

ཚཱ་བཙུག་། དགེ་བའི་བཤེས་གཉེན་གྱི་མདུན་ནས་ཚཱ་བཤེས་སྒྲུངས་ཤིང་དེ་སྲུང་བ་ལ་སྒོ་ཀྱན་ནས་བཙུག་
འགྲུས་དང་ཚཱ་བའི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ། ཚཱ་བཙུག་དམ་པ་མཚན་བྱེད་ཀྱི་རིམ་ནི་གོང་དུ་སློབ་ཚན་དངོས་
གཞིར་བོན་པ་ལྟར་མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ་ལོ་ཙཱ་དང་བཅས་པའི་མཚན་བྱེད་དུ་བཞེངས་པ་ཡིན་ལ་དུས་ཤུས་
དུས་སུ་བྱ་ཉི་དང་དོ་རྗེ་སོགས་བྲིས་ནས་རིགས་གསུམ་མགོན་པོ་མཚན་ཞེས་རྒྱས་སྐྱོས་བྱས་པའི་སྲོལ་དེ་ནི་རིག་
བཙུག་སུ་སྣང་བ་ཡིན་ཞེས་དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་སོགས་ལས་བོན་ནོ།

Vow- Keepers are holy saints who have taken vows in the presence of great masters and diligently hold them with all their body, speech and mind. The representation of the Holy Vow-Keepers in this lesson symbolises the three great masters and the translators. Sometime later, in the centre of the picture, a scripture and a vajra were drawn to symbolise the Three Great Protectors (Jambey Yang, Chagna Dorje and Chenrisi). The drawing of these, which became widespread, was based just on the impressions of the artist and was not a part of the original creation by Sayka Pandita Kunga Gyaltsan (1182-1251). This view is supported by Tungar’s dictionary.

མཁན་སློབ་ཚོས་གསུམ། གོང་དུ་བཤད་པའི་མཁན་ཚེན་ཞི་བ་འཚོ་དང་སློབ་དཔོན་བསྐྱེད་འབྱུང་གནས།
ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲོང་ལྗེ་འཕེན་བཙུག་བཅས་གསུམ་ལ་ལྷ།

The three great masters mentioned in this reading refer to Shiwa Tso, Pema Jungne and King Trisong Detsen.

ཞི་བ་འཚོ། བོད་བཙན་པོའི་དུས་སུ་རྒྱ་གར་ནས་གདན་དྲངས་པའི་མཁས་དབང་ཞིག་ལྟེ་མཁན་ཚེན་ཞི་བ་
འཚོ་ལྷ་གི་ཡོད། སློབ་དཔོན་ཞི་བ་འཚོ་དང་། མཁན་ཚེན་བོདློ་ས་ཏུ། མཁན་པོ་བོདློ་ས་ཏུ་ཡང་ཟེར།

During the era when kings ruled Tibet, Shiwa Tso was one of the masters who was invited to Tibet from India. He is also known as Khenchen Bodhisattva and Khenpo Bodhisattva.

བརྟུ་བྱུགས། ཚཱ་བཤེས་གྱི་སློབ་ཚུལ་བརྟུ་བ་བཅས་ཚོགས་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་བྱ་བ་ལ་ལྷགས་པ་སྟེ་གསང་
ཚཱ་བཤེས་ཀྱི་སྐྱེན་མོང་མ་ཡིན་པའི་སློབ་ཚུལ་ལྷགས་པ།

This technical term is variously translated as 'ascetic practices' and 'yogic disciplines'. It refers to unusual and secret tantric practices which are a reversal of previous, ancient (and wrong) practices.

པརྱ་འབྲུང་གནས། ལུབ་ཕྱོགས་ཨོ་རྒྱན་གྱི་ཡུལ་ནས་ཕྱོན་པའི་སངས་མཁས་ཀྱི་རྟོགས་པ་ཅེར་སོན་པའི་གྲུབ་ཐོབ་
ཞིག ལུ་རུ་རིན་པོ་ཆེ་དང། ཨོ་རྒྱན་རིན་པོ་ཆེ་ཡང་བཟེ།

Pema Jungne (literally: 'one who originates from a lotus') came from the western land of Ugyen (west of India) and was a great master of tantric understanding. He is also known as Guru Rimpoche and Ugyen Rimpoche.

ཇི་འབངས་ཉེར་ལྔ། ཚོས་རྒྱལ་བྱི་སྲིད་ལྡེའུ་བཙན་གྱིས་གཙོས་པའི་སློབ་དཔོན་ཆེན་པོ་པརྱ་འབྲུང་གནས་ཀྱི་
ལྷགས་སྣམ་སློབ་མ་ཉི་ལྔ་ཙམ།

The expression 'the twenty five -the king and his subjects' refers to Pema Jungne's twenty five most intimate disciples of which King Trisong Detsen was the most important.

ལྟ་གྲུབ། རང་རང་སོ་སོའི་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་ལ་འཇིན་པའི་ལྟ་བུ། དེ་ལྟ་བུའི་ཁྱད་ཚོས་ཚང་བའི་ལྷགས་
ལ་གྲུབ་མཐའ་ཞེས་བྱའོ། རྒྱས་པ་གྲུབ་མཐའི་བཟླན་བཙོས་དག་ལས་ཤེས་པར་བྱའོ།

This technical term refers to one's own philosophical views of the dharma and the world. This philosophical system is known as 'The Tenets'. To fully comprehend these doctrines, one needs to understand the commentaries of The Tenets.

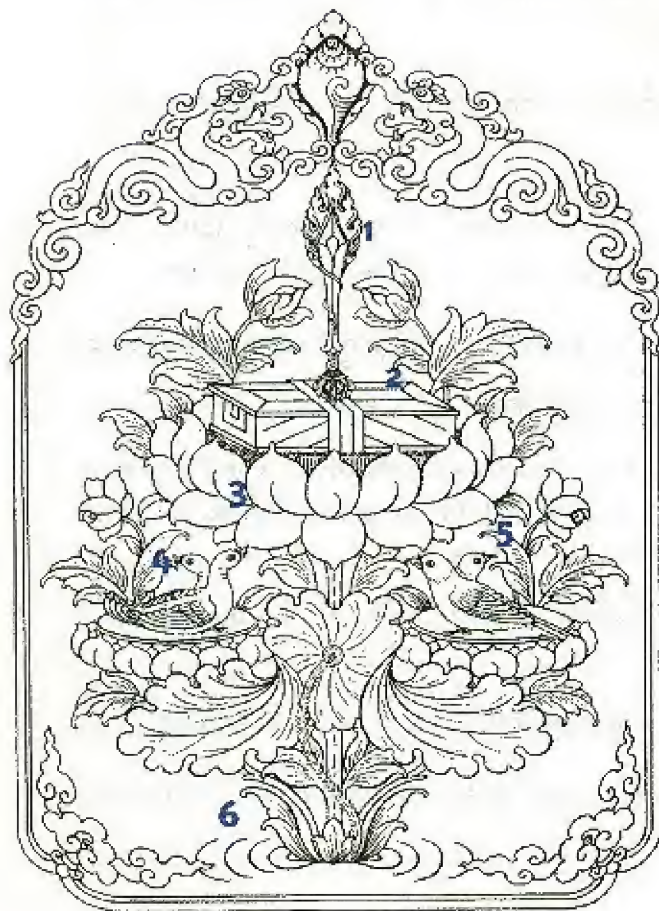
ས་བྱུབ་དོ་བྱུབ། This idiomatic expression (literally: 'spread over land and stone') means 'everywhere'.

ཇི་སྟངས་སུ། This expression means 'as it is', 'as it has been said' or 'as it was written'.

བརྗོད་པ་སློབ་མེད་ཡིན། This expression conveys certainty; there is no question or no doubt that something is the case.

སྣམ་བརྩོན་དམ་པ།

Holy Vow-Keeper

1 རལ་གྱི
sword

2 ཐོག་ཏུ།
scriptures

3 བ་སྒྲ།
lotus flower

4 ངང་ལེར་མཁོ་གཉིས་ཅན།
two-headed golden goose

5 རྗེ་ཙོ་མཁོ་གཉིས་ཅན།
two-headed parrot

6 མཚོ།
lake

ལྷོད་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ རྩོམ་བརྩོན་དམ་བའི་རི་མོའི་ཐོག་མར་བོད་ཀྱི་ས་གནས་གང་ཏུ་བྱུང་བ་ཡིན་ནམ།

༢ རྩོམ་བརྩོན་དམ་བའི་རི་མོའི་ཐོག་ནས་སྐྱེས་བུ་གང་དང་སྐུ་ལ་བཞུགས་པ་བྱས་འདུག་གམ།

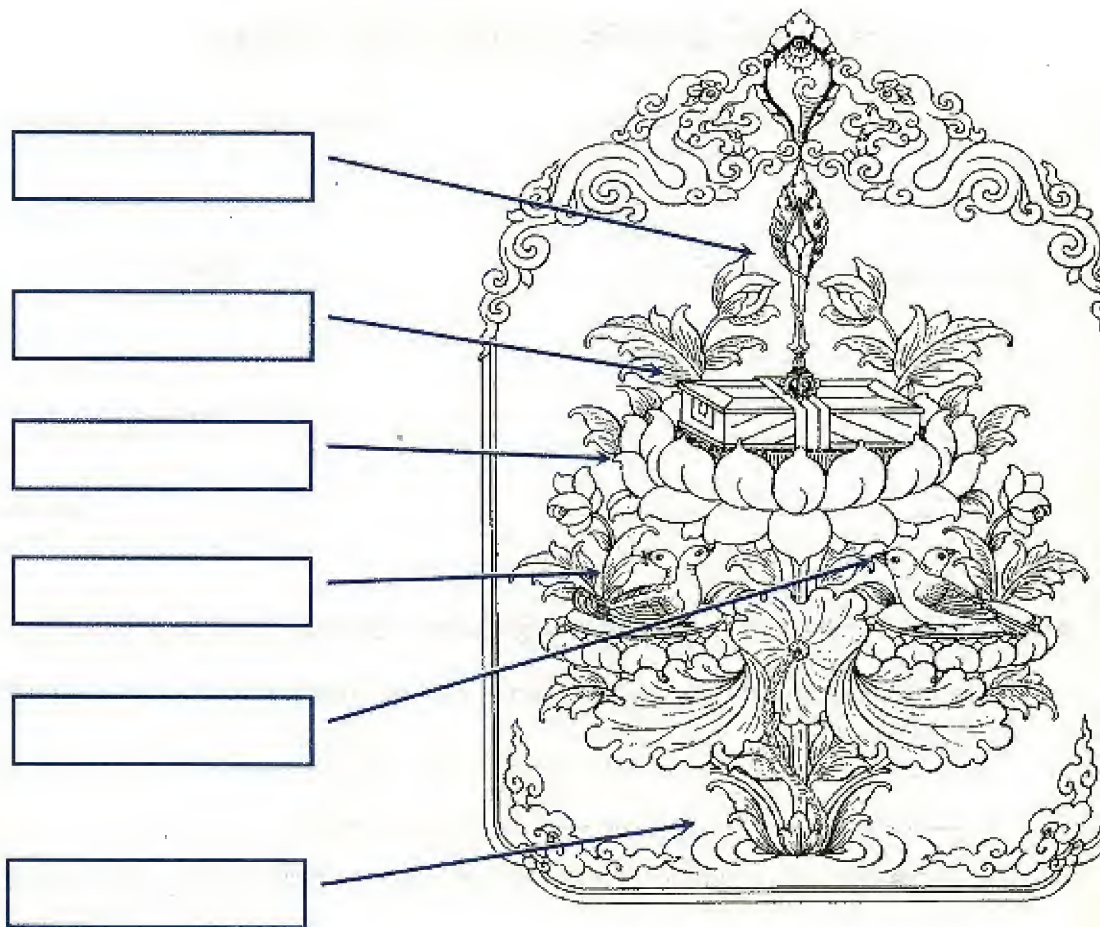
A Give brief answers in English to the questions below.

1. Which Tibetan area did the first drawing of the Holy Vow-Keeper originate from?

2. To whom does this symbolic representation of the Holy Vow-Keeper show respect to?

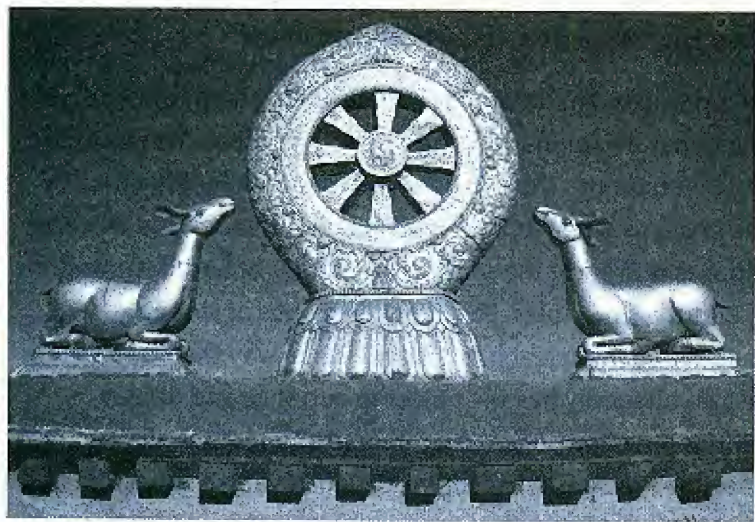
ག རི་མོ་ར་བཟླས་ནས་བོད་ཡིག་གཟུང་དབྱིན་ཡིག་གི་མིང་ཚིག་བྲིས་དང་།

C Fill in the labels below in English or Tibetan.

༄༅། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་དང་རིག་གནས། ཚོས་ལྷགས་བཅས་ཀྱི་སྤྱུ་ཐབས་མེད་པའི་དབང་
 ཉགས་སུ་རྒྱུར་པ་ལྟ་ཞུན་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་ཡང་ཐོག་ཏུ་མངོས་ཞུན་རི་དྭགས་རྒྱང་
 གིས་གཡས་གཡོན་དུ་རྒྱན་པའི་ཚོས་འཁོར་གཟི་བརྗིད་དང་ཞུན་པ་ཞིག་མཇལ་རྒྱུ་ཡིད། དེ་ལ་
 བརྟེན་ནས་ཁ་བ་ཅན་པའི་ཚོས་དང་རིག་གནས་ལ་ཤེས་འདོད་ཀྱི་འདུན་པ་མེ་ཉར་འབར་བའི་རྫོངས་
 རྒྱ་བ་མགོན་པོ་ཚོར་ཐོག་མ་ཁོ་ནར་སྤང་ཚུལ་ཐུན་མོང་མ་ཡིན་པའི་ཤེས་འདོད་གསར་པ་ཞིག་སྦྱིན་
 པས་རི་དྭགས་ཚོས་འཁོར་ལ་ཕྱག་སོར་བཙུགས་ཏེ་ཡ་གི་རི་དྭགས་རྒྱང་དེ་དོན་ཅི་ཞིག་མཚོན་གྱི་ཡོད་
 དམ་ཞེས་དབང་མེད་དུ་ཐལ་བའི་དྲི་བ་ཞིག་འདོན་གྱི་ཡོད།

རི་དྭགས་ཚོས་འཁོར་
 དེ་ལ་རྒྱས་པའི་དབང་དུ་བྱས་
 བ་སངས་རྒྱས་ཚོས་སྦྱོགས་ཀྱི་
 བྱང་དོན་ཏུ་ཅང་ཟབ་པའི་
 བཤད་པ་དང་ཞུན་པ་ཡིན་ལ།
 སྦྱིར་བཏང་འཁོར་ལོ་ནི་
 སངས་རྒྱས་ཀྱིས་གདུལ་བུའི་
 དོན་དུ་ཚོས་གསུངས་པའི་
 མཚོན་བྱེད་དང་། རི་
 དྭགས་གཉིས་པོ་ཚོས་གསུང་

ཡུལ་གྱི་གདུལ་བུའམ་སློབ་མའི་མཚོན་བྱེད་ཡིན། དེ་ཡང་རྒྱལ་སྤིང་སྤྲ་བདུན་གྱི་ནང་མཚན་
 འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེ་དེ་སྤྱིབས་རིམ་པས་འཁོར་བ་ནང་བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་དེ་ཡང་གདུལ་བུའི་
 སློབ་རིམ་པ་དང་བཞུན་ནས་ཐེག་པ་གཉིས་སམ་མང་པོར་གསུངས་པ། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེར་པ་
 རོལ་གྱི་དགྲ་པོའི་ཚོགས་གཙོ་ཅིང་གཏུབས་ནས་དེ་དག་འཛོམས་པར་བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཞུན་པ་ནང་
 བཞིན་སངས་རྒྱས་ཀྱི་ཚོས་ལ་ཡང་གདུལ་བུའི་རྒྱུད་ཀྱི་ཉོན་མོངས་མཐའ་དག་འཛོམས་ཤིང་དག་པར་
 བྱེད་པའི་རྒྱས་པ་ཞུན་པ། འཁོར་ལོ་རིན་པོ་ཆེར་གང་དམིགས་པའི་ཡུལ་ལ་སྦྱར་དུ་བསྐྱོད་པའི་
 རྒྱས་པ་ཞུན་པ་ནང་བཞིན་དམ་པའི་ཚོས་ཉམས་སུ་སྤངས་ན་ཐར་པ་དང་ཐམས་ཅད་མཐུན་པའི་གོ་
 འཕང་ལ་སྦྱར་དུ་སྤེབས་རྒྱས་པ། མདོར་ན་སངས་རྒྱས་བཙུན་ཞུན་འདས་ཀྱིས་གདུལ་བུའི་སློབ་

རིམ་པ་མི་འདྲ་བའི་དབང་དུ་མི་ཡུལ་དུ་ཚོས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་རིམ་པ་གསུམ་དུ་བསྐྱར་བ་དེ་མཚོན་གྱི་
ཡོད། ཞིབ་དུ་གཞུང་ཚེན་མོ་དག་ལས་ཤེས་པར་མཛོད་ཅིག

Section Two: Well-known Symbols

Reading Fourteen: **The Wheel of Dharma**

On top of the Jokhang temple, a temple which clearly illustrates the history, culture, and religion of Tibet, one can see the glorious Wheel of Dharma with two deer on either side of it. When visitors, who really want to learn about Tibetan religion and culture, first see the wheel on top of the Jokhang, a special curiosity is aroused in them. Pointing to the wheel, they spontaneously ask the question, "What does this wheel symbolise?"

If the meaning of the wheel is discussed in detail, the profound teachings of Buddhism can be explained. To give just a general explanation, the wheel symbolises the teachings of the Buddha which he gave to his students. The two deer represent the Buddha's students and disciples. Like the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures, the Wheel of Dharma also has spokes. The spokes represent the progressive stages of Buddhism and the progressive understanding of Buddha's disciples. Based on the stages of student understanding, the Buddha taught two main teachings. In the same way that the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures allegedly has the power to cut, slice and defeat enemies, so the Buddhist teachings have the power to overcome and remove all the ignorance of its followers. Just as the Precious Wheel of the Seven Royal Treasures allegedly had the power to quickly go wherever the kings desired, so if one practices Buddhism one can be liberated and quickly reach the level of omniscience.

In short, the Wheel of Dharma represents the three times the Buddha gave teachings (literally: 'spun the wheel of dharma'), in the human realm, to his disciples in accordance with their different levels of understanding. For a deeper understanding of the Wheel of Dharma, one should study about it in the great texts.

ཡོ་རྒྱུ་	(n.) a history, an account	རིམ་པ།	(n.) sequence, stage, step, progression
རིག་གནས།	(n.) culture, learning	བསྟུན།	(vt.pt.) to act in accordance with, to conform to
ལྷུ་	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	དགྲ་པོ།	(n.) enemy
དཔང་རྟགས།	(n.) evidence, proof	གཏུབས།	(vt.pt.) to slice, to chop up
འཇུག་སྒྲུང་།	(n.) illusion, hallucination	འཛོམས་པར་བྱེད།	(v.com.) to defeat, to overcome, to subdue, to conquer
གཙུག་ལག་ཁང་།	(n.) monastery, temple, Buddhist sanctuary, main temple	ཉེན་མོངས།	(n.) ignorance, affliction, delusion
མཛོམ་ལྗན།	(adj.) beautiful, 'endowed with beauty'	མཐའ་དག	(adj.) all, everything
རི་དྭགས།	(n.) deer, herbivorous animals, wild animals	གོ་འཕང་།	(n.) status, level, position, rank
ལྷུང་།	(n.) a pair, two, both	དམིགས་པ།	(n.) visualisation, imagination; (vt.) to visualise, to imagine
སྒྲུང་ཚུལ།	(n.) appearance, 'the way it appears'	དམིགས་པའི་ལྗལ།	(n.) object of one's visualisation or imagination
ཕྱག་མོར།	(n.h.) finger	སྒྱུར་བྱ།	(adv.) quickly, swiftly, rapidly, immediately
ཡ་གི།	(post.) up, up there, on top of	མདོར་ན།	(adv.) briefly, in brief, in short, in summary, in conclusion (also མདོར་བསྟུས་ན་)
མལ་བ།	(vi.) to logically follow, to be consequential; to do far more than is needed or required, to overdo		
སྒྱིར་བཏང་།	(adv.) in general, typically, generally, commonly		
གཏུལ་བྱ།	(n.) disciple		
ཅིབས།	(n.) spoke of a wheel		

ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང། ཚོས་རྒྱལ་སྲོང་བཙེན་རྒྱལ་ས་བཟའི་རྟེན་སྐལ་ཚོ་བོ་མི་བསྐྱོད་དོ་རྗེ་
བཞུགས་ཡུལ་དུ་བཞེངས་པའི་རྩ་ཁང་ཞིག་ཡིན་ལ་ད་ལྟའི་ལྷ་སའི་གཙུག་ལག་ཁང་དེ་ཡིན། སྤྱི་བལ་བཟའི་
རྟེན་སྐལ་གྱི་ཚོ་བོ་འི་སྐུ་བརྒྱན་དེ་ར་མོ་ཆེར་གདན་དྲངས་པ་དང་རྒྱ་བཟའི་རྟེན་སྐལ་གྱི་ཚོ་བོ་དེ་གཙུག་ལག་ཁང་
དུ་གདན་དྲངས་པའོ། དེའི་རྒྱ་མཚན་ལ་བཤད་སྲོལ་མི་འདྲ་བ་འགའ་ཤས་ཡོད།

The Rasa Jokhang temple (Rasa is an ancient name of Lhasa) was built during the reign of Songtsen Gampo to house Pal Sa's dowry of the Jowo Mikyo Dorje. These days, this temple is known as Lhasa's Jokhang temple. Sometime after the Jowo was placed in the Jokhang temple, the statue of the Jowo was moved to Ramoche temple and Ramoche's Jowo was moved to the Jokhang temple. There are various views about the reasons for moving these two statues.

གདུལ་བྱ། སངས་རྒྱལ་གྱི་ཚོས་གསུངས་ཡུལ་གྱི་སློབ་མ། རྒྱ་ཆེས་ནས་བཤད་ན་སེམས་ཅན་ཐམས་ཅད་ལ་གོ།

This term refers to Buddha's disciples. To give a very broad definition of this term, it refers to all sentient beings. (This term literally means 'trainee' or 'one who is tamed' – that is one who is tamed or disciplined by the teachings of Buddha.)

ལྷོངས་རྒྱ། ལྷོན་དུས་སུ་ཚོས་དང་དངོས་སྐབ་དོན་དུ་གཉེར་བ་པོ་དག་ཡུལ་ལུང་མང་པོ་འགྲིམས་པ་ལ་
ལྷོངས་རྒྱ་ཞེས་བྱ་ལ། དེར་རྒྱལ་ས་ཡུལ་བསྐོར་སྲོའི་འཆམ་གྱི་ལས་རིགས་ལའང་བརྟེན་དེ་སྤྱོད་པའི་སྲོལ་དར་
ཡོད། ཡུལ་སྐོར་ལ་ལྷོངས་རྒྱ་དང་། ཡུལ་སྐོར་བར་ལྷོངས་རྒྱ་བ་ཞེས་བྱེད།

In ancient times, this term referred to those who travelled to many places seeking the dharma and spiritual empowerment. These days this term is also widely used by those in the tourism profession. There are two words for tourists - ཡུལ་སྐོར་བ་ and ལྷོངས་རྒྱ་བ་.

ཐོག་པ་གཉིས། རྣང་པ་སངས་རྒྱལ་པའི་ཚོས་ལ་ཐོག་པའི་དབང་དུ་བྱས་ན་གཉིས་སུ་དབྱེ་སྟེ། ཐོག་པ་
ཆེན་པོ་དང་། ཐོག་པ་ཆུང་དུ་གཉིས་སུ་འདོད། ཐོག་པ་ནི་འཁུར་གྱི་དོན་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་འཁུར་བ་པོའི་ཐོག་
ལུགས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ནས་རྒྱལ་ལུང་ཆེ་ཆུང་མི་འདྲ་བ་བཟོ་དགོས་པ་ལྟར། ཚོས་ཉམས་སུ་ལེན་
མཁན་གྱི་ཤེས་ཚད་དང་བློ་སྟོབས་སོགས་ཆེ་ཆུང་ལ་གཞིགས་ཏེ་སངས་རྒྱལ་གྱིས་ཐོག་པ་གཉིས་སུ་གསུངས་སོ།

According to Buddhism, there are two 'vehicles' of spiritual practice – the greater 'vehicle' and the lesser 'vehicle'. The term ཐོག་པ་ literally means 'to carry' or 'to bare'. Based on the strength or capacity of the 'carriers' or practitioners of the dharma, and in accordance with the need to create various sizes of loads for one to carry (literally a burden for one's back), the Buddha taught the two 'vehicles' based on the relative

knowledge of his dharma practitioners and their mental capabilities. (‘Jie’ also refers to a cart or carriage pulled by a horse, or a cart that one can push along. The lesser ‘vehicle’ refers to those practitioners who seek only their own liberation, whereas the greater ‘vehicle’ refers to those practitioners who seek the liberation of both themselves and others.)

ཐར་བཤ། མྱིད་པ་འཁོར་བར་སྐྱེ་བའི་རྒྱ་ལས་དང་ཉོན་མོངས་ལྷངས་རྗེས་ཕྱིན་ཆད་ལྷག་བཟལ་རྩ་བ་ནས་
 མྱོང་མི་དགོས་པའི་གོ་འཕང་ལ་ཟེར། འདི་ནི་ནང་པའི་འདོད་རྒྱལ་ཡིན་ཞིང་ཐར་བའི་ངོས་འཛིན་ཚོས་
 ལྷགས་སོ་སོར་མི་འདྲ་བ་མང་པོ་ཡོད།

The term ‘liberation’ or ‘emancipation’ refers to the level of attainment which comes from discarding the karma and ignorance of this worldly system. From that time on there is no need to experience any suffering at all. This teaching is from the viewpoint of Buddhism. However, according to different religions there are many different ways of understanding this term ‘liberation’.

ཐམས་ཅད་མཐུན་པ། སངས་རྒྱལ་གྱི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཉེ་ཤེས་བྱ་མ་ལུས་ལྷགས་སུ་རྒྱད་པ་ཞེས་བའོ།

The title ‘All Knowing One’ is one of the name’s of Buddha and means that one has entered into the mind of all knowledge.

དབང་མེད་དུ་ཐལ་བ། This expression means to involuntarily do or say something.

སྤང་བཟང་མེད་པ། This expression (literally: “cannot be erased”) means that something is clearly, undoubtedly, without question or irrefutably the case.

མྱོང་ཚན། Exercises

- ག། གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།
- ༡ རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར་ཞེས་པའི་མཚན་རྟགས་དེ་ལ་མདོར་བསྟུས་ན་མཚན་བྱ་གང་དང་གང་ཡོད་དམ།

༢ འཕོར་ལོའི་བྱུང་ཚེས་དང་ནང་པའི་ཚེས་ཀྱི་བྱུང་ཚེས་ཇི་ལྟར་མཚུངས་སམ།

༣ རི་དྭགས་གཉིས་སུ་བྱས་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཞིག་ཡིན་པ་མཚན་འགྲེལ་གྱི་ནང་དོན་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་བྲིས་ཤིག

A Give brief answers in English to the questions below.

1. In brief, what does the Wheel of Dharma symbolise?

2. How do the features of the wheel and the meanings of Buddhism relate to one another?

3. By referring to the explanatory notes above, why do you think there are two deer in the Wheel of the Dharma symbol?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — རི་དྲགས་ཚོས་འཁོར་ལྷ་སའི་གཞུག་ལག་ཁང་གི་ཐོག་ལ་ཁོ་ནར་མངལ་རྒྱ་ཡོད།

༢ — ཚོས་འཁོར་དེ་ནང་པ་སངས་རྒྱས་པའི་རང་སྤྱང་གི་མཚན་ཆ་ཞིག་ཡིན།

༣ — ཚོས་ནི་དམ་པའི་ལྷ་ཚོས་དང་འཁོར་ལོ་ནི་དེ་གསུངས་བའམ་བཟུན་པའི་མཚན་བྱེད་ཡིན།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The Wheel of Dharma can only be seen on top of the Jokhang temple.
2. ___ The Wheel of Dharma is a weapon of self-protection.
3. ___ The 'Dharma' refers to Buddhist teachings and the wheel symbolises the teaching of it.

༄༅། །ཁ་བ་གངས་ཅན་པའི་ཡུལ་གྱི་དང་སྒྲ་ལྟག་དུ་དབུས་གཙང་ཚོས་ཀྱི་ཞིང་ས་དེར་རྟེན་འབྲེལ་
མཚོན་བྱེད་མེད་དུ་མི་རུང་བ་ཞིག་མཚིས་པ་ནི་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རི་རྒྱུད་དུ།

བྱེ་ཕུད་ཀྱིས་ཡོལ་གོ་བཀའ་བ་ལ། །

རྩི་བརྩུད་རྩིང་བོས་རྒྱན་དུ་བྱས། ། ཞེས་བེར་བ་རྣམ་ལེགས་པའི་བྱ་བ་

ཅི་ཞིག་འགོ་རྩོམ་ཡང་དེའི་རྩོན་འགོའང་འགོ་རྩོམ་སྤྱི་ཚང་ཚ་རྒྱུན་ལེགས་ཞན་དང་རིགས་
རུས་གོ་མིང་མཐོ་དམའ་སོགས་མི་དབྱེ་བར་འདྲ་མཉམ་དུ་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་ཀྱིས་ཐོག་དྲངས་ནས་
རྟེན་འབྲེལ་བྱེད་སྲོལ་དར་ཡོད།

དེ་བཟུངས་པའི་བྱ་བ་དང་ལས་དོན་གང་བཙུམས་པ་དེ་འགོ་ལེགས་ས་ནས་འཇུགས་ཤིང་
མཇུག་དགེ་ལེགས་སུ་མཐར་ཕྱིན་པའི་དོན་དུ་ཡིན། བྱེ་མར་ནི་མར་དང་བསྐྱེས་པའི་རྩམ་པ།
ཚང་ཕུད་ནི་ཚང་ལ་བེར་བ་ཡིན། དེ་དག་ཀྱང་གང་ལྟར་གསུམ་མི་འགྲིག་པར་བྱེ་རྩམ་དང་ནས་ཚང་
ལུ་དང་གང་གིས་ཀྱང་ཡོངས་སུ་མ་ལྟུང་པའི་གོང་དུ་བཤམས་པར་བརྟེན་དེ་ལ་ཕུད་ཅེས་པའི་མིང་ཐོབ།
ཕུད་ཀྱི་ཐ་སྙད་དེ་རྒྱབས་འགར་ལེགས་ཤོས་དང་རྩི་གྲས་ཀྱི་དོན་དུ་འང་གོ་ཡི་ཡོད། བྱེ་རྩམ་ཀྱི་ཕུད་
དེ་རིན་པོ་ཆེ་ལས་ཐུབ་པའི་རྩེར་མའང་ཡོལ་གོ་གཞན་གང་རུང་དུ་མར་དང་བྱེ་དཀར་སོགས་རྣམས་
རྩིས། དེ་ལ་མར་དཀར་གསོས་པ་དང་མར་ཚོན་གྱི་བཟུངས་རི་མོར་བྱས་པའི་དཀར་རྒྱན་བརྩུགས་
པ་དང་། རིན་ཆེན་གསེར་དུལ་ཤིང་སོགས་གང་རུང་ལས་ཐུབ་པའི་ཡོལ་གོ་མར་གསར་གྱི་ཡས་སྟོན་
དང་བཅས་པའི་ནང་དུ་ནས་ཚང་གར་མས་བཀའ་སྟེ་ཚང་ཕུད་བཤམས་པ་དེ་ལ་བྱེ་མར་ཚང་ཕུད་
ཅེས་བེར་བའོ།

དེ་ནས་འགོ་དང་བོར་ལག་གཡས་པའི་སྟོན་མཇུག་ཀྱིས་ཚང་ཕུད་ལ་རེག་དེ་མཚོག་གསུམ་ལ་
སྟོན་ལམ་དང་བཅས་ལན་གསུམ་ལུལ་ནས་རང་གིས་ལྟུང་། ལྟར་ཡང་བྱེ་མར་ནས་ལྟར་བཟང་སྒྲངས་ཏེ་
དཀོན་མཚོག་ལ་ལུལ་རྩེས་རང་ངམ་བྱིས་བ་གསར་དུ་བཙུམ་པ་དང་བ་ལ་བེུ་སྐྱེས་པ་ཡན་གྱི་ཁ་ལ་
བྱིན་ནས་བཟུངས་ལ་གྲོ། །ཁ་བྱེ་མར་དང་མ་བྲལ་བ། ལག་ནོར་དང་མ་བྲལ་བ། རྣ་བ་
གཏམ་བཟང་དང་མ་བྲལ་བ་སོག་ཅེས་རྟེན་འབྲེལ་བྱེད་སྲོལ་རྣམས་བདེ་ཤོས་དང་དར་བྱུབ་ཆེ་ཤོས་
ཞིག་ཡིན་ནོ། །

Section Two: Well-known Symbols

Reading Fifteen: Chemar and Chang Phü

In most Tibetan areas, but in particular in Central Tibet (Ü-Tsang) –the land of the pure dharma–there are two indispensable ceremonial symbols. These are known as “chemar” and “chang phü”. In accordance with the saying,

“A plate is filled with the first offering of tsampa,
And is decorated with freshly made butter,”

so the tradition of offering chemar and chang is made before any important work, or ceremonially at the very beginning of it. This practice is widespread amongst Tibetans of all walks of life; in households that are rich or poor, amongst people of high or low birth and amongst those of high or low rank.

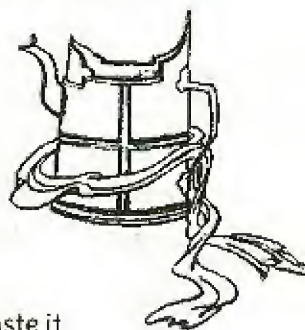
The reason for making this offering is so that all auspicious deeds and activities will both begin well and finish well. Chemar is tsampa (ground barley flour) mixed with butter and chang phü is a first offering of chang (barley beer). The tsampa and chang need to be the best quality one has available. Before anyone consumes them, they must be arranged as an offering. This is how the offering derived its name “phü”. The term “phü” can also sometimes mean the best and the most excellent. The first offering of the tsampa is put on a plate made of precious materials, or some other kind of appropriate container, and is mixed together with butter, sugar and so on. This must be decorated with an auspicious design made of fresh, white butter.

Strong chang is put into a container or bowl made of precious gold, silver or wood, or some other kind of appropriate bowl. Small, fresh dobs of butter are then placed on the edge of the bowl. This arrangement is known as “chemar chang phü”.

The first thing one then does is to dip the ring finger of one’s right hand into the chang and flick it into the air as an offering. This is done three times as a prayer offering to the Three Jewels. Then one can taste it. One does the same with the chemar, taking a small amount of it and offering it to the Three Jewels. After that, one may eat some of the chemar or put it in the mouth of a new born baby or even the mouth of a calf and say,

“Good luck! May you always have chemar to eat, always be wealthy and always hear good news!”

This ceremonial offering is one of the simplest and most widely spread Tibetan traditions.

སྒྲིལ་ཏུ།	(adv.) especially, in particular	རྩམ་པ།	(n.) roasted barley flour
མཆིས་པ།	(vi.pt.) to exist, to be; to go, to come	ནས་ཆང་།	(n.) barley beer
ཡོལ་གོ།	(n.) container, receptacle, plate, dish, bowl	བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display
བཀང་པ།	(vt.pt.) to fill up, to stuff in, to fill to the brim	ཐ་སྟད།	(n.) term, word, expression, terminology, convention
བྱུང་དུ་བྱས།	(v.com.) to decorate	སྐབས་འགས།	(adv.) sometimes, occasionally
འགོ་ཚོན།	(v.com.) to begin, to start, to commence	ཚེ་གྲས།	(n.) the best, the most excellent (also ཚེ་གྲ་)
ཚོན་འགོ།	(n.) first preparation; preliminary, introductory	ཐེང་མ།	(n.) plate, dish, saucer, platter
ཚུའི་ན།	(n.) conditions, circumstances	རེག།	(vi.) to touch, to make contact with something
ལེགས་ཞན།	(adj.) good and bad, superior and inferior	མཚོན་གསུམ།	(n.) 'Three Jewels', 'Triple Refuge' (abbrev. of དཀོན་མཚོན་གསུམ་)
ཐོག་དྲངས།	(v.com.) to commence, to begin with; to lead, to direct	ལན།	'times', 'occurrences', 'occasions'
མཐོ་དམའ།	(adj.) high and low	སྤང།	(vi.p.) to taste
ལས་དོན།	(n.) work, job, business	སྐར་ཡང།	(adv.) again
དགེ་ལེགས།	(adj.) auspicious, 'virtuous and good'	ཚུང་ཟད།	(n.) a small amount, a little bit
མཐར་སྟེན་པ།	(v.com.) to have reached the end, to finish	ཡན།	(adv.) even; including; more than, over
གང་བྱུང།	(adj.) reckless, careless, indiscriminate, 'whatever happens'		

ཡོལ་གོ་ ལྗོང་ཆས་ཀྱི་བད་རྩིང་།

This word is an old word for 'receptacle' and can refer to either a plate, dish or bowl.

ཚི་བཅུད་རྩིང་པོ། འོ་མ་དགོགས་པ་ལས་ཐོན་པའི་རྩིང་པོའམ་ཚི་བཅུད་སྟེ་མར་གྱི་མངོན་བརྗོད་།

This metaphorical expression (literally: 'essential elixir' or 'nutritional essence') means the butter that results from milk being churned.

རིགས་རུས་གོ་མིང་། རང་རང་གི་སྐྱེས་སའི་རུས་རྒྱུད་དང་མི་སོ་སོའི་བྱི་ཚོགས་ཀྱི་གོ་གནས་དང་མིང་གྲགས་བཅས་སོ།

This expression refers to one's status as determined by family lineage of one's birth, one's rank in society and by how well one is known.

དཀར་རྒྱན། བྱེ་མར་དང་མཚོད་པ། བགྲ་ཤིས་པའི་ལྗོང་ཆས་སོགས་གང་རུང་ལ་མར་གྱིས་བཟོ་བཤོད་བྱས་པའི་མཛེས་རྒྱན།

This term (literally: 'white decoration') refers to a particular way of decorating chemar, offerings and lucky containers with butter.

ཡས་སྒོན། དཀར་ཡོལ་དང་ཆང་རྒྱན་སོགས་ཀྱི་ཁ་ལ་བགྲ་ཤིས་མཚོན་བྱེད་དུ་མར་གྱི་ཐེབས་རྒྱ་རྒྱུང་རྒྱུང་བཤོད་པ།

This term refers to putting a small dab of butter on the edge of a cup or chang container as a symbol of good luck.

མིན་མཚུབ། ལག་པའི་ཐེའུ་རྒྱུང་གི་གོང་དུ་གནས་པའི་མཚུབ་མོ།

This word means the fourth finger of either hand.

ཚོས་ཀྱི་ཞིང་ས། འུང་ཚོས་དར་བའི་ས་ཆ།

This expression means the areas where Buddhism has spread.

ལོངས་སྤྱོད་མ་སྤྱུང་བའི་གོང་དུ། This expression literally means 'before anyone has enjoyed it', but in this context means before anyone has consumed or partaken of it. The reason for this is to ensure that the tsampa and chang are pure and thus qualify to be used as an offering.

མཚོག་གསུམ། This word is an abbreviation of དཀོན་མཚོག་གསུམ་ often translated as 'The Three Jewels' – which are སངས་རྒྱལ་ Buddha; ཚོས་ the dharma; དགེ་ལུན་ the priesthood.

སྒྱུར་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལུང་ཚེས་པ་དོན་གང་དང་གང་ལ་འཇུག་གི་ཡོད་དམ།

༢ བྱེ་མར་དེ་བོད་ཀྱི་ལྷགས་སྒོལ་ལྟར་ན་གང་གི་ཐོག་ལ་སྒྱུར་གྱི་ཡོད་དམ། དེ་མཚོན་ཞིག་ཞིག་དང་།

༣ བྱེ་མར་བཟོ་བྱེད་ཀྱི་རྒྱ་དེ་ལ་ཆ་རྒྱུན་གང་ཚང་དགོས་སམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What does the term "phü" mean?

2. According to Tibetan tradition, when is an offering of chemar made? Please give examples.

3. What ingredients does one need to make chemar?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — བོད་གྱི་ལོ་གསར་རྒྱུ་ལ་ལོ་ནར་སྤྱེ་མར་བཟོ་གི་ཡིད།

༢ — སྤྱེ་མར་ལ་ལ་མ་ཚོས་གོང་དུ་ངེས་པར་དགོན་མཚོག་ལ་མཚོང་དགོས།

༣ — སྤྱེ་མར་ནི་བོད་པའི་རྒྱན་གཏན་གྱི་ཟས་རིགས་ཤིག་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Chemar is only made during Tibetan new year.

2. ___ Before eating chemar one must offer it to the Three Jewels.

3. ___ Chemar is a staple food of the Tibetan people.

གསུམ་པ།

དག་རྒྱན་པ་གཏམ་བུ་འཇགས།

Section Three:

Legends

༡༦ ཐང་རྩོད་རྒྱལ་པོ་དང་ཉེ་གནས་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད།

༄༅། །གཙང་རྩོད་རྒྱུད་རི་བོ་ཆེ་དགོན་པའི་ཆེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་གྲུ་པ་ཚོ་རྒྱ་ལེན་ས་ལྟབས་བདེ་པོ་
མེད་རྒྱུན་ཉེན་ལྟར་དགོན་གཤམ་གྱི་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོ་ནས་ལེན་པར་འགྲོ་དགོས་པ་རེད།

ཐང་རྩོད་རྒྱལ་པོའི་ལྷགས་ལ་གྲུ་པ་ཚོ་ཉེན་ལྟར་དེ་ལྟ་བུའི་དཀའ་ངལ་སྤྱད་དགོས་པ་སྤྱིང་རེ་རྗེ
དགོངས་ནས་ཆེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་དོ་གཙམ་བྱི་མའི་ཨར་ཀའི་བའི་དང་པོའི་སྤོང་ལྷ་མིག་ཅིག་སྐྱེས་པ་བྱ་
རྒྱུའི་དགོངས་པ་བཞེས།

ཉེན་གཅིག་ཐང་རྩོད་རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་པོས་ཉེ་ཁོ་ལ་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་གནང་ལྟེ་ཁྱོད་
ཀྱིས་འདི་དོ་གཙམ་བྱི་མའི་ཨར་ཀའི་འོག་སྐྱས་དགོས་ཞེས་བཀའ་མངགས་གནང་། ཉེ་གནས་ནི་ལོ་རྒྱུ
ལ་བཞུམ་ཆགས་ཆེ་བ་ཞིག་ཡིན་པས་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་དེ་ཁྱེད་ནས་དོ་གཙམ་བྱི་མར་སྐྱབས་
མཚམས་དེ་རང་གི་ཨམ་སྤྲལ་ནང་དུ་བཅུག་ལྟེ་ཐང་རྩོད་རྒྱལ་པོའི་སྐྱ་མདུན་ལ་བྱིན་ནས་སྐྱ་མ་མཁུན་
ཁྱེད་ཀྱིས་བཀའ་མངགས་གནང་བ་ལྟར་གཡུ་ཨར་ཀའི་འོག་དུ་སྐྱས་ཡོད་ཅིས་རྒྱན་བཤད། ཐང་རྩོད་
རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་ཀྱིས་གཡུ་དེ་སྐྱས་མེད་པ་མཁུན་ཉེ་ན་རེ། ཡག་པོ་བྱུང་། ད་ཁྱོད་ཀྱི་སྐྱ་པའི་སྐྱེད་
རགས་ཁྱོལ་དང་གསུངས་པས་ཉེ་གནས་དོ་མདོག་དམར་པོར་གྱུར་ནས་སྐྱེད་རགས་མ་བཀོལ་རང་
བཀོལ་བྱུང་། སྐྱེད་རགས་བཀོལ་མ་ཐག་ཉེ་གནས་ཀྱི་ཨམ་སྤྲལ་ནང་གི་གཡུ་སྤལ་བཟོ་སྐྱར་མོ་གང་པོ་
དེ་སྤལ་བ་གསོན་པོ་གཅིག་ལ་གྱུར་ནས་ས་རྩེད་དུ་བྱུང་ངོ་། །

ཉེ་གནས་དོ་ཚེ་ལ་སྐྱེད་ས་དང་འགྲོད་པའི་མིག་རྒྱ་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་འཇུག་
པའི་རྒྱུན་གྱིས་རྒྱ་མིག་སྐྱེས་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་། གལ་ཏེ་སྐབས་དེར་ཉེ་གནས་ཀྱིས་ཐང་རྩོད་རྒྱལ་
པོའི་དགོངས་པ་ལྟར་གཡུ་དེ་དག་ཨར་ཀའི་འོག་དུ་སྐྱས་ན་རྒྱ་མིག་ཅིག་གྲུབ་ཐབས་ཅིས་དམངས་ཁྱོད་
དུ་ཤོད་ལྡོམ་ཡོད། །

(རྒྱ་བའི་བདུད་མི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱོད་དག་རྒྱན་གཅིས་བཟུས། བོག་གངས་ ༡༥༦ གྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་སྐྱོན་
ཁང་།)

Section Three: Legends

Reading Sixteen:

Tang Dong Gyalbo and His Servant-Disciple

The monks of the Tse Chen temple of Jun Riwoche monastery, in the upper Tsang area, had a very inconvenient place from where they had to collect water. Every day they had to go down below the monastery to the Yarlung river to get water.

After thinking to himself what a pity it was that the monks needed to work so hard like this each day, Tang Dong Gyalbo considered the idea of making a spring appear beside the gate of the stone-paved outer courtyard of the Tse Chen temple.

One day, summoning his servant-disciple, Tang Dong Gyalbo gave him a handful of turquoise that looked like the shape of frogs and commanded him,

“You must bury these beneath the outside stone pavement!” The disciple, being a very greedy person, took the handful of turquoise and, after arriving at the stone pavement, put them into the pocket of his chuba. He then returned to Tang Dong Gyalbo and lied to him saying,

“Great Lama, I have done as you have commanded and buried the turquoise under the pavement.”

Knowing that the disciple had in fact not buried the turquoise, Tang Dong Gyalbo said to him,

“Excellent. Now untie the belt around your chuba.”

The disciple’s face turned red and he had no choice but to untie his belt. Immediately when he untied his belt, the handful of turquoise in the pocket of his chuba turned into a real, live frog and fell to the ground.

Even though the disciple was very embarrassed and cried tears of regret, because of his mistake, the opportunity for them to have a spring was lost. It is traditionally said that if the disciple had done according to Tang Dong Gyalbo’s instructions, and buried the turquoise under the pavement, a spring would have appeared.

ཉེ་གནས།	(n.) servant, personal attendant, retinue; disciple, follower	ཞར་ཀ།	(n.) flooring made of earth and stone
གཏམ་རྒྱུད།	(n.) story, legend, fable, tale	ཕྱི་མའི་ཞར་ཀ།	(n.) outer flooring
གཙམ་།	(n.) an area of Central Tibet	རྒྱ་མཚོ།	(n.) spring, fountain
ལྗོངས།	(n.) the upper or higher part, the foremost part, the first volume; Western Tibet	དགོངས་པ་བཞེས།	(v.com.h.) to think, to consider
གཡུ།	(n.) turquoise	སྤྲུལ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury
སྐྱལ་བ།	(n.) frog	བརྒྱུ་ཆགས།	(n.) greed, strong desire, desire and attachment, craving; avarice, stinginess
སྐར་མོ་གང་།	(n.) a handful, a fistful (also སྐར་བ་གང་ and སྐར་གང་)	ཞམ་ཕྲག།	(n.) fold of a chuba used as a pocket
ཚེ།	(n.) top, tip, apex, summit, point, peak	རྒྱེད་རགས།	(n.) belt
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	ཁྲིལ།	(vt.imp.) to untie, to release, to undo
དགོངས།	(vt.h.) to think, to consider; (n.) mind, thought, intention	བརྒྱོལ།	(vt.pt.) to untie, to release, to undo
རྩོག་ཆུལ།	(n.) stone pavement, stone flooring	གསོན་པོ།	(adj.) alive
		རྐྱུང་།	(vi.p.) to fall
		འཚུག་པ།	(vi.) to make a mistake, to err

ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོ། ཇུས་རབས་བརྒྱ་བཞི་ལྷན་སྤོན་པའི་བོད་ཀྱི་ཐུབ་ཐོབ་ལྷན་པར་ཅན་ཞིག་ཡིན་ཞིང་ཐུན་
 མོང་མ་ཡིན་པའི་མཛད་པ་ནི་བོད་ཡུལ་ས་ཆ་གང་སར་རྒྱ་བོ་བརྒྱལ་དཀའ་བ་རྒྱམས་ལ་ལྷགས་ཟམ་བཅུགས་པ་
 དང་། ལྷ་ཁང་མང་པོ་བཞེངས་པ་མ་ཟད་བོད་ཀྱི་ལྷ་མོའི་འབྲུབ་གཞུང་གསར་གཏོད་ཀྱང་མཛད་པར་བརྟེན་
 ཐུབ་ཆེན་ལྷགས་ཟམ་པ་ཞེས་སྟན་གྲགས་མི་རུབ་པར་གནས་ཡོད། ཁོང་དགོང་གུངས་བརྒྱ་དང་ཉི་ཤུ་ཙམ་འཚོ་
 བཞུགས་མཛད་པར་གྲགས་སོ།

Tang Dong Gyalbo (1361-1485) was a great Tibetan master who lived during the fourteenth and fifteenth centuries AD. He did incredible work all throughout Tibetan areas, including building metal bridges in areas that were difficult to travel to and establishing many temples. He was also the creator of Tibetan opera. He became known as the Great Iron Bridge Man and his fame spread everywhere. It is alleged that he lived to around the age of 120 years.

རྒྱུ་རི་བོ་ཆེ། དེང་སྐབས་གཞིས་རྩེ་ས་གནས་ངམ་རིང་རྫོང་རི་བོ་ཆེ་ཤང་ཁོངས། ཡུལ་དེ་ནི་ཐུབ་
 ཆེན་ཐང་སྟོང་རྒྱལ་པོའི་འབྲུངས་ཡུལ་ཡིན་པ་དང་ད་ལྟོང་ཐུབ་ཆེན་གྱིས་བཞེངས་པའི་ལྷགས་ཟམ་ཡོད།

These days the Jun Riwoche monastery is under the jurisdiction of Riwoche village of Namring county. This area is the birth place of the great master Tang Dong Gyalbo and today still has a metal bridge built by this great saint.

གཡུ་སྐལ་བཟོ་སྐར་མོ་གང་། སྐལ་པའི་དབྱིབས་ཅན་གྱི་གཡུ་ལག་པའི་སྐར་བ་གང་ཡོད་པ་ལ་ཟེར།

This expression means that the handful of turquoise (that Tang Dong Gyalbo gave to his disciple) was shaped like frogs and could fit into the palm of one's hand.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོས་ཉེ་གནས་ལ་གཡུ་སྐར་མོ་གང་གནང་བར་དགོངས་གཞི་གང་ཡོད་དམ།

༢ ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོའི་སྐོར་གྱི་འགྲུབ་དེ་ལས་ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོ་ནི་མི་ལྷ་ཅི་འདྲ་ཞིག་ཡིན་པར་བརྟན་ཡོད་དམ།

༣ ཉེ་གནས་ཀྱིས་ཐང་ལྷོང་རྒྱལ་པོའི་བཀའ་མངགས་ཇི་བཞིན་གཡུ་ལ་བརྟམ་སེམས་མ་འཆང་བར་སྐས་ཡོད་ན་མཚུག་འབྲས་ཅི་ཞིག་བློན་ནམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What do you think was Tang Dong Gyalbo's intention in giving a handful of frog-shaped turquoise to his disciple?

2. From this fable about Tang Dong Gyalbo, what kind of person does it show him to be?

3. If the disciple had done according to Tang Dong Gyalbo's command and resisted his desire for the turquoise and buried it, what may have resulted from this?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཉེ་གནས་དེ་ཐང་རྫོང་རྒྱལ་པོར་ཡིད་ཆེས་དང་པ་ལྷན་མེད་བྱེད་མཁན་ཞིག་རེད།

༢ — ཚེ་ཆེན་ལྷ་ཁང་གི་དགེ་འདུན་ཚོའི་གསོལ་ཆབ་གྱི་དཀའ་ངལ་དེ་གཡུ་སྐལ་དོ་མར་རྒྱར་བ་དེ་
ནས་ཐག་གཅོད་ཐུབ་པོ།

༣ — ཉེ་གནས་གྱིས་ཐང་རྫོང་རྒྱལ་པོའི་དགོངས་པ་བསྐྱབས་མེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The disciple had complete faith and trust in Tang Dong Gyalbo.
2. ___ When the turquoise turned into a real frog, the water collection difficulty of the monk's of Tse Chen temple was resolved.
3. ___ The disciple did not fulfill Tang Dong Gyalbo's command.

ག གཤམ་གྱི་བོད་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་རེ་རེ་བཞིན་དབྱིན་ཡིག་གི་ཚོག་དུམ་དང་སྐྱིག་པ་དགོས།

C Match up these Tibetan sentences to the correct English ones.

1. ཉེ་གནས་དོ་ཚོ་ལ་སྐྱེངས་དང་འགྲོད་པའི་མིག་ཚུ་དབང་མེད་དུ་ཤོར་ཡང་རྟེན་འབྲེལ་འཇུག་པའི་རྒྱན་
གྱིས་ཚུ་མིག་སྐྱེས་པའི་གོ་སྐབས་མ་བྱུང་།
2. ཉེན་ལྷར་དགོན་གཤམ་གྱི་ཡར་རྒྱུང་གཙང་པོ་ནས་ལེན་པར་འགྲོ་དགོས་པ་རེད།
3. ཡག་པོ་བྱུང་། ད་ལྟོ་ད་གྱི་ལྷུ་པའི་སྐད་རགས་ལྷོལ་དང་།
4. ཉེ་གནས་དོ་མདོག་དམར་པོར་རྒྱར་ནས་སྐད་རགས་མ་བཀོལ་རང་བཀོལ་བྱུང་།

- ___ The disciple's face turned red and he had no choice but to untie his belt.
- ___ Though the disciple was very embarrassed and cried tears of regret, because of his mistake the opportunity for them to have a spring was lost.
- ___ Every day they had to go down below the monastery to the Yarlung river to get water.
- ___ "Excellent. Now untie the belt around your chuba."

Section Three: Legends

Reading Seventeen: **Yutok Nyingma Yönden Gönbo**

The great Tibetan medicine doctor, Yutok Nyingma Yönden Gönbo, was born in Dulong Kyina Gang - which in later times everyone referred to as “Yutok Gang”.

Long ago, after the flag of Yutok Yönden Gönbo’s fame as a medical expert waved far and wide in many places, there were many people who invited him to come and give medical care. On one occasion, when he was returning home after giving medical treatment, he had to cross the Pang Mar bridge (the remains of which today are said to be in the south of Dechen village). As he was crossing the bridge, he was suddenly obstructed by a *dakini* and thrown into the stream. After he got out of the water, he went home and put his wet clothes on the roof of his house to dry out in the sun. A shepherd boy, who was on the mountain called “Men Lung”, (the name of a nearby mountain) saw Yutok Yönden Gönbo’s clothes and thought they looked like a turquoise tent. So he called out to everyone, “A turquoise tent has been erected on the roof of Yutok Yönden Gönbo’s house.” From then on the expression “Yutok” came into being and the area was named Yutok Gang.

Furthermore, according to what the village people of this area claim, the ruins of the house where Yutok Yönden Gönbo gave medical treatment still exist today. These days, the area around the ruins are used as cattle yards. There are many people who claim that the sweet smell of medicated incense emanates from these ruins on auspicious days.

[Note that གཡུ་ཐོག་ means ‘turquoise roof’, and གཡུ་ཐོག་རྒྱང་ means ‘on the turquoise roof’.]

ཚིག་གསལ་ Vocabulary

གངས་ལྗོངས།	(n.) 'Snow Lands', 'Land of Snow'	ལུང་།	(n.) remains, traces, tracks
སྐྲན་པ།	(n.) doctor, physician	མཁའ་འཕྲོ་།	(n.) dakini, 'sky goddess'
འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born, to come into existence	བར་ཚད།	(n.) obstacle, obstruction, hindrance
ཕྱིས་སྐྱ།	(adv.) later, later on	བརྒྱུར་བ།	(vt.pt.) to abandon, to leave behind, to forsake; to throw away, to discard, to toss away
འབོད།	(vt.p.) to call out, to cry out, to beckon, to call upon	ཉི་མཁའ་བཏང་།	(v.com.) to dry out in the sun
གསོ་དཔྱད།	(n.) medical examination, 'science of medicine'	རྒྱ་ལོ།	(n.) shepherd, herder
བ་དན།	(n.) flag, banner, pennant	གུར།	(n.) tent
གཡོས།	(vi.pt.) to be shaken, to be agitated; to flutter, to waver	ལུབ་བ།	(vt.pt.) to erect, to put up
ནད་བཅོས།	(n.) medical treatment, cure	བརྒྱུགས་བ།	(vt.pt.) to proclaim, to declare, to broadcast everywhere
ནད་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to give medical treatment	གསུང་རྒྱུ་།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
གདན་འདྲེན་བྱ།	(v.com.h.) to invite	བ་པ།	(n.) cattle yard, cattle coral
ཐེངས།	'times', 'occurrences', 'occasions'	སྐྲན་བསངས།	(n.) incense mixed with various medications

གཡུ་ཐོག་རྗེང་མ་ཡོན་ཏན་མགོན་པོ། བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་སྤྱི་སྤོང་ལྗེ་ལྷོ་བཙན་རྒྱལ་བམ་སུ་བྱོན་པའི་མཁས་གྲུབ་གཉིས་ལྡན་གྱི་སྐྱེས་བུ་དམ་པ་ཞིག་ལྟེ་བོད་རང་གི་བྱུང་ཚེས་ལྡན་པའི་གསོ་བ་རིག་པའི་གཞུང་ལུགས་སློལ་གཏོང་མཛད་མཁན་ཡིན། འབགས་ལུལ་དང་རྒྱ་ནག་སོགས་སུ་བྱོན་ནས་མཁས་པ་མང་པོའི་ཞབས་ལ་གཏུགས་ཏེ་བོད་ཀྱི་གསོ་བ་རིག་པའི་རྒྱང་གཞིའི་ཐོག་རྒྱ་དཀར་ནག་གི་གསོ་རིག་རྗེས་བཅུད་མང་དུ་བཟུས་ནས་ད་ལྟ་ཡོངས་སུ་གྲགས་པའི་དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི་སོགས་སྤེལ་གཞུང་མང་དུ་གསར་ཚོམ་མཛད། ཚེས་རྒྱལ་སྤྱི་སྤོང་ལྗེ་ལྷོ་བཙན་གྱི་ལྷ་སྐྱེན་ཡང་མཛད་སྤོང་།

Yutok Nyingma Yönden Gönbö (708-833 AD) was a great scholar and saint who lived during the reign of the Tibetan King Trisong Detsen. He is attributed as being the creator of Tibetan medicine. He travelled to mainland China and India and studied under many great masters. Using Tibetan medicine as his foundation, Yutok Yönden Gönbö collected together the essential elements of both Chinese and Indian medicine and compiled many famous medical treatises, including the renowned text: དབལ་ལྡན་རྒྱུད་བཞི། . Yutok Yönden Gönbö also served as King Trisong Detsen's personal doctor.

གསོ་དབུད། རྣམ་གསོ་བར་བྱེད་པའི་དབུད་ཐབས་སམ་ཞིབ་འཇུག་བྱེད་ཐབས།

This term refers to both a medical examination and the methods of discovering medical cures.

མཁའ་འགྲོའི་བར་ཆད། དམ་ཚིག་གང་ཡང་རུང་བ་དང་འགལ་བའི་རྒྱུ་གྱིས་ལྷ་དང་མཁའ་འགྲོ་སོགས་ཀྱིས་ཆད་པ་བཙུང་བ། དགོན་པའི་ནང་དུ་བརྟུན་གསེག་མང་པོ་བྱས་ན་སྤང་མས་བཀའ་ཆད་གཏོང་གི་རེད་ལྟ་བུའོ། བཀའ་ཉེས་དང་བཀའ་ཆད་ཡང་ཟེམ།

This expression ('obstruction of a goddess') refers to gods or goddesses punishing those who break their promises. For example, if one makes too much noise in a monastery, the monastery protectors will punish him or her. The words བཀའ་ཉེས་ and བཀའ་ཆད་ have a similar meaning as བར་ཆད་.

ཚེས་བཟང་དུས་བཟང་། རྣམ་པའི་ཚེས་ཕྱོགས་ནས་སངས་རྒྱལ་དང་སྐྱེས་ཚེན་དམ་པ་འགའ་ཞིག་གི་མཛད་པ་ཆེ་ལག་གི་དུས་དྲན་ལྟ་བུར་སྐྱེའི་ཚེས་བརྒྱུད་དང་། བརྒྱུད་དང་། བཙོ་ལྡ་དང་། ཉེར་ལྡ་སོགས་ཚེས་བཟང་པོ་དང་དུས་ཚོད་ལེགས་པོར་བཅིམ་ནས་ཕྱག་མཚོད་འཕར་མ་བྱེད་སློལ་ཡོད། དེ་དག་གི་དུས་སྐབས་དགེ་བ་ཅི་ཞིག་བསྐྱབས་ཀྱང་དགེ་འབྲས་ལྡན་པ་འབྱུང་དུ་འགྲོ་བར་བཤད་དོ།

According to Buddhism, auspicious days are times for remembering the great deeds of the Buddha and the great saints. For example, each month of the Tibetan calendar the dates of the 8th, the 10th, the 15th, and the 25th and so on are considered to be excellent days and extra offerings are made on these days. It is believed that all virtuous activities will produce a meritorious outcome and that additional merit will be gained during these special days.

སྒྲིབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་བྱི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ གཡུ་ཐོག་རྗེང་མ་ཡོན་ཉན་མགོན་པའི་འབྲུངས་ཡུལ་གང་དུ་ཡིན་ནམ།

༢ གཡུ་ཐོག་ཅེས་པའི་མཚན་དེ་ཇི་ལྟར་བྱས་ནས་ཚགས་པ་རེད་དམ།

༣ མཁས་དབང་གཡུ་ཐོག་པའི་སྐོར་ལ་ཡ་མཚན་ཅན་གྱི་བཤད་སྒྲོས་ཅི་འདྲ་འདུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Where is Yutok Nyingma Yönden Gönbo's birthplace?

2. How did Yutok Yönden Gönbo get the name 'Yutok'?

3. What are some of the amazing things that are said about the great master Yutok?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོ་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷོད་ལུང་གླིང་ལྷ་སྐང་གི་མིང་རྗེས་བལ་གཡུ་ཐོག་སྐང་བེར་གྱི་ཡོད།

༢ — གཡུ་ཐོག་ཡོན་ཏན་མགོན་པོར་མཁའ་འགྲོས་བར་ཆད་བཏང་ཚུངས།

༣ — ལྷོད་ལུང་གི་རེ་དེ་གཡུ་ཐོག་སྐང་དང་ཉེ་པོ་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The old name of Dulong Kyina Gang was Yutok Gang.

2. ___ Yutok Yönden Gönbo was obstructed by a *dakini* (sky-goddess).

3. ___ The mountain 'Men Lung' was close to Yutok Gang.

Section Three: Legends

Reading Eighteen: **How Dö Shey Became Popular**

Singing and dancing are very popular in Tibetan areas. When the special style of singing and dancing of a particular area spreads from one area to another, and is blended with the existing style of that area, the singing and dancing develops in such a way that it can become like a colourful, radiant rainbow.

More specifically, the most famous songs and dances from Ngari, known as “Dö Shey”, gradually spread to the Ü –Tsang area this way: In the seventeenth century AD, Desi Sangye Gyatso summoned the brilliant musician Gudi Jen from Ngari to Lhasa. Gudi Jen popularised some of the songs and dances from his native land of Ngari amongst the common people of Lhasa. These songs then gradually spread throughout Ü –Tsang. Sometime later, when the primary source of these songs and dances was recognised, the term “Dö Shey” came into existence.

As more time passed, Dö Shey continued to develop as it became blended with the folk traditions of the Lhasa style of singing and dancing. During the eighteenth century, Doring Densing Peljor, the great minister and master of Tibetan culture, and especially of music, went to Beijing. During his free time while residing in Beijing, he learnt how to play the yangchin very well. After returning to Tibet, he added the yangchin to instruments that were already in usage there – instruments such as the dranyen, biwang and the flute. He formed the first small orchestra with these instruments.

During the early part of the twentieth century, Namgyal, the great master of folk music, dramatically improved the melody and dancing style of Dö Shey. As a result of this, the dancing style and the melodies of Dö Shey became more beautiful and the words of the songs became very meaningful. Therefore, Dö Shey is now like a young lotus flower in a flower garden of Tibetan singing and dancing which emanates a beautiful aroma everywhere.

(Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions, Tibetology Press of P. R. of China, pp. 307-308.)

རགས་ཅམ།	(adv.) generally, in general	བྱེ་བྱག	(adv.) in particular, especially;
རང་རྒྱེ།	(pr.) we, us, ourselves		(n.) category, division, distinction, type, kind
ལྷུ།	(n.) song, singing	ཡང་ཚིན།	(n.) a Chinese stringed instrument similar to a dulcimer
གར།	(n.) dance, dancing		
ལྷུ་གར།	(n.) song and dance, singing and dancing	ཡང་ཚིན་གཏོང།	(v.com.) to play the yangchin
ཡར་རྒྱས།	(n.) development, progress, improvement	རྒྱ་རྩྭ།	(n.) Tibetan lute or guitar
གོང་དུ་འཕེལ།	(v.com.) to make progress, to develop, to increase, to improve	བེ་མང།	(n.) two stringed lute
ཚོན་མདངས།	(n.) colour, sheen	ལྷིང་བུ།	(n.) flute
མངའ་རིས།	(n.) area of western Tibet	ལྗང།	(post.) above, on top of, 'in addition to'
དུས་རབས།	(n.) century, age, epoch, era	བསྐྱར།	(vt.pt.) to add to, to supplement, to augment
སྐོང་འགྲུག་གནང།	(v.com.) to summon, to call	ལྷ་མང།	(adj.) many kinds, different types
ཁྱབ་སྐེལ་བཏང།	(v.com.) to disseminate widely, to spread everywhere	རྟ་དབྱངས།	(n.) melody, tune; a type of chant
འབྱུང་ཁུངས།	(n.) source, origin	ལེགས་བཅོས།	(n.) reforming, improving, correcting
གཙོ་བོ།	(adj.) main, chief, principal	ལེགས་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to reform, to improve, to correct
དམངས་ཁྲོད།	(n.) folk or common people, among the common people	ལྷ་མ་བ།	(n.) garden
སྐྱོང་ལ་གསོ།	(v.com.h.) to rest, to relax	ལྷ་སྐྱེས།	(idiom.) lotus flower
		སྤོགས་བརྒྱ།	(adv.) everywhere (literally: 'ten directions')

དབང་པོའི་གཞུང་གི་འཇམ་ཚེན་གྱི་མིང་སྟེ་དེ་ཡང་ལྷ་ལོ་དབང་པོ་བརྒྱ་བྱིན་གྱི་གཞུང་ཞེས་མིང་གི་མངོན་བརྗོད་ཡིན།

This expression literally means 'Indra's bow' and is a metaphorical epithet for a rainbow.

ལྷ་ལོ་ལྷ་མ་སྐྱ་སྟེང་ལྷ་པོའི་ཞལ་སྒོ་བ་དང་སྐབས་དེའི་ལྷ་ལོ་ལྷ་མ་གྱི་གོ་གནས་ཡོད་པའི་མི་སྣ་གྲགས་ཅན་ཞིག་སྟེ་བོད་ཀྱི་རིག་པའི་གནས་གང་ལའང་ཐོགས་པ་མེད་པ་ཞིག་ཡིན།

Desi Sangye Gyatso (1653-1705) was a famous disciple of the fifth Dalai Lama and a regent of the old Tibetan government. He was also a great scholar of Tibetan culture.

དོ་རིང་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར། བོད་ཀྱི་ལོ་རྒྱུས་ཐོག་ཡོངས་གྲགས་སུ་དོ་རིང་བཟླུ་ཏེ་ཞེས་པ་དེ་ཡིན། རྒྱལ་བ་སྐྱ་སྟེང་བདུན་པའི་སྐབས་སུ་ལྷ་པོ་གཞུང་གི་བཀའ་སློན་གྱི་གོ་གནས་ཡོད་པ་ཞིག་གོ།

According to Tibetan history, Doring Densing Peljor was also known as Doring Pandita. During the reign of the seventh Dalai Lama, he was a cabinet minister of the Tibetan government.

སྦྱོང་ཚན། Exercises

༡ གཞུང་གི་ཞལ་སྒོ་བ་དེ་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ དབང་པོའི་གཞུང་གི་འཇམ་ཚེན་གྱི་མིང་གཞི་དེ་གཞུང་གི་མིང་ལྟར་བཤམ་ནས་བཤམ་དགོས།

༢ ལྷ་ལོ་ལྷ་མ་སྐྱ་སྟེང་ལྷ་པོའི་ཞལ་སྒོ་བ་དེ་ཡིག་ཐོག་ནས་བཤམ་དགོས།

༣ དོ་རིང་བཟུན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་གྱི་མིང་ཞེས་པའི་མིང་ལྟར་བཤམ་དགོས།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. Where did the origins of the Dö Shey, which spread throughout Ü – Tsang, come from?

2. Who was the musician that Desi Sangye Gyatso summoned to Lhasa?

3. These days, what instruments are used in the very popular Dö Shey?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འབྲུག་དགོས།

༡ — རྡོ་རིང་བརྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ནི་རྩོད་གཞས་གྱི་མཛད་པ་ལོ་ཡིན།

༢ — ཡང་ཚིང་བོད་གྱི་རྩོད་གཞས་ལ་ཐོག་མར་རྩོད་མཁན་དེ་རྡོ་རིང་བརྟན་འཛིན་དཔལ་འབྱོར་ཡིན།

༣ — རུས་རབས་ཉི་ལྔ་པའི་རུས་འགོར་བོད་གྱི་རྩོད་གཞས་ལ་ལེགས་བཅོས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་རེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Doring Densing Peljor was the creator of the Dö Shey.

2. ___ The first person to play the yangchin in the Tibetan Dö Shey was Doring Densing Peljor.

3. ___ During the twentieth century Tibetan Dö Shey improved greatly.

༂། རྫོང་བུ་སྒྲིང་ག་ཆགས་ལུལ་འདི་ལ་ཇུ་སྐྱུ་སྐྱོ་རུབ་སྐྱ་བའི་ཚལ་དུ་གྲགས། དེ་མི་སྲོང་
ལྷོ་སྐྱ་ས་ནས་བཅིས་པའི་རུབ་ཕྱོགས་སུ་སྐྱི་ལེ་གསུམ་གྱི་སར་གནས་ཡོད།

ས་ཆ་སྐྱི་དང་བྱེ་བྲག་སྐྱོ་རུབ་སྐྱ་བའི་ཚལ་རང་གི་ལྷུང་ཚོས་བཅས་བྱུར་ཅམ་སྒྲིང་ན། ལུལ་
གངས་ཅན་རྩོད་མེད་འདིར་ཚོལ་ཁ་གསུམ་དུ་གྲགས་པའི་ཡ་གྲུལ་དབུས་ཀྱི་དབུ་ཅུ་སྒྲིང་གོད་ཀྱི་ལུལ་
ཞེས་ཡངས་པའི་རྫོང་འཛིན་མཚོག་ཏུ་གྱུར་པ་ཞིག་ཡོད་པ་ལས། དེའི་དཀྱིལ་དབུས་སུ་སྐྱོ་རུབ་སྐྱ་
བའི་ཚལ་ཞེས་པ་ཆགས། དེ་ལི་གར་ན་བརྗིད་ཆགས་ལྷན་པའི་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པའི་གཞལ་མེད་
ཁང་སོ་བྲང་ཆེན་མོ་སོ་ཏུ་ལ་དང་། ར་ས་འབྲུལ་སྒྲིང་གཙུག་ལག་ཁང་། རྫོང་གཡུ་འབྲུག་རྩོན་པོ་
ཐང་དུ་བབས་པ་ལྟ་བུའི་རྒྱ་སྒྲིང་ཆེན་པོ་ལྷ་སའི་སྒྲིང་རྒྱ་དང་། བོད་རྗེ་སུ་ཏིག་བཅན་པོའམ་བྱི་ལྷེ་
སྲོང་བཅན་སང་ན་ལེགས་མཛེད་ཡོན་གྱིས་བཞེངས་པའི་དཀར་རྒྱུང་རྗོད་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་།
རུབ་ཏུ་ནགས་ཚལ་གཡུ་ལོ་ཐགས་སུ་བཀྲ་བ་ལྟ་བུའི་ཚང་ཚོང་རྫོང་རྩོད་སྒྲིང་ག་ བྱུང་དུ་མི་འགྱུར་
རྒྱན་པའི་བྱེ་བྲག་དབུ་གདུགས་ཀྱི་ གཞན་ཡང་ཕྱོགས་མཐའ་དག་ཏུ་གཤིན་པོའི་ས་ཞིང་། ཐ་
གྲུ་ཡངས་པའི་རྒྱ་ཐང་། ཕྱོགས་ཀུན་ནས་རྒྱགས་པའི་འབབ་རྒྱ་བཅས་གནས་ཡོད། རྫོ་རུབ་སྐྱ་
བའི་ཚལ་དེ་ལ་རང་བཞིན་ལས་གྲུབ་པའི་སྐྱེ་གིང་སྐབ་ཚང་ཚོང་དང་། གཡུ་རྩོན་ཐང་དུ་བཀྲམ་པ་
ལྟ་བུའི་རྟེན་གསེང་། དུངས་གིང་གཅོང་བའི་རྒྱགས་རྒྱ། ལྷན་འདེབས་རྫོགས་པའི་བྱིའུ་རྒྱུང་འཛོལ་
མོ། ཐ་མོ་དང་། རི་བོང་། གནའ་བ། གཟིག་ལ་སོགས་ནགས་ལྷོད་ཐང་ཐང་དུ་གནས་
པའི་སྐོག་ཆགས་ཀྱང་ཐར་ཐོར་དུ་གནས་ཡོད།

རྗེས་སུ་རྫོང་སྒྲིང་ཞེས་པའི་ཐ་སྐྱོད་རི་འདུ་བུས་ནས་བྱུང་ཚུལ་རྫོང་ལུངས་བཅན་པའི་ལོ་རྒྱུས་ཀྱི་
ཡིག་ཆ་སོགས་བཅོལ་རྗེད་མ་བྱུང་ཡང་ཀན་རབས་རྣམས་ཀྱི་དག་རྒྱུས་སུ་འཆད་པ་ནི། ཇུར་གྱི་དུས་
ཤིག་གི་ཚོན་རྫོ་རུབ་སྐྱ་བའི་ཚལ་གྱི་མཁའ་དབྱིངས་ནས་སྐྱོ་བྱུར་དུ་འབྲུག་ཞེས། འཇའ་དབྱིབས་རྫོང་
བུ་འདུ་བ་ཞིག་ལྟ་སྒྲིང་དུ་མཛོན་པས་ས་ཆ་དེར་མི་ལག་ཅིག་གིས་རྫོང་བུ་སྒྲིང་ག་ཞེས་འབོད་པར་
བརྗིན་རིམ་བཞིན་ཐ་སྐྱོད་དེ་རྒྱན་འབྲུམས་སུ་ཐོགས་ཞེས་བེད།

(རྒྱ་བའི་བདུད་རྩི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ལྷོད་དག་རྒྱན་གཅིས་བཞུས། ཐོག་གྲངས་ ༧༥-༧༦ གྱུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱན་
ཁང་།)

Section Three: Legends

Reading Nineteen:

How the Norbu Lingkha Got its Name

Long ago, the site of the Norbu Lingkha was known as the “South-West Thorn Tree Park”. The park was situated three kilometres west of Lhasa.

I will briefly discuss some of the features of the area surrounding the Norbu Lingkha, and also some of the features of the South-West Thorn Tree Park. The South-West Thorn Tree park was situated in the middle of the vast, excellent land known as Üru Kyishö. This area is the centre of one of the three traditional areas of Tibet. To the east of it lies the great Potala Palace – the glorious second celestial mansion, and also the Jokhang temple. To the south of it, like a blue turquoise dragon descending onto the plains, lies the great Lhasa Kyichu river. The Garchung Dorje Ying temple built by the great Tibetan king, known as both Mutik Tsenpo and Tride Songtsen Senaleg Jinyön, is also situated in the south. To the west was a dense grove called the Nordö Lingkha which had trees whose leaves were like shining turquoise. To the north is the “Steadfast Parasol” mountain. Furthermore, the South-West Thorn Tree park was once surrounded by fertile land, extensive grasslands and in every direction there were flowing streams and waterfalls. In the South-West Thorn Tree Park there was a natural dense forest of thorn trees, soft green grass like turquoise spread out on a plain, pure and clear streams, beautiful sounding nightingales, foxes, rabbits, wild sheep, leopards and so forth. The animals lived scattered amongst the grassed areas of the forest.

Though I was unable to find any reliable documents that discussed how the name of the Norbu Lingkha came about, some elderly people have a particular saying about it. One day, long ago, in the sky directly above the South-West Thorn Tree Park there was a clap of thunder and then a rainbow appeared in the shape of some jewels. Thus, some people called the area the “Norbu Lingkha”. It is claimed that the term “Norbu Lingkha” then gradually came into common usage.

(Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions, Tibetology Press of P.R. of China, pp. 96-97.)

ནོར་བུ།	(n.) jewel, gem, precious stone	ཐང་མུ།	(n.) area; (adj.) vast, broad
སྒྲིང་ག།	(n.) park, garden	ཐང་མུ་ཡངས་པ།	(adj.) vast, expansive, broad
ཆགས་ལུལ།	(n.) position, location, site	རྩ་ཐང་།	(n.) grassland, meadow
མུ་བ།	(n.) a grey coloured thorn tree; musk deer	ནོལ་གསེང་།	(n.) grassed area, lawn
ཚལ།	(n.) park, garden; grove, thicket, forest; vegetables	དུངས།	(adj.) clear, pure
ཕྱི་ལེ།	(n.) kilometre	རྒྱགས་རྒྱ།	(n.) stream, river, fast flowing water
ཕྱི་དང་བྱེ་བྱག།	(adv.) generally and specifically	སྐྱོན་འཛེབས།	(adj.) extremely beautiful sounding
ལུང་ཚལ།	(adv.) briefly, a little	འཛོལ་མོ།	(n.) nightingale
ཡ་གུལ།	(n.) one of, a member or part of	གནའ་བ།	(n.) wild sheep, blue sheep
ནོར་འཛིན།	(n.) earth, world, land	ཐང་ཐང་།	(n.) grassy meadow, grassland
བརྗེད་ཆགས།	(adj.) grand, magnificent, splendid, majestic, glorious (also བརྗེད་ཆགས་པ་)	ཐང་ཐོང་།	(adj.) scattered all around, dispersed
གཞལ་མེད་ཁང་།	(n.) celestial mansion	ལུངས་བཙན་པ།	(adj.) reliable, authentic
འབྲུག།	(n.) dragon; thunder	ངག་རྒྱོན།	(n.) saying
རྒྱ་རྒྱུང་།	(n.) river, stream	འཆད་པ།	(vt.p.) to say, to tell, to explain; (n.) explanation
ལྷ་རྟིག།	(n.) pearl	རྗེས།	(vi.) for a loud noise to occur, for thunder to roar or clap
དབྱིངས།	(n.) expanse	འཇལ།	(n.) rainbow
དབུ་གདུགས།	(n.h.) umbrella, parasol	རྒྱན་འབྲུམས།	(n.) practice, habit, custom
གཤིན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth (n.) the deceased, dead person		

ཚོལ་ཁ་གསུམ། རྩ་ར་བོད་ཀྱི་ཡུལ་དེ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་དུ་དབྱེ་སྲོལ་ཞིག་ཡིན་ཏེ་མདོ་རྫོང་མི་ཡི་ཚོལ་ཁ་དང་།
མདོ་རྫོང་རྟ་ཡི་ཚོལ་ཁ། དབུས་གཙང་ཚོས་ཀྱི་ཚོལ་ཁ་སྟེ་གསུམ་མོ། ཚོལ་ཁ་ཞེས་པ་འབྱུང་བྱུངས་སམ་
དར་སའི་གནས་ལ་གོ་དགོས།

Long ago, Tibet was divided up into three main areas. These were known as the Upper
People area, the Lower Horse area and the Central Dharma area. The word ཚོལ་ཁ་ itself
means 'origin', or a place that has become well-known for some special characteristic.

དབུ་ཅ་རྫིད་ཤོད། བོད་བཙན་བའི་རྣམས་སུ་བོད་ཡུལ་ཅུ་རྩ་ར་བྱེ་ཚུལ་ཞིག་ལྟེ། གཙང་ལ་གཡས་ཅུ་དང་
ཅུ་ལག དབུས་ལ་དབུ་ཅ་དང་གཡོ་ཅུ། ལུ་མ་བའི་ཅུ་བཙས་ལྗོད་པའི་ནང་ཚན་དབུ་ཅ་ལ་བྱ་སྟེ་དེ་ཡང་
དེང་སང་གི་རྩ་སའི་ལུ་མ་ཡོངས་རྫོགས་རྫུང་ཡོད། རྫིད་ཤོད་ནི་ད་རྩའི་རྩ་སའི་ལུ་མ་གྱི་མིང་རྟིང་པ་ཞིག་ཡིན།

During the time when kings ruled Tibet, Tibet was divided into five regions. The Tsang
area was divided into two sub-areas – Yeru and Rula. Central Tibet was divided into two
sub-areas – Üru and Yoru. The fifth area was called Sumbaru. In this reading, the term
'Üru' refers to the aforementioned area and these days it includes the whole of Lhasa
prefecture. Kyishö is an ancient name of Lhasa prefecture.

གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ། གྲུ་འཛིན་དང་པོ་འཕགས་པ་རླུ་ན་རས་གཟིགས་ཀྱི་ཞིང་ཁམས་པོ་ཏ་ལར་བེར་ཞིང་དེ་ནི་
དག་ཞིང་རྩ་དང་མཐའ་འགྲོ་སོགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཡིན་པ་ལས་སྐྱེ་བོ་ཐ་མལ་བའི་རྫོད་ཡུལ་མིན་པར་གྲགས།
རྩ་སའི་པོ་བྱང་པོ་ཏ་ལར་གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ་ཞེས་དོན་འཕགས་མཚོག་རླུ་ན་རས་གཟིགས་རྣམ་རླུལ་ཚོས་རྒྱལ་
མོང་བཙན་རྣམ་པོ་སོགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཡིན་པའི་རྒྱ་མཚན་གྱིས་འབྲེལ་བའི་རྫོན་ས་མིང་བཏགས་པ་ཡིན།

The first Potala refers to the celestial mansion that is Avalokiteshvara's (རླུ་ན་རས་གཟིགས་)
pure land of Buddhahood which is inhabited by gods and dakinis. It is not a place for
ordinary people. The second Potala Palace, which is in Lhasa, refers to the dwelling place
of Avalokiteshvara's emanation, beginning with Song Tsen Gampo and so forth. The name
གྲུ་འཛིན་གཉིས་པ་ was given to the Potala Palace in Lhasa because of the connection
between the two places.

བོད་རྗེ་སྐྱེ་ཏིག་བཙན་པོ། རྩ་ར་བས་བོད་ཀྱི་བཙན་པོ་ཞིག་ལྟེ། ཚོས་རྒྱལ་བྱི་མོང་རྗེ་བཙན་དང་ཡུམ་
ཚོ་མོང་བཟའ་མེ་ཏོག་རྫོན་གཉིས་ཀྱི་སྲས་སུ་འབྱུངས་པར་གསལ་ཡོད།

The king Mutik Tsanpo was a king of ancient Tibet. He was a son of Dharma King Tristen Detsen and Queen Tsebongsa Medokdrön.

དཀར་ཚུང་དོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་། བོད་རྗེ་མུ་ཏིག་བཙན་པོས་བཞེངས་པའི་ལྷ་ཁང་ཞིག་ལྷོ་གོང་ལྷོ་རྗེ་སའི་སློབ་ལྷན་རྒྱུ་རྩུབ་རྩེ་ར་མ་སྐང་ཤང་དང་། མེ་འཁོར་འབབ་ཚུགས་ཉེ་འགྲུམ་དུ་གནས་ཡོད།

The Garchung Dorje Ying temple, built by the great Tibetan king Mutik Tsanpo, is situated to the south-west of Lhasa in the area known as Ramagang village, near the present day train station.

ལྷོད་ཚན། Exercises

༡ ག་ཤུམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་ལྷབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

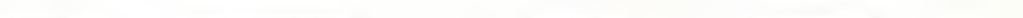
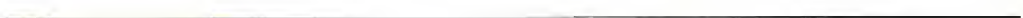
༡ རྣམ་བུ་སྐྱིང་ག་ཆགས་ཡུལ་དེར་རྩ་དུས་ས་མིང་ཅི་འདྲ་འབོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།

༢ ལྷ་སའི་གནས་དེ་བོད་ཡུལ་ཚོལ་ཁ་གསུམ་དུ་དབྱེ་བའི་ནང་ཚན་གང་དུ་གཏོགས་སམ། (མཚན་འགྲེལ་ལ་གཞིགས།)

༣ ལྷོ་རྩུབ་སྐྱ་བའི་ཚལ་དེར་རང་བྱུང་གི་ཁྱད་ཚོས་ལོགས་པོ་ཅི་འདྲ་བ་འདུག་གམ།

༤ རྣམ་བུ་སྐྱིང་གའི་མིང་དེ་ནི་རྣམ་ཐོགས་ལུགས་སློབ་དང་།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the previous name of the site where the Norbu Lingkha is situated?

2. According to the three traditional divisions of Tibet, which one did Lhasa belong to? (please refer to the Explanatory Notes.)

3. What were some of the excellent natural features of the South-West Thorn Tree Park?

4. According to this reading, explain how the Norbu Lingkha got its name?

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱེད་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ལོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ལྷ་སའི་ཡུལ་འདི་ལ་ཇུས་སུ་སྒོ་རྒྱབ་སྐྱབ་པའི་ཚལ་ཞེས་ཟེར་སྲོལ་ཡོད།

༢ — གྲུ་འཛོན་གཉིས་པ་ཞེས་པ་ནི་ར་ས་འབྲུལ་སྤང་གཙུག་ལག་ཁང་གི་མཚན་གྱི་རྣམ་གྲངས་ཤིག་ཡིན།

༣ — དཀར་རྒྱུང་དོ་རྗེ་དབྱིངས་ཀྱི་ལྷ་ཁང་དེ་ནོར་བུ་སྐྱིང་པའི་བྱང་ཕྱོགས་སུ་གནས་ཡོད།

༤ — བོད་རྗེ་སུ་རྟིག་བཙན་པོའི་མཚན་གཞན་ལ་བྱི་ལྷོ་སྤོང་བཙན་སང་ན་ལེགས་མཛིང་ཡོན་ཞེས་ལྷོ་གི་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Long ago Lhasa was known as the South-West Thorn Tree Park.
2. ___ The second Potala Palace is another name for the Jokhang temple.
3. ___ The Garchung Dorje Ying temple is to the north of the Norbu Lingkha.
4. ___ King Mutik Tsanpo's other name was Tride Songtsen Senaleg Jinyön.

༢༠ གངས་ཅན་ཡི་གེའི་བྱེད་པོ་སྒྲོམ་ཏེ།

༣༣ གངས་ཅན་བདེ་སྤོང་གཞུང་ལུགས་ཀྱི་ཉེན་བྱེད་ཐོན་མི་སྒྲོམ་ཏེ་སྐྱེ་མོ་ཐོན་ལུག་ར་ཁ་འོག་གི་བྱིས་མིང་བསམ་འགྲུབ་སྐྱང་ལ་སྐྱེ་འཁྲུངས་ཤིང་། དགུང་ལོ་བདུན་ལ་སོན་སྐབས་ཉེན་ཞིག་ཡབ་ཀྱི་རྗེས་སུ་ཚོན་པ་སྒྲོན་སར་ཕེབས་ཏེ་ཡབ་ཚོན་པ་སྒྲོན་སྐབས་ཁོང་ཉིད་རོལ་ནང་དུ་གཟིམས་ཏེ་བཞུགས་ཅོན་མོ་ལ་གཏམ་བུ་ཡུལ་ནས་གདན་འདྲེན་བྱ་མི་ཕེབས་ཏེ་ཐོན་མིའི་ཡབ་ལ་བྱིད་ཉིད་དང་ནང་ཞོགས་པ་ནས་ད་བར་ལ་ཚོད་རོལ་ཇི་ཅོམ་བྱུང་ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བས་ཐོན་མིས་ཡར་བཞེངས་ཏེ། འོན་ཏེ་དེ་རྒྱུ་རྒྱུ་མས་གཟིམ་སྒོ་ཐོན་པ་ནས་འདི་བར་ལ་རྒྱུ་མོམ་པ་ཇི་ཅོམ་ལ་ཕེབས་སམ་ཞེས་བཀའ་འདྲི་གནང་བས་དེར་ལན་འདེབས་མ་ཐུབ་པས་དེང་སང་ཡང་ཞིང་དེའི་མིང་ལ་དྲི་བ་ཆེན་མོ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

ཐོན་མི་རོལ་འཇོན་བྱས་རྗེས་མོ་ལ་གཏམ་བུ་ཡུལ་ལ་ཕེབས་དགོས་པའི་བཀའ་བྱུང་ཡང་དེ་ཕྱོགས་ལ་གཞུང་དོན་དུ་ཕེབས་པ་ཅོམ་ལས་རྣམ་ཀུན་ཐོན་རང་ལ་བཞུགས་གདན་འཇགས་ཀྱི་ཡོད་ཅིང་། ལུག་ར་ཁ་འོག་ནས་ཐོན་རང་ལ་གདན་ས་སྒྲོམ་གནང་ཞིང་ལྷ་རྒྱུད་དུ་ཐོན་ཕྱིར་དགུན་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁར་གུན་བཟང་ཚོས་ཀྱི་སོ་བྱང་ཞེས་པ་ཞིག་གསར་བཞེངས་གནང་བ་དང་དབྱུར་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁར་ནི་ཐོན་མངར་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སྒོན་ཞེས་པ་བཞེངས་གནང་བས་དབྱུར་དུས་ཀྱི་སྐྱེ་མཁར་གཞིས་ཀའི་མཁར་ལུལ་ད་རྣམས་དེས་སུ་མཐོང་རྒྱུ་ཡོད་ལ་ཐོན་ནས་ལུག་རར་ཕེབས་པ་དང་། ལུག་ར་ནས་ཐོན་ལ་ཕེབས་སྐབས་སྐྱེ་ངལ་གསོ་སའི་བཞུགས་གནས་ཡོད་པ་མ་ཟད། ཆེབས་ར་དང་། གསོལ་དགུམ་འཇོག་ཁང་ཡོད་ཅིང་ཆེབས་རའི་ལུལ་དུ་ཡོད་པའི་བྱིས་མིང་ལ་འང་རྟ་ར་རུབ་པ་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད། ཐོན་མིའི་གསོལ་དགུམ་འཇོག་ཁང་གི་བྱིས་མིང་ལ་ད་རྣམས་སྐྱེ་མཁར་ཞེས་འབོད་ཀྱི་ཡོད།

ཐོན་མིའི་དབྱུ་ལྷ་གསོལ་ས་ནི་ཐོན་ཕྱིར་རུབ་དོས་ཀྱི་རི་ལྗེབས་གཡའ་མང་ཞེས་པ་དེར་ཡོད་ཅིང་ཐོན་མི་འཚོ་བཞུགས་སྐབས་ལོ་རྒྱུད་བོད་ལྗོངས་བཞི་པའི་ཆོས་བཙུན་ཐོན་ཕྱིར་དུག་བཙན་རྣམས་དེར་མངའ་འཕེན་པ་དང་། ལྷ་གསོལ་གྱི་བྱེད་སྒྲོམ་གྱི་ཡོད་ལ་དེ་ཉེན་ཐོན་མི་སྐྱེ་རོལ་ཡང་ས་དེར་ཕེབས་གནང་གི་ཡོད། ཐོན་མི་སྐྱེ་འདས་པའི་རྗེས་ལོ་ཤས་རིང་བྱེད་སྒྲོམ་བཞེན་སྐྱེལ་གྱི་ཡོད་ཀྱང་རིམ་བཞིན་ཉམས་ཏེ་ཐོན་ཕྱིར་མང་ཚོགས་ཚོས་ཐོན་མིའི་དབྱུ་ལྷ་གསོལ་བ་ལས་བྱེད་སྒྲོམ་གཞན་སྐྱེལ་སྐྱོལ་མེད་པར་གྱུར།

ཐོན་ལུ་ནས་ཐོན་མདའ་བརྒྱད་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོར་རྒྱལ་པའི་ཐོན་ཆུ་དེར་ཉ་དང་སྐལ་པ་
 མོགས་ཚུ་བ་ནས་མཐོང་རྒྱ་མེད་པ་དེའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ཞེན། ཐོན་མིའི་དབུ་ལྟར་ཉ་སྐལ་
 མོགས་མི་འགྲོ་བས་ཐོན་མིས་ཡར་སྐྱེད་གཙང་པོ་དང་ཐོན་ཆུ་འདྲེས་མཚམས་དེར་ཕྱག་གིས་ཕྱག་
 བརྟམ་མ་བཀོད་གནང་བའི་མཚམས་རྩོམ་ཞེ་བཞག་པས་ཐོན་ཆུར་ཉ་མེད་པ་དེ་ནས་བྱུང། གཞན་ཡང་
 འདོད་རྒྱ་བྱུང་བའི་རའི་ར་མ་ལྷུ་མ་བཅག་ཅིག་གཏོད་གནང་ཞིང་ཁོ་ཆེན་པོའི་ནང་ལྷུ་མ་བབས་ཀྱི་ཡོད་
 ལ་ཁོ་དེ་ཐོན་གཞིས་ཀའི་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སློན་ནང་དངོས་སུ་མཐོང་རྒྱ་ཡོད།

ཐོན་མི་དགུང་ལོ་ལྗེ་བརྒྱུ་དགཉིས་བར་འཚོ་བཞུགས་གནང་ཞིང་རྒྱ་མ་འདས་གོང་མ་པག་ལོ་
 མའི་བུས་མེ་ཤོར་ཉེ་རྒྱ་གདུང་མེས་འཚོགས་པ་ཡོད་ཀྱང་གདུང་ཐལ་ལ་འཇམ་པའི་དབུངས་ཀྱི་རྒྱ་
 བཞེངས་ན་ཐོན་མིའི་གདུང་རྒྱུད་མི་རབས་བདུན་བར་ཆད་མི་ཡོང་ཞེས་ལུང་བརྟན་གནང་ཡོད་ཀྱང་
 འདོད་པའི་དབང་གིས་གསེར་ཟངས་ཀྱི་སློབ་དཔོན་གཙོ་འཁོར་གསུམ་གྱི་རྒྱ་བཞེངས་པས་ཐོན་མིའི་
 གདུང་རྒྱུད་དེ་ནས་ཆད། ད་རྗེའི་ཐོན་ལུག་ར་ལ་འོག་གི་བསམ་འགྲུབ་རྒྱང་གི་མི་བརྒྱུད་ནི་ཐོན་
 མིའི་གདུང་རྒྱུད་མིན་ཞེས་ཟེར་གྱི་ཡོད། ཐོན་མིའི་གསུང་འབུམ་ཡང་བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སློན་གྱི་
 བདེ་ཆེན་པོ་བྱང་དུ་ཡོད་ཅིང་ཐོན་པའི་རྒྱ་ངོ་མས་བདག་འཛིན་གནང་གི་ཡོད་ཀྱང་རྗེས་སུ་ར་རྒྱང་
 རྒྱལ་ཐོག་གིས་རྗེས་བཞེས་གནང་ཞིང་། ཐོན་མི་རྒྱ་གཞིགས་རྗེས་རྒྱ་གདུང་ཀྱན་བཟང་ཚོས་ཀྱི་པོ་
 བྱང་དུ་འཛོག་གི་ཡོད་ཅིང་དགའ་ལྷན་རྫོང་དང་མཉམ་དུ་སོག་པོ་རྩུན་གར་བའི་གཏོར་སློན་བྱུང་ནས་
 བསམ་འགྲུབ་མཐོང་སློན་དུ་སློབ་རྗེས་མེ་ལ་ཤོར་ནས་ད་བར་ལོ་ངོ་བཞེ་བརྒྱ་ཡང་སོང་མེད་དོ། །

(ན་པའི་བདུད་ཅི། — ཐོན་གྱི་དམངས་ཁྱོད་རྒྱུན་གཅེས་བརྒྱུས། ཐོག་དྲུངས་ ༢༩- ༣༥ གྲང་གོའི་ཐོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱུན་
 ལང།)

Section Three: Legends

Reading Twenty:

Sambhota – Creator of the Tibetan Written Language

Thönmi Sambhota, the creator of the great treatise on Tibetan grammar and writing system, was born in Lugrakha of Nyemo Thön, into the household of Samdrup Gang.

One day, when Thönmi was seven years old, he was following along after his father who was ploughing a field. While his father was ploughing, Thönmi rested in a furrow. While he was lying down, some people from the area of Thu, in Lhoka Nyel, came to invite Thönmi to their home.

"How many furrows have you ploughed this morning?" they asked Thönmi's father. Upon hearing this, Thönmi got up and asked the men,

"Well then, how many steps have your horses taken all the way from your front door to here?" The men were unable to answer this. So even these days this field is still called, "The Great Question."

After Thönmi was identified as one who possessed outstanding qualities, he was commanded by the authorities to go to the area of Thu in Lhoka Nyel. Though he sometimes went to Thu on government business, he predominantly stayed in Nyemo Thön. In the course of time, Thönmi moved his residence from Lugrakha. He built a winter residence in the upper regions of Thön which was called, "Gunsang Chö Palace." He also built a summer residence in the lower regions of Thön called, "Samdrup Thongmön." The remains of both his summer and winter residence can be seen today. Travelling from Thön to Luga and also from Luga to Thön, (that is, on the road that joins these two places) one will find not only a place to rest, but also the ruins of Thönmi's horse stable and meat storehouse. The name of the household that contains the ruins of Thönmi's horse stable is called "Western Horse Stable." The name of the household with the ruins of Thönmi's meat storehouse is now called "Dried Meat."

The place where Thönmi made offerings to local deities was in the western upper regions of Thön on a mountain called "Yamang." During the time when Thönmi was alive,

every year, on the fifteenth of the fourth month of the Tibetan calendar, powerful noble families of upper Thön would shoot arrows to appease the local gods. Thönmi himself would attend this ceremony each year. Though this ceremony continued for some years after Thönmi passed away, gradually it died out and the people of the upper Thön only made offerings to the local deities and did not perform the other activities.

It is alleged that the Thön river, which flows from upper Thön through the lower regions of Thön to the Yarlung river, contains no fish or frogs at all. The reason for this is that Thumi's god would not allow any fish or frogs in the river. It is claimed that Thönmi, with his very own hand writing, engraved on a boundary stone a notice that said no fish or frogs were allowed in the Thön river from that point onwards. The stone was placed at the convergence of the Thön and Yarlung rivers.

It is also alleged that there was an oil producing goat's tail that had been blessed by Thönmi. Oil dripped from this tail into a big cauldron. It is claimed that this cauldron can be seen in the estate house of Samdrup Thongmön.

Thönmi lived until fifty two years of age. Before he passed away, he allegedly made a prophecy that a person whose mother had the astrological star sign of a pig would cremate his corpse and, if the ashes of his body could be used to make a statue of Chambay Yang, then his descendents would be able to live for another seven generations. The people, however, acted in accordance with what they wanted. They did not cremate his body, but instead made three statues of gold and brass of Guru Rimpoche and his two female consorts. Since the people did not follow his prophecy, Thönmi's lineage was discontinued. These days, the household of Lugrakha Samdrup Gang do not claim to be Thönmi's descendents.

The collected writings of Thönmi were housed in the Dechen chamber room of Samdrup Thongmön and were taken possession of by the aristocratic Thönba family. Later on, King Radreng took control of Thönmi's collected works. After Thönmi passed away, his body was placed in the Gunsang Chö Palace. Then, after the Jungawa Mongols attacked both Ganden Tsong and Gunsang Chö Palace, his body was moved to Samdrup Thongmön. Samdrup Thongmön was later destroyed by fire. Less than four hundred years has passed since that time.

བྱེད་པོ།	(n.) creator, maker, agent	ལྡོག་པ།	(post.) the side of, the surface of
བར་སྐོར།	(n.) grammar	མདའ།	(n.) arrow
གཞུང་ལུགས།	(n.) central text; system, doctrine	མདའ་འཕེན།	(v.com.) to shoot an arrow
ཉིན་བྱེད།	(idiom) sun	བྱེད་སྒོ།	(n.) activities, functions
ལུག་པ།	(n.) sheep pen	འབྲེས་མཚམས།	(n.) convergence
སྐྱེ་འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born	མཚམས་དོ།	(n.) boundary stone
ལོན།	(vi.) to reach, to arrive at	ར་མ།	(n.) tail
ཚོན་བ་སྐྱོན།	(v.com.h.) to plough	སྐྱམ་བཅའག	(n.) oil extraction
རོལ།	(n.) furrow	གཏོད་གནང།	(v.com.h.) to create, to make, to start
གཟེམས།	(vi.h.) to sleep, to rest	ལྗོ།	(n.) cauldron, pot
ཚོད་རོལ།	(n.) furrow	གསུང་ཐམ།	(n.) ashes of a corpse
གཟེམ་སྒོ།	(n.h.) gate, door	གསུང་རྒྱུད།	(n.) lineage, family line
ངོས་འཛིན་བྱས།	(v.com.h.) to identify	མི་རབས།	(n.) generation
རྣམ་ཀུན།	(adv.) usually, always	ལུང་བསྐྱེན་གནང།	(v.com.h.) to prophecy
གདན་ས།	(n.) residence of an important person	མི་བརྒྱུད།	(n.) lineage, ancestry
ཟ་ཉིང་བྱ།	(adv.) earlier and later, gradually	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
ཚེབས་པ།	(n.h.) horse stable	བདག་འཛིན་གནང།	(v.com.h.) to take possession or ownership of
གསོལ་དཀུམ།	(n.h.) meat	གསེགས།	(vi.h.) to go, to come
རྩ་པ།	(n.) horse stable, corral	སོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian Mongolia
དབུ་མ།	(n.h.) god		
ངོས།	(n.) side, direction; the surface, the face of		

ཚོད་རོལ། ས་ཁིང་ཚོད་པའི་སྐབས་སུ་ཐོང་གཤོལ་བཅུགས་པའི་ཤུལ་རྗེས་ལ་ཚོད་རོལ་ལམ་རོལ་བཟེང་བ་ཡིན།

The term 'furrow' refers to the trench or groove which is left in the ground after ploughing a field. Both ཚོད་རོལ་ and རོལ་ mean 'furrow'.

ངོས་འཛིན་ལྟ་བུ། ལྷ་མ་ངོས་འཛིན་ལྟ་བུ་དང་སྐུ་ལ་སྐུ་ངོས་འཛིན་ལྟ་བུ་སོགས་བོད་ཀྱི་ཚོས་ཕྱོགས་ཀྱི་ལུགས་སྲོལ་ལུགས་མོང་མེན་པ་ཞིག་ལྟེ་ལྷ་མ་རྩ་ཆེ་ཞིག་སྐུ་གཤེགས་རྗེས་རྟགས་མཚན་ཁུང་པར་ཅན་གྱི་ར་སྟོན་ལ་བརྟེན་ནས་དེའི་སྐུ་སྐུ་རྗེས་མ་ངོས་འཛིན་བྱེད་པ།

This expression refers to the unique Tibetan Buddhist practice of identify or recognising lamas and re-incarnations. When a sacred lama passes away, identifying his re-incarnation is based on unusual signs or markings which prove who he is.

སྐུ་མཁའ་པ། རྒྱལ་པོ་དང་སློན་ཆེན་སོགས་ཏུ་ཅང་ཆེ་བའི་རིགས་ཀྱི་བཞུགས་གནས་ཀྱི་ཞེ་ཚིག། རྒྱལ་པོའི་སྐུ་མཁའ་དང་སློན་པོའི་སྐུ་མཁའ་སོགས་ལྟ་བུ་ས་བཤད་ལྟངས་དེ་རིགས་མང་ངོ།

This honorific term for 'fort' or 'castle' refers to the very large dwellings of kings and ministers. These kinds of expressions were in common usage long ago.

དབུ་རྩ། རྒྱལ་པོ་དང་ལྷ་མ་དང་སློན་ཆེན་ལ་སོགས་ཆེན་པོའི་རིགས་རྣམས་ཀྱི་རང་གི་མི་རྒྱུད་ནས་གསོལ་བའི་ཡུལ་རྩ་གཞི་བདག་དང་སྲུང་མ་སོགས་ཀྱི་རྩ་ལ་གོ། དབུ་རྩ་གསོལ་སའི་རྩ་ཁང་ལ་རྟེན་ཁང་ཞེས་སོ།

This honorific term refers to the local deities, spirits, gods and protector-gods of kings, lamas, high ministers and high noble families. The shrine or place of worship for a local deity is called a རྟེན་ཁང་.

དྲག་བཅན། སློབ་ཚན་འདིར་དབང་ཤུགས་ངེས་ཅན་ཡོད་པའི་མི་ཚང་ལ་གོ་དགོས་ལ་གཞན་དུ་ཡུལ་རྩ་བཀའ་གཉན་པོ་རྣམས་ལའང་དྲག་བཅན་ཞེས་བཟེང་ནི།

In this reading, this term refers to powerful noble families. However, the term can also refer to very strict and severe local deities.

སློབ་དཔོན་གཙོ་འཁོར་གསུམ། སློབ་དཔོན་པརྟ་འབྲུང་གནས་དང་ཁོང་གི་སློབ་མ་མཁའ་འགྲོ་ཡེ་ཤེས་མཚོ་རྒྱལ། ལྷ་ལྷམ་མཚུ་ར་བ་བཅས་གསུམ་གྱི་མཚན་སྟེང་།

This title is an abbreviation of three names and refers to Padma Sambhava and his two disciples or consorts, Kandro Yeshi Tsogyal and Princess Mandara.

སོག་པོ་རྩུན་གར་བ། ཏུས་རབས་ ༡༧ ཡས་མས་ལ་རྩོལས་ལྷགས་ཆེ་བའི་སོག་པོའི་ཚོ་བ་ཞིག་རྗེ་དེ་བོད་རྒྱ་
 ལྷག་ནས་རིག་གནས་དང་ཚོས་ལྷགས་ལ་ཉམས་ཉེས་ཆེན་པོ་བྱུང་བ་དང་། ༡༧༢༠ ལོར་རྩུན་གར་བ་བོད་ནས་
 ཕྱིར་འབྱུང་བ་ཏང་བ་རེད།

The Jungawa Mongols were the powerful Mongolian tribe that existed around the seventeenth century. They destroyed much of the culture and religion of Tibet. Jungawa was expelled from Tibet in 1720.

ཉིན་བྱེད། This expression literally means 'maker of the day' and is a poetic epithet of the sun. In this reading it is referring to the creative powers of Thönmi Sambhota.

སློབ་ཚན། Exercises

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩལས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ཐོན་མིའི་འཁྲུངས་ཡུལ་དང་འཁྲུངས་གཞིས་ཀྱི་མཚན་སོ་སོར་གང་དང་ཅི་འབོད་ཀྱི་ཡོད་དམ།

༢ ལྷགས་གཞན་ཞིག་ཏུ་ཐོན་མིའི་མཚན་ལ་བྱ་མི་ཞིས་ཀྱང་འབོད་སྲོལ་ཡོད་པས་རྩོམ་ཡིག་གི་ནང་དོན་ལ་
 གཞིགས་ནས་རྒྱ་མཚན་འཚོལ་དང་།

༣ ད་རྩ་ཐོན་མིའི་མི་རྒྱུད་མེད་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་གསུངས་འདུག་གམ།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. What was the name of the place where Thönmi was born and the name of the household he was born into?

2. There is another practice of writing Thönmi's name as 'Thumi'. What do you think the reason for writing his name as 'Thönmi' is according to this reading?

3. What reason is given as to why Thönmi does not have any descendants?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — ཐོན་མི་རྒྱན་དུ་རྫོགས་གཉལ་བུ་ཡུལ་ལ་བཞུགས་གདན་འཇགས་གྱི་ཡོད།

༢ — ཐོན་མིའི་རྒྱུད་པ་མི་རབས་བདུན་ནས་ཆད་པ་རེད།

༣ — ཏ་ར་རྒྱབ་མ་ཞེས་པའི་མི་བྱིམ་དེ་ད་ལྟའང་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ Thönmi always stayed in the area of Thu in Lhoka Nyel.

2. ___ Thönmi's descendents died out in the seventh generation.

3. ___ The household known as the "Eastern Horse Stable" still exists today.

བཞི་པ།

བསྐྱབ་བྱ་ནོར་བུའི་བུམ་བཟང་།

Section Four:

Wisdom Literature

བཞི་པ། བསྐྱབ་བྱ་ནོར་བུའི་བུམ་བཟང་།

༢༡ ས་སྐྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་བཟོད་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བཟླགས་པ།

སྐྱེ་བོ་དམ་པ་ཞི་བ་ལ། །
རན་པ་ལྷག་པར་འཚོ་བར་བྱེད། །
སྐྱུམ་དང་ལྡན་པའི་སྡོད་བྱ་ལ། །
མི་སྡེ་ཆགས་ཀྱི་གཞན་ལ་མིན། །

དེ་ཡང་ནགས་སྐྱག་སོ་ཞིག་ན་མ་ཉེའི་མཚོག་སྤྱིན་གྱི་ཕུང་པོ་ལ་སོགས་པ་གཅིག་ཏུ་ཆས་པ་རྐང་
གི་འཕོ་ཤེས་པ་ལྟར་ཆེར་བརྒྱུད་ཅིང་ཀུན་ནས་དུལ་བའི་སྡོད་པས་བསྐྱུང་བ་ཞིག་ལ་དེའི་ཐད་ན་སྤྱེའུ་
མི་བསྐྱུན་པ་ཞིག་ཡོད་པས། མ་ཉེའི་མཚོག་དེ་ལ་མཐོ་འཚོམས་པ་དང་། ཅོ་འདྲི་བར་བྱེད་དོ་
སྤྱིང་རྗེ་ཆེ་ཞིང་འཇམ་པ་ལ། །

སྐྱེ་བོ་མི་བསྐྱུན་སྤེམས་ཤིང་དྲེགས། །
དེ་ལ་འཇིགས་པ་མེད་མཐོང་ནས། །
རབ་ཏུ་རྣམ་པར་མགྲུ་བར་བྱེད། །

དེ་ལ་སྤྱེའུ་དེས་རེས་འགའ་ནི་དེ་ལ་ཞོན་ཏེ་འདུག རེས་འགའ་དེའི་མཐོ་བོར་འདུག རྗེ་མིག་གཉིས་
འགོབས་རེས་འགའ་དེའི་སྤང་དུ་ལྷགས་ཏེ་ལམ་བཀག་ནས་འདུག་པར་བྱེད་པ་ན། བྱང་ཚུབ་
སེམས་དཔའ་དེས་དེ་ལ་རྟག་ཏུ་བཟོད་པ་སྐྱོམ་ཞིང་ཡིད་སྐྱོ་མོད་དུ་བྱེད་ཀྱང་། དེ་ན་གནས་པའི་
གཞོན་སྤྱིན་འགའ་ཞིག་གིས།

ཁྱོད་ཀྱི་རུ་ཅེ་རྩོ་རྗེའི་ལྷགས་ཀྱིས་ཀྱང་། །
རྩོའི་རི་ཡང་རྩོ་རྗེས་འཇོམས་བཞིན་དུ། །
ཁྱོད་ཀྱི་རྐང་ལག་འདིའང་ཁྱོས་ཏེ་བརྒྱབས་ན་ནི། །
བྲག་གི་ཅེ་མོའང་འདམ་དུ་བྱིང་བ་བཞིན། །

སོགས་ཀྱིས་སྤྱིན་པས་བྱང་ཚུབ་སེམས་དཔའ་ན་ལེ།

མཐུ་ཚེན་བཙོས་སུ་མི་རུང་བ། །

བཟོན་བས་ཅི་ཞིག་བྱུང་ཡང་ཡོད། །

དགོ་བ་དུལ་བའི་རྩོལ་སྤོད་ལ། །

བཟོན་བ་བྱུ་ཡང་ཅི་ཞིག་དགོས། །

ཞེས་ཟེར་ཏེ་གཞོན་སྒྱུན་དེས་མི་རིགས་པར་མཐོང་ནས་སྤྱི་ལུ་དེ་མ་ཉེ་འུ་བ་ནས་པབ་སྟེ་སྐར་ཡང་
དེ་ལ་རྣམ་པར་མི་འཚོ་བར་བྱས་ཏེ་འདུག་གོ །

(ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད་རྩ་འགྲེལ། རྟོག་གྲངས་ ༡༤༩ - ༡༥༥ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དཔེ་སྐྱུན་ཁང་།)

Section Four: Wisdom Literature

Reading Twenty-One:

Extolling the Virtue of Long-Suffering (from Sakya Legshey)

As wicks with oil stay alight,
And wicks without cannot,
So holy ones live in peace
And evil ones cannot.

Once upon a time a great buffalo, whose glory was like a mass of moving cloud, lived in a dense forest. The buffalo, who always conducted himself in a peaceful manner, lived with an uncontrollable, wild monkey. The monkey would always harm and tease the buffalo.

Holy Ones are compassionate and peaceful,
While unruly ones are arrogant and proud.
Realising there is nothing to fear,
Holy Ones are full of joy.

Sometimes the monkey would ride on the back of the buffalo. Sometimes the monkey would ride on the buffalo's head and cover his eyes. And occasionally the monkey would block the buffalo's path. The bodhisattva buffalo was always patient with the monkey and

felt sorry for him. However, some demons that lived in the forest called out to the buffalo saying,

“The strength of your *vajra* horns
Is like a *vajra* that can destroy a rocky mountain.
If in anger you beat the ground with your legs,
Even a rocky mountain would become like mud.”

The bodhisattva buffalo replied,

“If great strength cannot be controlled,
Then of what use is forbearance?
If peaceful, gentle conduct exists,
Why does one need forbearance?”

Realising that the monkey's behaviour was wrong, the demons then took the monkey down from the buffalo's back. The monkey never again harmed the buffalo.

(Text and Commentary of Wise Sayings, Tibet People's Press, pp. 143-144.)

[Translation note: The second line of the first stanza in Tibetan literally says: 'Evil ones are especially violent'. We translated this as: 'Those who are evil cannot' so as to be in contrast to holy ones who can and do live in peace. While our translation does represent a shift from the original text, we felt that this was within the realm of the intended meaning of the author and made for a more readily understandable English rendering.]

ཚིག་གསུམ་ Vocabulary

སྐྱེ་བོ།	(n.) people, persons, human being, mankind	འགོ་བས།	(vt.p.) to cover, to conceal, to cover over something
ཞི་བ།	(n.) peace, tranquility	སྤང་།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
སྤོང་བ།	(n.) wick; tree, tree trunk	བརྗོད་པ།	(n.) forbearance, patience, tolerance, long-suffering
མེ་ལྗེ།	(n.) flame, tongue of fire	བརྗོད་པ་སྦྱོར།	(v.com.) to forbear, to be patient, to be tolerant, to be long-suffering
མ་ཉེ།	(n.) buffalo, water buffalo	ལ་མོ་དྲུག་གྱི་མ།	(n.) a type of demon, <i>yaksha</i>
ཚོ་འདྲི་བྱེད།	(v.com.) to ridicule, to mock, to make fun of, to tease	རྩ།	(n.) horn, antler
འཇམ་པ།	(adj.) smooth, soft, gentle	ལྲོ་ལ།	(vi.pt.) to be angry, to be enraged; (n.) anger, wrath
སྐྱེ་བམ།	(n.) pride, arrogance; (vi.) to be proud, arrogant	འདམ།	(n.) mud, swamp
དྲུག་ལ།	(n.) pride, arrogance, haughtiness (vi.) to be bloated or puffed up with pride, to be haughty and arrogant	སྤྱད་པ།	(vt. pt.) to call or summon, to call out
མཁྱེའམ་བྱེད།	(v.com.) to rejoice, to be joyful, to be happy, to be delighted	བྱུང་རྒྱུ་བ་སེམས་དཔལ།	(n.) Bodhisattva
རེས་འགའ།	(adv.) sometimes, occasionally, at times, periodically		

ས་སྐྱ་ལེགས་བཤད། ས་སྐྱ་གོང་མ་ལཱའི་ནང་ཚན་ས་སྐྱ་པའི་ཏཱ་ཀུན་དགའ་རྒྱལ་མཚན་ (༡༡༥༡-༡༡༥༡)
 གྲིས་མཛད་པའི་ཚོས་དང་འཇིག་རྟེན་གྱི་སླང་དོར་གྱི་གནས་ཡོངས་སུ་གསལ་བར་བྱས་པའི་བཟུན་བཅོས་ལེགས་
 པར་བཤད་པ་རིན་པོ་ཆའི་གཏེར་ཞེས་བྱ་བ་དེ་ཡིན། བཟུན་བཅོས་དེ་རབ་ཏུ་བྱེད་པ་དགུར་དབྱེ་བ་དང་
 རྩོན་ཚོམ་ཤོལ་ཀ་ ༤ ལ་ཡོད་ཅིང་མ་ནས་དེང་བར་བོད་ཀྱི་སྤྱི་ཚོགས་ཀྱི་མཐོ་དམན་གང་སར་དང་ཁྱབ་དང་
 སྟུན་གསལ་ཆེ་ཤོས་ཀྱི་བཟུན་བཅོས་ཤིག་ཡིན།

The Sakya Legshey was written by Sakya Pandita Gunga Gyaltsen (1182-1251), who was one of the five forefathers of the Sakya tradition. The Sakya Legshey is known in full as 'The Precious Treasure of Wise Sayings'. It is a treatise for clearly discerning both religious and worldly matters. The treatise is divided into nine chapters and contains 463 verses. From long ago until the present day, it has been the most popular and widely spread treatise amongst people of all levels of Tibetan society.

དུལ་བའི་སྤྱོད་པས་བསྐྱེད་པ། སྤྱོད་པ་འི་འིང་དུལ་བ་རྒྱན་འཁྲོངས་བྱེད་པ་ལ་ཟེེ།

This expression refers to conduct that is always peaceful and gentle.

མཐོ་འཚམས་པ། འགྲན་བ་དང་གཞོན་བ་སྐྱལ་བ། གཤམས་བྱེད་པ་ལ་སོགས་སོ།

This word means to compete with someone as a rival, to harm someone and to hinder or obstruct someone. (This word is also spelled མཐོ་འཚམ་པ་)

མི་བསྐྱུན་པ། ཞི་དུལ་གྱི་བསམ་སྤྱོད་ལས་རྒྱབ་ཀྱིས་ཕྱོགས་པའི་ངན་སྤྱོད་ལ་གོམས་པ།

This words means one who is habituated in evil behaviour – the opposite to peaceful, gentle behaviour.

གཞོན་སྐྱེན། མཐུ་རུས་ཀྱིས་འདྲེ་སྟེན་ལའང་དབང་བསྐྱུར་བར་བྱེད་རུས་པའི་འཇིག་རྟེན་པའི་སྣའི་རིགས་
 ཤིག་ཡིན། དཔེར་ན་གཞོན་སྐྱེན་གང་བ་བཟང་པོ། གཞོན་སྐྱེན་ཞོར་བུ་བཟང་པོ་སོགས་ཡོད།

This term (Sankrist: *yaksha*) refers to a particular type of worldly gods who are able to control demons by their special powers. For example, two noted yaksha are Gangwa Sangbo and Norbu Sangbo.

སྐྱོན་པ། འབོད་པ་དང་འགྲུགས་པ་སྟེ་གྲོགས་སུ་སྐྱོན་པ།

This word means to call or summon. For example: 'call a friend'.

ནམ་པར་མི་འཚོ་བ། གནོད་པ་ཚུ་བ་ནས་མི་བྱེད་པ་ཞེས་པའོ།

This expression refers to one who never harms others.

ཚོན་ཏེ་འདུག། This expression reflects the historical present tense. That is, the action was recorded as being a past habitual action.

གཅིག་ཏུ་ཆས་པ། མཉམ་ཏུ་འགོ་བའི་དོན།

This expression means to go somewhere together.

ཡིད་སྐྱོ་མོད་ཏུ་ཟེན། བྱ་སྐྱོད་ངན་པ་ལ་སོགས་སྤིང་རྗེའི་ཡུལ་མཐོང་བ་ལ་བརྟེན་ནས་ཡིད་མི་བབྱོད་པ།

This expression means to feel a sense of compassion towards evil behaviour and such like.

བྱང་རྒྱལ་སེམས་དཔལ། སེམས་ཅན་སྤྱག་བཟུལ་ལས་སྐྱོབ་ཕྱིར་རང་ཉིད་སངས་རྒྱལ་གྱི་གོ་འཕང་དོན་ཏུ་གཉེར་བ་ཚོར་གོ། ལྷན་ཚོས་གཙོ་བོ་སྤིང་རྗེས་བྱུག་པ།

The term 'Bodhisattva' means those who strives to obtain Buddhahood in order to save sentient beings from suffering. The main characteristic of a Bodhisattva is abundant compassion.

སྦྱོང་ཚུན། Exercises

༡ ག་ཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

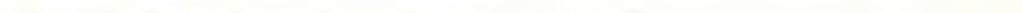
༡ སྤྱོད་པ་པའི་ཡོན་ཏན་དེ་དཔེ་གང་གིས་མཚོན་ཡོད་དམ།

༢ མ་ཏེ་མཚོག་དེའི་སྟོབས་ཤུགས་འགྲན་རྒྱ་དང་བྲལ་བ་ཞིག་ཡིན་ཡང་སྤྱེའུ་ལ་ཚོལ་ལན་མི་སྟོག་པའི་རྒྱ་མཚན་གང་ཡིན་ནམ།

༣ མ་ཏེ་དེའི་སྦྱོང་རྒྱལ་ལ་གནོད་སྐྱོན་ཡང་སེམས་འགུལ་ཐེབས་པ་ཞེ་ཡིན། རྒྱ་མཚན་གིས་དང་།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. What are the qualities of the "Holy Ones" compared to in this reading?

2. Though the great buffalo had unrivalled strength, why didn't he strike out against the monkey?

3. Were the Yaksha demons influenced by the behaviour of the buffalo? Give reasons for your answer.

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ཚོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — རྗེ་འཇུག་གི་སྐྱོད་ལ་བལྟ་ན་པའི་དབུ་རྒྱར་ཡོད།

༢ — མ་ཉེ་ནི་ཞི་ཞིང་དུ་ལ་ཡང་རྗེ་འཇུག་གི་ལྟ་བུ་ལོག་ཡོད།

༣ — རྗེ་འཇུག་གི་སྐྱོད་ལ་པའི་ཡོན་ཏན་ལ་བལྟ་ན་པའི་ལྟ་བུ་ལོག་ཡོད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The monkey is used as an example of harmful human conduct.

2. ___ Though the buffalo was peaceful and gentle, he was not brave.

3. ___ This reading praises the virtue of long-suffering.

བསྐྱབ་བྱ་ལོ་ལྷོ་ལྷོ་ལྷོ་བཟང་།

༢༢ ལ་སྐྱུ་ལེགས་བཤད་ལས་ཐབས་མཁས་བཞེན་ཚུལ།

ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་། །

བྱ་དུ་བཀོལ་བར་ག་ལ་དགལ། །

མཁའ་མིང་མཐུ་རྩལ་ཆེན་ཡང་། །

གོས་མེར་ཅན་གྱི་བཞེན་པར་ལྟུང། །

ཞེས་གོས་མེར་ཅན། འཁོར་ལོ་འཛིན་པ། རོ་གནག་པ། དཔལ་མོའི་གཞེན་ལ་སོགས་པ་
 བྱི་བྱུབ་འཇུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ། དེ་དང་ནམ་མཁའ་མིང་འཐབ་པ་ན་དེའི་མཐུ་རྩལ་གྱི་
 བྱུང་པར་བྱུབ་འཇུག་གིས་བསྐྱོག་པར་མ་རུས་ཏེ། ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱུ་བར་འདོད་ནས་བསྐྱུ་མས་བྱས་
 ཏེ་ཐམས་ཅད་མི་འཐབ་པར་རང་བཞིན་གྱིས་གནས་པ་ན། བྱུབ་འཇུག་ན་ལེ། ཀྱ་ཡེ་བྱོད་ཀྱིས་
 བ་རོལ་གཞོན་པ་འདི་ལ་ཁོ་བོ་མགུ་ཡི། ད་ལྟོད་ང་ལ་མཚོག་སྐྱོངས་ཤིག དེ་སྐྱིན་ལོ་བྱས་པས།
 རྣམ་མཁའ་མིང་ང་རྒྱལ་ཆེ་བས་ཀྱ་ཡེ་ཆེ་བས་རྒྱུང་བ་ལ་སྐྱོང་བ་ག་ལ་གྲིད། ང་ལ་མཚོག་སྐྱོངས་
 ཤིག་དང་དེ་ལྟོད་ལ་སྐྱིན་ལོ་ཞེས། བྱུབ་འཇུག་གིས་བསྐྱུར་བས་ཀྱང་དེ་རྒྱད་དོ། ལན་གསུམ་པ་ལ་
 བྱུབ་འཇུག་ན་ལེ། དེ་ལྟ་ན་ལྟོད་ཤིན་ཏུ་མགོགས་ལ་མཐུ་རྩལ་ཆེ་བར་འདུག་པས་ཁོ་བོའི་བཞེན་
 པར་ལྟུང་ཅིག་སྐྱུས་པས། དེ་ལྟར་ལྟུང་བ་ནི་བ་རོལ་གཞོན་པ་ལྟེང་རྒྱལ་གྱིས་འཇུག་ཅིང་བྱུབ་འཇུག་
 གི་སྐྱུ་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱུས་པས་དེང་སང་གི་བར་དུ་བྱུང་བྱུང་བྱུབ་འཇུག་གི་བཞེན་པ་བྱེད་ཅིང་འདུག་
 ཅེས་ཐོས་སོ། །

Reading Twenty-Two: **Skillful Means**

(from Sakya Legshey)

If one is skillful, how could it be difficult

To make even great ones slaves?

Though the garuda has great strength,

He became the mount of the Golden-Robed One.

“The Golden Robed One”, “Holder of the Wheel”, “Black Faced One”, “Pelmo's Prince” and so on are other names for the god Vishnu. When Vishnu fought with the great garuda, he was unable to subdue its unusual strength. Wanting to deceive the garuda through skillful means, Vishnu sought reconciliation. When both of them had stopped fighting, and were sitting there peacefully, Vishnu said to the garuda, “I really admire your ability to defeat your enemies. Now, ask me for whatever you wish and I will give it to you.” The garuda, being very proud, replied, “Oh! How can it be that I, the greater one, would ask the weaker one for something? You ask me for whatever you wish and I will give it to you.” Vishnu again asked the garuda to ask of him whatever he wished and Vishnu again received the same reply. On the third time Vishnu said to the garuda, “Since you are very fast and powerful, may you be my mount!” And so it happened that Vishnu's enemy was overcome by both his pride and through Vishnu's clever means. Even to this day it is believed that the garuda is Vishnu's mount.

ཐབས།	(n.) method, way, means, strategy	རྒྱུ་གྲངས།	(n.) grouping, division, a listing, enumeration
མཁས་པ།	(n.) expert, master, skilled one, learned one; (vi.) to be expert or skilled at	གྲངས།	(n.) number, quantity, enumeration
མཁས་པོ།	(adj.) skillful, clever, learned, wise, capable	འཐབ་པ།	(vt.p.) to fight, to do battle, to quarrel
གྲུ།	(n.) slave, serf (also བྲན་གཡོག་)	བསྐྱུ་བ།	(vt.f.) to deceive, to dupe; to lure, to seduce, to tempt
བཀོལ།	(vt.) to put someone into service, to put someone to work; to set aside, to set apart	བསྐྱུ་མས།	(n.) reconciliation, restoration, settlement (vt.pt.) to reconcile, to make up
བྲན་ཏུ་བཀོལ།	(v.com.) to enslave, to bind into servitude	བསྐྱུ་མས་བྱུས།	(v.com.) to reconcile, to make up, to restore
མཁུ་རྩལ།	(n.) power, strength, powerful skill	པ་རོལ།	(n.) opponent, enemy, adversary; 'the other side', that which is beyond; the next life, the life beyond
བཞོན་པ།	(n.) a mount; (vt.pt.) to ride, to travel upon	གཞོན་པ།	(vt.p.) to press down, to suppress, to subdue, to oppress;
འཁོར་ལོ།	(n.) wheel; cyclical worldly existence, 'samsara'		(n.) oppressor, subduer
འཛིན་པ།	(vt.p.) to grasp, to hold, to grab, to bear	སྒོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
ངོ།	(n.) face; surface	སྐྱིན།	(vt.p.h.) to give, to donate
གནག་པ།	(adj.) black (also རྒྱ་པོ་)	བྱ་ལྷུང་།	(n.) mythical garuda bird
གཉེན།	(n.) kin, relative; friend, companion, spouse		

མཁའ་ཐིང་། རྣམ་མཁའ་ལ་ཡུན་རིང་བོར་ཐིང་ཞིང་རྗེས་མཐུགས་མཐུ་ཙལ་རབ་དུ་ཆེ་བ་བྱ་བྱུང་གི་མིང་གི་
རྣམ་གྲངས།

This expression (literally: 'sky-soarer' and translated from the Sankrist *garuda*) is the name given to a mythical bird that is able to soar in the sky for long periods, flies very fast and possesses great strength. This bird is also known as བྱ་བྱུང་ in Tibetan.

གོས་སེར་ཅན། ལྷ་ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ཏེ་འཁོར་ལོ་འཛིན་པ། རོ་གནག་པ། དཔལ་མོའི་
གཉེན་ལ་སོགས་མང་དུ་བྱུང་བ་ཞིབ་སྲ་མདོན་བཟོད་གྱི་གཞུང་ནས་ཤེས་པར་བྱལོ།

The expression 'The Golden Robed One' is one of the names of the god Vishnu. Other names include 'Holder of the Wheel', 'Black Faced One' and 'Prince of Pelmo'. In order to study Vishnu's other names in detail, one should consult a book of synonyms.

ཁྱབ་འཇུག་ འཇིག་རྟེན་པའི་ལྷ་འཇུག་གི་རོལ་སྲུ་སྟེགས་པའི་ལྷ་ཞིག།

Vishnu is an ancient Indian god belonging to the heretical outsiders of the Buddhist faith. (སྲུ་སྟེགས་པ་ is a translation of the Sanskrit word 'tirthika' and means 'heretic', 'non-Buddhist', 'outsider' and also refers to one who, though not Buddhist, is a spiritual person seeking an alternative path to enlightenment.)

མཚོག་སྦོང་། ལྷ་དང་དྲུང་སྦོང་སོགས་ལ་དངོས་གྲུབ་སྦོང་བ།

The expression 'to ask for something excellent' is typically asked to gods and sages requesting some special gift, ability or power. (In this story we translated this expression as 'Ask for whatever you wish' as we felt this was in keeping with the nature of the narrative.)

བཞོན་པ། རྟ་དང་རྒྱང་བོ་ལ་སོགས་འགྲིམ་འགྲུལ་དུ་བཞོལ་བྱེད།

As a noun, this term means 'a mount' - such as a horse or donkey and so on. As a verb, this word means 'to ride upon'.

༧ གཤམ་གསལ་འི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ བྱ་བྱང་དང་རྩ་བྱུང་འཇུག་གཉིས་སུ་རྩོལ་ས་ཤུགས་ཆེ་བ་ཡོད་དམ།

༢ རྩ་བྱུང་ཤུགས་བྱ་བྱང་གིས་སུ་ལ་མཚོག་གང་ཞིག་རྒྱན་ནམ།

༣ རྩོ་རྩོས་དང་རྩོལ་ས་ཤུགས་གང་ཞིག་རྩས་པ་ཆེ་བ་ཡོད་དམ། རྒྱང་དེའི་ཐོག་ནས་ཤོད་དང་།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. Who had the greater physical strength – the garuda or Vishnu?

2. Was it Vishnu or the garuda who gave the other whatever they wished for?

3. What is more effective – intelligence or strength? Discuss this in relation to this story.

ལ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

- 1 — ཐབས་ལ་མཁས་ན་ཆེན་པོ་ཡང་ཞེས་པའི་ཆེན་པོ་དེ་ལེགས་བཤད་འདིར་ལྷ་ཁྱབ་འཇུག་ལ་གོ་དགོས།
- 2 — ལེགས་བཤད་ལས་ཁྱབ་འཇུག་གི་མིང་གི་རྣམ་གྲངས་ལྔ་བཤད་ཡོད།
- 3 — མཚོག་སྤྱིན་མཁན་དེ་ཁྱབ་འཇུག་ཡིན་ནོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The first line of this proverb: "If one is skillful..." is a reference to Vishnu.
2. ___ In this reading five different names of Vishnu are listed.
3. ___ Vishnu was the one who gave the garuda what he wanted.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

1 ཁྱབ་འཇུག་གིས་ཐབས་ཀྱིས་བསྐྱབ་པར་འདོད་ནས་བསྐྱམས་བྱས།

2 ཁྱབ་འཇུག་ན་ལེ། ད་ལྟོ་དང་ལ་མཚོག་སྤོངས་ཤིག་དེ་སྤྱིན་ནོ་བྱས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. Vishnu is known by many different names.

2. It is said that even today the garuda is Vishnu's mount.

If important tasks are given to a fool,

Both the work and the fool will come to ruin.

It is said that the fox who was once made king

Tormented his subjects and even was himself killed.

Once upon a time, a fox was wandering around all over the place looking for food. After a short time, he came across someone who was making blue dye in a large copper pot. The fox fell into the large pot full of blue dye. After writhing around in it, he managed to set himself free. The tips of his hair became the colour of a blue flax flower. At exactly that time, all the animals happened to be gathered together looking to appoint one of them as king. Some of them said to the fox "Who are you?"

"I am the animal called 'Yig, King of the Carnivores'," the fox replied. The animals talked about his beautiful colour and said that he would make an excellent, gentle king. All the animals were in agreement about this, so they enthroned him as their king. The fox appointed a lion as his personal secretary. Whenever he travelled about, the fox rode on top of the lion. Though the fox was respected by the other animals, he hated his common servants and especially mistreated his own kind. So all the foxes assembled together to talk about the king.

"The king is like this: though he is of the same family as us, he really hates us. We must find out whether he is one of us or not. On the fifteenth of the month we will all gather together and howl. If he is one of us, then he will howl together with us, or he will take off his blue-coloured fur," they said to each other. When the time came, the foxes did as they had discussed. The king went off secretly by himself and also howled. So all the animals gathered together and cursed the king. In the end, the animals told the lion what had happened and asked him to kill the fox. This is a story that I have heard.

[Note that དུག་མེད་ "Yig" is a precious blue-coloured stone.]

(*Text and Commentary of Wise Sayings*, Tibet People's Press, pp. 126-127.)

བྱུན་པོ།	(n.) fool, stupid person, idiot	ལྷ།	(n.) animal hair, feathers, body hair, fur
ཉམས།	(vt.) to deteriorate, to decay, to degenerate, to break down, to become weak	ཟང་མའི་མེ་རྟོག།	(n.) blue flowering flax plant
ཉམས་པ།	(n.) deterioration, degeneration	རྩད་འགྲོ།	(n.) beast, animal, animals that walk on all fours with their heads bent down
མ་སྐྱེས།	(n.) fox	དབྱིག།	(n.) precious blue stone; gem, jewel
འཕོང།	(n.) attendants, entourage, retinue, followers; wheel; circuit; cyclical existence, samsara	གཅན་གཟུགས།	(n.) carnivore, wild animals, beasts
ལྷན།	(n.) misery, sorrow, depression, suffering, anguish, sadness	ཁ་མཐུན།	(n.) agreement, harmony
ལྷལ་བ།	(vi.) to roam about, to wander around, to rove about	ཁ་མཐུན་བྱེད།	(v.com.) to be in agreement, to be unified
ལྗང་མེ་མཉམ་མཉམ་མཉམ།	(n.) dye maker, one who dyes things	ཕལ་མོ།	(adj.) common, ordinary
ལྗང་མེ།	(n.) blue dye, blue extract	ལྷང།	(vi.) to hate, to dislike, to be hostile toward; (n.) hatred, hostility
ལྷང་མ།	(n.) copper; cauldron, large pot, copper pot	གཙོས།	(vt.pt.) to oppress, to torment; to threaten, to bother, to irritate; to have a phobia
འགྲོ་ལྗང་མ།	(vt.) to roll around on the ground, to roll back and forth, to writhe (also འགྲོ་ལྗང་མཉམ་མཉམ་མཉམ།)	ལྷ་ཅག།	(pr.) we, us, ourselves
		བརྒྱལ་བ།	(vi.) to fall unconscious; to howl
		དམོད།	(vt.) to curse, to revile, to put down, to insult; (n.) curse, insult, abuse

ཕ་སྐྱེས། རྣོག་ཆགས་ཕ་མོའི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་ལ་ཕ་སྐྱེས་དང་མོའི་རིགས་སུ་གྱུར་བ་ལ་ཕ་སྐྱེས་པའི་དོན་
ཡིན་ཡང་། ལྷན་དུ་ཕ་ཚང་མར་ཕ་སྐྱེས་འབོད་སྲོལ་ཆགས་ཡོད།

This word means a male fox. ཕ་སྐྱེས་ means a female fox. However, both male and female foxes are typically referred to as ཕ་སྐྱེས་.

ཚོ་ཚོས་མཁམ། རྐྱེ་དངོས་རྩ་དང་གིང་སོགས་ཚོའི་རིགས་པེད་སྤྱད་ནས་ལྷ་མ་བུ་དང་རས་སོགས་གྱོན་བལ་
ཚོས་རྒྱག་མཁམ།

This term refers to someone who uses plants, grass, trees and things of this kind to dye wool, cloth and clothes.

འགྲོ་ཚོག་བ། ལུས་ས་ལ་ཉལ་ནས་ཨ་ལོག་རྒྱབ་བ། རྟ་བོར་སོགས་སྲོག་ཆགས་མང་པོས་འགྲོ་ཚོག་བུས་
ཉེ་ལུས་ཀྱི་བ་ལྷུག་འབྲུད་ཀྱི་ཡོད།

This term means to roll over on the ground. Horses, donkeys and many animals of this kind roll around on the ground to stretch themselves.

རྩོ་བོ། གཙམ་པོ་དང་། མིའི་ནང་གི་གཙོ་བོ། ལྷའི་སྐྱབས་བརྟན་འགའ་ཤིག་ལའང་དེ་རྩོ་བོ་འབོད།
སྐྱབས་འདིར་རྒྱལ་པོའི་དོན་ཡིན།

This term means both one's older brother and the chief person amongst a group of people. Certain statues of gods are also called རྩོ་བོ་. In this reading the word means 'king'.

བརྒྱལ་བ། རྐྱབ་འདིར་སྲོག་ཆགས་ཕ་སྐྱེས་ལ་བཟུངས་ནས་རྒྱད་མང་དུ་འདོན་བལ་བེད། རྐྱབ་བརྒྱལ་
བ་ནི་རྒྱན་གང་རུང་ལ་བརྟེན་ནས་དྲན་བལ་ཡོངས་སུ་འཐོར་བ་ཞིག་ལ་བེད།

In this reading the verb བརྒྱལ་བ་ refers to foxes getting drunk on water and howling greatly. (Tibetans consider howling foxes to be drunk with water.) However, this verb typically means to fall unconscious.

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་སྟབས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལྷེས་རྒྱལ་པོ་ལྷོག་ཆགས་གཞན་ལ་བརྟུས་ཐུབ་པའི་རྒྱན་གང་ཡིན་ནམ།

༢ ལྷེས་རྒྱལ་པོས་རང་གི་རིགས་ལ་དམིགས་བསལ་སྤང་བོ་བྱེད་པའི་རྒྱ་མཚན་ཞིག་བྲིས་དང་།

༣ ལྷང་ཐུང་འདི་དང་འབྲེལ་བ་བྱས་ནས་འཚོ་བའི་ཚོད་ཀྱི་འདི་དང་འདྲ་བའི་དཔེ་ཞིག་བྲིས་དང་།

A Give brief answers in English to the questions below.

1. How was the fox-king able to pretend that he was another animal?

2. Why did the fox-king especially hate his own kind?

3. Give an example from real life that is similar to the proverb in this story.

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

1 — མ་སྐྱེས་དེ་སློ་གྲོས་དང་མཉན་པ་ཞིག་རེད།

2 — རང་རིགས་སྐྱོངས་བའི་ཆེད་དུ་མ་སྐྱེས་གྲིས་གཅན་གཟན་རྒྱལ་པོ་བྱས་སོ།

3 — རང་རིགས་ལ་གནོད་ཅིང་གཅོས་པའི་རྒྱན་གྲིས་མ་སྐྱེས་རྒྱལ་པོའི་གོ་སར་གནས་ཐུབ་མེད།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ The fox was very wise.

2. ___ The fox ruled over the animals so that he could take care of his own kind.

3. ___ Because him harmed and mistreated his own kind, the fox was unable to remain as king.

ག བོད་ཡིག་ནས་དབྱིན་ཡིག་ཏུ་སྒྱུར་དང་།

1 དེའི་རུས་ལྷ་རུད་འགྲོ་ཐམས་ཅད་འདུས་ཏེ་ཇོ་བོ་བཙུང་།

2 མཐར་མེད་གེ་ལ་ཇི་ལྟར་སྐྱུར་པ་བཤད་དེ་དེ་ཉིད་དུ་གསོད་ཅེས།

C Translate these sentences into Tibetan.

1. The fox fell into a large pot full of blue dye.

2. All the foxes assembled together to talk about the king.

བསྐབ་བྱ་ལོ་འཁོར་ལུ་ལམ་བཟང་།

༡༥ ལ་ཆེ་པ་ལུ་ལམ་གྱི་མའི་ལམ་རྒྱགས་སྐབ་དགོས་པའི་སྐོར།

འཇིག་རྟེན་འཁོར་བའི་ལམ་ལ་སྐྱིད་པོ་མེད། །

འཁོར་བ་གཏན་དུ་ཚོད་པའི་ས་མ་རེད། །

འགྲུལ་པ་འག་གསུམ་གནས་ཚང་གནས་མགོན་རེད། །

སོ་སོའི་བསམ་སྒོ་སོ་སོས་བཏང་བ་དགའ། །

འགྲུལ་པས་འགོ་ཆས་ཚོན་ནས་མ་བརྟེན་གས་ན། །

གནས་ཚང་རྒྱབ་དུ་བྱིར་ནས་འགོ་རྒྱ་མེད། །

གནས་མོ་རོགས་ལ་བྱིད་རྒྱ་ཡོད་མདོག་མེད། །

རང་ལོར་རང་ལ་བདག་དུས་བསམ་སྒོ་ཐོངས། །

ལྗེ་མིག་མི་ལ་ཤོར་དུས་འགོད་པའི་རྒྱ། །

པ་མ་ཤི་བ་མང་པོ་བྱུང་ཡོད་འགོ། །

སྐྱུ་གུ་བསྐྱད་པ་མང་པོ་མཐོང་ཡོད་འགོ། །

ཨ་མའི་རྗེས་ལ་ཨོ་ལོ་འགོ་མདོག་མེད། །

ཨ་མའི་མཚུག་ལ་བྱ་མོ་འགོ་མདོག་མེད། །

སོ་སོའི་ནམ་དུས་སོ་སོས་བསྐྱུལ་ནས་འགོ། །

ཁྱོད་རང་ཁྱོད་རའི་བསམ་སྒོ་ཁྱོད་རས་ཐོངས། །

གཅིག་ལྟར་འགོ་བའི་ལམ་གྱི་ལམ་ཆས་འདི། །

ཚོན་ཚོན་ཚོན་ལ་སྤྱང་བའི་ལག་དུ་སྐྱར། །

ལོར་གྱི་རྟ་ལ་འགོ་བའི་བང་འགོས་སྐོབས། །

སྤྱི་མ་འགོ་བའི་ལམ་ལ་ཐོན་ཚོག་གིས། །

པ་རོལ་ཕུག་པོ་ལོངས་སྤྱོད་དགོས་འདོད་ན། །

འདི་རུ་སྤྱང་བའི་སྤྱིད་སྤྱག་བལྟས་པ་བཟང་། །

(ལ་ཆེ་པ་ལུ་ལམ་བསྐབ་བྱ་ལེུ་གཉིས་པ། རྟོག་གངས་ ༤ - ༥ བོད་རྫོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱོན་ཁང་།)

Section Four: Wisdom Literature

Reading Twenty-Four:

What One Needs to Prepare for the Next Life (from Khache Palu)

The affairs of worldly existence are meaningless.
This world is not our eternal dwelling place.
Travellers only stay in lodgings for a short time.
It is best to think for yourself.
Travellers who do not first make preparations,
Of course cannot carry their lodgings on their backs.
Neither can they take the hostess with them.
Think seriously about the things you own.
When the key to your treasure is lost, you will regret it.
Many parents have passed away.
And we can see many of their children who remain.
Boys cannot follow after where their mothers have gone.
Girls cannot follow after where their mothers have gone.
Each of us lives our allotted time and then we are gone.
You need to think for yourself.
What you need for your solitary journey
Is to first give to the poor.
Teach your horse of wealth to trot.
Get ready to leave for your next life.
If you desire riches and pleasures on the other side,
It is best to consider the livelihood of the poor here.

(*Khache Palu*, Tibet People's Press, pp. 6-7.)

ཚིག་གསལ། Vocabulary

སྣང་པོ།	(n.) essence, crux of the matter, essential meaning	འཁྲོད་པ།	(vi.) to regret, to feel sorry, to feel remorse
གཏན་དུ།	(adv.) always, continually, perpetually, forever	ཚོ་ལོ།	(n.) boy, children
འགྲུལ་པ།	(n.) traveller, guest, visitor	མཇུག།	(n.) the end, the finish, the conclusion
ཞག་གསུམ།	(n.) three days or nights; (idiom) a short time	ལམ་ཆས།	(n.) provisions for a journey; luggage
གནས་ཚང།	(n.) lodge, inn, hotel	སྤང་པོ།	(n.) beggar, destitute person, the poor; (adj.) poor
གནས་མགོན།	(n.) guest	སྐྱུར།	(vt.p.) to bestow, to grant, to give; to send, to entrust
བསམ་སློབ་པར།	(v.com.) to think	འགྲོམ།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
འགྲོ་ཆས།	(n.) provision for a journey	འགྲོམ།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
བསྐྱོགས།	(vt.pt.) to prepare, to arrange, to make arrangements	ལོངས་སྤོང།	(n.) pleasures, enjoyment
གནས་མོ།	(n.) hostess, female inn-keeper	སྤྱིད་སྤྱུག།	(n.) livelihood, living standard
ལྗེ་མིག།	(n.) key		

ལ་ཚེ་ས་ལུ། ལ་ཚེ་ས་ལུ་འཇིག་རྟེན་ལས་འབྲས་ཚེ་ལུགས་ཀྱི་བསྐབ་བྱ་ཞེས་པའི་ལེགས་བཤད་ཀྱི་བཟུང་བཅོས་
 ཤིག་སྟེ། དེའི་ནང་དོན་ཟབ་ཅིང་གནད་ཐོག་དུ་འཁེལ་བ་དང་ཚིག་སྦྱོར་སྟོན་ལ་གོ་བདེ་བ་ཡོད་པས་སྨ་རབས་
 བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲིད་དུ་སྐྱེ་བའི་སློལ་ཆུང་སྐྱེས་སུ་འཇགས་པ་ལྟ་བུའི་ལེགས་བཤད་ལུལ་དུ་བྱུང་བ་ཞིག་ཡིན།
 དེའི་མཛད་པ་པའི་སྐོར་ལ་བཤད་ཚུལ་འགའ་བཤད་ཡོད་ཀྱང་ཚོམ་གྱི་གཤིས་ཚུལ་དང་དབྱུད་གཞིའི་ཡིག་ཆ་
 རྣམ་དཔག་ན་བཅ་ཚེ་སྐྱེ་བའི་སྐྱེ་བ་དཔལ་ལྡན་ཡེ་ཤེས་ཡིན་པའི་ཆ་དེ་ཡང་དག་པར་མཐོང་། དེ་ཡང་ལ་
 ཚེ་ས་ལུ་ཞེས་དགོས་པའི་རྒྱ་མཚན་ནི་ལ་དུགས་ནས་ཡིན་པའི་ལ་ཚེ་ས་བུ་གསུམ་དང་སྐྱ་འདྲིས་ཆེ་ཅོམ་བྱུང་བས་
 དགོས་པ་ཁྱད་པར་ཅན་ལ་དགོངས་ཏེ་སྐྱེས་པའི་ཚུལ་གྱིས་དེ་དག་གི་མིང་ཐོག་ནས་མཛད་པ་ཞིག་ཡིན་པར་སྟོན།

The Khache Palu is a treatise of excellent sayings. It is also known as the *Khache Palu of Advice on the Worldly System of Cause and Effect*. Being a deeply profound, relevant, beautifully composed and easy to understand text, it is as though this collection of sayings has been a part of the consciousness of common Tibetan people from antiquity. Though there are various explanations regarding the authorship of this work, based on its literary composition and other relevant documents, it would appear to be the work of the sixth Panchen Lama, Palden Yeshe (1738-1780). Furthermore, it is called the *Khache Palu* because a Moslem from Lhadak with two sons, became very closely acquainted with the seventh Panchen Lama. Perhaps the Panchen Lama, based on this friendship, reasoned that he should conceal his real identity and so gave the text the title *Khache Palu*.

འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ། ལས་ཀྱི་དབང་གིས་རང་དབང་མེད་པར་འགྲོ་བ་རིགས་རྣམས་ཀྱི་
 བ་སྐྱེངས་པས་ན་འཁོར་བ། ལྷོ་སྟོན་ས་གཞི་རི་བྲག་སོགས་འཇིག་པའི་ཚོས་ཅན་རྣམས་དང་ནང་བཅུད་དེའི་
 རྣང་བརྟེན་ཞིང་གནས་པའི་སེམས་ཅན་རྣམས་འཇིག་རྟེན། མདོར་ན་སེམས་ཅན་གནས་སའི་ལུས་འཇིག་རྟེན་
 ལས་ཀྱི་དབང་དེ་ལ་བརྟེན་ཞིང་གནས་པའི་འགྲོ་བ་སེམས་ཅན་དང་དེ་རྣམས་ཀྱི་གནས་ཚུལ་དང་བཅས་པ་ལ་
 འཇིག་རྟེན་འཁོར་བ་ཞེས་པའོ།

The term (འཁོར་བ་ 'cyclical existence') refers to the six kinds of sentient beings who have come into existence involuntarily through the power of karma. The term འཇིག་རྟེན་ refers to both the 'outer' physical world of the earth, land, mountains and so forth and to the 'inner' world of all sentient beings. Both of these 'worlds' are perishable and impermanent. In brief, the term 'world' refers to sentient beings, the place where they live and the circumstances of their existence.

གནས་མགོན། མགོན་པོ་རྣམས་གནས་སྐབས་སམ་དུས་ཚོད་ལུང་ལུང་ཞིག་བཟང་ནས་རང་རང་གི་གནས་སུ་
ཐོན་པས་ན་གནས་མགོན་ཞེས་པ་ལོ།

This term refers to guests or travellers who stay in lodgings for a short time and then leave to go somewhere else.

ཕྱི་མ། འདིར་འཇིག་རྟེན་ཕྱི་མ་སྟེ་ཚོ་འདི་ནས་འཕོས་ཏེ་སྐྱེ་བ་ཕྱི་མར་འགོ་བའི་དོན་ལོ།

In this reading this word refers to the passing on from this life to another life.

སྐྱིད་སྲུག་ མིའི་འཚོ་བའི་གནས་ཚུལ་གྱི་མིང་ལ་སྐྱིད་སྲུག་ཅེས་ཟེར་བ་དཔེར་ན། མི་ཚང་དེ་སྐྱིད་སྲུག་ཡག་པོ་
འདུག་ཞེས་པ་དང་། ཡང་ན་ཁོང་རྣམ་པ་སྐྱིད་སྲུག་གཅིག་པེད་ཅེས་འཚོ་བ་མཉམ་དུ་སྐྱེལ་བ་ལ་ཟེར་བ་ཡིན།

This term (literally: 'happiness and sorrow') refers to the quality or standard of one's life. For example: "That family has a good standard of living." This term also refers to those people who are one group or entity who live their lives together.

ཞག་གསུམ། This expression literally means 'three days', but in this reading means 'a short time'.

ཡོད་འགོ། This term expresses some degree of uncertainty that perhaps something is or is not the case.

ཡོད་མདོག་མེད། This expression means that something is definitely not the case.

འགོ་མདོག་མེད། This expression means something definitely will not or cannot happen.

༡ གཤམ་གསལ་དྲི་བར་བོད་ཡིག་ཐོག་ནས་ལན་རྩ་བས་བདེ་རེ་རྒྱག་དགོས།

༡ ལེགས་བཤད་འདིར་གནས་ཚང་ཞེས་པ་དེ་དཔེ་རེད་དམ་དོན་རེད། གལ་ཏེ་དཔེ་ཡིན་ན་དེའི་དོན་གང་ལ་སྐྱར་བ་ཡིན་ནམ།

༢ འགྲུལ་བས་འགོ་ཚུལ་ཐོན་ནས་མ་བསྐྱེགས་ན་ཞེས་བྱ་བ་དེ་དོན་དག་གང་ལ་གོ་དགོས་སམ།

༣ བ་རོལ་ཕྱག་པོ་ལོངས་སྤོད་ཐོབ་འདོད་ན་ཞེས་པའི་བ་རོལ་གྱི་དོན་གང་ཡིན་ནམ།

A Give brief answers in English to these questions below.

1. In this reading is the term "lodgings" to be taking literally or is it a metaphor? If it is a metaphor, what does it mean?

2. What does the line: "Travellers who do not first make preparations" mean?

3. What does "the other side" mean in the line: "If you desire riches and pleasures on the other side"?

ཁ གཤམ་གྱི་ནང་དོན་ལ་དབྱུང་ནས་འགྲིག་རྟགས་ ✓ དང་ནོར་རྟགས་ ✗ རེ་འཇུག་དགོས།

༡ — གནས་ཚང་རྒྱབ་ལ་ཁུར་ནས་མ་ཚོད་བར་གྱི་ལོགས་སུ་རྒྱ་དངོས་པོ་འཚོལ་བར་འགོ་དགོས་པ་
བཤད་འདུག

༢ — སོ་སའི་མདུན་ལམ་ལ་བསམ་སྒོ་མང་ཚམ་གཏོང་བ་ལས་མི་གཞན་ལ་དེ་ཚམ་ཐེ་གཏོགས་བྱེད་མི་
ཉན་བར་བརྟན་འདུག

༣ — རང་ནོར་རང་ལ་ཡོད་པ་ནང་བཞིན་རང་དབང་དང་གོ་སྐབས་ཡོད་ཏུ་དམ་འཛིན་བྱས་ནས་
དགོ་བའི་ལས་ལ་འབྲུངས་དགོས།

༤ — གཅིག་ཕུར་གྱི་མའི་ལམ་ལ་བསྐྱོད་པའི་ཚེ་ན་དགོ་བའི་ལས་རྒྱགས་ཀྱིས་མ་གཏོགས་ཚེ་འདིའི་
དབང་དང་གོ་ས་དང་ནོར་སོགས་དངོས་པོ་གང་གིས་ཀྱང་ཕན་མི་ཡོང་ངོ།

༥ — འདི་ཅུ་ཐུང་པོའི་སྐྱིད་སྲུག་བརྟམ་པ་ནི་འཚོ་བ་སྐྱོ་བོ་སྐྱེལ་དགོས་ཞེས་བའོ།

B Write "T" beside the sentences which are true and "F" beside those which are false.

1. ___ According to this poem, people should take their lodgings with them and acquire wealth and possessions.
2. ___ According to this poem, people should only think about their own futures and should not be get involved with the affairs of others.
3. ___ When people have wealth and opportunity, they should take that opportunity and earnestly pursue virtuous activities.
4. ___ When making the journey to the next life, the only thing that is of any benefit is the "provisions" of accumulated virtue and not wealth, power, status or any kinds of possessions.
5. ___ According to this poem, in order to improve the livelihood of beggars, one should live a life of poverty.

ག		སྐབས་འག་པ།	(adv.) sometimes, occasionally
གཡི།	(n.) human skull	སྐྱུ་འབྱུང་བ།	(vi.pt.h.) to be born
གེར།	(vi.) to raise, to erect, to lift upwards	སྐྱུ་ངལ་གསོ།	(v.com.h.) to rest, to relax
དགར་ཚ།	(n.) lightness, brightness; lighting	སྐྱུ་ར།	(vt.p.) to bestow, to grant, to give; to send, to entrust
བགང་བ།	(vt.pt.) to fill up, to stuff in, to fill to the brim	སྐྱུ་ལ་སློང་བྱས།	(v.com.) to get people together, to mobilise people, to assemble people
བགའ་ཕབ།	(v.com.) to give a command, order or instruction	སྐྱེད་རགས།	(n.) belt
བགལ།	(vt.pt.) to load an animal; to impose a tax; to hang up something	སྐྱོང་འགྲུག་གནང།	(v.com.) to summon, to call
བགོལ།	(vt.) to put someone into service, to put someone to work; to set aside, to set apart	སྐྱིད་སྤྱུག	(n.) livelihood, living standard
བགྲ་བ།	(adj.) clear, bright, radiant, splendid, brilliant, shining	སྐྱེ།	(vi.p.) to be born, to be produced, to arise
བགྲོལ།	(vt.pt.) to untie, to release, to undo	སྐྱེ་བོ།	(n.) people, persons, human being, mankind
གྱིན་ངན།	(n.) calamity, mishap, accident, tragedy, misfortune	སྐྱེ་དམན།	(n.) wife, woman
རྒྱགས་པ།	(n.) mute, dumb; fool, stupid, idiot	སྐྱེས་བུ།	(n.) man, person
སྐད་ངན་ཤོད།	(v.com.) to scream, to howl, to wail	སྐྱེས་འབྲས།	(n.) body, form (also སྐྱེ་འབྲས་)
		སྐྱེས་མཚར་ལྡན་པ།	(n.) a beautiful person, beauty, one who possesses beauty
		སྐྱེས་ཡུལ།	(n.) birth place, area, district
		སྐྱག	(vi.) to be afraid, to be scared, to be frightened

བཀའ་ཚགས། (n.) greed, strong desire, desire and attachment, craving; avarice, stinginess

བརྒྱུད། (vt.pt.) to stretch out, to extend

བསྐོངས། (vt.pt.) to call, to summon, to call together

བསྐྱུར་བ། (vt.pt.) to abandon, to leave behind, to forsake; to throw away, to discard, to toss away

བསྐྱོད། (vi.pt.) to go from one place to another, to travel, to be carried off;
(vt.pt.) to move around, to agitate, to shake

བ

འཇུག་བྱས། (v.com.) to make a verbal agreement, to agree, to promise

འཉེན། (n.) two days ago, the day before yesterday

འཇུག་བྱེད། (v.com.) to be in agreement, to be unified

འཇུག་ཀྱི། (n.) agreement, harmony

འདོག། (n.) colour

འཕྲུལ། (n.) facial features, facial expression

འབྲུག་ལྷ། (n.) corvee labour, serf labour, 'labour tax'

འབྲུ། (n.) rent, house rent

འབྲུ་བཏང། (v.com.) to rent out, to collect rent

འབྲུ་ཟྱུད། (v.com.) to pay rent

འབྲུ་བཅའ་ན་པ། (adj.) reliable, authentic

འོ་པ། (pr.) she, he, her, him (third person pronoun)

འོག་པ། (n.) the inside; belly, abdomen

འོང་ཚྭ། (n.) anger, wrath, fury

འབྲུ་ཚོས། (n.) feature, characteristic, quality, special feature

འབྲུ་པར་ཅན། (n.) having a distinguishing quality, feature or characteristic

འབྲུ་སྤེལ་བཏང། (v.com.) to disseminate widely, to spread everywhere

འབྲུ་མཚེས། (n.) neighbour

འོ། (n.) cauldron, pot

འོན་པ། (n.) a well

འོལ། (vt.imp.) to untie, to release, to undo

འོས། (vi.pt.) to be angry, to be enraged;

(n.) anger, wrath

མཁའ་འཕྲོ། (n.) dakini, 'sky goddess'

མཁའ་པ། (n.) expert, master, skilled one, learned one;

(vi.) to be expert or skilled at

མཁའ་པོ། (adj.) skillful, clever, learned, wise, capable

འཁང་ར་བྱས།	(v.com.) to taunt, to spite, to despise, to ridicule	གྲས་ཞབས།	(n.) respect, reverence
འཕོར་འདབས།	(n.) attendants, retinue (also འཕོར་བཅས་)	གོ་ཚོས།	(n.) news, information, reports, things heard
འཕོར།	(n.) attendants, entourage, retinue, followers; wheel; circuit; cyclical existence, samsara	གོ་འཕང།	(n.) status, level, position, rank
འཕོར་ལོ།	(n.) wheel; cyclical worldly existence, 'samsara'	གོང་དུ་འཕེལ།	(v.com.) to make progress, to develop, to increase, to improve
འབྲབ་མཁན།	(n.) performer, actor	གོང་ཚད།	(n.) price
འབྲིས།	(post.) next to, beside, near	གོས་ཚེན།	(n.) satin, brocade, silk
འབྱུངས།	(vi.pt.h.) to be born, to come into existence	གུང་རིས།	(n.) wall painting, mural
འབྱུལ་སྒྲང་།	(n.) illusion, hallucination	གུངས་མེད།	(adj.) innumerable, countless, immeasurable
ག།		གུངས།	(n.) number, quantity, enumeration
གང།	(adj.) one; (pr.) what, who, which	གུ་གུ།	(n.) ball of thread or yarn
གང་བྱུང།	(adj.) reckless, careless, indiscriminate, 'whatever happens'	གུ་བ་པ།	(n.) 'highly accomplished one', 'saint', (from Sanskrit: <i>siddhi</i>)
གང་མཚམས།	(adv.) sometime, a while	གྲོགས་པོ།	(n.) friend, companion
གང་ས།	(adv.) everywhere, all over, in all areas	གྲོང་པ།	(n.) neighbour
གངས་རྒྱུངས།	(n.) 'Snow Lands', 'Land of Snow'	གྲུ་བ།	(n.) a grey coloured thorn tree; musk deer
གར།	(n.) dance, dancing	གྲོང་ག།	(n.) park, garden
གལ་འགངས།	(n.) importance, significance	གྲོང་གྲ།	(n.) flute
གུ།		གྲུ།	(n.) song, singing
གུར།	(n.) tent	གྲུ་གར།	(n.) song and dance, singing and dancing
		གྲོན་སྐྱགས།	(n.) fool, idiot, stupidity
		གྲོན་པ།	(n.) fool, idiot, moron

སྒྲོད།	(vt.) to let go, to release	འགོ་ཚལ།	(n.) provision for a journey
དགོ་ལེགས།	(adj.) auspicious, 'virtuous and good'	འགོ་ན་བྲ།	(n.) small shell; cowry
དགོ་ངས་པ་བཞིས།	(v.com.h.) to think, to consider	འགོ་ས།	(vi.) to trot; (n.) the manner or mode of going; the gait of a horse
དགོ་ངས།	(vt.h.) to think, to consider; (n.) mind, thought, intention	མད་པོ།	(adj.) old man, elderly man
དགོ་ན་མྱེ།	(n.) monastery	རྒྱན་དུ་བྲས།	(v.com.) to decorate
དག་པོ།	(n.) enemy	རྒྱབ།	(n.) a load; the back, the back of, behind, rear (post.) back, behind, after
མག་བར་བྱེད།	(v.com.) to rejoice, to be joyful, to be happy, to be delighted	རྒྱལ་ཁམས།	(n.) kingdom, country, empire, land, area, place
འགྲུགས།	(vt.p.) to summon, to invoke, to call; to attract; to bend	རྒྱལ་ཚྭ།	(n.) main gate or door
འགེབས།	(vt.p.) to cover, to conceal, to cover over something	རྒྱལ་མཚན།	(n.) victory banner or victory sign/symbol
འགོ་དཔོན།	(n.) leader, director	རྒྱ་མཚན།	(n.) the reason or rationale for something
འགོ་རྩོམ།	(v.com.) to begin, to start, to commence	རྒྱགས་རྒྱ།	(n.) stream, river, fast flowing water
འགྲོད་པ།	(vi.) to regret, to feel sorry, to feel remorse	རྒྱན་གཏན།	(adv.) usually, normally, regularly, typically, continuously, always
འགྲིམས།	(vi.pt.) to travel, to go on a journey; to roam, to wander about	རྒྱན་དུ།	(adv.) continually, constantly, always
འགྲུལ་པ།	(n.) traveller, guest, visitor	རྒྱན་འབྲུམས།	(n.) practice, habit, custom
འགྲོ་རྒྱོག་པ།	(vt.) to roll around on the ground, to roll back and forth, to writhe (also འགྲོ་ལོག་རྒྱག་)	རྒྱལ་རིལ་བརྒྱབ།	(v.com.) to roll around on one's back, to rub one's back on the ground
འགྲེལ་བཤད།	(n.) explanation, commentary	ཟེའུ་ཁུང།	(n.) window
		མོ་ད།	(n.) courtyard, yard, enclosure
		མྱ་ལྷན།	(n.) Tibetan lute or guitar

ལྗང་མེ	(n.) lamp, light, lantern, torch	མངའ་རིམ།	(n.) area of western Tibet
བརྒྱལ་བ།	(vi.) to fall unconscious; to howl	མངལ།	(n.) womb
བསྐྱགས་པ།	(vt.pt.) to proclaim, to declare, to broadcast everywhere	ང་མ།	(n.) tail
བསྐྱོགས།	(vt.pt.) to prepare, to arrange, to make arrangements	རྩོན་པ།	(n.) hunter; (vt.p.) to hunt
བསྐྱོབས།	(vt.pt.) to conceal, to obscure, to block	ཟླ་རྒྱུ་དྲུ།	(adv.) earlier and later, gradually
ཀ		ཟླ་པོ།	(adv.) early; (adj.) earlier, former, earlier or former times
ཀམ།	(n.) speech	ལྗང་མེ།	(n.) blue dye, blue extract
ཀམ་ལྗང་།	(n.) saying	ལྗང་མེ་ལྗང་མེ།	(n.) dye maker, one who dyes things
ཀམ་ལྗང་།	(n.) golden coloured goose	རྩོན་འགྲོ།	(n.) first preparations; preliminary, introductory
ག།	(vi.p.) to cry, to weep	ཅ	
ག།	(n.) face; surface	ཅུང་ཙམ།	(n.) a small amount, a little bit, a short while
གཞུ།	(n.) side, direction; the surface, the face of	ཅུང་ཟད།	(n.) a small amount, a little bit
ངོ་འཇིག་ལྟས།	(v.com.h.) to identify	ཙམ་འདྲི་བྱེད།	(v.com.) to ridicule, to mock, to make fun of, to tease
དངངས་སྐྱེ།	(n.) panic, dread, great fear	གཙུག་གཙུག་པོ།	(n.) carnivore, wild animals, beasts
དཔེ་ལྗང་།	(n.) special gifts, blessings or empowerments, 'divine gifts'; accomplishments, feats	བརྒྱུད།	(n.) juice, sap, extract, elixir, nectar; contents; nutrients, nutrition
མངལ་འཁོར།	(v.com.) to become pregnant, to conceive	བཙོལ་ས།	(n.) storage place; place of refuge/shelter/protection (also བཙོལ་ཡུལ་)
མངའ་བདག།	(n.) estate owner, serf owner, sovereign, master, lord, 'Lord of the Manor'		

ཆ

ཆ་སྐྱོན། (n.) conditions, circumstances

ཆག་སྒོ། (n.) calamity, catastrophe, misfortune

ཆགས་སྐྱུས། (v.com.) to exist, to be part of something

ཆགས་ཡུལ། (n.) position, location, site

ཆད་པ། (n.) punishment, fine, penalty

ཆད་པ་གཅོད། (v.com.) to punish, to fine, to mete out punishment

ཆེབས་པ། (n.h.) horse stable

ཆུ་ལྗང། (n.) river, stream

ཆུ་སྐྱེས། (idiom.) lotus flower

ཆུ་ཁ། (n.) river bank, shore

ཆུ་མིག། (n.) spring, fountain

ཆུང་མ། (n.) wife, mistress

ཆོས་ལུགས། (n.) religion, religious system

མཆིས་པ། (vi.pt.) to exist, to be; to go, to come

མཚུ་འཕྲོག་རྒྱུ། (v.com.) to peck with a beak

འཚུག་པ། (vi.) to make a mistake, to err

མཚོག་གསུམ། (n.) 'Three Jewels', 'Triple Refuge' (abbrev. of དཀོན་མཚོག་གསུམ་)

འཆད་པ། (vt.p.) to say, to tell, to explain;
(n.) explanation

ཇ

ཇུས། (n.) plan, scheme, strategy, policy, method

མཇུག། (n.) the end, the finish, the conclusion

འཇམ་པ། (adj.) smooth, soft, gentle

འཇའ། (n.) rainbow

འཇོམས་པར་བྱེད། (v.com.) to defeat, to overcome, to subdue, to conquer

འཇོལ་མོ། (n.) nightingale

རྗེ་འབངས། (n.) king and subjects

ལྗང་ལ། (adj.) green

ལྗང་ནག། (adj.) dark green

བརྗེད་ཆགས། (adj.) grand, magnificent, splendid, majestic, glorious (also བརྗེད་ཆགས་པ་)

བརྗེད་པ། (n.) an utterance or expression;
(vt.pt.) to say, to talk, to express; to discuss, to expound

ཉ

ཉག་གཅིག། (adv.) certainly, definitely, without question

ཉམ་རྒྱུང། (adj.) meek, lowly, humble, gentle

ཉམས།	(vt.) to deteriorate, to decay, to degenerate, to break down, to become weak	སྡེང་པོ།	(n.) essence, crux of the matter, essential meaning
ཉམས་པ།	(n.) deterioration, degeneration	སྡེམས།	(n.) pride, arrogance; (vi.) to be proud, arrogant
ཉི་མམ་བཏང་།	(v.com.) to dry out in the sun	བརྒྱུས་བཙོས་བྱེད།	(v.com.) to bully, to mistreat, to abuse
ཉིན་བྱེད།	(idiom) sun	ཏ	
ཉུང་ཤས།	(adj.) some, a few	ཏམ་དོ།	(n.) ancient Tibetan coin
ཉུལ་བ།	(vi.) to roam about, to wander around, to rove about	གཏན་འཁེལ་བཟོས།	(v.com.) to decide, to settle, to arrange
ཉེ་གནས།	(n.) servant, personal attendant, retinue; disciple, follower	གཏན་དུ།	(adv.) always, continually, perpetually, forever
ཉེན།	(n.) danger	གཏམ་རྒྱུད།	(n.) story, legend, fable, tale
ཉེས་རུང་གཏོང་།	(v.com.) to beat, to hurt, to torture	གཏམ་འདོད།	(n.) vanity, ostentation, pride, vainglorious, to be full of oneself, a lover of self-praise or flattery
ཉོ་མ་བན།	(n.) buyer	གཏམ་ཚོག།	(n.) words, expressions; speech, talk
ཉོན་མོངས།	(n.) ignorance, affliction, delusion	གཏིང་ཟབ་པོ།	(adj.) profound, deep
གཉེན།	(n.) kin, relative; friend, companion, spouse	གཏུབས།	(vt.pt.) to slice, to chop up
རྫོག་འཛིང་།	(n.) confusion, chaos; turmoil, trouble (also རྫོག་འཛིངས། རྫོག་བྲ། རྫོག་གྲ།)	གཏུམ་དྲག།	(adj.) fierce, savage, violent
སྐྱམ་འཛེབས།	(adj.) extremely beautiful sounding	གཏུམ་པོ།	(adj.) ferocious, cruel, fierce, savage, vicious
སྐྱམ་སེང་།	(n.) report, account; petition	གཏེར་བུམ།	(n.) treasure vase
སྐྱམ།	(vi.) to think, to consider, to contemplate	གཏོད་གནང་།	(v.com.h.) to create, to make, to start
		གཏོར།	(vt.) to sprinkle, to scatter, to disperse; to destroy, to demolish

རྟོ་བྱུང་ལ།	(n.) a type of chant	བརྗོལ།	(vt.pt.) to pierce, to puncture
རྟོ་པ།	(n.) horse stable, corral	བརྟུན།	(vt.pt.) to act in accordance with, to conform to
རྟོན་འབྲེལ།	(n.) ceremony, celebration, inter-connections, 'dependent relations', the inter-dependence of cause and effect	མ།	
རྟོན་མཚོན།	(n.) symbol, sign	མ་ཡུ།	(n.) area; (adj.) vast; broad
རྟོ་ཅུབ་རྒྱལ།	(v.com.) to crowd around and stare	མ་གྲུ་ཡངས་པ།	(adj.) vast, expansive, broad
རྩེ་བ།	(n.) centre, middle, core, crux, hub; navel	མ་སྟོང།	(n.) term, word, expression, terminology, convention
རྩོ།	(n.) food	མཐའ་ལ།	(n.) method, way, means, strategy
རྩེ་བས།	(con.) because, since, so; (n.) manner, mode	མཐའ་ཤེས།	(n.) method, way, means; method and wisdom
རྩེ་རྩོང།	(n.) walnut tree	མཐོ་ཐོ་བ།	(adj.) scattered all around, dispersed
རྩོང།	(post.) above, on top of, 'in addition to'	མལ་བ།	(vi.) to logically follow, to be consequential; to do far more than is needed or required, to overdo
རྩོང།	(n.) the upper or higher part, the foremost part, the first volume; Western Tibet	མལ་མོ་སྦྱར།	(v.com.) to place one's hands together in a praying position
རྩོང་སྦྱང།	(n.) 'upper and lower', 'earlier and later', just nearby	ཐིག་ལེ།	(n.) a small circle (Sanskrit: <i>bindu</i>); drop, droplet
རྩོང་ལུང།	(n.) 'upper valley', an area east of Lhasa	སྦྱགས་སྦྱས།	(n.h.) 'mind son', closest disciple, principal disciple
བརྟན་པ།	(adj.) stable, steady, steadfast	ཐེངས།	'times', 'occurrences', 'occasions'
བརྟག་དཔྱད་བྱེད།	(v.com.) to investigate, to research, to examine, to explore		
བརྟུལ་ལྷགས།	(n.) yogic practice, ascetic practice		

ཐོག་དྲུངས།	(v.com.) to commence, to begin with; to lead, to direct	རུས་བཀགས།	(n.) an appointed time, a set time, a scheduled time
ཐོག་མའ།	(adv.) at the beginning, firstly; from the very beginning	རུས་རབས།	(n.) century, age, epoch, era
མཐའ་དག	(adj.) all, everything	དེ་ཙམ།	(adj.) 'just that', 'merely that', 'only that'; 'to that extent', 'that much'
མཐར་ཕྱིན་པ།	(v.com.) to have reached the end, to finish	དོན་ལྟ།	(adv.) tonight, this evening
མཐུ་རྩལ།	(n.) power, strength, powerful skill	དོགས་པ།	(n.) doubt, apprehension, misgiving, suspicion
མཐོ་དམའ།	(adj.) high and low	དོགས་པ་བྱེད།	(v.com.) to doubt, to suspect, to have apprehensions
འཐབ་པ།	(vt.p.) to fight, to do battle, to quarrel	དུངས།	(adj.) clear, pure
འཐབ་འཛིང་བྱེད།	(v.com.) to fight, to struggle, to engage in combat	དྲང་སྟོང་།	(n.) sage, seer
འཐུལ་བ།	(vi.) to come out, to emanate, to diffuse, to permeate; to waft, to rise	དྲི་བཟང་།	(n.) fragrant smell or aroma
ད		དྲེགས།	(n.) pride, arrogance, haughtiness (vi.) to be bloated or puffed up with pride, to be haughty and arrogant
ད་ཇ།	(adv.) now, presently	གདན།	(n.) cushion, mat, carpet, rug
དམ་པ།	(adj.) excellent, supreme, sublime, holy, pure, true; (n.) holy person, exalted one	གདན་འདྲེན་གྱ།	(v.com.h.) to invite
དམ་པོར།	(adv.) tightly, firmly	གདན་ས།	(n.) residence of an important person
དྲུང་འཕྲོ	(n.) beast, animal, animals that walk on all fours with their heads bent down	གཏུང་རྒྱུད།	(n.) lineage, family line
དྲུང་ཚང་།	(n.) household, family	གཏུང་ཐམ།	(n.) ashes of a corpse
		གཏུལ་བྱ།	(n.) disciple
		གདོང་མདངས།	(n.) the lustre or complexion of the face

གདོད་མ།	(n.) the original, the first, from the very beginning	དོག་དོག	(n.) chunk, solid piece, lump
བདག་འཛིན་གནང་།	(v.com.h.) to take possession or ownership of	ལྷོད།	(vi.) for a loud noise to occur, for thunder to roar or clap
བདེན་པ།	(n.) truth, reality	ལྷོམ་པ།	(n.) garden
མདང་རུབ།	(adv.) last night, last evening	ལྷོ་མིག།	(n.) key
མདལ།	(n.) arrow	ལྷོ་བས།	(post.) the side of, the surface of
མདའ་འཕེན།	(v.com.) to shoot an arrow	ལྷོ་བས་རིས།	(n.) painting, mural, wall-painting
མདངས།	(n.) lustre, radiance	ལྷང།	(vi.) to hate, to dislike, to be hostile toward; (n.) hatred, hostility
མཐུན་ཏུ།	(post.) in front of, in the presence of, before	ལྷོག་གྲིབ།	(n.) sin and defilement, non-virtue, 'negativity'
མདོར་ན།	(adv.) briefly, in brief, in short, in summary, in conclusion (also མདོར་བསྟུས་ན་)	ལྷོག།	(n.) misery, sorrow, depression, suffering, anguish, sadness
འདམ།	(n.) mud, swamp	ལྷོར་མ།	(n.) plate, dish, saucer, platter
འདུ་འཛི།	(n.) clamour, commotion; frivolous or 'worldly' entertainment	ལྷོར་ལྷ།	(n.) wick; tree, tree trunk
འདོད་ཇམ།	(n.) greed, avarice (also འདོད་ཇམས་)	ལྷོད་ཏུ།	(n.) guard, guard on duty
འཕྲིང།	(vi.) to slip, to slide	ལྷོམ་པ།	(n.) vow, pledge, oath; (vt.p.) to bind, to fasten, to tie up; to do addition
འཕྲེས་མཚམས།	(n.) convergence	བད་ལྷོད།	(n.) grammar
དོག་ཅལ།	(n.) stone pavement, stone flooring	བསྐྱུམས།	(n.) reconciliation, restoration, settlement (vt.pt.) to reconcile, to make up
དོ་ཇི།	(n.) vajra, thunderbolt; diamond, Indra's sceptre; (adj.) indestructible, immutable	བསྐྱུམས་བྱས།	(v.com.) to reconcile, to make up, to restore
དོ་བཟོ་བ།	(n.) stone mason, mason		

བསྐྱེས་པ།	(vt.pt.) to gather together, to collect, to gather up	གནད་འགག།	(n.) important point, critical point, crux of the matter, main point
ན		གནས་མགོན།	(n.) guest
ན་མཚ།	(adv.) continuously, always	གནའ་བ།	(n.) wild sheep, blue sheep
ན་བཟའ།	(n.h.) clothes, clothing, garment, robes	གནས་མོ།	(n.) hostess, female inn-keeper
ན་མོ།	(n.) age	གནས་ཚང།	(n.) lodge, inn, hotel
ན་མོ་དར་བ།	(idiom.) prime of one's life	གནས་རྒྱུ།	(n.) situation, circumstance; state of affairs, the way things are
ནགས་གསེབ།	(n.) jungle, dense forest	གནམ།	(n.) sky, space; weather
ནང་ཚོས།	(n.) Buddhism	གནོད་བ།	(n.) harm, injury, damage
ནད་བཅོས།	(n.) medical treatment, cure	གནོད་སྐྱིན།	(n.) a type of demon, <i>yaksha</i>
ནད་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to give medical treatment	གནོན་བ།	(vt.p.) to press down, to suppress, to subdue, to oppress;
ནན་པོ།	(adj.) strict, serious, firm, severe	གནོན་པ།	(n.) oppressor, subduer
ནམ་ཞེས།	(adv.) always (also ནམ་ཡང་)	མནས།	(vi.) to be afflicted with, to be tormented with
ནས་ཚང།	(n.) barley beer	མནར་གསོད་སྤྱེད།	(v.com.) to oppress, to torture, to beat
རྣམ་པ།	(n.) power, ability, strength; magical power; (vt.) to be able to, to be capable; to dare to	མནའ་མ།	(n.) bride
ནེ་ཅོ།	(n.) parrot	རྣམ་ཀུན།	(adv.) usually, always
ནེུ་གསེང།	(n.) grassed area, lawn	རྣམ་གྲངས།	(n.) grouping, division, a listing, enumeration
རྣོ་བདག།	(n.) wealthy person, 'owner of wealth/riches'	རྣམ་འགྲུབ།	(n.) countenance, disposition, form, shape, appearance, manner, mood
རྣོ་བུ།	(n.) jewel, gem, precious stone		
རྣོ་འཛིན།	(n.) earth, world, land		
གནག་པ།	(adj.) black (also ནག་པོ་)		

རྒྱལ་པ།	(n.) form, aspect, type, kind	ལྗང།	(n.) grassland, meadow, lawn
རྒྱ་མང།	(adj.) many kinds, different types	ལྗང་མང།	(n.) grassy meadow, grassland
རྒྱ་ཚོགས།	(adj.) various kinds or types	ལྗང་རི།	(n.) grass covered mountain, hill or meadow
རྣང་མེད།	(adj.) indifferent, unconcerned, careless, neglectful; invisible; (vt.) to disregard, to not pay attention to, to be unaware of	ལྗ།	(n.) animal hair, feathers, body hair, fur
རྣང་ཚུལ།	(n.) appearance, 'the way it appears'	ལྗོག་པ།	(vt.pr.) to move or shift house, to move things from one place to another
རྩམ་བཅས།	(n.) oil extraction	ལྗོས་དཀའ།	(n.) a type of incense; resin
རྩོད།	(n.) container, vessel, receptacle	ལྗུང་ལྗུང།	(n.) clever and lively
བསྐྱེད།	(vt.pt.) to add to, to supplement, to augment	ལྗུང་པོ།	(n.) clever, smart; sly, crafty
བ།		ལྗུ་དང་བྱེ་བྲག།	(adv.) generally and specifically
བགས་པ།	(n.) skin, hide, leather (also ལྗགས་པ་)	ལྗུ་ལྗེ།	(n.) kilometre
བཟླ།	(n.) lotus flower	ལྗུ་བརྟུང།	(adv.) in general, typically, generally, commonly
བཅུ་གཉིས།	(n.) one who is both a pandita and siddha – a great master or accomplished one	ལྗུང་པོ།	(n.) beggar, destitute person, the poor; (adj.) poor
བི་མང།	(n.) two stringed lute	ལྗུལ་པ།	(n.) incarnation, emanation, manifestation
བྱ་ལྗུང།	(n.) hoopoe bird	ལྗོ་རྣང།	(n.) radiance, happiness
དབང་རྟོགས།	(n.) evidence, proof	བ།	
དབང་རྩལ།	(n.) brave and strong, heroic and skillful	བ།	(n.) father
		བལ་པ།	(adj.) common, ordinary
		བལ་རྩོ།	(adj.) common, ordinary

བ་རྗེས།	(n.) opponent, enemy, adversary; 'the other side', that which is beyond; the next life, the life beyond	འཕྱུར།	(vi.) to surge, to billow, to swell, to overflow
ཕྱེ	(adj.) upper; (n.) the upper part	འཕྲད།	(vi.) to meet, to come into contact with, to connect with
ལུབ་བཟ།	(vt.pt.) to erect, to put up	འཕྲལ་བྱ།	(adv.) immediately, suddenly, quickly
ཕོ་ཉ།	(n.) messenger, attendant, envoy, emissary, servant	འཕྲིན་ཡིག།	(n.) letter, dispatch
ཕོད།	(v.) to dare to do something, to have the courage to do something; to be able	བ	
ཕུག་མོར།	(n.h.) finger	བ་དུམ།	(n.) flag, banner, pennant
ཕྱི་ཉིན།	(adv.) tomorrow, the next day, the following day	བ་མོ།	(n.) female cow; dew; frost; hoarfrost
ཕྱི་མ།	(adv.) later, next; the next life	བ་ར།	(n.) cattle yard, cattle coral
ཕྱི་མའི་ཨར་ཀ།	(n.) outer flooring	བག་རྩོན།	(n.) wedding celebration, marriage party
ཕྱི་མ་ལྟ།	(adv.) later, later on	བང་ཆེན།	(n.) messenger, emissary, courier
ལྷན་པོ།	(adj.) rich, wealthy	བང་ཆད།	(n.) obstacle, obstruction, hindrance
ལྷན་མ་ཚོག།	(n.) livestock, cattle	བུ་ལོན།	(n.) a loan
ལྷན་མ་བསྐྱུ།	(adv.) everywhere (literally: 'ten directions')	བུད་ཤིང།	(n.) firewood, kindling (also མེ་ཤིང་)
ལྷན་ཏུ་བརྒྱབ།	(v.com.) to carry something on one's shoulders	བུན་བདག།	(n.) money lender
ལྷན་པ།	(n.) the shoulders	བུམ་པ།	(n.) vase, pot
ལྷད།	(vt.pt.) to meet, to come into contact with, to encounter	བེལ།	(n.) calf
		བོན།	(n.) Bön religion
		བྱ་རྩུང།	(n.) mythical garuda bird
		བྱ་བ།	(vt.) to be called, to be known as; (n.) action, deed, work
ལྡན་བྱ།	(adj.) small, tiny		
		བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔལ།	(n.) Bodhisattva

བྱིང་བྱིང་ལྷུ་ལྷུ།	(n.) ground beetle, small beetle	དབྱིངས།	(n.) expanse
བྱེ་བྱེ།	(adv.) in particular, especially;	དབྱེ་བཤེར་བྱུས།	(v.com.) to distinguish, to differentiate; to judge, to decide
	(n.) category, division, distinction, type, kind	དབྱེལ།	(vt.pt.) to rip, to tear
བྱེ་རི།	(n.) sand hill	འབག།	(n.) mask
བྱེ།	(n.) sand, dust (also བྱེ་མ་)	འབྲུ་མིན།	(n.) insect
བྱེད་ཚོ།	(n.) activities, functions	འབྲུ་མ།	(adj.) the number 100,000
བྱེད་པོ།	(n.) creator, maker, agent	འབྲུལ་ཚོན།	(n.) present, gift
བྱེད་ལས།	(n.) function, use, ability; action	འབྲུལ།	(vt.p.h.) to give, to offer
བྱག་ཕུག།	(n.) cave, cavern, rock, cave, grotto	འབོད།	(vt.p.) to call out, to cry out, to beckon, to call upon
བྱན་དུ་བཀོལ།	(v.com.) to enslave, to bind into servitude	འབྲུང་ཁུངས།	(n.) source, origin
བྱན།	(n.) slave, serf (also བྱན་གཡོག་)	འབྲུང་གནས།	(n.) origin, source
བྱམ་བློ།	(n.) Brahmin	འབྲོར་བ།	(vi.) to get or receive; to arrive, to come; to be connected with;
བླ་མ།	(n.) lama, guru, spiritual teacher		(n.) wealth, riches
བླ་ལྟག་ཏུ།	(adv.) especially, in particular	འབྲུ་རིགས།	(n.) grain, cereal
བློན་པོ།	(n.) fool, stupid person, idiot	འབྲུག།	(n.) dragon; thunder
བློ་ཚོས་བྱུས།	(v.com.) to agree, to approve, to consent, to endorse	བ་རྒྱབས།	(n.) wave, waves
དབྱུག་དུགས།	(n.h.) umbrella, parasol	ཕྱར་ཚོ་གང་།	(n.) a handful, a fistful (also ཕྱར་བ་གང་ and ཕྱར་གང་)
དབྱུ་ཞ།	(n.h.) god	ཕྱལ་བ།	(n.) frog
དབྱིག།	(n.) precious blue stone; gem, jewel	ཕྱས་བ།	(vt.pt.) to hide, to conceal, to bury
		ཕྱུག།	(n.) the interior or inner part, the innermost part of a house

ལྷོ་བས།	(vt.pt.) to turn face down, to place upside down	དམིགས་པ།	(n.) visualisation, imagination; (vt.) to visualise, to imagine
ལྗོན།	(adj.) thick, round (also ལྗོན་པོ་)	དམིགས་པའི་ཡུལ།	(n.) object of one's visualisation or imagination
ལྷུར་བ།	(vt.pt.) to stick on, to attach, to affix, to apply, to connect, to paste	དམོད།	(vt.) to curse, to revile, to put down, to insult; (n.) curse, insult, abuse
ལྷུན།	(vt.p.h.) to give, to donate	གཞིལ་མེད་ཁང་།	(n.) celestial mansion
ལྷན་པ།	(vt. pt.) to call or summon, to call out	གཞུང་ལུགས།	(n.) central text; system, doctrine
མ།			
མ་མཐའ།	(n.) the minimum, at least (also དམའ་མཐའ་ and མ་མཐར་)	མང་གཞི།	(n.) foundation, basis
མ་ཉེ།	(n.) buffalo, water buffalo	མས་སྐྱོན།	(n.) injury, wound
མི་བརྒྱུད།	(n.) lineage, ancestry	མིག་པ།	(n.) hoof
མི་ཚོགས།	(n.) crowd of people	མོངས་པ།	(vi.) to be confused, deluded, dazed or stupefied; (n.) ignorant or stupid person, a fool
མི་རབས།	(n.) generation		
མིག་ཚུ་གཏོང་།	(v.com.) to shed tears, to weep, to cry	མོད་རོལ།	(n.) furrow
མུ་ཉིག།	(n.) pearl	མོན་པ་སྐྱོན།	(v.com.h.) to plough
མེ་ལྗེ།	(n.) flame, tongue of fire	མུན་པ།	(n.) doctor, physician
མོས་པ།	(vi.) to like, to prefer, to be inclined towards	མུན་བསངས།	(n.) incense mixed with various medications
མུང།	(vi.p.) to taste	མོན་ལམ་བཏབ།	(v.com.) to pray, to petition
མུར་དུ།	(adv.) quickly, swiftly, rapidly, immediately	མོས་མེད།	(adv.) undoubtedly, certainly, definitely
དམངས་ཚོང་།	(n.) folk or common people, among the common people	ཅ་	
དམན་པ།	(adj.) inferior, lesser, low	ཅན་དན།	(n.) sandalwood
		གཙང་།	(n.) an area of Central Tibet

གཞུག་ལག་ཁང་། (n.) monastery, temple, Buddhist sanctuary, main temple

གཙོས། (vt.pt.) to oppress, to torment; to threaten, to bother, to irritate; to have a phobia

གཙོ་བོ། (adj.) main, chief, principal

བཅད། (vt.f.) to squeeze out, to press; to strain, to filter

བཙུགས། (vt.p.) to plant into the ground; to establish, to start, to found, to set up

བཙོང་། (vt.f.) to sell

ཚུ་ཚིག། (n.) notice

ཚུམ་པ། (n.) roasted barley flour

ཚེ་བས། (n.) spoke of a wheel

ཚེ་གྲས། (n.) the best, the most excellent (also ཚེ་གྲ།)

ཚེ། (n.) top, tip, apex, summit, point, peak

རྩ་ཐང་། (n.) grassland, meadow

བརྩི་འཇོག། (n.) respect, reverence, honour, esteem (also བརྩི་བཀྱར་)

བརྩེ་བ། (n.) love, affection; (vt.) to love

བརྩོན་པ། (n.) effort, exertion, diligence; (vt.) to strive, to make an effort, to be diligent

མ

མཐུ། (n.) substitute, replacement

མཐུ། (n.) park, garden; grove, thicket, forest; vegetables

མཚིག། (vi.pt.) to get burned, to be burned, to get scorched

མཚིགས་སུ་བཅད། (n.) poetic verse, poetry (also མཚིགས་སུ་བཅད་པ་ and མཚིགས་བཅད་)

ཚུད་པ། (vt.) to be put inside, to be inserted; to fit into

ཚུམས། (vt.imp.) to shut, to close

ཚུལ་བྱིསས། (n.) ethics, morals

ཚོན་མདངས། (n.) colour, sheen

མཚན་མ། (n.) mark, sign

མཚམས་རྩོ། (n.) boundary stone

མཚོ་འབོར། (n.) whirlpool

མཚོན་པར་བྱེད། (v.com.) to symbolise, to illustrate

འཚམས་པོ། (adj.) suitable, appropriate, fitting (also འཚམས་པོ་)

འཚུབས། (vi.pt.) to swirl, to billow, to whirl

མ

མཇུ་བ་མོ། (n.) the index finger or forefinger

མཛེས་ལྡན། (adj.) beautiful, 'endowed with beauty'

མཛོག་མགོ།	(n.) fist (also ཛོག་མགོ།)	ཟ	
འཛིན་པ།	(vt.p.) to grasp, to hold, to grab, to bear	ཟངས།	(n.) copper; cauldron, large pot, copper pot
འཛོགས།	(vt.pt.) to climb, to ascend	ཟང་མའི་མེ་ཉོག།	(n.) blue flowering flax plant
འཛོམས།	(vi.pt.) to assemble together, to congregate, to get together	ཟེལ་གྱིས་རྩོད།	(vb.com.) to subdue, to suppress, to overcome
ཇི་པོ།	(n.) shepherd, herder	ཟླག།	(n.) pain, hurt, discomfort
ཇོང་དཔོན།	(n.) village, district or county leader	ཟླད།	(n.) a pair, two, both
བརྗམས།	(vt.pt.) to pretend, to pose as, to impersonate; to deceive, to disguise, to fake	ཟླུ།	(n.) a part or facet; edge, corner, margin, angle
ཕ		ཟུར་ཆ།	(n.) part, fragment
ཕ་སྐྱེས།	(n.) fox	ཟུར་ཅོམ།	(adv.) briefly, a little
འི།		ཟེའུ་འབྲུ།	(n.) anther
འག་གསུམ།	(n.) three days or nights; (idiom) a short time	ཟེད་སྲོལ།	(n.) traditional saying, a saying
འི་བ།	(n.) peace, tranquility	གཟབ་གཟབ་བྱས།	(v.com.) to be careful, to take care, to be cautious
འཁྲུམ་པ།	(vi.) to be disheartened, discouraged, disconsolate or dejected	གཟའ་རྒྱུ།	(n.) planets and stars
འཛིན།	(adv.) only, solely	གཟིག།	(n.) leopard
འཛིན་པ།	(n.) hatred, enmity	གཟིམ་རྒྱ།	(n.h.) gate, door
བཟུང།	(vi.pt.) to peel off; to fade; to deteriorate, to decline	གཟིམས།	(vi.h.) to sleep, to rest
བཟོན་པ།	(n.) a mount; (vt.pt.) to ride, to travel upon	བཟའ་འཇོ།	(n.) husband and wife, parents, married couple
		བཟུང།	(vt.pt.) to grab, to grasp, to grip, to hold onto
		བཟོད་པ།	(n.) forbearance, patience, tolerance, long-suffering
		བཟོད་པ་སྐྱོམ།	(v.com.) to forbear, to be patient, to be tolerant, to be long-suffering

བཟོན།	(vt.pt.) to stop, to oppose, to repel, to turn something back	ཡིད་འོང།	(adj.) beautiful, attractive, appealing
འ		ཡིད།	(n.) mind, thought
འུ་ཅག།	(pr.) we, us, ourselves	ཡུལ་གྱ།	(n.) village, town, district, area, place
ཡ		ཡོད་ལུགས།	(n.) manner of existing or being
ཡག།	(post.) up, up there, on top of	ཡོན་ཏན།	(n.) a good quality or qualities, virtue, excellence
ཡ་གུལ།	(n.) one of, a member or part of	ཡོལ་གོ།	(n.) container, receptacle, plate, dish, bowl
ཡང་ཚིན།	(n.) a Chinese stringed instrument	གཡམ།	(vt.) to borrow; to lend
ཡང་ཚིན་གཏོང།	(v.com.) to play the yangchin	གཡས།	(n.) right, the right side or direction
ཡང་ཐོག།	(n.) roof, upper story	གཡུ།	(n.) turquoise
ཡང་དག་པ།	(adj.) completely correct or right, perfectly true, extremely pure, without fault	གཡོ་ཅན།	(n.) deceitful, cunning, sly, crafty
ཡང་ཤ།	(adj.) nimble, agile, light-footed (also ཡང་ཤ་དོད་པོ།)	གཡོན།	(n.) left, the left side or direction
ཡངས་པ།	(adj.) wide, extensive, broad, expansive	གཡོས།	(vi.pt.) to be shaken, to be agitated; to flutter, to waver
ཡན།	(adv.) even; including; more than, over	ར	
ཡར་རྒྱས།	(n.) development, progress, improvement	རག།	(vi.) to get, to obtain; (n.) brass
ཡིག་གཞུགས།	(n.) script, lettering style, typeface, font	རགས་ཅན།	(adv.) generally, in general
ཡིད་གཟབ་བྱེད།	(v.com.) to be careful, to watch out, to be cautious	རང་འཇགས།	(adj.) unchanged, just as before
		རང་བཟོད་བྱེད།	(v.com.) to boast, to brag, to indulge in self-praise

རང་སྲོན།	(n.) 'naturally appearing', 'naturally formed', 'self-manifesting'	སྒྲ།	(n.) horn, antler
རང་སྲོ།	(pr.) we, us, ourselves	ལ།	
རང་རྣོན་ཕྱིད།	(v.com.) to boast, to show off, to be arrogant, to be conceited, to be self-important	ལན།	'times', 'occurrences', 'occasions'
རལ་གྱི།	(n.) sword, dagger	ལན་བརྒྱབ།	(v.com.) to reply, to answer
རས།	(n.) cloth, cotton cloth	ལམ་ཆས།	(n.) provisions for a journey; luggage
རི་དྭགས།	(n.) deer, herbivorous animals, wild animals	ལས་དོན།	(n.) work, job, business
རི་མོ།	(n.) painting, drawing, picture	ལུག་ར།	(n.) sheep pen
རིག་གནས།	(n.) culture, learning	ལུང་བརྟན་གནང།	(v.com.h.) to prophecy
རིན་གོང།	(n.) price, value	ལུས།	(vi.) to be left behind, to be left out, to be late; (n.) body
རིམ་བཞ།	(n.) sequence, stage, step, progression	ལེགས་བཅོས།	(n.) reforming, improving, correcting
རིམ་མ།	(n.) sheep or goat dung	ལེགས་བཅོས་གནང།	(v.com.h.) to reform, to improve, to correct
རྒྱབ།	(vt.p.) to gather around, to crowd around; to gang up on	ལེགས་སྐུར་སྐད།	(n.) the Sanskrit language (also ལེགས་སྐུར་)
རྒྱལ་བ།	(adj.) rotten, stale, rancid, 'gone off'	ལེགས་ཞན།	(adj.) good and bad, superior and inferior
རྒྱལ་བ།	(vi.) to go off	ལོ་རྒྱུ།	(n.) a history, an account
རྒྱུ།	(vi.) to touch, to make contact with something	ལོ་རྒྱ་བ།	(n.) translator, 'Lotsawa'
རེས་འགའ།	(adv.) sometimes, occasionally, at times, periodically	ལོངས་སྤོད།	(n.) pleasures, enjoyment
རོལ།	(n.) furrow	ཤ།	
རུ་ཚོ།	(n.) horns, antlers	ཤ་རྒྱུ།	(n.) skin/leather bag or sack
		ཤིང་རྩོང།	(n.) tree, tree trunk
		ཤིང་བཟོ་བ།	(n.) carpenter, woodworker
		ལུས།	(n.) remains, traces, tracks

ཤེད་ལྷགས།	(n.) strength, power, force	སེམས་འཚབ།	(n.) anxiety, worry
ཤོ	(n.) dice; a Tibetan dice game	སོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian, Mongolia
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	སོན།	(vi.) to reach, to arrive at
གཤེན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth	སྒྲ་བ།	(adj.) firm, solid, thick
	(n.) the deceased, dead person	སྒང།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
གཤེས་རྒྱུད།	(n.) personality, temperament, disposition	སྒང་ལམ།	(n.) lane, alley, street
གཤེགས།	(vi.h.) to go, to come	སྒོག།	(n.) life, life-force
བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display	སྒྲ་ཡང།	(adv.) again
བཤུ	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip	སྒོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
པ།		སྒོབ་དཔོན།	(n.) master, professor
པ་རྩེས་དོ་རྩེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	སྒོབ་མ།	(n.) student, disciple
པ་མཐའ།	(n.) border region, remote area	གསུང་རྒྱུས།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
པ་དཔྱད།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
པང་ཞོགས།	(adv.) tomorrow morning	གསོ་དཔྱད།	(n.) medical examination, 'science of medicine'
པངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།	(n.) Buddhism	གསོན་པོ།	(adj.) alive
ལུབ།	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	གསོལ་དགུམ།	(n.h.) meat
སེམས་བྲལ།	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')	བསམ་རྒྱོབ་ཏང།	(v.com.) to think
		བསམ་གཞིགས།	(n.) thought, thinking
		བསི་ལི་སྦྱིད་གོག།	(n.) dung beetle, stinkbug
		བསོད་ནམས།	(n.) merit, virtue, good fortune, luck
		བསྐྱེག།	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake

བཟོ་བ།	(vt.f.) to deceive, to dupe; to lure, to seduce, to tempt	མེ	
བཟོ་སེམས།	(n.) deceptive thoughts	མེམ་ཐུག	(n.) fold of a chuba used as a pocket
དྲ		མེར་ག	(n.) flooring made of earth and stone
ལྷག་པར་དུ།	(adv.) in particular, especially	མོ་ལོ།	(n.) boy, children
ལུང།	(vi.p.) to fall	མོང་ཏོ།	(n.) buttocks, bottom, behind
ལྷོད་ལྷོད།	(adj.) relaxed, calm, at ease, leisurely		

ཤིང་རྒྱགས།	(n.) strength, power, force	ཐེངས་འཚོབ།	(n.) anxiety, worry
ཤོ	(n.) dice; a Tibetan dice game	ཐོག་པོ།	(n.) Mongol, Mongolian, Mongolia
གཤམ།	(post.) below, underneath, under	ཐོན།	(vi.) to reach, to arrive at
གཤིན་པོ།	(adj.) fertile; soft and smooth (n.) the deceased, dead person	ཐུབ།	(adj.) firm, solid, thick
གཤིས་རྒྱུད།	(n.) personality, temperament, disposition	ཐུང་།	(n.) path, lane, street; a unit of measure; scales
གཤེགས།	(vi.h.) to go, to come	ཐུང་ལམ།	(n.) lane, alley, street
བཤམས་པ།	(vt.pt.) to prepare, to make preparations, to layout, to display	ཐོག	(n.) life, life-force
བུ	(vt.p.) to peel, to skin, to husk, to strip	ཐུང་ཡང་།	(adv.) again
བ		ཐོངས།	(vt.imp.) to beg, to ask for, to request; to command someone to get up
བ་སྐྱེས་དོ་སྐྱེས།	(idiom) 'original', 'indigenous', 'naturally existing'	ཐོབ་དཔོན།	(n.) master, professor
བ་མཐའ།	(n.) border region, remote area	ཐོབ་མ།	(n.) student, disciple
བ་དབུང།	(n.) 'land analysis', 'geomantic calculation'	གསུང་རྒྱུས།	(n.) speech, talk, words, expression; saying
བང་ཞོགས།	(adv.) tomorrow morning	གསུང་འབུམ།	(n.) collected works
བངས་རྒྱལ་ཚོས་ལུགས།	(n.) Buddhism	གསོ་དབུང།	(n.) medical examination, 'science of medicine'
ལུབ།	(vt.p.) to rub out, to erase; to eradicate, to wipe out	གསོན་པོ།	(adj.) alive
ཐེངས་བྲལ།	(n.) worry, anxiety, stress, vexation (literally: 'heart/mind tax')	གསོས་དགུམ།	(n.h.) meat
		བསམ་སྒོ་བཏང།	(v.com.) to think
		བསམ་གཞིགས།	(n.) thought, thinking
		བསི་ལེ་སྦྱིད་ཤོག	(n.) dung beetle, stinkbug
		བསོད་ནམས།	(n.) merit, virtue, good fortune, luck
		བསྐྱེག	(vt.f.) to burn, to incinerate; to set alight; to roast, to bake

བསྐྱུ་བ།	(vt.f.) to deceive, to dupe; to lure, to seduce, to tempt	ལེ	
བསྐྱུ་སེམས།	(n.) deceptive thoughts	ལེམ་ཐུག་	(n.) fold of a chuba used as a pocket
དྲ		ལེར་ག	(n.) flooring made of earth and stone
ལྷག་པར་དྲ།	(adv.) in particular, especially	ལོ་ལོ།	(n.) boy, children
ལུང་།	(vi.p.) to fall	ལོང་རྒྱ།	(n.) buttocks, bottom, behind
ལྷོད་ལྷོད།	(adj.) relaxed, calm, at ease, leisurely		

དབུད་གཞིའི་དབེ་ཐོ།

Sources

ལེགས་བཤད་ཀྱི་གཏམ་རྒྱུད་ཕྱོགས་བསྐྱེགས།

འདེམ་བསྐྱེགས་པ་སློ་རྟོ་ར།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་།

A Collection of Excellent Stories

Edited by Lodor

Tibet People's Press, 2001.

ཨ་ཁུ་དོན་པ།

གྲོང་ཁྱེར་རྩ་སའི་མང་ཚོགས་སྐུ་རྩལ་ཁང་།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་།

Aku Dönba

Compiled by the People's Art Society of Lhasa

Tibet People's Press, 2002.

བྱིས་སྐུང་གདམ་སྐྱེག་ན་ཡིད་དགའ་ཚལ།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་།

The Garden of Children's Stories

Tibet People's Press, 2005.

ཉི་ཚོས་བཟང་བོའི་སྐུང་།

འདི་ག་དབེ་སྐྱེན་ཁང་གིས་བསྐྱེགས་པ།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབེ་སྐྱེན་ཁང་།

Nyichö Sanbo Stories

Compiled by Diga Publishing House

Tibet People's Press, 2000.

ན་པའི་བདུད་ཅི། — བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྱོད་དག་རྒྱན་གཅེས་བཟུངས།
བོད་ཀྱི་ཚོམ་རིག་དཔེ་ཚོགས་ཞེས་པའི་ཚོམ་རྒྱུ་ལུ་ལྷན་གྱིས་བསྐྱིགས།
ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

Nectar of the Ears - A Collection of Beloved Folk Stories and Oral Traditions
Compiled by Ulhen of the Tibet Literary Society
Tibetology Press of P. R. of China, 2007.

བོད་ཚོངས་ནང་བཟུན། 1989ལོའི་དུས་དེབ་དང་པོ།
Tibetan Buddhism magazine, issue No.1, 1989.

དུང་དཀར་ཚིག་མཛོད་ཆེན་མོ།
དུང་དཀར་སློབ་ཐབས་འཕྲིན་ལས།
ཀྲུང་གོའི་བོད་རིག་པ་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

Tungkar's Great Dictionary
Tungkar Losang Trinley
Tibetology Press of P. R. of China, 2002.

ས་རྒྱ་ལེགས་བཤད་ཚུ་འབྲེལ།
ས་རྒྱ་བཀ་ཆེན་གྱི་ཞལ་སློབ་རིན་ཆེན་དཔལ།
བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

Text and Commentary of Wise Sayings,
Rinchen Pel, Sakya Pandita's disciple
Tibet People's Press, 1979.

ཁ་ཆེ་པ་ལ།
བོད་ཚོངས་མི་དམངས་དཔེ་རྒྱན་ཁང་།

Khache Palu
Tibet People's Press, 2002.

བོད་ཀྱི་དམངས་ཁྲོད་སྐྱེད་གཏམ།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

Tibetan Folk Stories

Tibet People's Press, 1987.

དམངས་ཁྲོད་གཏམ་རྒྱུད་ལེགས་བཅུ་ལ།
བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

A Collection of Excellent Folk Stories

Tibet People's Press, 2007.

བོད་ཀྱི་དགོད་གཏམ་ཕྱོགས་བསྒྲིགས།
མང་རྒྱན་མེ་ཏོག་ཚོམ་སྒྲིག་ཁང་ནས་ཕྱོགས་སྒྲིག་བྱས།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

A Collection of Humorous Tibetan Stories

Compiled from the *Bangyen Medok* Journal

Nationalities Press, 1999.

བོད་རྒྱ་ཚོགས་མཛོད་ཆེན་མོ།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

The Great Tibetan-Chinese Dictionary. 1985. 3 vols.

[2 vol. ed.: Nationalities Press, 1993]

དགེ་བཤེས་ཆོས་ཀྱི་གྲགས་པས་བཅུ་མས་པའི་བརྟེན་དག་མིང་ཚོག་གསལ་བ་བཞུགས་སོ།
མི་རིགས་དབུ་སྐྱེན་ཁང་།

Geshe Churdrak's Dictionary

Nationalities Press, 1981.

The Authors

Lachang Pema Gyatso is a graduate from the Tibetan Language Department of Tibet University and has studied under many great masters. He presently works as a researcher of Tibetan language and culture at the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa.

Geoff Bailey is currently a resident scholar at the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, and has been involved in numerous Tibetan language projects. He holds degrees from western universities and has also graduated from the Tibet University Tibetan language program. He is very happily married with three delightful children.

Previous joint publications:

ལྷ་སའི་ལ་སྐད་ཀྱི་བྱ་ཚོགས་མྱོད་ཐབས་ཉེར་མཐོའི་དཔེ་བཅའ་བཙུན།

Lhasa Verbs, A Practical Introduction

གཞོན་ནུ་རྒྱལ་གྱི་རྟོགས་བཙུན།

The Six Brothers

བྱང་ཆུབ་སེམས་དཔའ་རྟེན་ཀྱི་ལྷོ་རྟོགས་བཙུན།

The Perpetually Weeping Bodhisattva

སྐད་ཡིག་ལམ་བཟང་། དེ་དང་པོ།

Language Pathways, Book One

Book Title: Language Pathways, Book Two
Authors: (Lachang) Pema Gyatso, Geoff Bailey
Publishing Editor: Dobi Tsering Dorje
Cover Designer: Geoff Bailey
Printing Press: Tibet People's Press
20 North Lingkor Rd, Lhasa, TAR
First Edition: December, 2010

ISBN 978-7-223-03004-5

Copyright © 2010 Geoff Bailey and the Tibetan Academy of Social Science, Lhasa, TAR.
All rights reserved.

